

วารสารศึกษาศาสตร์ JOURNAL OF EDUCATION

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
Prince of Songkla University, Pattani Campus

ปีที่ 30 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2562

Print ISSN 0857-1791 • Online ISSN 2697-5459

Explore

Commit

Discover

FACULTY OF EDUCATION
PRINCE OF SONGKLA UNIVERSITY

ปกหน้าใน

วารสารศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ISSN 0857-1791 • Online ISSN 2697-5459 ปีที่ 30 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2562

ผู้จัดพิมพ์

สำนักงานกองบรรณาธิการ
ที่ปรึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
รองศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บรรณาธิการ

รองบรรณาธิการ
กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.ชิตชนก เชิงเขาวี, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรพงศ์ แก่นอินทร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย นภาพงศ์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต เกิดทิพย์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อาจารย์ ดร.วรภาคย์ ไมตรีพันธ์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ, มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
Prof. Dr. Margaret Grogan, Chapman University, U.S.A
Prof. Dr. Michelle Young, University of Virginia, U.S.A
Prof. Dr. Jeffrey Brooks, RMIT, Australia
Prof. Dr. Don Mcneil, Prince of Songkla University
รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา คัมภีรปกรณ, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
รองศาสตราจารย์ประสพชัย พสุนนท์, มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ ดร.ฉันทนา วีริยเวชกุล, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
Assoc. Prof. Dr. Brendan Maxcy, Indiana University-IUPUI, U.S.A
Assoc. Prof. Dr. Peggy Placier, University of Missouri, U.S.A
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิญา อิงอาจ, มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุใจ ส่วนไพโรจน์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญญา สัปพัน, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อาจารย์ ดร.เดช เกตุฉ่ำ, มหาวิทยาลัยมหิดล
อาจารย์ ดร.ณรงค์ศักดิ์ รอบคอบ, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
Dr. Melanie Brooks, Monash University, Australia
Dr. Mahadir Ahmad, The National University of Malaysia, Malaysia

บรรณาธิการจัดการ

ผู้ช่วยบรรณาธิการจัดการ

นางจิรนนท์ ทรงชาติ, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
นายพิภรณ์ เผ่าจินดา, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
นางสาวเปรมวดี โกมลตรี, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
3 ฉบับต่อปี ตั้งแต่เดือนมกราคม-เมษายน, เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม,
เดือนกันยายน-ธันวาคม

กำหนดการเผยแพร่

การเผยแพร่

มอบให้ห้องสมุดหน่วยงานของรัฐบาล สถาบันการศึกษาในประเทศ
และจำหน่ายโดยทั่วไป

ข้อมูลติดต่อ

กองบรรณาธิการวารสารศึกษาศาสตร์
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ต.รูสะมิแล อ.เมือง จ.ปัตตานี 94000
โทร. 0-7333-1301 โทรสาร 0-7334-8322
E-mail: tif.jeeranan@gmail.com

พิมพ์ที่

บริษัท นีโอพ้อยท์ (1995) จำกัด 1/59 ถ.ราษฎร์อุทิศ ต.หาดใหญ่
อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

ฉบับออนไลน์

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/edupsu>

นโยบายการจัดพิมพ์

วารสารศึกษาศาสตร์ จัดทำโดยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เป็นวารสารราย 4 เดือน (3 ฉบับต่อปี) จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเป็นการสนับสนุนคณาจารย์ นักศึกษา ข้าราชการ และนักวิจัย/นักวิชาการทั่วไป ในการนำเสนอผลงานวิชาการทางสาขาศึกษาศาสตร์ ดังนี้

1. การศึกษาปฐมวัย
2. การศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. การศึกษาอาชีวศึกษา
4. การศึกษาอุดมศึกษา
5. การศึกษาพิเศษ
6. การบริหารการศึกษา
7. หลักสูตรและการสอน
8. การวัด ประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา
9. สถิติ และวิจัยทางการศึกษา
10. การวิจัยในชั้นเรียน
11. เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา
12. จิตวิทยาการศึกษา
13. การศึกษาเพื่อการพัฒนาสังคม
14. พัฒนาทรัพยากรมนุษย์
15. สุขศึกษา พลศึกษา และวิทยาศาสตร์การกีฬา
16. พัฒนศึกษาศาสตร์
17. อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษา

หลักการพิจารณาเรื่องเพื่อเสนอตีพิมพ์

ผลงานทางวิชาการ อาจอยู่ในรูปแบบบทความวิชาการ และบทความวิจัย ซึ่งเป็นต้นฉบับที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น โดยบทความทุกเรื่องที่ได้รับการตีพิมพ์ต้องผ่านการพิจารณาความถูกต้องทางวิชาการ (Peer reviewed) จากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 2-3 ท่าน โดยเป็นการประเมินแบบ Double – blinded และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ

การส่งและการเตรียมต้นฉบับ

ผู้เขียนสามารถส่งผลงานทางวิชาการเพื่อเข้ารับการพิจารณาตีพิมพ์ได้ตลอดทั้งปี โดยผลงานวิชาการที่รับพิจารณาตีพิมพ์ต้องเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษเท่านั้น จัดทำต้นฉบับด้วยโปรแกรม Microsoft Word ขนาด A4 ใช้อักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 จัดรูปแบบเนื้อหา 1 คอลัมน์ จำนวนไม่เกิน 15 หน้า พร้อมส่งไฟล์ต้นฉบับทางระบบวารสารออนไลน์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/edupsu> หรือ E-mail: tif.jeeranan@gmail.com ในรูปแบบไฟล์ .doc และ .pdf โดยผลงานวิชาการต้นฉบับทุกประเภทต้องมีส่วนประกอบทั่วไป ดังนี้

1. ชื่อเรื่อง : มีความชัดเจน และครอบคลุมเนื้อหาสำคัญ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. ชื่อผู้เขียน : ให้ระบุชื่อ นามสกุล วุฒิการศึกษาขั้นสูงสุด ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี) หน่วยงานต้นสังกัด และอีเมลของผู้เขียนครบทุกคน มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ผู้เขียนหลักให้ใส่เป็นชื่อแรก)
3. มิตบทคัดย่อ (Abstract) ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ มีความยาวไม่เกิน 300 คำ โดยสรุปเป็นความเรียงไม่เกิน 2 ย่อหน้า และทำยอบทคัดย่อให้กำหนดคำสำคัญ (Keywords) ไม่เกิน 5 คำ

4. บทความวิจัยให้จัดโครงสร้างตามลำดับดังนี้ คือ บทนำ วัตถุประสงค์ ขอบเขต/กรอบแนวคิดการวิจัย (ถ้ามี) คำนิยามศัพท์ (ถ้ามี) วิธีการศึกษา ผลการศึกษา อภิปรายผล สรุป/ข้อเสนอแนะ กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) และเอกสารอ้างอิง
5. บทความวิชาการ ให้จัดโครงสร้างตามลำดับได้แก่ บทนำ ส่วนเนื้อหา บทสรุป ข้อเสนอแนะ (ถ้ามี) และเอกสารอ้างอิง

การอ้างอิง

การอ้างอิงส่วนท้ายเล่ม ให้รวบรวมรายการเอกสารทั้งหมด **เฉพาะ**ที่ผู้เขียนได้ใช้อ้างอิงในการเขียนบทความที่ส่งมาตีพิมพ์ในวารสาร โดยจัดเรียงรายการเอกสารตามลำดับอักษรชื่อผู้แต่ง โดยใช้รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association) ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิงมีดังนี้

1. หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: ผู้จัดพิมพ์
สุรางค์ ไคว่ตระกูล. (2541). *จิตวิทยาการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

2. บทความในวารสาร

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่(ฉบับที่), เลขหน้า. (ระบุ URL กรณีใช้วารสารฉบับออนไลน์) ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, สมเกียรติ พ่วงรอด และอ้อมใจ วงษ์มณฑา. (2549) ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดภาคใต้ตอนล่างเพื่อการพัฒนาเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA). *วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 12(4), 561-576. (URL)

3. ฐานข้อมูลออนไลน์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่เผยแพร่ออนไลน์). ชื่อเรื่อง. ชื่อฐานข้อมูลที่สืบค้น, สืบค้นเมื่อ (วัน เดือน ปี). จาก (URL)
Bernstein, M. (2002). 10 tips on writing the living Web. *A List Apart: For People Who Make Websites*. Retrieved May 2, 2006, from <http://www.alistapart.com/articles/writeliving>

4. วิทยานิพนธ์, ปริญญานิพนธ์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. ระดับวิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัย.
วัชรารมณ์ มากยมศรี. (2553). *ผลการใช้กิจกรรมการเล่นิทานสองภาษา ในเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

การบอกรับเป็นสมาชิก

ค่าสมาชิกปีละ 500 บาท (ได้รับวารสาร 3 เล่ม) ติดต่อบอกรับเป็นสมาชิกได้ที่ นางจิรนนท์ ทรงชาติ กองบรรณาธิการวารสารศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94001 โทร. 0-7333-1301 โทรสาร 0-7334-8322

ค่าใช้จ่ายในการตีพิมพ์

ผู้ส่งบทความรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการพิจารณาตีพิมพ์วารสารศึกษาศาสตร์ เป็นค่าประเมินคุณภาพบทความ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

- 1) บุคลากร/นักศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำนวน 1,500 บาท
- 2) บุคลากร/นักศึกษาภายนอก จำนวน 2,000 บาท

การตอบแทนผู้เขียนบทความ

กองบรรณาธิการจะจัดส่งวารสารฉบับที่ผลงานของผู้เขียนได้รับการตีพิมพ์ ท่านละ 2 ฉบับ ในกรณีที่มีผู้เขียนร่วม กองบรรณาธิการขอจัดส่งให้กับผู้เขียนชื่อแรก

เกี่ยวกับลิขสิทธิ์

ลิขสิทธิ์ของบทความที่ปรากฏในวารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เป็นของผู้เขียนและคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทั้งนี้บทความทุกเรื่องผ่านการตรวจสอบความถูกต้องทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิ ข้อความและข้อมูลของบทความในวารสารฯ เป็นแนวคิดของผู้เขียน มิใช่เป็นความคิดเห็นของกองบรรณาธิการ และมีใช้ความรับผิดชอบของคณะศึกษาศาสตร์ ไม่สงวนลิขสิทธิ์การนำไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการ แต่ต้องอ้างอิงแหล่งที่มา และอยู่ในขอบเขตของกฎหมายลิขสิทธิ์

Journal of Education
Prince of Songkla University, Pattani Campus

ISSN 0857-1791 • Online ISSN 2697-5459 Vol. 30 No. 3 September - December 2019

Publisher	Faculty of Education, Prince of Songkla University, Pattani Campus
Editorial Office	Faculty of Education, Prince of Songkla University, Pattani Campus
Consulting Editors	Assoc. Prof. Dr. Ekarin Sungtong, Dean of Faculty of Education, Prince of Songkla University, Prof. Dr. Sirichai Kanjanawasee, Chulalongkorn University Assoc. Prof. Dr. Chidchanok Churngchow, Prince of Songkla University Assoc. Prof. Dr. Theeraphong Kaenin, Prince of Songkla University Assoc. Prof. Dr. Wichai Napapongs, Prince of Songkla University
Editor-in-Chief	Asst. Prof. Dr. Chawalit Kerdtip, Prince of Songkla University
Associate Editor	Dr. Warapark Maitreephun, Prince of Songkla University
Editorial Board	Prof. Dr. Teera Roonjalern, Vangchavalitkul University Prof. Dr. Paitoon Sinlarad, Dhurakij Pundit University Prof. Dr. Margaret Grogan, Chapman University, U.S.A Prof. Dr. Michelle Young, University of Virginia, U.S.A Prof. Dr. Jeffrey Brooks, RMIT, Australia Prof. Dr. Don Mcneil, Prince of Songkla University Assoc. Prof. Dr. Precha Kumpeerapakun, Sukhothai Thammathirat University Assoc. Prof. Prasopchai Pasunon, Silpakorn University Assoc. Prof. Dr. Chantana Viriyavejakul, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang Assoc. Prof. Dr. Brendan Maxcy, Indiana University-IUPUI, U.S.A Assoc. Prof. Dr. Peggy Placier, University of Missouri, U.S.A Asst. Prof. Dr. Apinya Ingard, Silpakorn University Asst. Prof. Dr. Sujai Suanpairoth, Prince of Songkla University Asst. Prof. Dr. Atchara Sappapan, Prince of Songkla University Dr. Det Kedcham, Mahidol University Dr. Narongsak Rorbkorb, Prince of Songkla University Dr. Melanie Brooks, Monash University, Australia Dr. Mahadir Ahmad, The National University of Malaysia
Managing Editor	Mrs. Jeeranan Songchart, Prince of Songkla University
Assistant Managing Editor	Mr. Pipat Paojinda, Prince of Songkla University Miss Premwadee Komontree, Prince of Songkla University
Publication	Third-annually (January-April, May-August and September-December)
Distribution	Free distribution to a selected list of libraries in Thailand and on

Inquires	special request Faculty of Education, Prince of Songkla University, Pattani Campus Pattani 94000, Thailand. Tel. 0-7333-1301 Fax. 0-7334-8322 E-mail: tif.jeeranan@gmail.com
Printing	NEOPOINT (1995) CO., LTD. 1/59 Ratuthit Rd. T.Hatyai, A.Hatyai, Songkhla, Thailand 90110
E-journal	https://www.tci-thaijo.org/index.php/edupsu

Notice to Contributors

Journal of Education aims to promote and encourage the exchange of knowledge in the field of education, humanities and social studies among Thai and International scholars. Contributions may be articles, reports of empirical studies, or review articles. All articles are considered for publication in editor of journal of education with the understanding that they have not been published elsewhere and are not currently being submitted for consideration in any other journals. All articles are assessed by specialists in their relevant fields by at least two or three expert reviewers via the double – blinded review system and must be approved by the editorial board before being accepted for publication.

1. Early childhood Education
2. Basic Education
3. Vocational Education
4. Higher Education
5. Special Education
6. Educational Administration
7. Curriculum and Instruction
8. Assessment Evaluation and Educational Quality Assurance
9. Educational Statistics and Research
10. Classroom Action Research
11. Educational Technology and Innovation
12. Educational Psychology
13. Education for Social Development
14. Human Resources Development
15. Health Education, Physical Education and Sport Science
16. Development Education
17. Others Related Areas

Manuscripts

All articles should be typed in either Thai or English language, A4 size, TH Sarabun PSK font 16 and bear the following 1) The title of articles and the author's name in both Thai and English. 2) The degree and professional title (if applicable) of each author. 3) The name of institution and department of each author. The report of empirical studied intended for publication must be presented with abstract and keyword (Thai and English language). The work must include an Introduction, Methodology, Results, Discussion, Conclusion and References.

References

All the works cited in text with an author-date citation system must be listed alphabetically in the reference section in APA (American Psychology Association). Examples of reference in APA style are as follow:

1. Books

Author (s). (Year of publication). *Title* (edition). Place of publication: Publisher.

Baker, B.S. and Gerler, R. E. (2004). *School counseling for the twenty-first century* (4th ed). New Jersey : Pearson Education.

2. Periodical articles

Author (s). (Year of publication). Article title. *Periodical article*, Volume number, (issue number, if each issue of a journal begins on page 1), page numbers. (Retrived from (URL) for E-journal)

Lubienski, T. S., Lubienski, C. and Crane, C. C.. (2008). Achievement Differences and School Type: The Role of School Climate, Teacher Certification, and Instruction. *American Journal of Education*, 115, 97-138. (URL)

3. Online Articles.

Author (s). (Year of publication). Title of *article*. *Title of Online Periodical*, Retrieved month day, year. from (URL)

Bernstein, M. (2002). 10 tips on writing the living Web. *A List Apart: For People Who Make Websites*. Retrieved May 2, 2006, from <http://www.alistapart.com/articles/writeliving>

4. Theses, Dissertation

Author (s). (Year of publication). *Title*. Dissertation degree, University, State.

Darling, C.W. (1976). *Giver of due regard : the poetry of Richard Wilbur*. doctoral dissertation, University of Conecticut, storrs, CT.

Copyright Notice

Copyright of articles in the journal of education, Faculty of Education, Prince of Songkla University, Pattani campus is the author's and the Faculty of Education. All articles submitted for publication will be assessed by a group of distinguished reviewers. The Faculty of Education and the editorial board claim no responsibility for the contents or views expressed by the authors of Individual articles. Copying is allowed freely, provided acknowledgement is made thereof, and within the scope of copyright law.

Content

Academic Article

Learning Management Models and Techniques for Developing Reading Skills Towards Transformative Learning Benjawan Khunrit	1
From A New Paradigm of Leadership Theories to The Roles of School Leaders in Building School - Community Relations Warapark Maitreephun	17

Research Articles

The Outcomes Of Learning Management Using Contemplerplative Education Approach in The Philosophy Of Education Course In Order to Promote The Responsibility For Learning of Students at School of Education, University of Phayao Ruksit Suttipong	30
Effect of Pentomino Puzzle Game to Enhancing Spatial Ability in Lower Secondary School Students Nuttaya Wongwat, Pratchaya Kaewkaen, Parinya Ruengtip	42
Development of Performance Appraisal Indicators of the administrators at the Operational Level under the Provincial Administrative Organization Surepom Suwanchatree, Matee Disawat, Saowaros Yingwanna	56
Development of the School Quality Indicators on Learning Achievement : Applying Linear Equating Method and Value - Added Analysis Panupong Saengdee, Jatuphum Ketchatturat, Prakritiya Tuksino	68
Development of Administrator Role Indicators for Encouraging Efficiency on Learning Management in School Chanchai Wongsirasawat, Phadungchai Papat	82
A Study of the Ability to Implement STEM Education Project, Group Process, Project Presentation Skill, and Project Quality through Lesson Plans under the Concept of Assessment for Learning of Mathayom 5 Students Nampet Nasaree, Aomtawan Sangjakrawan, Khanitha Roongwitwathunyoo	93
The Effect of Using Mind Maps on the Skills and the Learning Achievement of Students Boonsanong Wisetsathon	105
The Development of Student Activities in Private Higher Education Institutions in the Three Southern Border Provinces Komaruding Sohniyada, Prachuab Tongsri	116
Promoting Self - Directed Learning of Moken Students in Moken Community Center in Pangnga Province Using Computer Assisted Instruction (CAI) Yuppadee Yoswarissakul	135
Development of instructional media production capability of pre - service teachers through Augmented Reality books Nuttaphong Kanchanachaya, Kanita Nitjarunkul	148
Organizational Administration Strategy through Communication Base for Administrators of Rajabhat University in Southern Regional Area Suparek Wessayasirin, Pongsri Vanitsupavong	160

Articles from the 5th National Conference and 3th International Conference on Education (NICE 2018)

The Exercise Power of Female Administrators Affecting Academic Administration by Teachers' Opinion under the Yala Educational Service Area Office Kulthida Saliming, Chawalit Kerdtip	171
---	-----

สารบัญ

บทควาามวิชาการ

รูปแบบและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง เบญจวรรณ ชุนฤทธิ์	2
จากกระบวนทัศน์ใหม่ของทฤษฎีภาวะผู้นำ สู่บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนและชุมชน วรภาคย์ ไมตรีพันธ์	18

บทควาามวิจัย

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษาในรายวิชาปรัชญาการศึกษา เพื่อส่งเสริม ความรับผิดชอบทางการเรียนของนิสิตวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา รักษิต สุทธิพงษ์	31
ผลของการเล่นเกมปริศนาเพนโทมโนต่อการเพิ่มความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ณัฐธยาน์ วงษ์วาทย์, ปรัชญา แก้วแก่น, ปริญญญา เรืองทิพย์	43
การพัฒนาตัวชี้วัดประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการ ระดับปฏิบัติงานสังกัดองค์การ บริหารส่วนจังหวัด สุรีพร สุวรรณชาติ, เมธี ดิสวัสดิ์, เสาวรส ยี่งวรรณะ	57
การพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพสถานศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน : ประยุกต์ใช้การเปรียบเทียบด้วยวิธี เชิงเส้นตรงและการวิเคราะห์มูลค่าเพิ่ม ภาณุพงศ์ แสงดี, จตุภูมิ เขตจัตุรัส, ประกฤติยา ทักชีโน	69
การพัฒนาตัวชี้วัดบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์, ผดุงชัย ภูพัฒน์	83
การศึกษาความสามารถในการทำโครงการสะสมเต็มศึกษากระบวนการกลุ่ม ทักษะการนำเสนอโครงการและ คุณภาพของโครงการด้วยการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการประเมินเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 นำเพชร นาสารีย์, อ้อมตะวัน แสงจักรวาล, ขนิษฐา รุ่งวิทย์วาทัญญ	94
ผลการสอนโดยใช้แผนผังความคิดที่มีต่อทักษะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา บุญสนอง วิเศษสาร	106
การพัฒนากิจกรรมนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กอมารูดิง โชะนิยาตะ, ประจวบ ทองศรี	117
การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนในจังหวัดพังงา โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ยุพดี ยศวิเศษกุล	136
การพัฒนาทักษะการผลิตสื่อการเรียนการสอนของนักศึกษาครูผ่านหนังสือผสานความจริงเสมือน ณัฐพงศ์ กาญจนฉายา, คณิดา นิจจรัสกุล	149
กลยุทธ์การบริหารองค์การด้วยฐานการสื่อสารของผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ ศุภฤกษ์ เวศยาสิรินทร์, ผ่องศรี วาณิชยศุภวงศ์	161
บทความคัดเลือกจากการประชุมวิชาการศึกษาศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 5 และ ระดับนานาชาติ ครั้งที่ 3 (2561)	
การใช้อำนาจของผู้บริหารสตรีที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดยะลา กุลธิดา สะลิมิง, ขวลิต เกิดทิพย์	172

Learning Management Models and Techniques for Developing Reading Skills Towards Transformative Learning

Benjawan Khunrit

M.Ed. (Thai), Lecturer

Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Dusit University

Received : November 20, 2018 / **Revised :** August 13, 2019 / **Accepted :** August 30, 2019

Abstract

Developing reading skills for transformative learning can be achieved by transforming the classroom into the collaborative learning laboratory as well as changing a teacher to “facilitator” who is responsible for promoting the role of students as learners and self-creators of knowledge. Learners will be positioned in the internally and socially confused area that disturbs their mind while stimulates their reflection through cognitive processes in order to exchange mutual learning among learners or between learners and teacher. This process can be done under trustful atmosphere with open-mindedness to exchange knowledge and create new meanings through creative dialogue. This article proposes learning management models and techniques for developing reading skills for transformative learning, namely KWL Plus technique, Jurisprudential Model, and the Six Thinking Hats Technique to be applied for improving reading skills so that learners can achieve meaningful and authentic learning.

Keywords: Reading skills, Transformative learning, KWL Plus Technique, Jurisprudential Model, Six Thinking Hats Technique

รูปแบบและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะการอ่าน เพื่อการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง

เบญจวรรณ ขุนฤทธิ์

กศ.ม.(ภาษาไทย) อาจารย์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

วันรับบทความ : 20 พฤศจิกายน 2561 / วันแก้ไขบทความ : / 13 สิงหาคม 2562

วันตอบรับบทความ : 30 สิงหาคม 2562

บทคัดย่อ

การพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง ผู้สอนจะเปลี่ยนห้องเรียนเป็นห้องปฏิบัติการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียน และเปลี่ยนจากครูผู้สอนเป็น “คุณอำนวยการจัดการเรียนรู้” ทำหน้าที่ส่งเสริมบทบาทให้ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้ และสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยผู้เรียนจะถูกจัดให้อยู่ในพื้นที่ของความสับสนทั้งภายในตนเอง และพื้นที่ทางสังคมที่ก่อเกิดความคิด รวมทั้งถูกกระตุ้นให้เกิดการไตร่ตรองสะท้อนคิดด้วยกระบวนการทางปัญญา เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนด้วยกันเองหรือผู้เรียนกับผู้สอน ในบรรยากาศของการไว้วางใจ มีการเปิดใจแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างความหมายใหม่ผ่านการสานเสวนาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งในบทความนี้ ผู้เขียนได้เสนอรูปแบบและเทคนิคจัดการเรียนรู้สำหรับการพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซั๊กค่าน และรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ เพื่อนำไปสู่การปรับใช้สำหรับการพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายและการเรียนรู้ที่แท้จริง

คำสำคัญ: ทักษะการอ่าน, การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง, เทคนิค KWL Plus, การซั๊กค่าน, เทคนิคหมวกหกใบ

บทนำ

การจัดการศึกษามีอุดมการณ์สำคัญ คือ การจัดให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมีความหมายรวมถึงการใฝ่เรียนรู้ การแสวงหาความรู้ เพื่อทำความเข้าใจชีวิตตนและโลกทัศน์ บนรากฐานของ 4 เสาหลักแห่งการเรียนรู้ (Four Pillar of Learning) คือ การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน (Learning to Live together) การเรียนรู้ที่จะรู้ (Learning to Know) การเรียนรู้ที่จะปฏิบัติได้ (Learning to do) และการเรียนรู้ที่จะอยู่ได้ (Learning to Be) เพราะการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อปรับวิถีชีวิตของตนทั้งในระดับท้องถิ่น ประเทศ อาเซียน และโลก (พิมพันธ์ เดชะคุปต์, 2558) ดังนั้นการจัดการศึกษาจะต้องก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง โดยผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่กว้างขวางและลึกซึ้งมากขึ้นจากการเชื่อมโยงกับชีวิตและโลกเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยน แก่ไขพัฒนาตนเองและสังคม .ซึ่งการที่จะเปลี่ยนแปลงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริงต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างการเปลี่ยนแปลงทั้งในความเชื่อ มุมมองไปจนถึงการเปลี่ยนแปลงสู่การปฏิบัติที่สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนทั้งในเชิงความรู้ วิธีการเรียนรู้ การได้มาซึ่งความรู้ การรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนด้วย การเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนในลักษณะดังกล่าวจะสอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียนตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยหนึ่งในแนวคิดทฤษฎีที่นำเสนอถึงกระบวนการเรียนรู้ ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ภายในและนำไปสู่การปฏิบัติในชีวิตจริง คือ ทฤษฎีการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning) (ชนัดดา ภู่งษ์ทอง, 2561)

การอ่าน เป็นทักษะสำคัญสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สามารถพัฒนาสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในการดำรงชีวิตได้ โดยเป็นกระบวนการหนึ่งในการแสวงหาความรู้ ที่ทำให้เกิดการขยายต่อทางความคิด ความรู้ และประสบการณ์ ซึ่งสร้างคุณค่าของบุคลิกภาพ สร้างประสบการณ์ในชีวิตและมีประสบการณ์ในเนื้อหาความรู้ทางวิชาชีพ รวมทั้งการสร้างคุณค่าทางสังคม คือ เข้าใจในโลกกว้างระหว่างบุคคล ครอบครัวและสังคม (ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์, 2557) การอ่านจึงไม่ใช่การทำความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน แต่เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองด้วยวิธีการดูซ้ำปรับแต่ง

เรียนรู้ ขยายต่อความคิดหรือเปลี่ยนแปลงความคิด ความเชื่อ จนเกิดเป็นความหมายใหม่ ซึ่งผู้เรียนจะต้องผลักดันตนเองให้เกิดกระบวนการคิดเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลที่อ่านและประสบการณ์ โดยการสะท้อนคิดภายใน กระบวนการทางปัญญา เพื่อเปลี่ยนแปลงความรู้ ความคิด ความเชื่อ และปรับแต่งความหมายจากการอ่านอย่างชาญฉลาด

ทฤษฎีการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง

แนวคิดทฤษฎี

การนิยามทฤษฎีการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning) หรือ TL เกิดขึ้นโดย Mezirow (1978) เป็นทฤษฎีเกี่ยวกับการแสวงหาความหมายที่มีอยู่ในประสบการณ์เดิมเพื่อสร้างความหมายใหม่ และนำความหมายใหม่ไปสู่การปฏิบัติในอนาคต ซึ่งการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงไม่ใช่การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นได้ตามธรรมชาติ แต่เป็นการเรียนรู้เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่ดีกว่าทั้งในระดับชีวิตและระดับโลก ผ่านกลไกทางความรู้ความเข้าใจ บนฐานประสบการณ์เดิมโดยใช้วิธีการตีความเพื่ออธิบายความหมายที่ฝังอยู่ เป็นการต่อสู้กับวิธีคิดแบบเดิม เมื่อบุคคลต้องเผชิญกับความหมายที่บ่งบอกความไม่ถูกต้องตามเหตุและผล บ่อยครั้งที่ต้องอาศัยการตีความเพื่อค้นหาความหมายที่ฝังลึกอยู่ในประสบการณ์ โดยพิจารณาตามหลักเหตุผลและการอธิบายความถูกต้องตามหลักจริยธรรม ซึ่งจะเอื้อให้เกิดความหมายใหม่ในประสบการณ์เดิม และความหมายที่เกิดขึ้นนั้นจะส่งผลต่อการกำหนดแนวทางและการลงมือปฏิบัติในวิถีทางใหม่ (Mezirow, 1996) ในขณะที่ O'Sullivan (2003) ได้อธิบายว่า การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในด้านลึกโดยเกิดจากการเคลื่อนไหวของโครงสร้างทางความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึกและจิตสำนึกไปสู่การปฏิบัติ ภายใต้ความเข้าใจตนเอง ความเข้าใจของกลุ่มคน และการกำหนดความสัมพันธ์ทางสังคม กล่าวได้ว่าการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการการเรียนรู้ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติในการมองโลก และการกำหนดความสามารถของตนเอง เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจความหมายในประสบการณ์เดิมและก่อให้เกิดความหมายใหม่ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้ง 3 มิติ คือ มิติทางจิตวิทยาที่เปลี่ยนความเข้าใจในตนเอง มิติของความเชื่อมั่น

เป็นการทบทวนระบบความเชื่อที่มีอยู่เดิม และมีทิศทางพฤติกรรมเป็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินชีวิต ซึ่งทักษะของการเปลี่ยนแปลง สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ทั้งระดับเล็กและระดับใหญ่ และเป็นการเปลี่ยนความหมาย ภายใต้โครงสร้างเดิม ทั้งมุมมอง ความเชื่อ ความคิด ความรู้สึก ค่านิยมที่มีต่อโลก โดยเมอร์ซีโรว์อธิบายว่า การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงนั้นต้องให้ความหมายทั้ง ทักษะในการมองโลกและชีวิต ซึ่งหมายรวมไปถึงการ เปลี่ยนความหมายของกระบวนทัศน์ ดังนั้นการ เปลี่ยนแปลงจึงถูกกำกับด้วยระบบคิด มิใช่การเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติที่มนุษย์สามารถเรียนรู้ได้เมื่อปะทะ กับสิ่งเร้าทั้งในด้านบวกและด้านลบ แต่การเรียนรู้สู่การ เปลี่ยนแปลงมีเป้าหมายเพื่อนำไปสู่สิ่งที่ดีกว่าด้วยการ ปฏิบัติอย่างมีสติ ตั้งมั่น และความเพียรพยายาม ด้วยความรักและความเมตตา (วรรณดี สุธินรราก, 2560)

ทั้งนี้วิถีทางในการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงนั้น มี 4 ระดับ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เริ่มจากระดับบน สู่ระดับล่าง ได้แก่ (Mezirow, 2000)

1. การเปลี่ยนแปลงมุมมอง
2. การเปลี่ยนแปลงจิตนิสัย
3. การเปลี่ยนแปลงกรอบอ้างอิงใหม่
4. การกลั่นกรองและพิจารณากรอบอ้างอิงเดิม อย่างประณีต

ขั้นตอนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง

เมอร์ซีโรว์ ได้ออกแบบขั้นตอนการเรียนรู้สู่การ เปลี่ยนแปลงไว้ทั้งหมด 10 ขั้นตอน ดังนี้ (Mezirow, 1991)

1. ภาวะวิกฤติที่ทำให้สับสน (Disorienting dilemma) เป็นขั้นวิกฤติที่บุคคลต้องเผชิญกับประสบการณ์ ที่เบี่ยงเบนไปจากสันนิษฐานต่อสภาวะนั้น ๆ ซึ่งส่งผลต่อ กรอบอ้างอิงเดิมของตนเอง หากสิ่งที่เผชิญมีความสอดคล้อง กับกรอบอ้างอิงเดิมของตนเอง แนวโน้มการเปลี่ยนแปลง ก็จะไม่เกิดขึ้น แต่หากไม่สอดคล้องกัน บุคคลจะเกิด ความสับสนและเกิดความพยายามในการปรับตนเอง
2. การตรวจสอบความรู้สึกต่าง ๆ ของตนเอง เป็นขั้นที่ทำให้บุคคลพยายามที่จะพิจารณาถึงสาเหตุ ของความรู้สึกต่าง ๆ ที่มีผลมุมมอง ได้แก่ ความรู้สึกกลัว โกรธ ความรู้สึกผิดและความอับอาย
3. การประเมินสมมติฐานของตนเองในเชิง วิพากษ์ เป็นขั้นตอนที่บุคคลจะพิจารณาความสมเหตุ สมผลหรือความเชื่อเดิมของตนเองเพื่อประเมินตนเอง

4. การยอมรับตนเอง ยอมรับความเปลี่ยนแปลง และพร้อมแลกเปลี่ยนกับผู้อื่น ในขั้นตอนของการแสดง เหตุผลผ่านการสนทนาเชิงสะท้อน ซึ่งเป็นกระบวนการ ที่ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของสันนิษฐานของบุคคล หรือการเจรจาต่อรองกับผู้อื่นเพื่อพัฒนาความน่าเชื่อถือ ให้เป็นที่ยอมรับร่วมกัน กลายเป็นกรอบอ้างอิงใหม่

5. การสำรวจบทบาท ความสัมพันธ์และแนวทางการปฏิบัติใหม่ จากขั้นตอนการแลกเปลี่ยนกับผู้อื่น ส่งผล ต่อการปรับตัวของบุคคล ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นทางเลือก ในบทบาทใหม่ ความสัมพันธ์ใหม่ รวมทั้งการกระทำใหม่

6. การวางแผนแนวทางปฏิบัติ บุคคลจะมีการ วางแผนแนวทางที่มีความยืดหยุ่นและมีมุมมองที่เป็นผล จากการพัฒนารอบอ้างอิง

7. การหาความรู้และทักษะสำหรับการปฏิบัติ ตามแผน คือ การที่บุคคลเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติได้

8. การทดลองแสดงบทบาทใหม่ในชีวิต คือ การทดลองสวมบทบาทใหม่ในการดำเนินชีวิตจริง เพื่อ พิจารณาสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากบทบาทใหม่ จากนั้น จึงปรับหรือแก้บทบาทใหม่นั้น

9. การสร้างศักยภาพและความเชื่อมั่นใน ตนเองตามบทบาท และความสัมพันธ์ใหม่ คือ การที่ บุคคลมีความมั่นใจในศักยภาพการทำงานเพิ่มมากขึ้น

10. การบูรณาการมโนทัศน์ใหม่กับวิถีชีวิตของตน คือ การที่บุคคลเกิดทักษะใหม่ ๆ ที่ตอบสนองต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัวด้วยบทบาทและความสัมพันธ์ใหม่

จากขั้นตอนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงที่ เมอร์ซีโรว์กำหนดไว้ สรุปได้ว่า หัวใจสำคัญของทฤษฎี การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงของเมอร์ซีโรว์ มี 3 ประเด็นหลัก คือ (วรรณดี สุธินรราก, 2560)

1. ประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นจุดเริ่มต้น และเป็นสาระทางด้านจิตใจของการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง ประสบการณ์ที่เกี่ยวกับโครงสร้างทางสังคมที่เกิดขึ้นจาก การปฏิบัติที่ไม่ยุติธรรมจะก่อให้เกิดการสะท้อนเชิง วิพากษ์ ซึ่งต้องใช้การอธิบายประสบการณ์ของผู้เรียน ซึ่งเชื่อมโยงไปสู่การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง
2. การสะท้อนเชิงวิพากษ์ จำเป็นต้องใช้คำถาม ที่กระแทกศีลธรรมจรรยาในความเชื่อ และประสบการณ์ เดิมที่มีมาก่อน ทำให้เกิดความขัดแย้งในความคิด ความรู้สึก และการกระทำอันเกี่ยวข้องกับมโนธรรมสำนึกเป็นการรับรู้

ที่ขัดแย้งกับความรู้ในความจริงที่บิดเบี้ยว การกระทำที่ไม่คงเส้นคงวาเนื่องจากความคิดรวบยอดของตนเอง และกลไกทางสังคมรวมทั้งขอบเขตทางภาษาเป็นผลจากการรับรู้ การตระหนักในความจริงที่ไม่คงเส้นคงวาจะนำไปสู่การยึดถือความจริงและการปฏิบัติในความสัมพันธ์ที่มีต่อโลกใหม่ “การสะท้อน” จึงเป็นกระบวนการที่แสดงการเปลี่ยนแปลงทาง “จิตใจ” เป็นกระบวนการที่หมุนกลับไปสู่การตัดสินใจจากความยุติธรรมตามความรู้สึกลึกใหม่ที่เชื่อและปฏิบัติ 3. การสนทนา การวิพากษ์โดยใช้เหตุผล ซึ่งการสนทนาเป็นการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงตามหลักของความเชื่อที่ว่า การสนทนาเป็นเหตุผลจะทำให้พบกับเงื่อนไขที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างความเข้าใจกับผู้อื่น เป็นการขับเคลื่อนด้วยลักษณะทางภาวะวิสัย ทุกการกระทำและทุกเรื่องราวจะถูกกระตุ้นด้วยคำถามและนำไปสู่การอภิปรายผล โดยมีเป้าหมายเบื้องต้นคือ สนับสนุนความเข้าใจระหว่างกลุ่มภายใต้การวิพากษ์อย่างเป็นเหตุเป็นผลต่อประสบการณ์ การสนทนาจะเป็นสื่อกลางของการสะท้อนคิดอย่างมีวิจลณญาณอันจะส่งผลต่อการปฏิบัติ ขณะเดียวกันประสบการณ์เป็นตัวสะท้อนและความเชื่อผ่านการตั้งคำถามเพื่อค้นหาความหมายที่มีต่อทัศนคติในการมองโลกและความหมายของค่านิยมเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

โดยผู้เรียนจะได้รับการท้าทายต่อโลกทัศน์ของตน และในที่สุดก็จะเกิดการเปลี่ยนแปลงระบบคุณค่าและโลกทัศน์ (Affective Attributes) ความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Attributes) และพฤติกรรม (Psychomotor Attributes) ซึ่งการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงนี้ มีทั้งส่วนที่เป็นการเรียนรู้ภายในด้วยตัวคนเดียว และการมีส่วนร่วมในการสนทนาทางความคิดซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของกระบวนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง (Mezirow, 1991)

ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง ผู้สอนและผู้เรียนจะต้องร่วมมือกันสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนจะกลายเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง เป็นพื้นที่ที่ย่อยกระตุ้นให้เกิดการสะท้อนคิดอย่างมีอิสระ ในขณะที่ผู้เรียนกำกับการเรียนรู้ภายใต้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน การปะทะสังสรรค์ระหว่างผู้เรียน การสื่อสาร การตั้งคำถาม การวิพากษ์เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้พิจารณามุมมองอย่างมีเหตุผล และการยอมรับนับถือในผู้อื่น

ปัจจัยหลักของการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง

อย่างไรก็ตาม กระบวนการการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงตามทฤษฎีของเมอริวโรว์นั้น เป็นกระบวนการทางปัญญาที่มุ่งเน้นความเป็นเหตุเป็นผลของปัจเจกบุคคล โดยมีความพยายามต่อสู้ทางอารมณ์ การสร้างพลังอำนาจในตนเอง เพื่อปรับกรอบอ้างอิงเดิม หรือการสร้างกรอบอ้างอิงใหม่ อย่างไรก็ตาม แนวคิดของเทย์เลอร์ (Taylor, 1997) มีการอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงตามแนวคิดของเมอริวโรว์นั้นมีจุดเน้นที่เป็นกระบวนการทางปัญญาและความเป็นเหตุเป็นผล และแม้ว่าจะมีการกล่าวถึงด้านอารมณ์แต่ก็เป็นอารมณ์ด้านลบทั้งหมด ซึ่งจุดได้เสนอว่าบุคคลควรได้มีโอกาสได้ตรวจสอบอารมณ์ของตนเองในทางบวกด้วย เนื่องจากในบางสถานการณ์ บุคคลอาจเกิดความรู้สึกทั้งทางบวกและทางลบได้ ในขณะที่นักทฤษฎีอื่น ๆ เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงนั้นจะเกิดจากมิติทางสังคมร่วมด้วย และมีความสำคัญเช่นเดียวกันกับมิติทางปัญญา (Wood, 2007, Cranton, 2006) ดังนั้นในการพัฒนาการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง ผู้สอนควรผลักดันให้ผู้เรียนตรวจสอบความความรู้ ความคิด ความเชื่อ ตลอดจนความรู้สึกของตนเองให้รอบด้าน ซึ่งวิจารณ์ พานิช (2558) ได้นำเสนอปัจจัยหลักของการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงที่ครอบคลุมทั้งในมิติประสบการณ์ ความรู้สึกของบุคคล ที่ต้องได้รับการตรวจสอบพิจารณาครบทุกด้าน ด้วยการบูรณาการระหว่างกระบวนการเชิงเหตุผลกับกระบวนการทางความรู้สึก ดังนี้

1. ประสบการณ์ของปัจเจกบุคคล หมายถึง ประสบการณ์ที่บุคคลนั้นผ่านพบมาแล้วและประสบการณ์ในชั้นเรียนที่ผู้สอนออกแบบให้ผู้เรียนลงมือทำหรือสัมผัสจริง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกทำความเข้าใจคุณค่าของกิจกรรมหรือสิ่งต่าง ๆ หากกิจกรรมนั้นก่อให้เกิดความอึดอัด หรือได้รับประสบการณ์เชิงอารมณ์จะยิ่งส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์มากยิ่งขึ้น

2. การส่งเสริมการสะท้อนคิดอย่างจริงจัง มี 3 ลักษณะ

- 2.1 การสะท้อนคิดสิ่งที่เรารับรู้ รู้สึก คิด และทำ (Content Reflection) คือการอธิบายผลการเรียนรู้

- 2.2 การสะท้อนคิดที่เรารับรู้ รู้สึก คิด และทำอะไร (Process Reflection) คือการอธิบายกระบวนการการเรียนรู้

2.3 การสะท้อนคิดว่าทำไมเราจึงรับรู้ รู้สึก คิด และทำ (Premise Reflection) คือ การอธิบายเชิงเหตุผล

3. สนุทริยสนทนา จะช่วยให้เข้าใจความหมายของแต่ละปัจเจกบุคคล ซึ่งผู้สอนทำหน้าที่เป็น “คุณอำนวย” (Facilitator) กระตุ้นให้ผู้เรียนตรวจสอบและเปิดเผยสิ่งที่ซ่อนอยู่ลึกๆ ภายในใจ โดยการตั้งคำถาม “คิดอย่างไร จึงทำสิ่งนั้น หรือทำอย่างนั้น” ในบรรยากาศของความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน

4. มุมมอง/วิธีการที่ครบถ้วน (Holistic) ผู้สอนจะต้องจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการระหว่างกระบวนการเชิงเหตุผล (Analyze - Think - Change) และกระบวนการทางความรู้สึก (See - Feel - Change) ซึ่งในทางสรีรวิทยาอธิบายว่า กระบวนการเรียนรู้กับอารมณ์มีความสัมพันธ์กัน เช่น ให้เล่าเรื่อง (Storytelling) และกระบวนการค้นหาที่ทำให้เข้าใจความรู้สึกของตนเอง และเข้าใจความรู้สึกของกันและกัน (Cooperative Inquiry)

5. การให้ความสำคัญต่อบริบท (Context) เป็นการทำความเข้าใจเชิงลึกต่อบัณฑิตส่วนบุคคลและปัจจัยเชิงสังคมและวัฒนธรรม โดยไม่แยกส่วนออกจากความเป็นจริง เพราะประสบการณ์ของผู้เรียนแต่ละคนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ ดังนั้น ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่สำคัญคือ 1) เหตุการณ์กระทบใจในอดีต 2) การนำเข้าสู่บทเรียน 3) ผู้เรียนอยู่ตรงรอยต่อของการให้ความหมาย

6. ความสัมพันธ์ที่อยู่บนฐานของความจริงใจ ในกระบวนการเรียนรู้นั้น ผู้สอนออกแบบกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนค่อย ๆ สังเกตปัจจัยหลักทั้ง 6 ประการของการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง ไปพร้อม ๆ กับเกิดผล การเปลี่ยนแปลงขึ้นภายในตน โดยมีความสัมพันธ์ 4 รูปแบบที่เกื้อหนุนการเรียนรู้ คือ ความสัมพันธ์ที่เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติ ความสัมพันธ์เชิงความรัก, ความสัมพันธ์ด้านความทรงจำ และความสัมพันธ์เชิงจินตนาการ เมื่อในชั้นเรียนเกิดความไว้วางใจกันจะส่งผลต่อการเรียนรู้ คือ ผู้เรียนมีสติตระหนักรู้ในความต้องการ และผลการเรียนรู้ เปิดใจให้กัน ซึ่งนำไปสู่การไตร่ตรองสะท้อนร่วมกันอย่างจริงจังลึกซึ้ง

จิตวิทยาสำหรับการจัดการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง

การพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อการเรียนรู้สู่การ

เปลี่ยนแปลงนั้นไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือมีสิ่งเร้าเข้ามากระทบเพียงแค่นั้น หากแต่เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการขบขยทางความคิดภายใต้กระบวนการทางปัญญาที่ต้องอาศัยประสบการณ์ การสะท้อนคิด และการสนทนาอย่างเป็นเหตุเป็นผล ดังนั้นในการพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียน ผู้สอนจึงต้องอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถดึงเอากรอบความคิด ความเชื่อ และประสบการณ์ต่าง ๆ มาใช้ในการสะท้อนคิด และการสนทนา วิวาทะเพื่อปรับแต่งความหมาย รวมทั้งสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง และการตัดสินใจเชิงคุณค่าในแนววิถีใหม่สำหรับการปฏิบัติที่ดีได้ตามแนวทางของจิตวิทยาการจัดการเรียนรู้กลุ่มปัญญานิยม และกลุ่มสร้างสรรค์นิยม ซึ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความหมายจากการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์กระบวนการทางความคิด และความสัมพันธ์ทางสังคม

การจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีกลุ่มปัญญานิยม

นักคิดกลุ่มปัญญานิยมเชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ไม่ใช่เรื่องของพฤติกรรมที่เกิดจากกระบวนการตอบสนองต่อสิ่งเร้าเพียงเท่านั้น การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางความคิดที่เกิดจากการสะสมข้อมูล การสร้างความหมายและความสัมพันธ์ของข้อมูล และการดึงข้อมูลมาใช้ในการกระทำและการแก้ปัญหาต่าง ๆ การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญาของมนุษย์ในการที่จะสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ตนเอง อันเป็นกระบวนการทางสติปัญญาของเพียเจต์ และบรุนเนอร์ ออซูเบล (การอ่านอย่างมีความหมาย) โดยมีลักษณะสำคัญ ดังนี้ (ทิตินา แคมมณี, 2552)

1. การซึมซับหรือดูดซึม (Assimilation) เป็นกระบวนการทางสมองในการรับประสบการณ์ เรื่องราว และข้อมูลต่าง ๆ เข้ามาสะสมเก็บไว้เพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป
2. การปรับและจัดระบบ (Accommodation) คือ กระบวนการทางสมองในการปรับประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่ให้เข้ากันเป็นระบบหรือเครือข่ายทางปัญญาที่ตนสามารถเข้าใจได้ เกิดเป็นโครงสร้างทางปัญญาใหม่ขึ้น
3. การเกิดความสมดุล (Equilibration) เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นจากขั้นของการปรับ หากการปรับเป็นไปอย่างผสมผสานกลมกลืนก็จะก่อให้เกิดสภาพที่มีความสมดุลขึ้น หากบุคคลไม่สามารถปรับประสบการณ์ใหม่และประสบการณ์เดิมให้เข้ากันได้ ก็เกิดภาวะ

ความไม่สมดุลขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดความขัดแย้งทางปัญญาขึ้นในตัวบุคคล

นอกจากนี้การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง เป็นกระบวนการของการสร้างความหมาย (Dirkx, 1998) ที่เกิดจากการตระหนักรู้ภายในตนเอง ในสภาพการณ์ของการเรียนรู้ด้วยการสะท้อนที่เป็นเหตุเป็นผลและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งมีความสอดคล้องกับทฤษฎีกลุ่มสร้างสรรค์นิยม

การจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีกลุ่มสร้างสรรค์นิยม

ทฤษฎีกลุ่มสร้างสรรค์นิยมเป็นทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ซึ่งพัฒนามาจากการพัฒนาการทางเขาวนปัญญาของเพียเจต์และของวิกทอร์สกี โดยแบ่งแนวคิดออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงปัญญา (Cognitive Constructivism) และกลุ่มแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม (Social constructivism)

สำหรับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงปัญญา (Cognitive Constructivism) มีรากฐานมาจากความพยายามที่จะเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ กลายเป็นความรู้ที่เกิดจากการไตร่ตรอง ผู้เรียนจะสามารถพัฒนาความสามารถทางการรู้คิดจากการสร้าง (Construct) ความรู้ด้วยตนเองโดยผ่านทางประสบการณ์ ซึ่งประสบการณ์เหล่านี้จะกระตุ้นให้ผู้เรียนสร้างโครงสร้างทางปัญญาหรือเรียกว่า สคีมา (Schemas) ดังนั้น บทบาทที่สำคัญของครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ คือ การจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมให้ผู้เรียนได้สำรวจ ค้นหาตามธรรมชาติ และผู้สอนควรเตรียมสิ่งที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเองอย่างเต็มตัว ส่วนแนวคิด คอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม (Social constructivism) วิกทอร์สกี เชื่อว่าผู้เรียนจะพัฒนาในกลุ่มของสังคมที่จัดขึ้น การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ดังนั้น ผู้สอนควรสร้างบริบทสำหรับการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมที่น่าสนใจ และเป็นกิจกรรมที่กระตุ้นพร้อมเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้ ผู้สอนควรให้คำแนะนำเมื่อผู้เรียนประสบปัญหา กระตุ้นให้ผู้เรียนเผชิญหน้ากับปัญหาและเกิดความท้าทาย ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากรากฐานของสถานการณ์ในชีวิตจริง (Real life situation) ผู้เรียนจะเกิดความสนใจ และพึงพอใจในผลงานที่ได้ลงมือกระทำ ในขณะที่ผู้สอนคอยช่วยเหลือให้ผู้เรียนเกิดความเจริญ

ทางด้านสติปัญญาและการเรียนรู้ (บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2556)

สรุปได้ว่า การเรียนรู้ตามทฤษฎีกลุ่มปัญญานิยม และทฤษฎีกลุ่มสร้างสรรค์นิยม จะมุ่งเน้นไปที่กระบวนการสร้างความรู้ (Process of knowledge construction) และการสร้างตระหนักรู้ในกระบวนการ (Reflexive awareness of that process) อันเกิดจากความพยายามของระบบคิดบนพื้นฐานของประสบการณ์ การดูดซับ ปรับแต่ง ค้นพบความหมายใหม่และการจัดเก็บในความทรงจำระยะยาว ตลอดจนการเรียกคืนมาใช้ส่วชีวิตอย่างเหมาะสม เช่นเดียวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน ที่ผู้สอนจะต้องสร้างห้องเรียนและอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง จากความพยายามของกระบวนการทางปัญญาที่มีการพิจารณา ใคร่ครวญเชิงเหตุผลประกอบความรู้สึคนึกคิดที่เกี่ยวข้อง โดยเชื่อมโยงตนเองกับเรื่องราวที่อ่าน ร่วมกับการสานเสวนาอย่างสร้างสรรค์ร่วมกันในชั้นเรียนด้วยความไว้วางใจ

แนวทางการพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง

การพัฒนาทักษะการอ่านเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นประโยชน์สำหรับมนุษย์ในทุกด้านและทุกโอกาส ทั้งในด้านการศึกษาเรียนรู้ การประกอบอาชีพ การอ่านจะช่วยส่งเสริมความรู้ความคิดให้เพิ่มพูนขึ้น ฟรานซิส เบคอน (Francis Bacon) กล่าวว่า “การอ่านทำให้คนเป็นคนโดยสมบูรณ์” ในขณะที่ สเตรง (Strang) กล่าวว่า การอ่านคือ ถนนแห่งความรู้ การศึกษาทุกอย่างต้องอาศัยการอ่าน การอ่านจะจัดประสบการณ์อย่างมีระบบซึ่งสัมพันธ์กับแนวคิด และการอ่านนั้นยังเป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์ใหม่ ซึ่งเป็นการสร้างคุณค่าของบุคลิกภาพ สร้างประสบการณ์ในชีวิตและมีประสบการณ์ในเนื้อหาความรู้ทางวิชาชีพ รวมทั้งการสร้างคุณค่าทางสังคม คือ ความเข้าใจในโลกกว้างระหว่างบุคคล ครอบครัวและสังคม เพราะการอ่านไม่ใช่การมองไปที่คำหรือสัญลักษณ์และตัวหนังสือเท่านั้น แต่จะประกอบด้วยสมาธิ คือ ใจที่สงบนิ่ง การรับรู้ การจัดลำดับ และการประมวลผลที่ได้จากการรับรู้ เพื่อให้ได้สาระมากที่สุด ซึ่งเกรย์ (Gray) ได้อธิบายลำดับขั้นของการอ่าน 4 ระดับ คือ ขั้นที่ 1 การรับรู้ ขั้นที่ 2 ความเข้าใจความคิดรวบยอด ขั้นที่ 3 การตัดสินใจการคิดหาเหตุผล และขั้นที่ 4 การนำแนวความคิดใหม่ที่ได้รับ

มาผสมกันเข้ากับความรู้ที่มีอยู่ ซึ่งการอ่านตามลำดับขั้นนั้น จะช่วยให้ผู้อ่านมีแนวความคิดใหม่ ๆ เกิดขึ้นจาก ประสบการณ์เดิม ความรู้เดิมที่มีอยู่มารวมกันเข้ากับ ความรู้ใหม่ที่จะทำให้เกิดเป็นกระบวนการความคิดใหม่ขึ้น อย่างไรก็ตาม ความรู้ที่ได้รับอาจจะได้รับไม่เท่ากันเพราะ ความแตกต่างระหว่างบุคคล อันเป็นผลมาจากการรับรู้ เพราะในการทำความเข้าใจความหมายจากข้อความที่อ่าน ผู้อ่านต้องอาศัยประสบการณ์ ดูชัด ปรับแต่ง จนกลายเป็น ความคิดในสิ่งที่กว้างขวางมากขึ้น เกิดภาพในสิ่งนั้น แจ่มชัดขึ้น ดังนั้น การอ่านจึงทำให้ได้ข้อมูล ข้อคิดเห็น และข้อเท็จจริงเพื่อนำไปประมวลให้เกิดภูมิปัญญา (Knowledge) และอัจฉริยภาพ (Intelligence) ส่วนตน รวมทั้งได้นำข้อมูลได้สนับสนุนความเชื่อของตนเอง ตลอดจนการพิสูจน์ยืนยันความถูกต้องในเรื่องที่ตนสนใจ การเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่จะช่วยให้คุณภาพชีวิตและหน้าที่ การงานเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น การอ่านจึงเป็นประโยชน์ สำหรับการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพหรือพฤติกรรม การปรับตัว และพัฒนาการของความรู้ในการปฏิบัติตนอย่างมีความสุขความสมบูรณ์ตามวิถีทางของตนเอง ซึ่งเพียเจต์ เน้นย้ำว่าการอ่านย่อมนำไปสู่การกระทำ เพราะการอ่าน ทำให้มีอิทธิพลเกิดขึ้นทางจิตใจและความประพฤติของ ผู้อ่านด้วยทำให้เกิดจินตนาการ สร้างปรัชญาชีวิตของตนเอง สร้างความเข้าใจระหว่างตนทางสังคมอีกด้วย (ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์, 2557)

ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านสู่ การเปลี่ยนแปลง ผู้สอนจึงต้องเปลี่ยนกระบวนการในการจัดการห้องเรียนใหม่ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้จากกระบวนการทางปัญญาภายในตนเอง ซึ่งถูก ก่อทวนให้เกิดความคับข้องใจ จนนำไปสู่การสะท้อนคิด และการวิวาทะทางสังคมในบรรยากาศของประชาธิปไตย และเกิดการปรับโครงสร้างทางปัญญาให้สมดุล ทำให้เกิด องค์ความรู้ใหม่ ดังนั้นผู้เขียนจึงนำเสนอแนวทางสำหรับการ พัฒนาพัฒนาทักษะการอ่านสู่การเปลี่ยนแปลง ดังนี้

1. ผู้สอน

บทบาทของผู้สอน เมื่อนำทฤษฎีการเรียนรู้สู่ การเปลี่ยนแปลงมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อ พัฒนาทักษะการอ่าน ผู้สอนจะเปลี่ยนบทบาทของตนเอง กลายเป็นผู้อำนวยความสะดวกที่นำผู้เรียนสู่การเปลี่ยนแปลง โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สร้างบรรยากาศความไว้วางใจ การเปิดเผยตัวเองและร่วมมือกันเรียน ตลอดจนการสร้าง

บรรยากาศในการเรียนรู้ดำเนินไปอย่างมีชีวิตชีวาและราบรื่น ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้สอนกับผู้เรียน มีความสัมพันธ์กัน เป็นบรรยากาศของความร่วมมือ ปราศจากการติและวิพากษ์วิจารณ์ในทางลบ ผู้สอนและ ผู้เรียนสามารถสร้างบรรยากาศทางจิตใจเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ร่วมกันได้ดังนี้ (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2558); ศิริวรรณ วณิชฉัตรนารชัย, 2559)

1.1 บรรยากาศที่มีความอบอุ่น คือ ผู้สอน ยิ้มแย้มแจ่มใส ใช้คำพูดเหมาะสม มีความมิตรและเป็น ประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามหรือโต้แย้ง ส่วนผู้เรียนสร้างบรรยากาศความคุ้นเคยมีการไว้วางใจกัน การตอบคำถาม พูดคุยแลกเปลี่ยนระหว่างผู้สอนหรือ ผู้เรียนด้วยกันอย่างมีเหตุผลและถูกต้องตามกาลเทศะ

1.2 บรรยากาศที่เป็นอิสระ ผู้สอนเปิดโอกาส ให้ผู้เรียนค้นคว้าความรู้ด้วยตนเองอย่างอิสระ เน้นการ ทำงานเป็นทีม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสาน ความคิดเห็นร่วมกัน ซึ่งช่วยพัฒนาความเป็นนักคิด คือ ใฝ่รู้ ไม่ด่วนตัดสินใจโดยปราศจากการไตร่ตรอง

1.3 บรรยากาศแห่งการควบคุม คือ การฝึก ให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบภายใต้การเรียนรู้อย่างอิสระ โดยการจัดการชั้นเรียนที่ผู้เรียนรู้จักใช้สิทธิ และปฏิบัติ ตนตามหน้าที่ในชั้นเรียนอย่างมีขอบเขตและเหมาะสม

1.4 บรรยากาศที่ท้าทาย ผู้สอนกระตุ้นให้ ผู้เรียนกระตือรือร้น สนใจ ติดตาม เช่น การถามคำถาม ที่ต้องใช้ความคิด

1.5 บรรยากาศการยอมรับนับถือ ผู้สอน ยอมรับผู้เรียนในฐานะปัจเจกบุคคลที่มีความถนัดสติปัญญา และทักษะที่แตกต่างกัน มีการดูแลให้ความช่วยเหลือ ผู้เรียนแตกต่างกันตามพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน และผู้เรียนยอมรับคุณค่าของผู้เรียนด้วยกัน มีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

1.6 บรรยากาศของการกระตุ้นความสนใจ ผู้สอนสามารถเสริมแรงเพื่อให้ผู้เรียนเกิดแรงขับในการ เรียนรู้ โดยการกระตุ้นให้เกิดกระบวนการทางปัญญา ปลุกฝังให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า ความสามารถของตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการยอมรับจากผู้เรียนด้วยกัน

2. การจัดการกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนา ทักษะการอ่านเพื่อการเปลี่ยนแปลง

2.1 การเลือกเนื้อหาที่อ่านสำหรับผู้เรียน การจัดสภาพห้องเรียนให้เป็นสนามการเรียนรู้ ที่ก่อทวน

ความคิดของผู้เรียนและผลักดันให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ ผู้สอนควรเลือกเนื้อหาที่ให้อ่านให้เหมาะสมสำหรับการ พัฒนาการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง โดยผู้สอนอาจเลือก เรื่องราวที่ผู้เรียนคุ้นเคย ใกล้ตัว และมีประเด็นความเห็นต่าง ซึ่งเป็นตัวบทหรือเรื่องราวที่สร้างภาวะวิกฤติอันก่อให้เกิด ความสับสน จะช่วยผลักดันให้ผู้เรียนเกิดความสงสัย ใคร่รู้ เกิดเป็นคำถามไปสู่การแสวงหาคำตอบและข้อสรุป ที่เชื่อถือได้ เช่น เรื่องราวที่กำลังเป็นประเด็นโต้แย้ง ทางสังคม เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางความคิด แลกเปลี่ยนความคิด และการค้นหาคำตอบเมื่อเกิด ความแตกต่างทางความคิด จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อเสริมต่อความเข้าใจหรือ เพื่อแย้งความต่างทางความคิดอย่างสร้างสรรค์

2.2 ผู้สอนจัดกิจกรรมสะท้อนคิดอย่าง ใคร่ครวญด้วยคำถาม-คำตอบจากเรื่องราวที่อ่าน โดยใช้ คำถามที่สร้างความเชื่อมโยงระหว่างตนเองกับเรื่องราว เพื่อพิจารณาตรวจสอบเชิงวิพากษ์

2.3 การจัดกิจกรรมการสนทนา การวิวาทะ การพัฒนาทักษะการอ่าน นอกจากจะอาศัยกระบวนการ ทางปัญญาทั้งจากการฝึกคิด การสร้างคำถาม วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประมวลผลไปจนถึงการสร้างความรู้ได้ด้วย ตนเองแล้วนั้น บรรยายาททางสังคมก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่ง ที่สำคัญสำหรับการส่งเสริมให้การอ่านมีความหมาย และส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงภายในตัวผู้เรียน ผู้สอน สามารถดำเนินการได้ทั้งก่อนการอ่าน ระหว่างการอ่าน และหลังการอ่าน โดยอาศัยการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในพื้นที่ทางสังคมระหว่างผู้เรียน ด้วยกันเองและผู้เรียนกับผู้สอน โดยการเปิดใจแลกเปลี่ยน ความรู้สึก ความเข้าใจ การตีความระหว่างกัน ผ่านการ สานเสวนา (Dialogic-Teaching) ผู้เรียนและผู้สอนมี ปฏิสัมพันธ์เชิงสื่อสารซึ่งกันและกันเพื่อการเรียนรู้ ด้วย วิธีการคิด การตั้งคำถาม การค้นหา และการให้เหตุผล ร่วมกัน ภายใต้บรรยากาศที่เคารพต่อกันตอบแทนกัน เน้นที่การเรียนรู้ โดยไม่มีฝ่ายใดกุมอำนาจเหนืออีกฝ่ายหนึ่ง ผู้เรียนต้องเคลื่อนไหวไปในพื้นที่ของการเรียนรู้ ทั้งด้วย กระบวนการทางปัญญาและกระบวนการทางอารมณ์ เพื่อพัฒนาการของตนเองการจัดการเรียนรู้ จากความร่วมมือ การเรียนอย่างลึก เพื่อทำความเข้าใจความเชื่อมโยงระหว่าง ส่วนต่าง ๆ ในเนื้อหา ด้วยการไตร่ตรองสะท้อนคิดเพื่อ เชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิมและประสบการณ์ชีวิต

มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเอื้ออาทร รับฟังและ ทำความเข้าใจผู้อื่นเพื่อเรียนรู้ความเหมือนและความต่าง ของการเรียนรู้ (วิจารณ์ พานิช, 2558) เป็นความขัดแย้ง ที่นำไปสู่ความเข้าใจในเนื้อหาเพิ่มมากขึ้น โดยการต่อรอง เชิงบูรณาการ ซึ่งเป็นการต่อรองเพื่อหาทางออกอย่าง สร้างสรรค์ ด้วยการจำแนกแยกแยะ การแสดงออก ทั้งสิ่งที่ต้องการ ความรู้สึก เหตุผลสนับสนุน รับฟังมุมมอง การโต้เถียงและการนำไปใช้ให้ในที่สุด (ชนัท ธาตุทอง, 2559) ซึ่งผลงานวิจัยพบว่าข้อดีของการเรียนรู้แบบ ร่วมมือทำให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลง คือ มีการพัฒนา ทักษะการคิด การยอมรับ การช่วยเหลือการไว้วางใจผู้อื่น ความเชื่อมั่นและการเห็นคุณค่าในตนเอง (ชลธิษ พรกุล, 2554)

3. ผู้เรียน

บทบาทของผู้เรียนสำหรับการพัฒนาทักษะการ อ่านเพื่อการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงนั้น ผู้เรียนจะต้อง เปลี่ยนจากผู้รับสาร เป็นผู้ลงมือค้นคว้า แสวงหาความรู้ ความเข้าใจและความหมายจากเรื่องราวที่อ่านได้ด้วยตนเอง ตลอดจนสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากความ พยายามของระบบความคิดซึ่งเชื่อมโยงระหว่างกรอบ อารมณ์เดิมของตนเองกับเรื่องราวที่อ่าน และเกิดการ เปลี่ยนแปลงการให้ความหมายจากเรื่องราวที่เรียนรู้ โดยมีวิธีการ ดังนี้

3.1 การตั้งคำถาม ในการเรียนอ่าน ผู้เรียน จะเกิดการเรียนจากการนำตนเองเข้าสู่กระบวนการคิด ในระดับสูงทั้งการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมิน มีการเชื่อมโยงกับความรู้เดิมหรือประสบการณ์ที่มีมาก่อน ซึ่งกระบวนการคิดจะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบนั้น จำเป็นต้องอาศัยคำถามเพื่อกระตุ้นการคิดอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง เพราะการคิดนั้นไม่ได้ถูกขับเคลื่อนด้วยคำตอบ แต่ถูกขับเคลื่อนด้วยคำถาม คำถามจะเป็นตัวกำหนดงาน แสดงถึงปัญหาและให้ภาพหรือบรรยายประเด็น ส่วน คำตอบนั้นกลายเป็นจุดสิ้นสุดของความคิด แท้จริงแล้ว คำตอบนั้นไปกระตุ้นให้เกิดคำถามตามมา จึงนับว่าเป็น วงจรของการคิด เมื่อผู้เรียนรู้จักหยาบยกคำถาม เขาจึง เข้าสู่การเรียนรู้ด้วยปัญญาอย่างแท้จริง เช่น คำถามที่มี จุดมุ่งหมายจะนำผู้เรียนไปสู่การค้นหาแหล่งข้อมูล คำถามของการตีความ จะช่วยให้ผู้เรียนคิดพิจารณา การจัดระเบียบและให้ความหมายต่อข้อมูล คำถามเชิงลึก ช่วยขับเคลื่อนความคิดของผู้เรียน และช่วยขับเคลื่อน

ผู้เรียนไปสู่การเผชิญหน้ากับสิ่งที่มีความซับซ้อนต่าง ๆ คำถามเชิงสมมติฐานจะทำให้ผู้เรียนต้องคิดพิจารณาอย่างไตร่ตรองมากขึ้น คำถามเกี่ยวกับมุมมองจะทำให้ผู้เรียนตรวจสอบความคิดรวมทั้งการให้เหตุผลของตนเอง คำถามที่เกี่ยวกับความสอดคล้องจะช่วยให้ผู้เรียนพิจารณาว่าอะไรที่เกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้องกับคำถาม คำถามของความถูกต้องจะผลักดันให้ผู้เรียนประเมินและทดสอบความจริง รวมทั้งความถูกต้อง คำถามเกี่ยวกับตรรกะจะทำให้ผู้เรียนพิจารณาว่าตนเองมีวิธีการอย่างไรในการคิดหรือการได้มาซึ่งความเข้าใจ เพื่อให้มั่นใจว่าการผสมผสานกันนั้นสมเหตุสมผลและอยู่ภายใต้ระบบของเหตุผล (บรรจง อมรชีวิน, 2556)

3.2 การสะท้อนคิดอย่างใคร่ครวญ มีวิธีการคือ (คันสนีย์ ปุณณ, เอกรินทร์ สังข์ทอง, ขวลิขิต เกิดทิพย์ และ ผ่องศรี วาณิชยกุลวงศ์ (2559)

1) การศึกษาตนเองด้านระบบความคิดจนสามารถปรับเปลี่ยนมุมมองกรอบอ้างอิง (Frames of references) ที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้และการให้ความหมาย

2) การศึกษาตนเองด้านอารมณ์ ในฐานะที่เป็นตัวผลักดันให้เกิดการพิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบอย่างมีวิจารณญาณ

3) การพัฒนาจิตตนเองให้มีความอิสระเมตตา เข้าใจผู้อื่นทำให้เข้าถึงความจริงอย่างไร้อคติ

4) เป็นการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ให้เห็นคุณค่าที่แท้

5) การประเมินตนเอง เพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลง

6) การสะท้อนคิด เพื่อพัฒนาประสบการณ์จากการสร้างและการปรับสมดุลทางปัญญา

7) การศึกษาตนเองด้านทักษะการรับรู้ผ่านการเรียนที่ลึกซึ้ง คือ การให้ความหมายเชิงคุณค่าและเป้าหมายด้วยวิธีคิดที่เป็นระบบ ด้วยการตั้งคำถามที่ก่อให้เกิดการคิดวิเคราะห์ ใคร่ครวญ

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง

การเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องปฏิบัติการที่พัฒนาทักษะการอ่านเพื่อการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง เป็นการจัดสภาพการณ์ในห้องเรียนให้ผู้เรียนได้ลงมือ “ปฏิบัติ” จากกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) ซึ่งต้องอาศัยประสบการณ์ของผู้เรียน การสะท้อนคิดและ

การสนทนาบนหลักเหตุผล การสนทนาเป็นสื่อกลางสำคัญในการสะท้อนคิดที่จะนำไปสู่วิถีปฏิบัติ ในขณะที่ประสบการณ์จะเป็นปัจจัยสำคัญในการสะท้อนความคิดและความเชื่อ ผ่านการตั้งคำถาม การแสวงหาคำตอบ การประมวลสรุปความเข้าใจ กลายเป็นความรู้ที่สร้างขึ้นได้เอง ท่ามกลางบรรยากาศการร่วมมือกันเรียน ซึ่งในบทความนี้ ผู้เขียนขอเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง 3 รูปแบบ คือ รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซีกค่าน และรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ ดังนี้

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus

แนวคิด ทฤษฎี

เทคนิค KWL Plus เป็นเทคนิคที่มีการนำมาใช้เพื่อพัฒนาทักษะอ่าน โดยเน้นกระบวนการอ่านกระบวนการทำความเข้าใจด้วยตนเอง มีการวางแผน ตั้งจุดมุ่งหมาย ตรวจสอบความเข้าใจของตนเอง และมีการจัดระบบข้อมูล (ฉันท ชาติทอง, 2551) โดยพัฒนาขึ้นมา จากเทคนิค KWL และ KWL- Plus ของ Ogle (วัชรรา เล่าเรียนดี, 2552) ประกอบด้วย 3 ส่วนที่สำคัญ คือ (K) ระบุสิ่งที่รู้ รู้อะไรบ้างจากเรื่องที่อ่าน หรือหัวข้อที่กำหนด (W) อยากรู้อะไรบ้าง จากสิ่งหรือเรื่องที่กำหนด และ (L) เรียนรู้อะไรบ้างจากเรื่องที่กำหนด ภายหลังการอ่าน โดยผู้เรียนจะต้องเขียนตอบลงในแบบฟอร์มหรือตาราง K W L ที่เตรียมไว้จากเรื่องที่กำหนดให้อ่าน ทุกขั้นตอนผู้เรียนช่วยกันระดมความคิดเห็น และที่แตกต่างคือ KWL – Plus มีการเพิ่มเติมการทำแผนผังมโนทัศน์ และการสรุปเรื่องราวต่าง ๆ ที่อ่าน เป้าหมายของเทคนิค KWL – Plus เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอ่านอย่างกระตือรือร้น เป็นการอ่านด้วยการฝึกถามคำถามตนเองและการใช้ความคิด ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ การคาดคะเนความเป็นไปได้ การฝึกคิดเชื่อมโยง และฝึกสรุปความ ซึ่งเทคนิค KWL Plus มีกระบวนการสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการอ่าน และทำให้ผู้เรียนสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองจากการเชื่อมโยงตนเองกับสถานการณ์ เทคนิค KWL และ KWL- Plus จึงเป็นเทคนิคที่มีประสิทธิภาพ สำหรับการพัฒนาประสบการณ์ในการอ่านของผู้เรียน ผู้เรียน

เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (Active Learning) ด้วยการสะท้อนคิดจากคำถามและการค้นพบที่เป็นผลจากความพยายามทางปัญญาในการคิดเชื่อมโยงตนเองกับเนื้อหา ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น และสามารถสรุปประเด็นจากการอ่าน ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน นอกจากนี้ ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นรวมทั้งมีความสุขกับการเรียนอีกด้วย (Risnawati and Lismayanti, 2014; Hamdan, 2014; Fengjuan, 2010)

เทคนิคการจัดการเรียนรู้สำหรับการพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง โดยใช้เทคนิค KWL Plus

การจัดการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง โดยใช้เทคนิค KWL Plus เป็นการจัดกิจกรรมกลุ่ม แบ่งเป็นก่อนการอ่าน ระหว่างการอ่าน และหลังการอ่าน ซึ่งผู้เรียนคิดตั้งคำถามและค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ซึ่งภายหลังการคิดในแต่ละขั้นตอนนั้น สมาชิกภายในพุดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลของตนเองเพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน พร้อมทั้งบันทึกข้อมูลของกลุ่มสำหรับขั้นตอนการจัดกิจกรรมมีดังนี้

1. ในขั้นตอนแรกก่อนเริ่มอ่าน คือ การทบทวนความรู้ ความคิดเดิมของตนเอง ด้วยขั้น K (What you know) ก่อนที่ผู้เรียนจะอ่านเนื้อหาที่ผู้สอนกำหนดให้ผู้เรียนสร้างคำถามและคิดหาคำตอบเกี่ยวกับความรู้ ความคิดเดิมของตนเอง พร้อมกับบันทึกข้อมูลเดิมที่มีอยู่ซึ่งเป็นประโยชน์ในการอ่านและทำความเข้าใจเนื้อหาในขั้นต่อไป เช่น

“เป็นงานเขียนประเภทใด”

“ผู้เรียนมีความรู้ หรือประสบการณ์ใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา”

“ผู้เรียนมีความคุ้นเคยกับเนื้อหาหรือไม่ อย่างไร”

“ผู้เรียนใช้วิธีการใดในการทำความเข้าใจจากการอ่าน”

2. ในขั้น W (What you want to know) เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ในการอ่าน ขั้นตอนนี้เป็นการฝึกให้ผู้เรียนคิดสร้างคำถามและหาคำตอบในสิ่งที่ตนเองอยากรู้ เพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายในการอ่าน เช่น

“ผู้เรียนคิดว่าเนื้อหาที่อ่านเกี่ยวข้องกับอะไร

“มีองค์ประกอบอะไรบ้าง”

“สาระสำคัญของเรื่องเกี่ยวกับอะไร อย่างไร”

“อะไรคือเจตนาของผู้เขียน”

3. ขั้นตอนต่อมาคือ กิจกรรมระหว่างอ่านในขั้น L (What you have Learned) เป็นขั้นการอ่านเนื้อหาเพื่อทำความเข้าใจ ในขั้นตอนนี้ ผู้เรียนจะต้องฝึกคิด แยกแยะองค์ประกอบต่าง ๆ ของเนื้อหา ประกอบกับการวิเคราะห์เนื้อหาทั้งหมด เพื่อค้นหาสาระสำคัญ จับใจความสำคัญ รวมทั้งการทำความเข้าใจข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และรับรู้อารมณ์ความรู้สึกผ่านน้ำเสียงระหว่างบรรทัด ตลอดจนการวิเคราะห์ตีความเพื่อค้นหาวัตถุประสงค์ และเจตนาที่แท้จริงของผู้เขียน และผู้สอนสามารถประเมินผลการเรียนรู้ด้วยคำถาม ในขณะที่ผู้เรียนได้วิเคราะห์วิธีคิดของตนเองพร้อมกับการใช้วิจารณ์ญาณในการตัดสินใจ ประเมินค่าด้วยหลักเหตุผล เช่น

“ผู้เรียนค้นพบสาระสำคัญของเรื่องและเจตนาของผู้เขียนหรือไม่ อย่างไร”

“ผู้เรียนใช้วิธีการใดในการแสวงหาคำตอบจากการอ่าน”

“ผู้เรียนมีความเข้าใจเนื้อหามากน้อยเพียงไร และมีประเด็นใดที่ยังไม่เข้าใจ”

“เมื่อผู้เรียนเกิดความสงสัย หรือไม่เข้าใจ ประเด็นใด ผู้เรียนแก้ปัญหาอย่างไร”

“ผู้เรียนมีความคิดเห็นหรือเข้าใจไปในแนวทางเดียวกันกับผู้เขียนหรือไม่ อย่างไร”

“ประโยชน์จากการอ่านสำหรับผู้เรียนมีอะไรบ้าง และนำไปใช้ในลักษณะใด”

4. ขั้นตอนหลังการอ่าน คือ Plus (Mind Mapping) ผู้เรียนต้องจัดการกับข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อสะท้อนความเข้าใจจากการอ่านอันเป็นผลจากการคิดวิเคราะห์ ด้วยการใช้ผังกราฟิก ซึ่งมีลักษณะทั้งที่เป็นภาพและข้อความ ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างตื่นตัว (Active learning) และช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างมีความหมายจากการแยกแยะข้อมูลเพื่อให้เห็นองค์ประกอบหลักที่เชื่อมโยงกัน และจัดโครงสร้างความรู้ไว้อย่างเป็นระบบระเบียบ ซึ่งจะช่วยเรียกความรู้เดิมที่อยู่ในโครงสร้างทางปัญญาออกมาใช้เชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ได้ง่ายขึ้น (ทิศนา แคมมณี, 2552) วิธีนี้ผู้เรียนจะมีความเข้าใจและจดจำได้นาน เนื่องจากต้องอาศัยกระบวนการทางสติปัญญาในการสร้างความรู้ไปพร้อม ๆ กับกระบวนการคิด ซึ่งเป็นกระบวนการที่ใช้จัดกระทำข้อมูลภายในสมองนั่นเอง นอกจากนี้ การนำเสนอ

ข้อมูลโดยใช้แผนภาพ ยังเป็นการตรวจสอบและประเมิน การเรียนรู้ของผู้เรียนอีกด้วย (ชลาริปี พรกุล, 2554) ขั้นตอนสุดท้าย คือ การสรุปเรื่อง (Summarizing) ฝึก เรียบเรียงสรุปความเข้าใจจากการอ่านด้วยทักษะการเขียน เพื่อสื่อความหมาย การเขียนจึงเป็นการเรียกใช้ข้อมูลที่ ที่ผสมผสานทั้งใหม่-เก่า และนำมาเรียงเรียงใหม่ด้วย ภาษาของตนเอง เมื่อผู้เรียนเข้าใจเรื่องราวที่อ่าน ผู้เรียน จะสามารถถ่ายทอดเรื่องราวเหล่านั้นได้อย่างมีคุณภาพ

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยการชกค้ำ (Jurisprudential Model)

รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยการชกค้ำ เริ่มจาก แนวคิดของโอลิเวอร์และเชเวอร์ (Oliver & Shaver, 1996) ซึ่งกล่าวถึงการมีค่านิยมที่แตกต่างที่นำไปสู่การ ตัดสินใจอย่างชาญฉลาดในการเลือกทางเลือกที่เป็น ประโยชน์มากที่สุด จากการทบทวนตรวจสอบจุดยืน ของตนเอง เพื่อยืนยันเหตุผลสนับสนุนของตนเอง ซึ่งถือได้ว่าเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาผู้เรียนสู่การ เปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์ ที่ท้าทายกรอบอ้างอิงเดิม ด้วยวิธีการใช้คำถามกระตุ้น ให้เกิดการย้อนคิดจุดเดิมของตนเอง ที่อาจส่งผลต่อการ ปรับเปลี่ยนความคิดหรือยืนยันจุดยืนเดิมของตนเองได้ อย่างมั่นใจมากขึ้น และก่อให้เกิดความกระจ่างกลายเป็น ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ช่วยให้การมองโลกในแงุ่มที่ กว้างขึ้น ที่นำไปสู่ความสามารถในการตัดสินใจได้อีกด้วย (Joyce & Weil, 1996)

รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการชกค้ำ เป็นรูปแบบที่มุ่งเน้นวิธีการที่ผู้เรียนใช้ในการเรียนรู้ด้วย การทำความเข้าใจในความกระจ่างในความคิดของตน ซึ่งจอยส์ และ วิล (Joyce & Weil, 1996) ได้พัฒนารูปแบบการจัดการ เรียนรู้โดยการชกค้ำ จากแนวคิดของโอลิเวอร์ และเชเวอร์ ที่อธิบายเกี่ยวกับการตัดสินใจอย่างชาญฉลาดในประเด็น ปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความแตกต่างทาง ค่านิยมปัญหาดังกล่าวอาจเป็นปัญหาทางสังคม หรือปัญหา ส่วนตัวที่ยากแก่การตัดสินใจ การตัดสินใจอย่างชาญฉลาด คือ ความสามารถในการเลือกทางเลือกที่เป็นประโยชน์ มากที่สุด โดยมีผลกระทบต่องานอื่น ๆ น้อยที่สุด ทั้งนี้ผู้สอน สามารถนำกระบวนการชกค้ำในลักษณะเดียวกับ กระบวนการในศาล มาทดสอบจุดยืนของผู้เรียน ด้วยการ ใช้คำถามชกค้ำที่ช่วยให้ผู้เรียนคิดทบทวนย้อนพิจารณา ความคิดเห็นจากจุดยืนเดิมของตนเอง ซึ่งอาจทำให้

ผู้เรียนเกิดการปรับเปลี่ยนจุดยืนหรือยืนยันจุดยืนของ ตนเองได้อย่างมั่นใจเพิ่มขึ้น จากการเรียนรู้วิเคราะห์ ปัญหา แยกแยะข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็น วิเคราะห์ ค่านิยมหรือความเชื่อที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังปัญหา และ ประมวลผลข้อมูล ตัดสินใจเลือกทางเลือกอย่างสมเหตุสมผล ผู้เรียนจะเกิดความกระจ่างในความคิดของตนเองเกี่ยวกับ ค่านิยมและเกิดความเข้าใจตนเอง ช่วยให้ผู้เรียนมองโลก ในมุมกว้างขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาความสามารถ ในการตัดสินใจของผู้เรียนด้วย (ทีศนา เขมมณี, 2552)

ฉันท ชาติทอง (2559) อธิบายว่า การจัดการ เรียนรู้โดยวิธีการชกค้ำ เหมาะสำหรับการนำไปใช้ใน กรณีที่มีประเด็นปัญหาขัดแย้งต่าง ๆ เนื่องจากเน้นการ ใช้คำถามเพื่อผลักดันให้เกิดกระบวนการคิดและนำไปใช้ ในการตัดสินใจอย่างชาญฉลาด โดยมีการจัดกิจกรรม 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 นำเสนอกรณีปัญหา (Orientation to the case) ด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยใช้สื่อต่าง ๆ ประกอบการนำเสนอ เพื่อให้ข้อมูลข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง กับปัญหา แง่มุมความขัดแย้ง เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ ค่านิยมทั้งที่สอดคล้องและขัดแย้งกัน

ขั้นที่ 2 ให้ผู้เรียนแสดงจุดยืนของตนเอง (Taking positions) จากการค้นหาคำตอบที่หลากหลาย ด้วยการ วิเคราะห์ค่านิยมที่เกี่ยวข้องและสร้างทางเลือกแล้ว ผู้เรียนต้องแสดงจุดยืนของตนเอง โดยตัดสินใจเลือก อย่างมีเหตุผล

ขั้นที่ 3 ผู้สอนชกค้ำจุดยืนของผู้เรียน (Exploring the stance) โดยที่ให้ผู้เรียนได้นำเสนอเหตุผลสนับสนุน การเลือกจุดยืนของตน จากนั้นผู้สอนใช้คำถามในแงุ่ม ต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิด ทบทวนซ้ำ และหาคำตอบ ด้วยเหตุผลอีกครั้ง แล้วตัดสินใจว่าจะยังคงเลือกจุดยืนเดิม หรือไม่ เพราะอะไร

ขั้นที่ 4 ทบทวนจุดยืนของตนเอง (Exploring the stance) ในขั้นนี้ผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้มีโอกาสตรวจสอบเหตุผลสนับสนุนจุดยืนของตน อย่างถี่ถ้วน

ขั้นที่ 5 ตรวจสอบและยืนยันจุดเดิม (Refining and qualifying position) โดยผู้เรียนพยายามหา ข้อเท็จจริงต่าง ๆ มาสนับสนุนค่านิยมของตนเพื่อยืนยัน ว่าสิ่งที่ตนยึดถึงอยู่นั้นเป็นค่านิยมของตนที่แท้จริง

เทคนิคการจัดการเรียนรู้สำหรับการพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง โดยวิธีการแบบชักค้ำ

การพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงโดยการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบชักค้ำ มุ่งเน้นการพัฒนาสติปัญญาของผู้เรียน ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการทางปัญญา คือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ จากการประมวลข้อมูล การพิจารณาตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล และการตัดสินใจ ในจุดยืนอย่างมีเหตุผล ซึ่งผู้เรียนได้มีโอกาสตรวจสอบจุดยืนของตนเอง ด้วยการพิจารณาทั้งจุดยืนเดิมของตน ร่วมกับการทำความเข้าใจข้อมูลอย่างรอบด้าน จนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจตนเองและเรื่องราวที่อ่านในแง่มุมที่กว้างขึ้นและลึกซึ้งขึ้น รวมทั้งยังช่วยพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจอย่างชาญฉลาดอีกด้วย

ขั้นตอนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

1. นำเสนอกรณีปัญหา ผู้สอนกำหนดเนื้อหาให้ผู้เรียนอ่าน โดยพิจารณาเนื้อหาที่มีแง่มุมความขัดแย้งหรือการวิพากษ์วิจารณ์อย่างหลากหลาย เป็นเรื่องราวที่เป็นประเด็นทางสังคม เช่น ข่าว บทความต่าง ๆ หรือเรื่องสั้นที่นำเสนอมุมมองความคิด ซึ่งเป็นการก่อวนทางความคิดและทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสตรวจสอบความรู้ความเชื่อเดิมของตนเอง โดยครูตั้งคำถามจากเรื่องราวที่อ่าน เช่น

เนื้อหาที่อ่านเกี่ยวกับสิ่งใด

ผู้เรียนรับรู้เรื่องราวอะไรบ้าง

ข้อเท็จจริงคืออะไร

อะไรเป็นความคิดเห็น และอธิบายไว้ว่าอย่างไร

2. ผู้เรียนระบุประเด็นปัญหา รวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นจากการอ่าน และตั้งคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้เรียนไปสู่การระบุประเด็นในการคิด และร่วมกันอภิปรายประเด็นที่จะศึกษา เพื่อกำหนดประเด็นปัญหา

3. แสดงจุดยืน ผู้เรียนพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูล และตัดสินใจเลือกจุดยืนของตนเองในขั้นตอนนี้ จะใช้วิธีการกลุ่ม

3.1 ผู้สอนมอบหมายให้สมาชิกแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นปัญหา

3.2 สมาชิกกลุ่มช่วยกันพิจารณาความน่าเชื่อถือ

ของข้อมูล โดยตรวจสอบพิจารณาเชิงเหตุผล และความเกี่ยวข้องกับกรอบอ้างอิงเดิม

3.3 แสดงจุดยืนโดยตั้งสมมติฐานของกลุ่ม

4. สำนวนจุดยืนที่เลือก ผู้เรียนแต่ละกลุ่มวิเคราะห์และพิสูจน์ผลลัพธ์ที่ต้องการ หรือไม่ต้องการของจุดยืนนั้น พร้อมอธิบายข้อขัดแย้งของค่านิยมนั้นโดยใช้การเปรียบเทียบกับผู้เรียนที่ละกลุ่มเกี่ยวกับสมมติฐานของกลุ่ม ข้อมูลที่ได้ศึกษาค้นคว้าเพื่อสนับสนุนสมมติฐาน เช่น

จุดยืนที่เลือก คืออะไร เพราะเหตุใด

ข้อมูลที่ใช้อ้างอิงจุดยืน เชื่อถือได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

5. ขัดเกลาและดัดแปลงจุดยืนเดิม ผู้เรียนแต่ละกลุ่มรับฟังเหตุผลและการนำเสนอหลักฐานของกลุ่มอื่น โดยให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอข้อมูล ในขณะที่กลุ่มอื่น ๆ รับฟังเหตุผลและคิดทบทวนตามประเด็นต่าง ๆ และพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลและเหตุผล ผลลัพธ์ พร้อมทั้งพูดคุยซักถามในประเด็นที่ไม่ชัดเจน เพื่อยืนยันเหตุผลในการตัดสินใจในจุดยืนของกลุ่ม

6. การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ความหมาย และผลลัพธ์ ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายพิจารณาจุดยืนหรือทดสอบสมมติฐานที่เลือกอีกครั้งหนึ่ง โดยคำนึงข้อเท็จจริง หลักฐานที่เชื่อถือได้ และผลลัพธ์ที่เหมาะสม ด้วยการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม การเชื่อมโยงตนเองกับสถานการณ์จากเรื่องราวที่อ่าน

3. รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ

เดอบอนโน (DeBono, 1927) ได้พัฒนาเทคนิคหมวกคิด 6 ใบ เพื่อใช้พัฒนาการคิดของบุคคลทั่วไปให้สามารถคิดอย่างรอบด้าน ครอบคลุมประเด็นที่ควรนำมาคิดพิจารณา อันจะช่วยให้ได้ความคิดที่รอบคอบขึ้น โดยใช้หมวกเป็นตัวแทนของการคิดหรือการแสดงความคิดเห็น และสีของหมวกแสดงแง่มุมของความคิด เทคนิคนี้จะช่วยให้บุคคลได้ฝึกการคิดในหลายแง่มุม ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมาก โดยเฉพาะในการอภิปรายกลุ่มหรือการคิดร่วมกันเป็นกลุ่ม จะช่วยให้กลุ่มได้แง่มุมในการคิดหลากหลายขึ้น และช่วยให้ผลของการคิดที่ได้มีความรอบคอบขึ้น (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2558)

โดยหมวกแห่งความคิด 6 ใบ มีสี 6 สี คือ สีขาว สีแดง สีดำ สีเหลือง สีเขียว และสีน้ำเงิน ซึ่งหมวกแต่ละสี

มีความหมายดังนี้

1. หมวกสีขาวเป็นตัวแทนความคิดที่มีลักษณะเป็นกลาง ไม่มีอคติ ซึ่งหมายถึงข้อมูล ข้อเท็จจริง อันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป หรือมีหลักฐานที่แสดงว่าเป็นข้อมูลที่มาจากความเป็นจริง

2. หมวกสีแดง สีแดงเป็นตัวแทนความรู้สึกและอารมณ์ต่าง ๆ ทั้งทางบวกและทางลบ

3. หมวกสีดำ เป็นตัวแทนความคิดในด้านมืดหรือด้านลบ ซึ่งหมายถึงจุดที่ไม่ดี จุดด้อย ความผิดพลาด ผลเสีย โทษ ความล้มเหลวและการมองสิ่งต่าง ๆ ในทางลบ เป็นการตรวจสอบปัญหา หรือผลกระทบต่าง ๆ

4. หมวกสีเหลือง สีเหลืองเป็นตัวแทนความคิดในด้านสว่างหรือด้านบวก หมายถึงความคิด ความถูกต้อง จุดเด่น คุณค่า ประโยชน์ ความสำเร็จ และการมองสิ่งต่าง ๆ ในทางบวก ทางสร้างสรรค์

5. หมวกสีเขียว สีเขียวเป็นตัวแทนของสิ่งที่แสดงถึงการเจริญเติบโต ให้ความเป็นธรรมชาติ ความสดชื่น ความรื่นรมย์ ความอุดมสมบูรณ์ สีเขียวจึงเป็นตัวแทนของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความคิดใหม่ ๆ ความคิดที่จะเป็นไปได้และความคิดที่จะก่อประโยชน์

6. หมวกสีน้ำเงิน สีน้ำเงินเป็นสีของท้องฟ้า ซึ่งครอบคลุมโลกเป็นสีแทนการควบคุม การดูแลกำกับ การจัดการให้กลุ่มดำเนินการอภิปรายให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

เทคนิคการจัดการเรียนรู้สำหรับการพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง โดยวิธีการแบบชักจูง

การฝึกคิดแบบหมวกหกใบ คือ การสอนคิดที่ส่งเสริมให้บุคคลไม่ยึดติดกับความคิดแบบใดแบบหนึ่ง แต่จะช่วยให้รู้จักคิดอย่างรอบคอบ ครบถ้วน ช่วยพัฒนาความสามารถทางความคิด ได้แก่ การคิดแก้ปัญหา การคิดไตร่ตรองการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ดังนั้น ผู้สอนจึงต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มองเห็นปัญหา เกิดคำถามนำความคิดพิจารณาหาเหตุผลและแสวงหาความรู้เพื่อเชื่อมโยงความคิดไปสู่แนวทางที่จะแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง เป็นการเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่ม โดยให้ผู้เรียนฝึกคิดและร่วมกันอภิปราย

ในประเด็นต่าง ๆ ตามสีของหมวกแต่ละใบ ในขณะที่ผู้สอนเตรียมคำถามและใช้คำถามนำความคิดในทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรมดังนี้

1. ผู้สอนอธิบายแนวทางการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเข้าใจ

2. แบ่งกลุ่มผู้เรียน กลุ่มละ 6-8 คน

3. มอบหมายให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มสะท้อนคิดและร่วมกันอภิปรายเรื่องราวที่อ่านตามสีของหมวก ดังนี้

3.1 หมวกสีขาว ผู้สอนตั้งประเด็นคำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริง/ความคิดเห็นที่ปรากฏในเรื่องราวที่อ่าน เช่น การอ่านข่าวโดยเน้นย้ำไม่ให้ผู้เรียนแทรกความคิดเห็นของตนเองตัวอย่างคำถาม

“ข้อมูลที่อ่านมีอะไรบ้าง”

“ข้อมูลใดเป็นข้อเท็จจริง ข้อมูลใดเป็นข้อคิดเห็น”

3.2 หมวกสีแดง ผู้สอนใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกที่มีต่อเนื้อหาที่อ่าน เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้ตรวจสอบความรู้สึกของตนเอง และมองเห็นอารมณ์ความรู้สึกที่อาจส่งผลกระทบต่อกระบวนการคิดของผู้เรียน

3.3 หมวกสีดำ เป็นการพิจารณาอย่างมีวิจารณญาณ ผู้สอนให้ผู้เรียนฝึกตั้งคำถาม ตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับประเด็นปัญหาหรือข้อโต้แย้ง

3.4 หมวกสีเหลือง เป็นการคิดหาเหตุผลมาสนับสนุนประเด็นปัญหา ข้อสงสัย หรือข้อโต้แย้ง ซึ่งในขั้นตอนนี้ ครูให้ผู้เรียนสามารถสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อคิดหาเหตุผลในการสรุปประเด็นต่าง ๆ

3.5 หมวกสีเขียว เป็นความคิดสร้างสรรค์ โดยการเชื่อมโยงตนเองกับสถานการณ์จากเรื่องราวที่อ่าน เป็นการคิดเพื่อแสวงหาการปรับใช้กับตนเองอย่างเหมาะสม ซึ่งครูควรตั้งคำถามที่กระตุ้นให้เกิดการคิดกว้างหรือสร้างความคิดใหม่หรือทางเลือกที่หลากหลาย การให้ข้อเสนอแนะและคำแนะนำต่าง ๆ เช่น ถ้าเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวกับผู้เรียน ผู้เรียนจะแก้ปัญหาด้วยวิธีการใด สาระจากเรื่องราวที่อ่านสามารถนำไปใช้ในงานพัฒนาในด้านใดได้บ้าง เป็นต้น

3.6 หมวกสีฟ้า คือ การควบคุม ซึ่งตัวแทนของกลุ่มมีบทบาทหน้าที่อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ให้เป็นไปตามกระบวนการที่กำหนดและตามสีของหมวกแต่ละใบ โดยเป็นผู้ตั้งคำถามกระตุ้นให้เกิดกระบวนการคิดอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ รวมทั้งการประมวลผลจากการอภิปรายร่วมกัน

เช่น ข้อสรุป ความรู้หรือแง่คิดสำคัญที่ได้จากการอภิปรายร่วมกันคืออะไร มีข้อน่าสังเกตประการใดที่ควรพิจารณาเพิ่มเติม เป็นต้น

4. สรุปผลการเรียนรู้ด้วยการแลกเปลี่ยนร่วมกันในชั้นเรียน เพื่อร่วมกันสรุปความรู้ ข้อค้นพบ หรือสังเคราะห์องค์ความรู้

5. ผู้เรียนสรุปองค์ความรู้จากการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เป็นรายบุคคล ซึ่งในขั้นตอนนี้ ผู้สอนอาจกำหนดให้ผู้เรียนสรุปองค์ความรู้โดยใช้แผนผังแนวคิด ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น

บทสรุป

การอ่านที่จะทำให้ผู้เรียนผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงได้นั้น เป็นการอ่านที่ต้องอาศัยกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คือ ทักษะทางปัญญา

ที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง ผ่านการสะท้อนคิดเชื่อมโยงกรอบอ้างอิงเดิมของตนเองกับเรื่องราว ร่วมกับการสานเสวนาอย่างสร้างสรรค์ เนื่องจากการอ่านมิใช่การทำความเข้าใจความหมายจากตัวบทเท่านั้น แต่การอ่านจะต้องนำผู้เรียนสู่โลกที่กว้างกว่าเดิม เพื่อให้ผู้เรียนสร้างความหมายจากการเรียนรู้ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่จะต้องเรียนรู้ให้ทันชีวิตและทันโลกจากความเข้าใจอย่างถ่องแท้ และการปรับเปลี่ยนตนเองอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และความเปลี่ยนแปลง การจัดการเรียนรู้สำหรับพัฒนาการอ่านจึงไม่ควรหยุดนิ่งเพียงเพื่อให้ผู้เรียนได้รู้อะไรจากสิ่งใด แต่ผู้เรียนจะต้องได้เรียนรู้คุณค่าของความรู้ ความคิด และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จะเป็นต้นทุนสำหรับการดำเนินชีวิตอย่างชาญฉลาด พร้อมกับการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงเพื่อตนเองและสังคมที่ดีต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ชนันท์ ธาตุทอง. (2559). *หลักการจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : เพชรเกษมการพิมพ์.
- ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์. (2557). *จิตวิทยาการอ่าน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ชนันดา ภูหงส์ทอง. (2561). การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง : ความท้าทายของผู้สอนในระดับอุดมศึกษา. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, 24(1), 164-182.
- ชลธิชา พรกุล. (2554). *การสอนกระบวนการคิด ทฤษฎีและการนำไปใช้*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตินา แคมมณี. (2552). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บรรจง อมรชีวิน. (2556). *เปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญา*. กรุงเทพฯ : หจก.ภาพพิมพ์.
- บันลือ พลฤกษ์วัน. (2557). *แนวพัฒนาการอ่านเร็ว - คิดเป็น*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เบญจวรรณ ขุนฤทธิ์. (2561). *การบูรณาการการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบคู่คิดเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการสรุปความของนักศึกษา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2556). *ทฤษฎีและการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เอส.พรินต์.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2558). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน. (2558). *ศาสตร์การคิด รวมบทความเรื่องการคิดและการสอนคิด*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- วรรณดี สิทธิสาร. (2560). *การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงและการวิจัยเชิงปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : สยามปริทัศน์.
- วัชรวิภา เล่าเรียนดี. (2552). *ทักษะการคิดและการจัดการเรียนรู้*. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิจารณ์ พานิช. (2558). *เรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ : บริษัท เอส.อาร์.พรินต์.

- คันสนีย์ ปุรนน, เอกรินทร์ สังข์ทอง, ขวลิต เกิดทิพย์ และผ่องศรี วาณิชยศุภวงศ์. (2559). การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ของครูในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี*, 27(1), 14-26.
- ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย. (2559). การจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 13(2), 685-75.
- Cranton, P. (2006). *Authenticity in teaching*. San Francisco : Jossey - Bass.
- Dirkx, J.M. (1998). Transformative Learning Theory in the Practice of Adult Education : An Overview, *PAACE Journal of Lifelong Learning*, 7, 1-14.
- Keen, C. H., & Woods, R. (2016). Creating activating events for transformative learning in a prison classroom. *Journal of Transformative Education*, 14(1), 15-33.
- Mezirow, J. (1978). Perspective Transformation. *Adult Education Quarterly*, 28, 100-110.
- _____. (1996). Contemporary Paradigms of Learning. *Adult Education Quarterly*, 46, 158-172.
- _____. (2000). *Learning as transformation : Critical perspectives on a theory in progress*. San Francisco: Jossey - Bass.
- O'Sullivan, E (2003). Bringing a Perspective of Transformative Learning to Globalized Consumption. *International Journal of Consumer Studies*, 27(4), 326-330.
- Taylor, E. W. (2009). Fostering transformative learning. In J. Mezirow & E. W. Taylor (eds.), *Transformative learning in practice : Insights from community, workplace, and higher education*. (pp. 3-17). San Francisco: Jossey - Bass.

From A New Paradigm of Leadership Theories to The Roles of School Leaders in Building School - Community Relations

Warapark Maitreephun

Ph.D. (Educational Administration), Lecturer

Department of Educational Administration, Faculty of Education,
Prince of Songkla University, Pattani Campus.

Received : July 6, 2019/ **Revised :** October 10, 2019/ **Accepted :** October 15, 2019

Abstract

In a culturally, linguistically, and religiously (CLR) diverse community, the roles of school administrators to make relationships between school and community are increasingly important but become more challenging. This article aims to present the administrators' roles in building the school-community relations that respond to diverse cultures, languages, and religions of the community. These administrators' roles are compatible with the CLR responsive school leadership concept. Moreover, the leadership concept is based on a new paradigm of leadership theories, such as social justice leadership, community-based leadership, and inclusive leadership. Finally, the article indicates that understating these leadership concepts and theories could support school leaders to practice their roles in building school-community relations to be more CLR responsive.

Keywords: Leadership Theories, The Role of School Leaders, The School - Community Relations

จากกระบวนการทัศน์ใหม่ของทฤษฎีภาวะผู้นำ สู่บทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน

วรภาคย์ ไมตรีพันธ์

ปร.ด. (การบริหารการศึกษา), อาจารย์
ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

วันรับบทความ : 6 กรกฎาคม 2562/ วันแก้ไขบทความ : 10 ตุลาคม 2562/
วันตอบรับบทความ : 15 ตุลาคม 2562

บทคัดย่อ

ในชุมชนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษาและศาสนา การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนที่อาจจะเป็นบทบาทที่สำคัญและท้าทายสำหรับผู้บริหารโรงเรียน บทความฉบับนี้จึงได้นำเสนอบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรม ภาษาและศาสนา การปฏิบัติงานตามบทบาทดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรม ภาษาและศาสนา มากไปกว่านั้น แนวคิดภาวะผู้นำนี้อยู่บนพื้นฐานของกระบวนการทัศน์ใหม่ของทฤษฎีภาวะผู้นำ ได้แก่ ภาวะผู้นำที่เน้นความยุติธรรมทางสังคม ภาวะผู้นำที่ใช้ชุมชนเป็นฐานและภาวะผู้นำที่ส่งเสริมการรวมกลุ่ม บทความฉบับนี้แสดงให้เห็นว่าการทำความเข้าใจแนวคิดและทฤษฎีภาวะผู้นำสามารถช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนเข้าใจบทบาทของตนเองในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนด้วยวิธีการที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรม ภาษาและศาสนา

คำสำคัญ: ทฤษฎีภาวะผู้นำ, บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน, ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน

ผู้บริหารโรงเรียนอาจจะเคยตั้งคำถามกับตนเองว่า “ทฤษฎีภาวะผู้นำลักษณะใดที่เหมาะสมในการบริหารโรงเรียนในยุคที่การติดต่อสื่อสาร การเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการคมนาคมมีความสะดวกและง่ายดาย” การตอบคำถามดังกล่าวอาจมีความท้าทายสำหรับนักวิชาการและผู้บริหารโรงเรียนในยุคปัจจุบัน เพราะในช่วงปี พ.ศ. 2523-2532 ทฤษฎีภาวะผู้นำถูกนำเสนอด้วยมุมมองที่หลากหลายมากขึ้นและลักษณะของทฤษฎีภาวะผู้นำก็ถูกเปลี่ยนจากการมีโครงสร้างที่ชัดเจนและคงที่ (Static structures) มาสู่การนำเสนอมุมมองที่เป็นพลวัต (Dynamic) โลกาภิวัตน์ (Globalized) และเน้นกระบวนการ (Process - oriented) ด้วยเหตุดังกล่าว มุมมองใหม่ของทฤษฎีภาวะผู้นำในปัจจุบันจึงพยายามทำความเข้าใจและเคารพวัฒนธรรมที่หลากหลาย ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างบุคคล และสนับสนุนให้ผู้นำและองค์กรมีความรับผิดชอบต่อสังคม (Kezar, Carducci, & Contreras - McGavin, 2006) ผลกระทบจากการปฏิวัติทางทฤษฎีภาวะผู้นำทำให้เกิดกระบวนการทัศน์ใหม่ขององค์ความรู้ในด้านนี้ เช่น ภาวะผู้นำที่ส่งเสริมความยุติธรรมทางสังคม (Social justice leadership) (Place, Ballenger, Wasonga, Piveral, & Edmonds, 2010; Theoharis, 2007) ภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม (Multicultural leadership) (Bennett, 2001; Gardiner & Enomoto, 2004) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformative leadership) (Shields, 2010) ภาวะผู้นำที่ยึดชุมชนเป็นฐาน (Community - based leadership) (Miller, 2008; Thomson & Blackmore, 2006) และภาวะผู้นำที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรม (Culturally responsive leadership) เป็นต้น

การประยุกต์ใช้ทฤษฎีภาวะผู้นำให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และบริบทของโรงเรียนยังคงเป็นสิ่งที่ท้าทายของผู้บริหารโรงเรียนถึงแม้ว่ากระบวนการทัศน์ใหม่ของทฤษฎีภาวะผู้นำจะถูกนำเสนอไว้อย่างหลากหลาย เช่น บริบทของโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานีและนราธิวาส) ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษา และศาสนา เป็นต้น ผู้บริหารโรงเรียนในพื้นที่ดังกล่าวควรแสดงภาวะผู้นำที่เข้าใจและเคารพบริบทของชุมชน ได้แก่ ด้านวัฒนธรรม เช่น ไทยและมลายู เป็นต้น ด้านภาษา เช่น ภาษาไทยกลาง ภาษาไทยถิ่นใต้และภาษามลายู เป็นต้น และด้านศาสนา

เช่น ศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลามและศาสนาคริสต์ เป็นต้น ในปี 2562 Maitreephun (2019) ริเริ่มศึกษาแนวคิดภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรม ภาษาและศาสนา (Culturally, linguistically, and religious responsive school leaders) ตามการรับรู้ของคณาจารย์ในหลักสูตรการบริหารการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่แสดงภาวะผู้นำที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรม ภาษาและศาสนา ควรเข้าใจบริบทของชุมชนอย่างลึกซึ้ง ร่วมมือกับครูเพื่อช่วยให้ผู้เรียนที่มีภูมิหลังที่หลากหลายประสบความสำเร็จทางการศึกษาและสร้างความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งระหว่างโรงเรียนและชุมชน กล่าวโดยสรุป แนวคิดภาวะผู้นำที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรม ภาษาและศาสนา จึงเป็นกระบวนการทัศน์ใหม่ที่เข้าใจและยอมรับความหลากหลายของผู้เรียนและเน้นความร่วมมือกับชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนให้ผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ใช้ภาษาที่หลากหลายและนับถือศาสนาที่แตกต่างกันประสบความสำเร็จทางการศึกษาอย่างเสมอภาค

บทความวิชาการฉบับนี้ต้องการนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนโดยเชื่อมโยงกับแนวคิดภาวะผู้นำที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรม ภาษาและศาสนา บทความฉบับนี้เริ่มต้นด้วยการนำเสนอวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนในประเทศไทย จากนั้น ผู้เขียนบทความนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรม ภาษาและศาสนา ซึ่งเน้นบทบาทของผู้บริหารในการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนเพื่อส่งเสริมความสำเร็จของผู้เรียนทุกกลุ่ม และประเด็นสุดท้าย ผู้เขียนนำเสนอกระบวนการทัศน์ใหม่ขององค์ความรู้ด้านภาวะผู้นำซึ่งเป็นทฤษฎีพื้นฐานที่สนับสนุนแนวคิดภาวะผู้นำที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรม ศาสนาและภาษา ทฤษฎีดังกล่าวประกอบด้วย ภาวะผู้นำที่เน้นความยุติธรรมทางสังคมภาวะผู้นำที่ใช้ชุมชนเป็นฐานและภาวะผู้นำที่ส่งเสริมการรวมกลุ่ม (Inclusive leadership) ในตอนท้ายของบทความฉบับนี้ ผู้เขียนให้ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน

และชุมชนโดยใช้ภาวะผู้นำที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรมภาษา และศาสนาและเพื่อปรับปรุงหลักสูตรพัฒนาผู้บริหาร โรงเรียนให้ครอบคลุมกระบวนการทัศน์ใหม่ของทฤษฎีและ แนวคิดภาวะผู้นำและบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษาและศาสนา ทั้งนี้ ข้อเสนอแนะดังกล่าวอาจนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนทุกกลุ่ม มีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จทางการศึกษาอย่างมี คุณภาพและเสมอภาค

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนและชุมชนในประเทศไทย

ในรอบสองทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของ ชุมชนอย่างจริงจัง ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2545) กำหนดให้ ระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษายึดหลัก “การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และ สถาบันสังคมอื่น” (หน้า 7) ด้วยเหตุดังกล่าว คณะบุคคล และองค์กรชุมชนจึงมีสิทธิและหน้าที่ในการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อลูกหลานของคนในชุมชน ปัจจุบัน แนวทาง การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเน้น “...การประสานความร่วมมือ กับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ” (หน้า 15) และ สาระสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษาจึงควรสะท้อน “สภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อ [พัฒนาให้ผู้เรียน] เป็น สมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ” (หน้า 16) ดังนั้น การบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานใน ระดับเขตพื้นที่การศึกษาต้องคำนึงถึงวัฒนธรรมของคน ในพื้นที่นั้น ๆ ด้วย (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2553)

การส่งเสริมให้โรงเรียนสร้างความสัมพันธ์ที่เข้มแข็ง กับชุมชนจึงสอดคล้องกับเป้าหมาย หลักการและยุทธศาสตร์ การจัดการศึกษาของชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 กำหนดยุทธศาสตร์ในการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนและชุมชนให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานเลขาธิการ

สภาการศึกษา, 2560) แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ ยังได้กำหนดหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการ จัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ (All for education) ไว้ว่า

“รัฐจึงต้องให้ความสำคัญและสนับสนุนการ มีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในการ จัดการศึกษา โดยบุคคล กลุ่มบุคคล หรือ องค์กรต่าง ๆ จะได้รับการส่งเสริมให้เข้าร่วม จัดการศึกษา เสนอแนะ กำกับติดตามและ สนับสนุนการจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ตามความพร้อมเพื่อประโยชน์ของสังคมโดยรวม” (หน้า 77)

นอกจากนี้ แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับดังกล่าว ได้กำหนดบทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการ ศึกษาไว้อย่างชัดเจน เช่น (1) ผู้ปกครองต้องให้ความ ร่วมมือกับโรงเรียนและครูในการพัฒนาผู้เรียนและ สนับสนุนทรัพยากรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ ผู้เรียน (2) ภาคเอกชนและสื่อมวลชนต้องสนับสนุน ทรัพยากรทางการศึกษา ร่วมจัดการศึกษาและนำเสนอ ตัวอย่างการจัดการศึกษาที่ประสบความสำเร็จ และ (3) ชุมชนและประชาชนในพื้นที่ต้องสนับสนุนการลงทุน เพื่อการศึกษาและร่วมมือกับโรงเรียนในการดูแล ป้องกัน และช่วยเหลือผู้เรียนจากปัญหาเรื่องต่าง ๆ เป็นต้น ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจึงมีบทบาทสำคัญในการประสานและ สร้างความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อร่วมกัน ส่งเสริมความสำเร็จของผู้เรียน

การพัฒนาความร่วมมือระหว่างคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งประกอบด้วยตัวแทนของชุมชน เป็นอีกบทบาทหนึ่งที่สำคัญของผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546) กำหนดให้โรงเรียนขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียนไม่เกิน 300 คน) มีคณะกรรมการ จำนวน 9 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียนมากกว่า 300 คน) มีคณะกรรมการ จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทน องค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทน ศิษย์เก่า ผู้แทนองค์กรศาสนาและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมี ผู้อำนวยการโรงเรียนทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการและ เลขาธิการ นอกจากนี้ ผู้อำนวยการสถานศึกษายังต้อง

ดำเนินการสรรหาประธานและคณะกรรมการสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาวิจัยพบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนบางแห่งยังขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายและกิจกรรมของโรงเรียนร่วมกับครูและผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการเพียงแต่ได้รับเชิญให้เข้าร่วมงานพิธีการต่าง ๆ ของโรงเรียนเท่านั้น (อนวัช รังสรรค์ และพนมพร จันทรปัญญา, 2561) สอดคล้องกับ ผลการศึกษาวิจัยของ สุจิตรา จรพณา, ศักดิ์พงศ์ หอมหวาน และสมบัติ ฤทธิเดช (2554) ซึ่งพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (1) มีส่วนร่วมน้อยในการสนับสนุนงานที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนและการระดมทรัพยากรเพื่อช่วยเหลือผู้เรียนที่ด้อยโอกาสหรือมีความต้องการพิเศษ (2) มีส่วนร่วมน้อยในการวิเคราะห์และจัดทำงบประมาณ รวมทั้งการจัดทำรายงาน กำกับและติดตามการใช้งบประมาณของโรงเรียน (3) มีส่วนร่วมน้อยในการเสนอความต้องการเกี่ยวกับอัตราค่าจ้างของครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน การร่วมเป็นคณะอนุกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ของโรงเรียน และการรายงานผลสำเร็จของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ และ (4) มีส่วนร่วมน้อยในการดำเนินงานตามแผนประจำปีของโรงเรียน จากตัวอย่างข้างต้น การพัฒนาโรงเรียนโดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งส่วนใหญ่เป็นตัวแทนของสมาชิกในชุมชนยังคงเป็นบทบาทที่ท้าทายของผู้บริหารโรงเรียน

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (กิตติยา ผ่านเมือง, วาโร เฟิงสวัสดิ์ และปารณทัตต์ แสนวิเศษ, 2560; ชิชญพงศ์ พลหาราช, 2554; ชูชาติ พ่วงสมจิตร, 2560; ไพโรจมิตร อักษร และ นิตยา วรณกิตร์, 2557; ศุภชัย จันทรงาม, ราเชนทร์ นพณัฐวงศ์กร และ กนิษฐา คุณมี, 2557; อนวัช รังสรรค์ และพนมพร จันทรปัญญา, 2561) พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในประเทศไทยใช้รูปแบบหรือวิธีการที่คล้ายคลึงกันในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน รูปแบบหรือวิธีการดังกล่าวประกอบด้วย (1) การให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชนและอนุญาตให้ชุมชนใช้อาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้หรือลานกีฬาในโรงเรียน (2) การขอความร่วมมือหรือระดมทรัพยากรจากชุมชน เช่น การเชิญวิทยากรในชุมชนมาให้ความรู้แก่ผู้เรียน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนร่วมกับชุมชนหรือองค์กร

ท้องถิ่น เป็นต้น (3) การประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับทราบกิจกรรมของโรงเรียนด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น ประชุมผู้ปกครอง จัดหมายข่าว เสียงตามสายในชุมชน เว็บไซต์ของโรงเรียน เยี่ยมบ้านผู้เรียน เป็นต้น (4) การทำงานร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งเป็นตัวแทนของชุมชน เพื่อร่วมกันกำหนดนโยบาย แนวปฏิบัติหรือแผนพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และ (5) การสนับสนุนให้ผู้เรียนและครูเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เช่น กิจกรรมการพัฒนาชุมชน กิจกรรมสืบสานประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน เป็นต้น

รูปแบบหรือวิธีการข้างต้นแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนและชุมชนต่างก็ได้รับประโยชน์จากการมีความสัมพันธ์ที่ดีซึ่งกันและกัน ในทำนองเดียวกัน ประสงค์ ถึงแสง (2559) ได้เน้นย้ำว่า “สถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน โดยที่ชุมชนมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาความสำเร็จของสถานศึกษา...” (หน้า 1) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยในหลายกรณี ได้แก่ (1) ธัญลักษณ์ ไกรสยาม (2558) พบว่า โรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 มีความดีเด่นด้านความสัมพันธ์กับชุมชนมากที่สุด โดยผู้ปกครองและชุมชนให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน (2) นันธวัช นุนารถ (2559) ศึกษาการป้องกันความเสี่ยงในการออกกลางคันของผู้เรียนในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ พบว่าโรงเรียนสามารถร่วมมือกับผู้ปกครองและผู้นำชุมชนในการดูแลผู้เรียนให้ทั่วถึงและจัดสภาพแวดล้อมในชุมชนให้ผู้เรียนห่างไกลจากสารเสพติดและการพนันชนิดต่าง ๆ ที่อาจจะมียู่ในชุมชน (3) จันทิมา หัสณีย์, ชิตชนก เชิงขาว และ วิธาดา สินประจักษ์ผล (2556) ศึกษาการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูในจังหวัดยะลา พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูมากที่สุดคือความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน เช่น การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนและความเข้าใจของครูเกี่ยวกับวัฒนธรรม ภาษา ศาสนา และความเป็นอยู่ของคนในชุมชน เป็นต้น นอกจากนี้ ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องแสดงให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก (ธนัช มหาสินทรัพย์ และชัยณรงค์ สุวรรณสาร, 2555; ปรัชญา มั่นทน, สมาน อัครภูมิ และสุวิมล โพธิ์กลิ่น, 2558) การพัฒนา

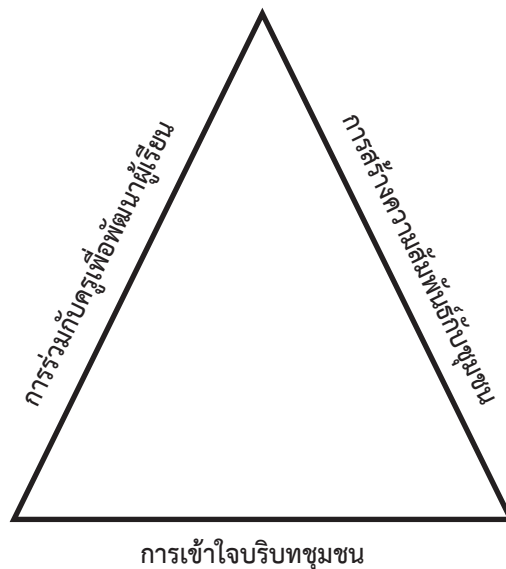
คุณภาพของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ผาจิต ผาสุข, วัลนิกา ฉลากบาง และอนันต์ ปานศุภวัชร, 2555) การพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนที่ตั้งอยู่บริเวณ ชายแดนหรือที่เรียกว่า “โรงเรียนชายขอบ” (สุรจิตย์ ผิวงาม, วัฒนา สุวรรณไตรย์, สวัสดิ์ โพธิ์วัฒน์ และสมเกียรติ พละจิตต์, 2015, หน้า 168) และการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (คมพล สุวรรณภูมิ และสุพรรณิ ไชยอำพร, 2552)

อย่างไรก็ตาม รูปแบบหรือวิธีการในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนควรตอบสนองต่อวัฒนธรรม ภาษาและศาสนาที่หลากหลายของคนในชุมชน เช่น การส่งจดหมายข่าวของโรงเรียนถึงผู้ปกครองหรือสมาชิกในชุมชนบางคนที่ไม่สามารถอ่านภาษาไทยได้ควรใช้ภาษาถิ่นหรือภาษาหลักของผู้ปกครองหรือสมาชิกในชุมชนควบคู่กับภาษาไทย เป็นต้น นอกจากนี้โรงเรียนควรจัดให้ครูหรือบุคลากรที่สามารถสื่อสารกับผู้ปกครองด้วยภาษาถิ่นหรือภาษาหลักของผู้ปกครองหรือสมาชิกในชุมชนให้ออกเยี่ยมเยียนหรือพูดคุยกับผู้ปกครองหรือสมาชิกในชุมชน (อนวัช รังสรรค์ และพนมพร จันทรปัญญา, 2561) โดยเฉพาะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ประชาชนส่วนใหญ่ยังเคร่งครัดในวัฒนธรรมมลายู พูดภาษามลายูถิ่นและเคร่งครัดในการปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลาม การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนและชุมชนต้องตอบสนองต่อวัฒนธรรม ภาษาและศาสนปฏิบัติของคนในชุมชน (จันทิมา หัสณีย์, ชิตชนก เชิงเขาว์ และวิธาดา สีนประจักษ์ผล, 2556) ผู้บริหารโรงเรียนและครูควรปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวัฒนธรรมและไม่ปฏิบัติตนขัดต่อศาสนปฏิบัติของคนในชุมชนในขณะที่เยี่ยมเยียนหรือเพื่อร่วมกิจกรรมของชุมชน ทั้งนี้ การแสดงความเข้าใจให้เกียรติและเคารพต่อวิถีปฏิบัติ วัฒนธรรม ภาษา ศาสนาและความเชื่อของคนในชุมชนจะช่วยให้ชุมชนเชื่อมั่นและไว้วางใจโรงเรียนมากขึ้น (ประสงค์ ถึงแสง, 2559) และยังช่วยลดความขัดแย้งระหว่างโรงเรียนและชุมชนอีกด้วย (ชูชาติ พ่วงสมจิตร, 2560)

แนวคิดว่าผู้นำที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรมภาษาและศาสนา

ผู้บริหารโรงเรียนที่ตื่นนอกจากจะต้องมีวิสัยทัศน์ความรู้และความสามารถในการพัฒนาโรงเรียนแล้ว ยังต้องเข้าใจบริบททางด้านวัฒนธรรม ภาษาและศาสนาของชุมชนอีกด้วย ประสงค์ ถึงแสง (2559) ให้ความเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนที่ดีต้องสามารถระดมทรัพยากรและชักชวนสมาชิกในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน ในทางกลับกัน ผู้บริหารโรงเรียนที่ดีต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน ครูและบุคลากรของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะกรณีโรงเรียนขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ในชุมชน สุรจิตย์ ผิวงาม, วัฒนา สุวรรณไตรย์, สวัสดิ์ โพธิ์วัฒน์ และสมเกียรติ พละจิตต์ (2015) กล่าวว่าโรงเรียนขนาดเล็กและชุมชนมีความสัมพันธ์กันแบบ “ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ผูกพันเหมือนญาติพี่น้อง” (หน้า 173) ด้วยเหตุดังกล่าว สมาชิกในชุมชนหรือผู้ปกครองอาจจะมีคามคาดหวังให้ผู้บริหารโรงเรียนครูและบุคลากรของโรงเรียนเข้าใจวัฒนธรรม ภาษาและศาสนาที่หลากหลายของชุมชนเพราะโรงเรียนและชุมชนเปรียบเสมือนครอบครัวเดียวกัน

การทำความเข้าใจและนำแนวคิดว่าผู้นำที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรม ภาษาและศาสนาไปประยุกต์ใช้เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนมีความสำคัญต่อผู้บริหารโรงเรียนในพื้นที่พหุวัฒนธรรม แนวคิดดังกล่าวเริ่มต้นจาก Maitreephun (2019) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรม ภาษาและศาสนา ตามการรับรู้ของคณาจารย์ที่สอนในหลักสูตรการบริหารการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการศึกษาวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรม ภาษาและศาสนาควรเข้าใจบริบทของชุมชนร่วมมือกับครูเพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนให้ผู้เรียนทุกคนประสบความสำเร็จทางการเรียนอย่างเสมอภาคและพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ซึ่งทั้งสามองค์ประกอบดังกล่าวมีความเชื่อมโยงกัน (ดังแสดงในภาพประกอบ 1)

ภาพประกอบ 1 แนวคิดภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรม ภาษาและศาสนา

แนวคิดภาวะผู้นำที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรม ภาษา และศาสนาเน้นกระบวนการทำงานของผู้บริหารโรงเรียนที่เข้าใจบริบททางด้านวัฒนธรรม ภาษาและศาสนาของชุมชนและเน้นบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความร่วมมือกับครู ผู้ปกครองและชุมชนเพื่อช่วยพัฒนาโรงเรียนและส่งเสริมความสำเร็จของผู้เรียน Maitreephun (2019) พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนในชุมชนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรเรียนรู้พหุวัฒนธรรม (Multicultural learning) และเปิดใจเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (Cross - cultural learning) เช่น วิถีชีวิต เชื้อชาติ อัตลักษณ์ของท้องถิ่น ความเชื่อทางศาสนาและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เป็นต้น ผู้บริหารโรงเรียนควรขอเข้าพบผู้นำองค์กรท้องถิ่น ผู้นำชุมชนและผู้นำทางศาสนาอย่างไม่เป็นทางการเพื่อแนะนำตัวและเรียนรู้วัฒนธรรมซึ่งมีความแตกต่างและเป็นเอกลักษณ์ตามบริบทของชุมชน ทั้งนี้ ผู้บริหารโรงเรียนจะได้ปฏิบัติตนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวัฒนธรรมและความเชื่อทางศาสนาที่หลากหลายของสมาชิกในชุมชน นอกจากนี้ ผู้บริหารโรงเรียนควรเรียนรู้ภาษาถิ่นเพื่อใช้สื่อสารกับผู้ปกครองและสมาชิกในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งอาจจะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างโรงเรียนและชุมชนได้เช่นกัน ประการสุดท้าย ผู้บริหารโรงเรียนที่ใช้ภาวะผู้นำที่

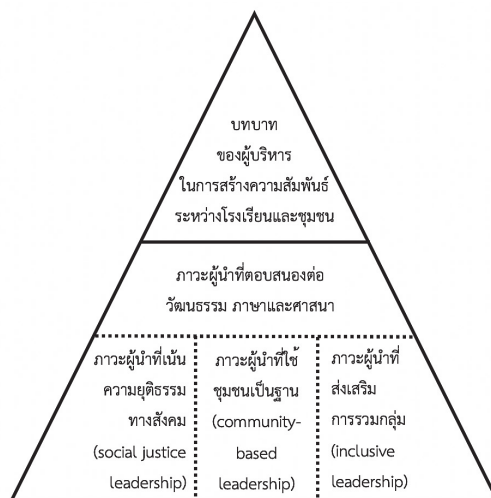
ตอบสนองต่อวัฒนธรรม ภาษาและศาสนาควรส่งเสริมให้โรงเรียนและชุมชนยอมรับซึ่งกันและกัน ด้วยการพัฒนาครูและบุคลากรของโรงเรียนให้เข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษาและศาสนาของผู้เรียนและสามารถจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

ทฤษฎีภาวะผู้นำที่เป็นพื้นฐานของแนวคิดภาวะผู้นำที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรม ภาษาและศาสนา

บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรม ภาษาและศาสนาที่หลากหลายอยู่บนพื้นฐานของการทำความเข้าใจกระบวนการทัศน์ใหม่ของแนวคิดและทฤษฎีภาวะผู้นำ ถึงแม้ว่าแนวคิดภาวะผู้นำที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรม ภาษาและศาสนาจะเน้นบทบาทของผู้บริหารในการทำความเข้าใจบริบทของชุมชนและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน นักวิชาการในต่างประเทศหลายท่าน (Aguilar, 2011; Brooks & Miles, 2010; Castagno & Brayboy, 2008; Davis, 2002; Fraise & Brooks, 2015; Horsford, Grosland, & Gunn, 2011; Johnson, 2007, 2014; Khalifa, Gooden, & Davis, 2016; Merchant, Garza, &

Romalho, 2013) กล่าวถึงทฤษฎีภาวะผู้นำที่เป็นพื้นฐานของแนวคิดภาวะผู้นำที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรม ภาษา และศาสนา ผู้เขียนบทความฉบับนี้ได้สังเคราะห์ทฤษฎีภาวะผู้นำที่สำคัญต่อการทำความเข้าใจบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ดังที่แสดงไว้ในภาพประกอบ 2 บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง

โรงเรียนและชุมชนควรอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดภาวะผู้นำที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรม ภาษาและศาสนา อย่างไรก็ตามแนวคิดภาวะผู้นำดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีภาวะผู้นำสมัยใหม่ได้แก่ ภาวะผู้นำที่เน้นความยุติธรรมทางสังคม (social justice leadership) ภาวะผู้นำที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน (community - based leadership) และภาวะผู้นำที่ส่งเสริมการรวมกลุ่ม (inclusive leadership)

ภาพประกอบ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนกับแนวคิดและทฤษฎีภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำที่เน้นความยุติธรรมทางสังคม เป็นทฤษฎีสำคัญที่ช่วยให้เข้าใจบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนอย่างตอบสนองต่อวัฒนธรรม ภาษาและศาสนา ที่หลากหลายของสมาชิกในชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนที่เข้าใจประเด็นความยุติธรรมทางสังคม (Social justice) จะให้ความสำคัญและพิจารณาประเด็นปัญหาที่อาจเกิดจากความเหลื่อมล้ำทางเชื้อชาติ (Race) ชนชั้น (Class) เพศ (Gender) ความสามารถ (Ability and Disability) เพศวิถี (Sexual orientation) และ ประวัติศาสตร์ของชนกลุ่มน้อยหรือชายขอบในชุมชนและสังคม ความเข้าใจในประเด็นดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการสร้างวิสัยทัศน์และพฤติกรรมของผู้นำ (Theoharis, 2007) นอกจากนั้น ผู้บริหารโรงเรียนที่เข้าใจประเด็นดังกล่าวจะไม่นิ่งดูดายต่อความอยุติธรรมที่อาจเกิดขึ้นทั้งในชุมชนและในโรงเรียน ซึ่งจะขัดขวางความสำเร็จทางการศึกษาของผู้เรียนกลุ่มน้อย

(Minoritized students) หรือผู้เรียนชายขอบ (Marginalized students) (Brooks & Miles, 2010; Davis, 2002; Johnson, 2007) เช่น ผู้เรียนที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองในขณะที่โรงเรียนใช้เฉพาะภาษาไทยในการจัดการเรียนการสอนอาจต้องการความช่วยเหลือพิเศษจากครูเพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างเสมอภาคกับเพื่อนที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลัก เป็นต้น ดังนั้น การทำความเข้าใจภาวะผู้นำที่เน้นความยุติธรรมทางสังคม (Social justice leadership) จึงเป็นจุดเริ่มต้นให้ผู้บริหารโรงเรียนพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชนเพื่อช่วยเหลือผู้เรียนที่มีภูมิหลังทางวัฒนธรรม ภาษาและศาสนาที่หลากหลายโดยการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครองและสมาชิกในชุมชน

ภาวะผู้นำที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นทฤษฎีสำคัญที่ช่วยให้เข้าใจและวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกโรงเรียนที่อาจจะส่งผลต่อความสำเร็จของผู้เรียน (Miller,

Brown, & Hopson, 2011) บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรม ภาษาและศาสนา คือการสร้างสะพานเชื่อมระหว่างโรงเรียนและชุมชน (Castagno & Brayboy, 2008) และให้การต้อนรับผู้ปกครองและสมาชิกของชุมชนทุกกลุ่ม (โดยเฉพาะชนกลุ่มน้อยหรือชายขอบ) เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน (Johnson, 2007) ดังนั้นการทำความเข้าใจปัจจัยภายนอกโรงเรียนจึงมีความสำคัญต่อการส่งเสริมความสำเร็จของผู้เรียน เช่น การประชุมผู้ปกครองของโรงเรียนอาจจะจัดในช่วงบ่ายหากโรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชนที่ผู้ปกครองนักเรียนบางคนประกอบอาชีพทำสวนยางซึ่งต้องกรีดยางในช่วงเช้าการส่งจดหมายข่าวจากโรงเรียนถึงผู้ปกครองอาจจะต้องครอบคลุมภาษาถิ่นหรือภาษาหลักที่ผู้ปกครองใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นต้น ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนที่สร้างความสัมพันธ์กับชุมชนโดยตอบสนองต่อวัฒนธรรม ภาษาและศาสนา จึงใส่ใจและพยายามที่จะประสานงานกับผู้ปกครองและสมาชิกของชุมชนด้วยอย่างคำนึงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษาและศาสนาของผู้ปกครองและสมาชิกในชุมชน

ภาวะผู้นำที่ส่งเสริมการรวมกลุ่ม (Inclusive leadership) เป็นทฤษฎีที่เน้นการสนับสนุนและพร้อมต้อนรับผู้เรียนที่มีความหลากหลายในทุกมิติ (Diversity among all learners) ผู้การเรียนรู้ในโรงเรียนและในชั้นเรียน ถึงแม้ว่าประเทศสหรัฐอเมริกาจะเน้นประเด็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ (Disabilities) เรียนร่วมกับผู้เรียนคนอื่น ๆ ในห้องเรียนเดียวกัน (Ryan, 2007) อย่างไรก็ตาม บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรม ภาษาและศาสนา หมายถึงการทำความเข้าใจวัฒนธรรมที่หลากหลายของนักเรียนและชุมชน พร้อมทั้งส่งเสริมให้โรงเรียนจัดกิจกรรมเฉลิมฉลองวัฒนธรรมของนักเรียนทุกกลุ่มเพื่อสร้างบรรยากาศการยอมรับวัฒนธรรมที่หลากหลายในโรงเรียน (Culturally inclusive environment) (Davis, 2002; Khalifa, Gooden and Davis, 2016) นอกจากนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรยอมรับว่าวัฒนธรรม ภาษาและศาสนาที่หลากหลายของชุมชนคือทุนทางความรู้ (Fund of knowledge) จึงต้องสนับสนุนพหุวัฒนธรรมศึกษาในโรงเรียนและสร้างแรงบันดาลใจให้ครูปรับปรุง

การสอนให้ตอบสนองต่อทุนทางความรู้ของผู้เรียนทุกคน (Aguilar, 2011; Castagno & Brayboy, 2008; Johnson, 2007)

ข้อเสนอแนะต่อการศึกษาวิจัยและการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน

บทความฉบับนี้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ผลการทบทวนวรรณกรรมพบว่าโรงเรียนของรัฐในประเทศไทยใช้รูปแบบหรือวิธีการที่คล้ายคลึงกันในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน โดยส่วนใหญ่รูปแบบหรือวิธีการดังกล่าวยังไม่ตอบสนองต่อวัฒนธรรม ภาษาและศาสนาที่หลากหลายของชุมชน ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงได้นำเสนอแนวคิดภาวะผู้นำที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรม ภาษาและศาสนา (Culturally responsive school leadership) ซึ่งเน้นการบริหารโรงเรียนบนพื้นฐานของความเข้าใจเอกลักษณ์และพหุวัฒนธรรมของชุมชน นอกจากนี้ ผู้เขียนนำเสนอทฤษฎีภาวะผู้นำที่เป็นพื้นฐานของแนวคิดดังกล่าวซึ่งประกอบด้วย ภาวะผู้นำที่เน้นความยุติธรรมทางสังคม ภาวะผู้นำที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และภาวะผู้นำที่ส่งเสริมการรวมกลุ่ม

เพื่อให้องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนโดยใช้รูปแบบหรือวิธีการที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรม ภาษา และศาสนา ผู้เขียนให้ข้อเสนอแนะต่อการศึกษาวิจัยและพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนดังต่อไปนี้

1. นักวิชาการหรือนักการศึกษาควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนโดยใช้รูปแบบหรือวิธีการที่ตอบสนองต่อ วัฒนธรรม ภาษาและศาสนา ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดและทฤษฎีภาวะผู้นำและบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนซึ่งได้แสดงไว้ในภาพประกอบ 2 สามารถนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อทำความเข้าใจบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรม ภาษาและศาสนาทั้งนี้ ผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวอาจจะช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนเข้าใจแนวทางในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนได้ดียิ่งขึ้นและ

ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนให้ปฏิบัติงานได้สอดคล้องกับอัตลักษณ์และบริบทของชุมชน

2. คณะครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ควรบรรจุเนื้อหาเรื่องบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนโดยใช้รูปแบบหรือวิธีการที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรม ภาษาและศาสนาไว้ในหลักสูตรการเตรียมผู้บริหารโรงเรียน (Pre - service school leaders) ทั้งนี้เพื่อพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนให้สามารถปฏิบัติงานในยุคโลกาภิวัตน์ที่การติดต่อสื่อสารการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการคมนาคมมีความสะดวกซึ่งทำให้ประชาชนสามารถเคลื่อนย้ายได้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้นและส่งผลให้ชุมชนมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษาและศาสนามากขึ้นเช่นกัน การเตรียมผู้บริหารเพื่อทำงานในยุคปัจจุบันจึงต้องสอดดมมมองที่เป็นพลวัต (Dynamic) โลกาภิวัตน์ (Globalized) และเน้นกระบวนการ (Process - oriented) ของทฤษฎีภาวะผู้นำ เช่น ภาวะผู้นำที่เน้นความยุติธรรมทางสังคม ภาวะผู้นำที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และภาวะผู้นำที่ส่งเสริมการรวมกลุ่ม เป็นต้น

บทสรุป

บทความวิชาการฉบับนี้ฉายภาพความเชื่อมโยงระหว่างบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนกับกระบวนการทัศน์ใหม่ของทฤษฎีภาวะผู้นำ เมื่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนถูกคาดหวังจากผู้ปกครองและสมาชิกในชุมชนให้ตอบสนองต่อวัฒนธรรม ภาษาและศาสนาที่หลากหลาย การแสดงภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในการพัฒนาความร่วมมือกับสมาชิกในชุมชน

จึงควรคำนึงและตอบสนองต่อบริบทเฉพาะของชุมชนบทความฉบับนี้จึงได้นำเสนอแนวคิดภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรม ภาษาและศาสนา ซึ่งเน้นบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการ (1) ทำความเข้าใจบริบททางด้านวัฒนธรรม ภาษาและศาสนาของชุมชน (2) สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน และ (3) พัฒนาความร่วมมือระหว่างครูและบุคลากรในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนประสบความสำเร็จอย่างมีคุณภาพและเสมอภาค

อย่างไรก็ตาม การทำความเข้าใจบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรม ภาษาและศาสนาควรอยู่บนพื้นฐานของการทำความเข้าใจมุมมองใหม่ของทฤษฎีภาวะผู้นำ ได้แก่ ภาวะผู้นำที่เน้นความยุติธรรมทางสังคม ภาวะผู้นำที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และภาวะผู้นำที่ส่งเสริมการรวมกลุ่ม เป็นต้น จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่าการศึกษาวิจัยและการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรม ภาษาและศาสนาที่หลากหลายยังมีน้อย ถึงแม้ว่ายุทธศาสตร์การศึกษาของประเทศไทยจะเน้นการพัฒนาและช่วยเหลือผู้เรียนให้มีคุณภาพอย่างเสมอภาค ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องและตอบสนองต่อยุทธศาสตร์การศึกษาของชาติ ผู้เขียนบทความฉบับนี้จึงให้ข้อเสนอแนะต่อการศึกษาวิจัยและการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนเพื่อให้เข้าใจกระบวนการทัศน์ใหม่ของภาวะผู้นำและนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรม ภาษาและศาสนาที่หลากหลายของผู้เรียนผู้ปกครองและสมาชิกในชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กิตติยา ผ่านเมือง, วาโร เฟิงส์วีสต์ และปารณทัตต์ แสนวิเศษ. (2560). การพัฒนารูปแบบการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 14(64), 51-59.
- คมพล สุวรรณภูมิ และสุพรรณิ ไชยอำพร. (2552). การสังเคราะห์การจัดการศึกษาและการพัฒนาครูตามแนวพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี : ศึกษากรณีโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสิงคโปร์แอร์ไลน์สเฉลิมพระเกียรติฯ. *วารสารพัฒนบริหารศาสตร์*, 49(3), 103-130.
- จันทิมา หัสนิย์, ชิตชนก เชิงเขาว์ และวิชาดา สีนประจักษ์ผล. (2556). การวิเคราะห์องค์ประกอบของขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในจังหวัดยะลา. *วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 19(2), 163-192.
- ชิษณุพงศ์ พลหาราช. (2554). สภาพและปัญหาการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนที่เปิดสอน ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในจังหวัดนครพนม. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 3(5), 92-103.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2560). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. *Veridian E-Journal Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 10(2), 1342-1354.
- ธนัช มหาสินทรัพย์ และชัยณรงค์ สุวรรณสาร. (2555). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดลำปาง. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น*, 11(3), 184-194.
- ธัญลักษณ์ ไกรสยาม. (2558). มาตรฐานโรงเรียนรางวัลพระราชทานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12. *วารสารนาครบุตริปริทรรศน์*, 7(1), 22-31.
- นันทวัช นูนารถ. (2559). แนวทางการป้องกันความเสี่ยงในการออกกลางคันของเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*, 11, 33-46.
- ประสงค์ ถึงแสง. (2559). กลยุทธ์การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน. สืบค้นจาก <http://www.truelookpanya.com/knowledge/content/52243/-edu-teaartedu-teaart-teaartdir-prachya>
- ปรีชญา มั่นทน, สมาน อัสวภูมิ และสุวิมล โพธิ์กลิ่น. (2558). รูปแบบการบริหารแบบฐานโรงเรียนในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 12(56), 135-148.
- ผาจิต ผาสุข, วลัยกา ฉลากบาง และอนันต์ ปานศุภวัชร. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้กับประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 4(7), 130-140.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2). (2545, 19 ธันวาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 119 ตอนที่ 123 ก. หน้า 16-21.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3). (2553, 22 กรกฎาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 127 ตอนที่ 45 ก. หน้า 1-3.
- ไพโรจิตร์ อักษร และนิตยา วรรณกิตต์. (2557). แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 15(70), 159-170.
- ศุภชัย จันทรัมย์, ราเชนทร์ นพณัฐวงศกร และกนิษฐา คุณมี. (2557, พฤษภาคม). การศึกษาระดับความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและโรงเรียนในด้านการจัดการศึกษา กรณี : โรงเรียนเทศบาล 4 (พระเจ้าใหญ่องค์ตื้อ) ในสังกัดเทศบาลนครอุบลราชธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี. ในการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ครั้งที่ 6, จังหวัดนครปฐม. สืบค้นจาก http://graduate.rtu.ac.th/pdf/12_56.pdf

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). คู่มือการสรรหาและการเลือกคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. สืบค้นจาก <https://data.bopp-obec.info/emis/news/File/20170907152310.pdf>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สุจิตรา จรทะผา, ศักดิ์พงศ์ หอมหวาน และสมบัติ ฤทธิเดช. (2554). การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กรณีศึกษาโรงเรียนเนินลาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 5(1), 253-161.
- สุรจิตย์ ผิวงาม, วัฒนา สุวรรณไตรย์, สวัสดิ์ โพธิวัฒน์ และสมเกียรติ พละจิตต์. (2015). ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนชายขอบ จังหวัดเชียงราย. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 38(4), 168-176.
- อนวัช รังสรรค์ และพนมพร จันทระปัญญา. (2561). กระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอต๋อยเต่าจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยพายัพอีสเทอร์*, 12(2), 115-115.
- Aguilar, L. M. (2011). *Culturally responsive leadership : Inspiring reaching within in order to reach out* (Master's thesis). Retrieved from <http://www.cu-portland.edu/coe/thesis/documents/lisa%20aguilar%20thesis.pdf>
- Bennett, C. (2001). Genres of research in multicultural education. *Review of educational research*, 71(2), 171-217.
- Brooks, J. S., & Miles, M. T. (2010). The social and cultural dynamics of school leadership : Classic concepts and cutting - edge possibilities. In S. D. Horsford (Ed.), *New perspectives in educational leadership : Exploring social, political, and community contexts and meaning* (pp. 7-28). New York, NY : Peter Lang Publishing.
- Castagno, A. E., & Brayboy, B. M. J. (2008). Culturally responsive schooling for indigenous youth : A review of the literature. *Review of Educational Research*, 78(4), 941-993.
- Davis, D. M. (2002). Toward democratic education : The importance of culturally responsive leadership in 21st Century schools. *Trotter Review*, 14(1), 3, 5-16.
- Fraise, N. J., & Brooks, J. S. (2015). Toward a theory of culturally relevant leadership for school - community culture. *International Journal of Multicultural Education*, 17(1),6-21.
- Gardiner, M., & Enomoto, E. K. (2004). Administrator Preparation for Multicultural Leadership: Inside Four Nationally Accredited Programs. *Scholar - Practitioner Quarterly*, 2(3), 25-43.
- Horsford, S., Grosland, T., & Gunn, K. M. (2011). Pedagogy of the personal and professional: Toward a framework for culturally relevant leadership. *Journal of School Leadership*, 21(4), 582-606.
- Johnson, L. (2007). Rethinking successful school leadership in challenging US schools : Culturally responsive practices in school - community relationships. *International Studies in Educational Administration*, 35(3), 49-57.
- Khalifa, M. A., Gooden, M. A., & Davis, J. E. (2016). Culturally responsive school leadership : A synthesis of the literature. *Review of Educational Research*, 86(4), 1272-1311.
- Kezar, A., Carducci, R., & Contreras - McGavin, M. (2006). *Rethinking the "L" word in higher education : The revolution of research on leadership*. San Francisco, CA : Jossey-Bass.

- Maitreephun, W. (2019). *Preparing public school leaders for culturally, linguistically, and religiously diverse communities : An exploratory multiple - case study of faculty in Thailand* (Unpublished doctoral dissertation).
- Merchant, B., Garza, E., & Ramalho, E. M. (2014). Culturally - responsive leadership. In C. Day & D. Gurr (Eds.), *Leading schools successfully : Stories from the field* (pp.174-183). New York, NY : Routledge.
- Miller, P. M. (2008). Examining the work of boundary spanning leaders in community contexts. *International Journal of leadership in Education*, 11(4), 353-377.
- Miller, P. M., Brown, T., & Hopson, R. (2011). Centering love, hope, and trust in the community : Transformative urban leadership informed by Paulo Freire. *Urban Education*, 46(5), 1078-1099.
- Place, A. W., Ballenger, J., Wasonga, T. A., Piveral, J., & Edmonds, C. (2010). Principals' perspectives of social justice in public schools. *International Journal of Educational Management*, 24(6), 531-543.
- Ryan, J. (2007). Inclusive leadership: A review. *EAF Journal*, 18(1/2), 92-125.
- Shields, C. M. (2010). Transformative leadership : Working for equity in diverse contexts. *Educational Administration Quarterly*, 46(4), 558-589.
- Theoharis, G. (2007). Social justice educational leaders and resistance : Toward a theory of social justice leadership. *Educational administration quarterly*, 43(2), 221-258.
- Thomson, P., & Blackmore, J. (2006). Beyond the power of one : Redesigning the work of school principals. *Journal of Educational Change*, 7(3), 161-177.

The Outcomes Of Learning Management Using Contemplative Education Approach in The Philosophy Of Education Course In Order to Promote The Responsibility For Learning of Students at School of Education, University of Phayao

Ruksit Suttipong

Ph.D. (Education), Assistant Professor
Department of Education, School of Education,
University of Phayao

Received : January 23, 2019/ **Revised :** June 10, 2019/ **Accepted :** June 14, 2019

Abstract

This research employed pre - experimental designs using one-group pretest - posttest design and static - group comparison design. The main purpose of this research was to investigate the outcomes of learning management using contemplative education approach in the philosophy of education course in order to promote the responsibility for learning of students at School of Education, University of Phayao. It aimed to 1) compare the responsibility for learning before and after receiving the learning management using contemplative education approach of the students at School of Education, University of Phayao, 2) compare the responsibility for learning between the group that received the learning management using contemplative education approach and the group that received a traditional approach of the students at School of Education, University of Phayao, and 3) elicit opinions about the learning management using contemplative education approach of the students at School of Education, University of Phayao. The sample was a group of first year students at School of Education, University of Phayao who enrolled in the philosophy of education course. The research instruments were 1) the learning management using contemplative education approach and the learning management using a traditional approach, 2) the self - evaluation form for the responsibility for learning, and 3) the questionnaire used to elicit opinions about the learning management using contemplative education approach, including open-ended questions regarding the outcomes of learning management using contemplative education approach. The data were analyzed by using frequency, mean, standard deviation, dependent t - test, and independent t-test.

The findings showed that 1) the students at School of Education, University of Phayao had the scores of the responsibility for learning after receiving the learning management using contemplative education approach higher than the scores of the responsibility for learning before receiving the learning management using contemplative education approach, and it was statistically significant at .01, 2) the students at School of Education, University of Phayao who received the learning management using contemplative education approach had more responsibility for learning than those who received the learning management using a traditional approach, and it was statistically significant at .01, and 3) the students at School of Education, University of Phayao had positive opinions towards the learning management using contemplative education approach at a high level.

Keywords: Learning Management, Contemplative Education, Responsibility for Learning

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา ในรายวิชาปรัชญาการศึกษา เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบทางการเรียน ของนิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

รักษิต สุทธิพงษ์

ปร.ด. (การศึกษา), ผู้ช่วยศาสตราจารย์
สาขาวิชาการศึกษา, วิทยาลัยการศึกษา
มหาวิทยาลัยพะเยา

วันรับบทความ : 23 มกราคม 2562/ วันแก้ไขบทความ : 10 มิถุนายน 2562/
วันตอบรับบทความ : 14 มิถุนายน 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการออกแบบการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre - Experimental Designs) ใช้แบบแผนการวิจัยเชิงทดลองแบบ One - Group Pretest - Posttest Design และแบบ Static - Group Comparison Design โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา ในการส่งเสริมความรับผิดชอบทางการเรียนของนิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย ได้แก่ 1) เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบทางการเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษาของนิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา 2) เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบทางการเรียนระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา และกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีแบบปกติของนิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา และ 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษาของนิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 1 ในรายวิชาปรัชญาการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) วิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา และวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ 2) แบบประเมินความรับผิดชอบทางการเรียนของตนเอง และ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา รวมทั้งข้อคำถามปลายเปิดผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบ t - test แบบ Dependent และสถิติทดสอบ t - test แบบ Independent

ผลการวิจัย พบว่า 1) นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา มีคะแนนความรับผิดชอบทางการเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา มีความรับผิดชอบทางการเรียนมากกว่านิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้, จิตตปัญญาศึกษา, ความรับผิดชอบทางการเรียน

บทนำ

การจัดการศึกษาหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ หลักสูตร 5 ปี ของสถาบันการผลิตครูทุกแห่งจะต้องผลิตครูให้ได้ตามมาตรฐาน มุ่งให้เกิดผลการเรียนรู้ มีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ กล่าวคือ บัณฑิตจะต้องมีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ มีความรับผิดชอบ มีความอดทน มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ มีความรอบรู้ สามารถประยุกต์ใช้ทฤษฎีในการแก้ปัญหา และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ติดตามความก้าวหน้าทางวิชาชีพและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ สอดคล้องกับมาตรฐาน ผลการเรียนรู้ที่มุ่งให้บัณฑิตมีคุณธรรม มีความรู้ มีทักษะทางปัญญา มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มีทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี มีทักษะการจัดการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554) วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง เป็นวิชาชีพควบคุมโดยคุรุสภา ซึ่งได้กำหนดมาตรฐาน วิชาชีพทางการศึกษาให้ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษามีแนวทางการพัฒนาตนเองตามข้อกำหนดทั้งในด้านความรู้ ประสบการณ์วิชาชีพ ด้านการปฏิบัติงานและด้านการ ปฏิบัติตน ให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพ และสามารถปฏิบัติงาน และปฏิบัติตนในฐานะผู้ประกอบ วิชาชีพชั้นสูงได้อย่างเหมาะสม (ราชกิจจานุเบกษา, 2556)

วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา เป็น สถาบันผลิตครูในภาคเหนือตอนบนที่มีพันธกิจในการ ผลิตและพัฒนาครูมืออาชีพให้มีจิตวิญญาณความเป็นครู ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2556 ตามมติสภา มหาวิทยาลัยพะเยา ในคราวประชุมครั้งที่ 5/2556 เมื่อวันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2556 ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการ กิจด้านการศึกษา โดยเฉพาะความรับผิดชอบในการ บริหารจัดการหลักสูตรด้านการศึกษาระดับ ทั้งระดับ ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ซึ่งในหลักสูตร ระดับปริญญาตรีมี 1 หลักสูตร คือ หลักสูตรการศึกษาด้าน บัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2557 เป็นการจัดการศึกษาหลักสูตรควบระดับปริญญาตรี 2 ปริญญา 7 แขนงวิชา ได้แก่ คณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา พลศึกษา ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ โดยมีปรัชญา ของหลักสูตร คือ เป็นศาสตร์มุ่งเน้นความเป็นเลิศในวิชาการ และวิชาชีพด้านการศึกษา บัณฑิตจะเป็นผู้เปรียบพร้อมด้วย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ และ

เป็นผู้นำทางปัญญา

รายวิชาปรัชญาการศึกษาเป็นหนึ่งในรายวิชาชีพ ครุสำหรับนิสิต ชั้นปีที่ 1 ตามหลักสูตรการศึกษาด้าน บัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2557 มุ่งให้ นิสิตมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานของ ปรัชญา ปรัชญาตะวันตกและตะวันออก พุทธปรัชญา แนวคิดปรัชญากับการศึกษา ปรัชญาและทฤษฎีทางการ ศึกษา ศาสนา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม แนวคิดและ กลวิธีการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน ประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษา หลักการวิเคราะห์ เกี่ยวกับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีลักษณะ เป็นการบรรยายความรู้ในภาคทฤษฎี มีการวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ ภายในระยะเวลาที่กำหนด เมื่อ นิสิตได้เรียนรู้แล้วจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการจัดการศึกษา ต่อไปอย่างมีเป้าหมาย และจากการบันทึกหลังการสอน รายวิชาปรัชญาการศึกษา พบว่า มีปัญหาในการจัดการ เรียนการสอน ได้แก่ 1) ด้านผู้สอน เนื้อหาสาระในรายวิชา ค่อนข้างมาก ขาดสื่อการสอน รวมทั้งหนังสือตำราใน รายวิชาปรัชญาการศึกษาที่ทันสมัย ขาดความชำนาญ ในการสอน และ 2) ด้านผู้เรียน นิสิตเกิดความเบื่อหน่าย ในการเรียน ขาดความสนใจในการเรียน ขาดความ รับผิดชอบในการเรียน ไม่เตรียมความพร้อมในการเรียน ไม่นำอุปกรณ์การเรียนมาใช้ในการเรียน และขาด ลา มาสายบ่อย ส่งผลทำให้บรรยากาศในชั้นเรียนไม่เอื้อต่อ การเรียนรู้ และทำให้นิสิตมีทัศนคติไม่ดีต่อตัวผู้สอน และรายวิชา

แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เป็นเครื่องมือในการ ปฏิบัติที่เอื้อให้เกิดการพัฒนาด้านในของตัวบุคคล หรือ การพัฒนาภายใน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับลึก ในระดับความคิด ความรู้สึก และการกระทำที่เกิดมา จากภายในตัวของบุคคล สอดคล้องกับ ประเวศ วะสี (2551) ได้กล่าวว่า จิตตปัญญาศึกษา หมายถึง การรู้จัก ของตัวเองแล้วใช้ใจคิดใคร่ครวญ รู้ความจริงของจิตและ กายจนเกิดปัญญา โดยที่ปัญญาคือการเข้าถึงความจริง อันสูงสุด หรือบางที่ก็พูดว่าการเข้าถึงความจริง ความดี และความงาม โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนว จิตตปัญญาศึกษา ตั้งบนพื้นฐานสองประการ คือ มีความ เชื่อมั่นในความเป็นมนุษย์ และให้เกิดกระบวนการค้นใน องค์กรวม ทั้งในด้านความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดและเทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษามาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยมีความมุ่งหวังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียนในด้านความรับผิดชอบทางการเรียน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาในรายวิชาปรัชญาการศึกษาเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบทางการเรียนของนิสิตวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา ให้เกิดผลดียิ่งขึ้นต่อการพัฒนาตนเองและการพัฒนาวิชาชีพต่อไป

วัตถุประสงค์

ในการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษาในการส่งเสริมความรับผิดชอบทางการเรียนของนิสิตวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา โดยมีวัตถุประสงค์ย่อยได้แก่

1. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบทางการเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษาของนิสิตวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา
2. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบทางการเรียนระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา และกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีแบบปกติของนิสิตวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษาของนิสิตวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา

สมมติฐานการวิจัย

1. นิสิตวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยามีความรับผิดชอบทางการเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษามากกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา
2. นิสิตวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยาได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษามีความรับผิดชอบทางการเรียนมากกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีแบบปกติ
3. นิสิตวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยามีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษาอยู่ในระดับมาก

วิธีการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการออกแบบการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre-Experimental Designs) ใช้แบบแผนการวิจัยเชิงทดลองแบบ One - Group Pretest - Posttest Design และแบบ Static - Group Comparison Design โดยมีนิสิตวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยาเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) สามารถแสดงรายละเอียด ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นิสิตวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา ที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 1 ในรายวิชาปรัชญาการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา ที่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 1 ในรายวิชาปรัชญาการศึกษา จำนวน 2 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น 58 คน โดยได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ประกอบด้วย กลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเรียนที่ 16 จะได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีแบบปกติ จำนวน 28 คน และกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเรียนที่ 17 จะได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา จำนวน 30 คน

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ อยู่ในระหว่างภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรจัดกระทำ ประกอบด้วย
 - 1.1) การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา
 - 1.2) การจัดการเรียนรู้แบบปกติ
2. ตัวแปรผล ประกอบด้วย
 - 2.1) ความรับผิดชอบทางการเรียน
 - 2.2) ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา

รูปแบบที่ใช้ในการทดลอง

เป็นการออกแบบการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre-Experimental Designs) ใช้แบบแผนการวิจัยเชิงทดลอง คือ 1) แบบ One - Group Pretest - Posttest Design และ 2) แบบ Static - Group Comparison Design ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1) แบบ One - Group Pretest - Posttest Design

Pretest	Treatment	Posttest
T _{1E}	X	T _{2E}
เมื่อ T _{1E} แทน	การทดสอบก่อนจะทำการทดลองของกลุ่มทดลอง	
T _{2E} แทน	การทดสอบหลังจากทำการทดลองของกลุ่มทดลอง	
X แทน	การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา	

2) แบบ Static - Group Comparison Design

Group	Treatment	Posttest
E	X	T _{2E}
C	~	T _{2C}
เมื่อ E แทน	กลุ่มทดลอง (Experimental Group)	
C แทน	กลุ่มควบคุม (Control Group)	
X แทน	การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา	
~ แทน	การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีแบบปกติ	
T _{2E} แทน	การทดสอบหลังจากทำการทดลองของกลุ่มทดลอง	
T _{2C} แทน	การทดสอบหลังจากทำการทดลองของกลุ่มควบคุม	

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา จำนวน 5 กิจกรรม มีรายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา

กิจกรรม	วัตถุประสงค์
กิจกรรมที่ 1 Check in โดยใช้เทคนิคการปรับความคิดและจิตใจอย่างใคร่ครวญ ให้นิสิตดูคลิปวิดีโอครูผู้มีอุดมการณ์ และทบทวนความคิด ความเชื่อทัศนคติและเหตุผลในการเป็นครูของตนเองและจัดบันทึกการเรียนรู้ลงในกระดานใบงาน	เพื่อให้ นิสิตมีความพร้อมในการร่วมกิจกรรมจิตตปัญญาศึกษาที่ส่งเสริมความรับผิดชอบทางการเรียนของนิสิตได้อย่างมีสติ
กิจกรรมที่ 2 แนะนำตนเอง โดยใช้เทคนิคสุนทรียสนทนาและการฟังอย่างลึกซึ้ง ให้นิสิตจับกลุ่ม 3 คน แนะนำตนเองผ่านการเล่าเรื่องความประทับใจที่มีต่อครูให้เพื่อนฟัง โดยให้ฟังอย่างตั้งใจ ไม่มีการซักถามให้เล่าจนครบทุกคน และผลัดกันสะท้อนความรู้สึกเพื่อเปิดใจในการเรียนรู้ร่วมกัน	เพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างนิสิตด้วยกันเอง และระหว่างนิสิตกับอาจารย์ผู้สอนในการเรียนรู้ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์

กิจกรรม	วัตถุประสงค์
กิจกรรมที่ 3 ผ่อนพักตระหนักรู้ โดยใช้เทคนิคการเจริญสติ ให้นิสิตนั่งกับพื้นห้องในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ลดแสงไฟ เปิดเพลงบรรเลง หลับตา สูดลมหายใจเข้าออกช้า ๆ ให้หยุดการเคลื่อนไหว ใช้ความรู้สึกกำหนดรู้เพียงลมหายใจ ให้อยู่กับตนเอง และให้เห็นตนเองจากภายใน	เพื่อให้นิสิตมีความพร้อมในการเรียนรู้ ผ่อนพักการเคลื่อนไหวร่างกายและจิตใจ ผ่อนคลายอย่างมีสติ ให้เกิดความเข้าใจในตนเองและเห็นคุณค่าของผู้อื่น เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาความรับผิดชอบส่วนบุคคล และการเรียนรู้ที่ดีของนิสิตต่อไป
กิจกรรมที่ 4 วิเคราะห์ตนเองในความเป็นครู ให้นิสิตเขียนภาพปัจจุบันและอนาคตของตนเองในการเป็นครูที่มีคุณภาพ และให้อธิบายถึงความหมายของภาพนั้น เป็นความคาดหวังที่มีต่อวิชาชีพครูในอนาคต	เพื่อให้นิสิตได้ทบทวนการเป็นครูของตนเอง และตั้งเป้าหมายในการเรียน ตั้งใจเรียน เพื่อนำความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมไปสอนนักเรียนให้มีความรับผิดชอบทางการเรียนในอนาคต
กิจกรรมที่ 5 Check out โดยใช้เทคนิคการทบทวนผลการปฏิบัติงาน ให้นิสิตบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้ ก่อนและหลังการร่วมกิจกรรม สรุปเหตุผลของนิสิตที่ต้องพัฒนาความรับผิดชอบทางการเรียนในวิชาชีพครู	เพื่อให้นิสิตได้ทบทวนการเรียนรู้ของตนเองในกิจกรรมที่ผ่านมา และสามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาความรับผิดชอบทางการเรียนของตนเองได้อย่างมีเหตุผลและมีสติสัมปชัญญะ

2. แบบประเมินความรับผิดชอบทางการเรียน จำนวน 20 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง นิสิตปฏิบัติตามข้อคำถามนั้น ๆ ในระดับมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง นิสิตปฏิบัติตามข้อคำถามนั้น ๆ ในระดับมาก

3 คะแนน หมายถึง นิสิตปฏิบัติตามข้อคำถามนั้น ๆ ในระดับปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง นิสิตปฏิบัติตามข้อคำถามนั้น ๆ ในระดับน้อย

1 คะแนน หมายถึง นิสิตปฏิบัติตามข้อคำถามนั้น ๆ ในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง นิสิตมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง นิสิตมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง นิสิตมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง นิสิตมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง นิสิตการปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ และข้อคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับผลการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา จำนวน 1 ข้อ

โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง ข้อคำถามนี้ตรงกับความคิดเห็นมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง ข้อคำถามนี้ตรงกับความคิดเห็นมาก

3 คะแนน หมายถึง ข้อคำถามนี้ตรงกับความคิดเห็นปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง ข้อคำถามนี้ตรงกับความคิดเห็นน้อย

1 คะแนน หมายถึง ข้อคำถามนี้ตรงกับความคิดเห็นน้อยที่สุด

เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง นิสิตมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง นิสิตมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง นิสิตมีความ
คิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง นิสิตมีความ
คิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง นิสิตมีความ
คิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

แบบประเมินความรับผิดชอบทางการเรียน

1) วิธีการสร้างเครื่องมือ

1.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
กับความรับผิดชอบทางการเรียน

1.2 กำหนดนิยามศัพท์ตามตัวแปรที่ใช้
ในการวิจัย

1.3 ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ
ให้ครอบคลุมนิยามศัพท์

2) วิธีการหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 นำแบบประเมินความรับผิดชอบ
ทางการเรียน เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อ
ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)
ระหว่างนิยามศัพท์กับข้อคำถาม โดยทำการคัดเลือกข้อ
คำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50-1.00
ซึ่งค่าที่คำนวณได้มีค่า 1.00 ทุกข้อคำถาม รวมทั้งปรับปรุง
แก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.2 นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try out)
นิสิตวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยาที่กำลังศึกษา
ในชั้นปีที่ 1 กลุ่มเรียนที่ 11 ในรายวิชาปรัชญาการศึกษา
ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 22 คน จากนั้นนำข้อมูล
ที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธี
การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)
ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.90

2.3 จัดพิมพ์แบบประเมินความรับผิดชอบ
ทางการเรียน แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการ จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา

1) วิธีการสร้างเครื่องมือ

1.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
กับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา

1.2 กำหนดนิยามศัพท์ตามตัวแปรที่ใช้
ในการวิจัย

1.3 ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ
ให้ครอบคลุมนิยามศัพท์

2) วิธีการหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อ
การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา
เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบ
ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ระหว่างนิยาม
ศัพท์กับข้อคำถาม โดยทำการคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า
ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50-1.00 ซึ่งค่าที่
คำนวณได้มีค่า 1.00 ทุกข้อคำถาม รวมทั้งปรับปรุงแก้ไข
ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.2 นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try out)
นิสิตวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยาที่กำลังศึกษา
ในชั้นปีที่ 1 กลุ่มเรียนที่ 11 ในรายวิชาปรัชญาการศึกษา
ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 22 คน จากนั้นนำข้อมูล
ที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธี
การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)
ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.88

2.3 จัดพิมพ์แบบสอบถามความคิดเห็น
ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญา
ศึกษา แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ผลการศึกษา

ผลการวิจัยสรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
มีสาระสำคัญ ดังนี้

**ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความรับผิดชอบ
ทางการเรียนก่อนและหลังได้รับการจัด
การเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญา
ศึกษา แสดงดังตาราง 2**

ตาราง 2 แสดงผลการเปรียบเทียบความรับผิดชอบทางการเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ ใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา

คะแนน	$\bar{X}$	S.D.	n	t	df	p-value
หลังทดลอง	4.43	0.63	30	9.40**	29	0.00
ก่อนทดลอง	2.83	0.65	30			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 2 การเปรียบเทียบความรับผิดชอบทางการเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา พบว่า คะแนนความรับผิดชอบทางการเรียนเฉลี่ยหลังการทดลอง มีค่าเท่ากับ 4.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าเท่ากับ 0.63 และคะแนนความรับผิดชอบทางการเรียนเฉลี่ยก่อนการทดลอง มีค่าเท่ากับ 2.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าเท่ากับ 0.65 โดยการทดสอบความรับผิดชอบทางการเรียนเฉลี่ยหลังการทดลองและก่อนการทดลอง ด้วยสถิติ t - test แบบ Dependent พบว่า ค่า t เท่ากับ 9.40 มีค่า df เท่ากับ

29 และค่า p - value เท่ากับ 0.00 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่กำหนดไว้ จึงสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความรับผิดชอบทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความรับผิดชอบทางการเรียนระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษาและกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีแบบปกติ แสดงดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบความรับผิดชอบทางการเรียนระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา และกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีแบบปกติ

คะแนน	$\bar{X}$	S.D.	n	t	df	p-value
กลุ่มทดลอง	4.43	0.63	30	9.31**	56	0.00
กลุ่มควบคุม	2.96	0.58	28			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 การเปรียบเทียบความรับผิดชอบทางการเรียนระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา และกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีแบบปกติ พบว่า คะแนนความรับผิดชอบทางการเรียนเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง มีค่าเท่ากับ 4.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าเท่ากับ 0.63 และคะแนนความรับผิดชอบทางการเรียนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุมมีค่าเท่ากับ 2.96 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าเท่ากับ 0.58 โดยการทดสอบความรับผิดชอบทางการเรียนของกลุ่มทดลอง และของกลุ่มควบคุม ด้วยสถิติ t-test แบบ Independent พบว่า ค่า t เท่ากับ 9.31 มีค่า df เท่ากับ 56 และค่า p-value เท่ากับ 0.00

ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่กำหนดไว้ จึงสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา มีความรับผิดชอบทางการเรียนมากกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของนิสิตวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา ที่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 1 ในรายวิชาปรัชญาการศึกษาโดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา แสดงดังตาราง 4-5

ตาราง 4 ผลการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในสัทธิวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ที่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 1 ในรายวิชาปรัชญาการศึกษาโดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา

ข้อคำถาม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
1. นิสิตเข้าใจเนื้อหาได้อย่างชัดเจน	4.03	0.61	มาก	4
2. นิสิตมีความสุขในการเรียน และอยากเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้ง	3.57	0.63	มาก	9
3. นิสิตมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน	3.93	0.64	มาก	6
4. นิสิตสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.10	0.48	มาก	3
5. นิสิตมีจิตใจสงบ มีสมาธิ สติตั้งมั่น	4.23	0.57	มาก	2
6. นิสิตรู้เท่าทันความคิดของตนเอง และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	3.63	0.72	มาก	8
7. นิสิตเกิดความรัก ความเมตตาต่อเพื่อนมากขึ้น	3.70	0.75	มาก	7
8. นิสิตรู้ตัว และยอมรับตนเองมากขึ้น	4.03	0.61	มาก	4
9. นิสิตมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างอาจารย์ผู้สอน	3.97	0.56	มาก	5
10. นิสิตตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้	4.57	0.57	มากที่สุด	1
รวม	3.98	0.34	มาก	

จากตาราง 4 ผลการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษาพบว่า ในภาพรวมนั้นนิสิตมีระดับความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.98$, S.D. = 0.34) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 และเมื่อพิจารณารายข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ นิสิตตระหนักถึง

ความสำคัญของการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.57) รองลงมาคือ นิสิตมีจิตใจสงบ มีสมาธิ สติตั้งมั่น ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 0.57) และนิสิตสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{x} = 4.10$, S.D. = 0.48) ส่วนรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ได้แก่ นิสิตมีความสุขในการเรียน และอยากเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้ง ($\bar{x} = 3.57$, S.D. = 0.63)

ตาราง 5 แสดงผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษาจากแบบสอบถามปลายเปิด

การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา	ความถี่
- นิสิตเชื่อฟังอาจารย์มากขึ้น	28
- นิสิตมีสมาธิ และสนใจเรียนรู้เพิ่มขึ้น	27
- นักเรียนเกิดความสนุกสนาน มีรอยยิ้ม และเสียงหัวเราะ	25
- นิสิตรู้สึกตื่นตัวกับกิจกรรมจิตตปัญญาศึกษาที่สอดแทรกเข้าไป	25
- นิสิตมีความกระตือรือร้น และตั้งใจในการเรียน	24

จากตาราง 5 แสดงผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษาพบว่า นิสิตส่วนใหญ่ที่ได้

รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษานั้นส่งผลให้นิสิตมีพฤติกรรมที่เชื่อฟังอาจารย์มากขึ้น

มีสมาธิ และสนใจเรียนรู้ อีกทั้งยังเกิดความสนุกสนาน มีรอยยิ้ม เสียงหัวเราะ และรู้สึกตื่นเต้นกับกิจกรรม จิตตปัญญาศึกษาที่สอดแทรกเข้าไป นอกจากนี้ยังทำให้นิสิตมีพฤติกรรมที่มีความกระตือรือร้น และตั้งใจในการเรียนอันจะส่งผลต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนิสิตต่อไป

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษาในรายวิชาปรัชญาการศึกษา เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบทางการเรียนของนิสิต วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา มีประเด็นที่น่าสนใจ ซึ่งผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา มีความรับผิดชอบทางการเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษามากกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา

ผลการวิจัย พบว่า นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา มีคะแนนความรับผิดชอบทางการเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา ทำให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักรู้ เกิดความตื่นรู้ การคิดใคร่ครวญเป็นหลัก ทำให้เข้าใจตนเอง ตระหนักรู้ถึงคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง การกระทำที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบทางการเรียน ในรายวิชาปรัชญาการศึกษา และการพัฒนาตนเอง โดยเฉพาะการที่จะเป็นครูที่ดีได้นั้น จะต้องเป็นครูที่มีความรับผิดชอบ จึงทำให้นิสิตเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเข้าเรียนและส่งงานครบตามเวลาที่กำหนด ส่งผลให้นิสิตมีคะแนนความรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศจีมาศ ณ วิเชียร และคันธรส แวนวงศ์ (2552) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาความรับผิดชอบของนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความรับผิดชอบของนักศึกษา ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมทั้ง 5 กิจกรรม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) การทดลองใช้กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของนักศึกษาเป็นเวลา

6 สัปดาห์ พบว่า ร้อยละ 27.10 ถึง 43.10 ของนักศึกษา มีการเปลี่ยนแปลงคะแนนความรับผิดชอบระหว่าง วัดก่อนและวัดหลังการทดลอง โดยคะแนนความรับผิดชอบ ต่อเพื่อนมีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด เช่นเดียวกันกับ ผลงานวิจัยของ นารท ศิริละโพธิ์ (2558) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต พบว่า ภาพรวมของการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบ ต่อตนเองในด้านการเรียน ความรับผิดชอบต่ออาจารย์ และความรับผิดชอบต่อเพื่อนหลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา มีความรับผิดชอบทางการเรียนมากกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีแบบปกติ

ผลการวิจัย พบว่า นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา มีความรับผิดชอบทางการเรียนมากกว่านิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนอย่างมีสติ โดยใช้กิจกรรมจิตตปัญญาศึกษาที่หลากหลายในบรรยากาศที่อบอุ่นและปลอดภัย เช่น การดูคลิปวิดีโอ การเล่าเรื่อง การฟังอย่างตั้งใจ การทำสมาธิ การเขียนภาพอนาคต และการบันทึกผลการเรียนรู้ ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้มากกว่าการสอนแบบการบรรยาย ในลักษณะเดียว อีกทั้งยังมีการสะท้อนคิดภายในตนเอง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม ระหว่างกลุ่มเกี่ยวกับการเรียนการสอนในรายวิชาปรัชญาการศึกษาสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เวสาลี ขาดิษฐ์พันธ์ (2550) ได้ทำวิจัยเรื่อง ระบบการเรียนรู้เชิงบริการเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบสาธารณะ พบว่า 1) ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ หลักการ แนวคิดทฤษฎี วัตถุประสงค์ ผู้สอน ผู้เรียน สถาบันและชุมชน 2) กระบวนการเรียนการสอน ได้แก่ การเตรียมการ การดำเนินการ การไตร่ตรอง การประเมินผล และการเผยแพร่ผลงาน 3) ผลลัพธ์ ได้แก่ ผลที่ได้รับจากการใช้ระบบการเรียนการสอน เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของ วันทนี นามสวัสดิ์, สิริวรรณ ศรีพหล และ

กัญญา ลินทรัตนศิริกุล (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการใช้จิตตปัญญาศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะ ความเป็นครู สำหรับนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะ ความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์หลังเรียนโดย กระบวนการจิตตปัญญาศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) คุณลักษณะความเป็นครูหลังการจัดการเรียนรู้ของ นักศึกษากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการ จิตตปัญญาศึกษาสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยกระบวนการสอนแบบบรรยายอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพัฒนา ความเป็นครูของนักศึกษากลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการ เรียนรู้โดยกระบวนการจิตตปัญญาศึกษาสูงกว่ากลุ่ม ควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการสอน แบบบรรยายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) นักศึกษากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการ จิตตปัญญาศึกษามีพฤติกรรมความเป็นครูขณะฝึก ประสบการณ์วิชาชีพ ครบทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ความเข้าใจในวิชาชีพ ด้านทักษะ และด้านคุณธรรม

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 นิสิตวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษาอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัย พบว่า นิสิตวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา อยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษาในรายวิชา ปรัชญาการศึกษา เป็นกิจกรรมที่ทำให้ นิสิตมีสมาธิ มีความสุขและความสนใจในการเรียน มีความสนุกสนาน มีรอยยิ้ม เสียงหัวเราะ ได้รู้จักตนเองและรู้จักเพื่อนใน กลุ่มมากขึ้น สามารถนำเทคนิคไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่าง นิสิตกับอาจารย์ผู้สอน จึงทำให้นิสิตมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา อยู่ในระดับมากสอดคล้อง กับ จิรัฐกาล พงศ์ภคเธียร (2553) ได้ให้ความหมายของ จิตตปัญญาศึกษา ว่าหมายถึง การศึกษาที่มุ่งพัฒนาจาก ภายในด้วยกระบวนการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ ได้ฝึกปฏิบัติและเรียนรู้ศาสตร์ตามที่ผู้เรียนสนใจ สามารถเชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตได้

อย่างสมดุล ทำให้เข้าใจตนเองและผู้อื่น ทำให้จิตใจ ขยายกว้างออกจากขอบเขตตัวตน เกิดความรักความเมตตา เกิดปัญญา และการตระหนักรู้ในตนเองเช่นเดียวกับ มนัสนันท์ น้ำสมบูรณ์ (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความ รับผิดชอบตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ของประเทศไทยของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษาที่ ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษามี พัฒนาทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล คิดเป็นร้อยละ 44.69 และความรับผิดชอบของนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 42.95 และ 2) นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการ เรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. อาจารย์ผู้สอนในรายวิชาปรัชญาการศึกษา ควรชี้แจงวิธีการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผล โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษาในครั้งแรกก่อนเริ่ม การเรียนการสอน เพื่อให้ นิสิตเกิดความรู้ความเข้าใจ และเกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุดในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคจิตตปัญญาศึกษา

2. อาจารย์ผู้สอนในรายวิชาปรัชญาการศึกษา ควรปรับปรุงแบบและลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้ให้ เหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียน บูรณาการความรู้กับ กิจกรรมให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ เพื่อให้ นิสิต สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองให้ เป็นครูมืออาชีพ มีจิตวิญญาณความเป็นครู

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. อาจารย์ผู้สอนในรายวิชาปรัชญาการศึกษา ควรพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค จิตตปัญญาศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของ นิสิต วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา

2. อาจารย์ผู้สอนในรายวิชาปรัชญาการศึกษา ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นิสิตในรายวิชาปรัชญาการศึกษาของ นิสิตวิทยาลัย การศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรห้าปี)*.
ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556. (2556, 4 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 130 ตอนพิเศษ
130 ง. หน้า 65-71.
- จิรัฐกาล พงศ์ภคเธียร. (2553). *จิตตปัญญา : การเรียนรู้สู่จิตสำนึกใหม่*. กรุงเทพฯ : สานเงินมีมา.
- ประเวศ วะสี. (2551). *หนังสือรวบรวมบทความการประชุมวิชาการประจำปี 2551 เรื่องจิตตปัญญาศึกษา การศึกษา
เพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์*. กรุงเทพฯ : โครงการศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นารท ศรีละโพธิ์. (2558). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบข้ามทฤษฎีเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ
ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต*. ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนัสนันท์ น้ำสมบูรณ์. (2556). *ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะความสัมพันธ์
ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบต่อมารอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยของนักศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*. 5(2), 38-47.
- วันทนี นามสวัสดิ์, สิริวรรณ ศรีพหล และกัญญา ลินทรตันศิริกุล (2558). *ผลการใช้จิตตปัญญาศึกษาเพื่อสร้าง
เสริมคุณลักษณะความเป็นครู สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ*. *วารสารบัณฑิตศึกษา*.
12(57), 7-20.
- เวสาลี ขาสุทธิพันธุ์. (2550). *การพัฒนาระบบการเรียนรู้เชิงบริการเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสาธารณะ
ของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจระดับปริญญาบัณฑิต*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ศจีมาศ ณ วิเชียร และคันธรส แวนวงศ์. (2552). *การพัฒนาความรับผิดชอบต่อของนักศึกษา*. รายงานการวิจัย,
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

Effect of Pentomino Puzzle Game to Enhancing Spatial Ability in Lower Secondary School Students

Nuttaya Wongwat

M.Sc. (Research and Statistics in Cognitive Science), Master degree Student
Research and Statistics in Cognitive Science, Burapha University

Pratchaya Kaewkaen

Ph.D. (Neuroscience), Lecturer
College of Research Methodology and Cognitive Science, Burapha University

Parinya Ruengtip

Ph.D. (Research and Statistics in Cognitive Science), Lecturer
College of Research Methodology and Cognitive Science, Burapha University

Received : January 8, 2019/ **Revised :** March 5, 2019/ **Accepted :** March 15, 2019

Abstract

The objectives of this research were to develop a Pentomino Puzzle Game in enhancing spatial ability in lower secondary school students and applying the developed program to sixty lower secondary school students at Noenmahad School, Chanthaburi province. The research design pattern of this study was Experimental Design as 2 - Factor Pretest - Posttest Control Group Design. The research instrument were a Pentomino pluzze game program With the computer game, Pentomino Puzzle game Program With the Broad game, and spatial ability test (Newton, 2009). The average spatial ability score were used as dependent variables. The t - test was used to analyze the data.

The results were as follow 1) A Pentomino Puzzle Program is suitable for increasing the Spatial ability of dimension in lower secondary school students. 2) The average scores of spatial ability in the experimental group after using a Pentomino Puzzle Program With the computer game were significantly higher than before using a program ($p < .01$) 3) The average scores of spatial ability in the experimental group after using a Pentomino Puzzle Program With the Broad game were significantly higher than before using a program ($p < .01$) 4) The average scores of spatial ability in the experimental group after using a Pentomino Puzzle Program With the computer game were significantly more than the experimental group after using a Pentomino Puzzle Program with the Board game ($p < .05$). These findings show that the Pentomino Puzzle Program can increase the Spatial abilty. This approach is an alternative program for brain training for Young.

Keywords: Spatial Ability, Pentomino Puzzle Game, Lower Secondary School Student

ผลของการเล่นเกมปริศนาเพนโทมิโนต่อการเพิ่มความสามารถ ด้านมิติสัมพันธ์ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ณัฐธยาน์ วงษ์วาทย์

วท.ม. (การวิจัยและสถิติทางวิทยาการปัญญา) นักศึกษาระดับปริญญาโท

คณะวิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา

ปรัชญา แก้วแก่น

ปร.ด. (ประสาทวิทยาศาสตร์), อาจารย์

คณะวิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา

ปริญญา เรืองทิพย์

ปร.ด. (การวิจัยและสถิติทางวิทยาการปัญญา), อาจารย์

คณะวิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา

วันรับบทความ : 8 มกราคม 2562/ วันแก้ไขบทความ : 5 มีนาคม 2562/

วันตอบรับบทความ : 15 มีนาคม 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโน เพื่อเพิ่มความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และนำโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านเนินมะหาด อำเภอเขาชัยสน จังหวัดจันทบุรี จำนวน 60 คน โดยใช้การวิจัยแบบทดลอง โดยแบ่งเป็นสองกลุ่มวัดก่อนและหลังการทดลอง (2 - Factor Pretest - Posttest Control Group Design) เครื่องมือวิจัย ได้แก่ โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโนรูปแบบเกมคอมพิวเตอร์ โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโนรูปแบบเกมตัวต่อ และแบบวัดความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของนิวตัน (Newton, 2009) ตัวแปรที่ศึกษาคือ ค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องของความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ วิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลโดยใช้สถิติทดสอบที

ผลการวิจัยปรากฏว่า 1) โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโน มีความเหมาะสมสำหรับใช้เพิ่มความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2) ค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องของความสามารถด้านมิติสัมพันธ์หลังใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโนรูปแบบเกมคอมพิวเตอร์ มากกว่าก่อนใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องของความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ หลังใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโนรูปแบบเกมตัวต่อ มากกว่าก่อนใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องของความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ กลุ่มที่ใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโนรูปแบบเกมคอมพิวเตอร์ มากกว่ากลุ่มที่ใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโนรูปแบบเกมตัวต่อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สรุปได้ว่า การใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโน สามารถเพิ่มความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของสมอง รูปแบบของโปรแกรมนี้นี้เป็นทางเลือกในการฝึกบริหารสมองเพื่อเพิ่มความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ในกลุ่มวัยเรียน

คำสำคัญ: ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์, เกมปริศนาเพนโทมิโน, นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

บทนำ

ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ (Spatial Ability) เป็นหนึ่งในกระบวนการทางปัญญา (Cognitive Process) และเป็นหนึ่งในความสามารถทางสติปัญญาของมนุษย์ ตามทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences) (Gardner, 2011) ที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้มิติรูปทรงต่าง ๆ การจินตนาการ และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของรูปภาพเมื่อวัตถุมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม (Thurstone, 1938) โดยความสามารถด้านมิติสัมพันธ์เป็นความสามารถของสมองในการรับรู้ตำแหน่งของร่างกายสัมพันธ์กับที่ว่าง และการรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งของวัตถุกับตำแหน่งของร่างกาย หรือตำแหน่งของวัตถุอื่น ๆ ทำให้สมองเกิดการวางแผนการเคลื่อนไหวที่ถูกต้อง เป็นความสามารถในการทำงานของสมอง (Brain function) ที่นำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ มีความสำคัญต่อกิจกรรมในชีวิตประจำวัน และมีความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะและการเรียนรู้ในด้านต่างๆ เช่น ด้านวิทยาศาสตร์ ด้านวิศวกรรม ด้านเทคโนโลยี และด้านคณิตศาสตร์ หรือที่เรียกว่าสะเต็มศึกษา (Wai, Lubinski, and Benbow, 2009)

ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์จัดเป็นความสามารถเฉพาะบุคคล และสามารถพัฒนาความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ให้เพิ่มขึ้นได้ หากสมองได้รับการฝึกอย่างเหมาะสม เมื่อฝึกสมองอย่างเหมาะสมสมองจะเกิดการเปลี่ยนแปลงของระบบประสาท (Neuronal Plasticity) (Waxman & DeGroot, 1995) ทำให้เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของสมอง วิธีในการเพิ่มความสามารถด้านมิติสัมพันธ์มีหลากหลายวิธี เช่น การเล่นดนตรี การเล่นกีฬาประเภททีม การออกกำลังกาย การทำศิลปะ หรือการเล่นเกมบางประเภท เช่น เกมปริศนา จัดเป็นกิจกรรมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ (Coluccia & Louse, 2004, Rafi, Samudi and Ismail, 2006) และยังพบว่าการเล่นเกมโดยใช้คอมพิวเตอร์สามารถส่งเสริมความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ให้เพิ่มขึ้นได้ (Subrahmanyam, Greenfield, Kraut, and Gross, 2001, Quaiser-Pohl, Geiser and Lehmann, 2006, De Lisi, & Wolford, 2002)

การเล่นเกมเป็นการฝึกสมองผ่านกระบวนการทางปัญญา สำหรับเกมฝึกสมองที่ใช้เพิ่มความสามารถด้านมิติสัมพันธ์มีหลายประเภท เช่น เกมปริศนาเพนโทมิโน

(Yang & Chen, 2010, Ouhao, 2015) ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มเกมปริศนา ประกอบไปด้วยบล็อกสี่เหลี่ยมจัตุรัสจำนวน 5 บล็อก ที่นำมาเรียงต่อกันเป็นรูปทรง 12 รูปทรง ที่มีลักษณะคล้ายตัวอักษร T, U, V, W, X, Y, Z, F, I, L, P, และ N (Orman, 1996) โดยรูปแบบของเกมจะดึงดูดความสนใจ ซึ่งจะทำให้เกิดกระบวนการใส่ใจ (Attention) ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ และความจำขณะทำงาน (สุภาพร ศรีหามิ และชิสาพัชร วงษ์จินดา, 2558) ซึ่งในขณะที่เล่นเกมผู้เล่นจะใช้กระบวนการในการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอน ได้แก่ การรับรู้ปัญหา การวางแผนการแก้ไขปัญหา การดำเนินการแก้ไขปัญหา และการตรวจสอบการดำเนินงาน นอกจากนี้ต้องใช้ตรรกะและเหตุผลแบบนิรนัยเสริมสร้างการพัฒนาความคิด และความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ เพื่อใช้ในการแก้ปัญหา และการวางแผนในการเล่นเกม Yang & Chen (2010) ได้ศึกษาความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ต่อการฝึกสมองด้วยเกมดิจิตอล เพนโทมิโนในรูปแบบมาตรฐาน และในรูปแบบสัตว์ โดยใช้แบบทดสอบความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ตามแนวคิดของ Linn & Petersen (1985) ผลปรากฏว่าหลังการเล่นเกมดิจิตอลเพนโทมิโนผู้เล่นมีความสามารถด้านมิติสัมพันธ์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และพบว่าความแตกต่างระหว่างผู้ที่มีความสามารถด้านมิติสัมพันธ์สูงและต่ำ มีความแตกต่างลดลงหลังจากเล่นเกมแต่พบว่าผู้ที่คะแนนความสามารถด้านมิติสัมพันธ์สูง มีคะแนนความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ไม่แตกต่างจากผู้ที่มีความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ต่ำ เช่นเดียวกับเพศพบว่าก่อนการทดลองเพศชายมีความสามารถด้านมิติสัมพันธ์สูงกว่าเพศหญิง แต่หลังจากการทดลองมีคะแนนความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ไม่แตกต่างกันในเพศชายและเพศหญิง (Yang & Chen, 2010)

การฝึกสมองด้วยเกมปริศนาเพนโทมิโนที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สามารถเพิ่มความสามารถด้านมิติสัมพันธ์เมื่อมีการเล่นเกมปริศนาเพนโทมิโนซ้ำ ๆ ผลทำให้เกิดการกระตุ้นการทำงานของสมองส่วนท้ายทอย และสมองทั้งสองซีก ช่วยลดความไม่สมดุลของการทำงานของสมอง และช่วยเพิ่มการตอบสนองทางระบบประสาทระหว่างสมองสองซีก เพิ่มการสร้างกระแสประสาทในเซลล์ประสาท เพิ่มการเชื่อมต่อจุดประสานประสาท เกิดการเปลี่ยนแปลงของคลื่นไฟฟ้าสมอง โดยเฉพาะ

ในส่วนของสมองบริเวณเปลือกสมอง และฮิปโปแคมปัส ทำให้สมองมีการพัฒนาความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ แต่ยังไม่พบการศึกษาการเพิ่มความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ด้วยเกมปริศนาเพนโทมิโน และยังไม่มีเทคนิควิธีที่เหมาะสมในการฝึกบริหารสมอง เพื่อเพิ่มความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ในบริบทของประเทศไทย ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาผลของการเล่นเกมปริศนาเพนโทมิโนที่มีผลต่อการเพิ่มความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ในเด็กชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในรูปแบบคอมพิวเตอร์ และรูปแบบเกมตัวต่อ เพื่อจะได้องค์ความรู้หลักการเพิ่มศักยภาพของสมองด้านความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ โดยการเล่นเกมปริศนาเพนโทมิโนที่สามารถนำมาเป็นกิจกรรมในการฝึกบริหารสมอง เพิ่มความแข็งแรงยืดหยุ่นของเซลล์ประสาทสมอง เพิ่มความสามารถในการเรียนรู้ในวิชาเพิ่มเติมศึกษาได้ด้วยตนเอง สะดวก ประหยัด และน่าสนใจในกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในบริบทของคนไทย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาโปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโนสำหรับการพัฒนาความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2. เพื่อนำโปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโนสำหรับการพัฒนาความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ที่พัฒนาขึ้นไปใช้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยพิจารณาจาก

2.1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องของความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของกลุ่มทดลองที่ใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโนรูปแบบเกมคอมพิวเตอร์ระหว่างก่อนกับหลังใช้โปรแกรมฝึกสมองที่พัฒนาขึ้น

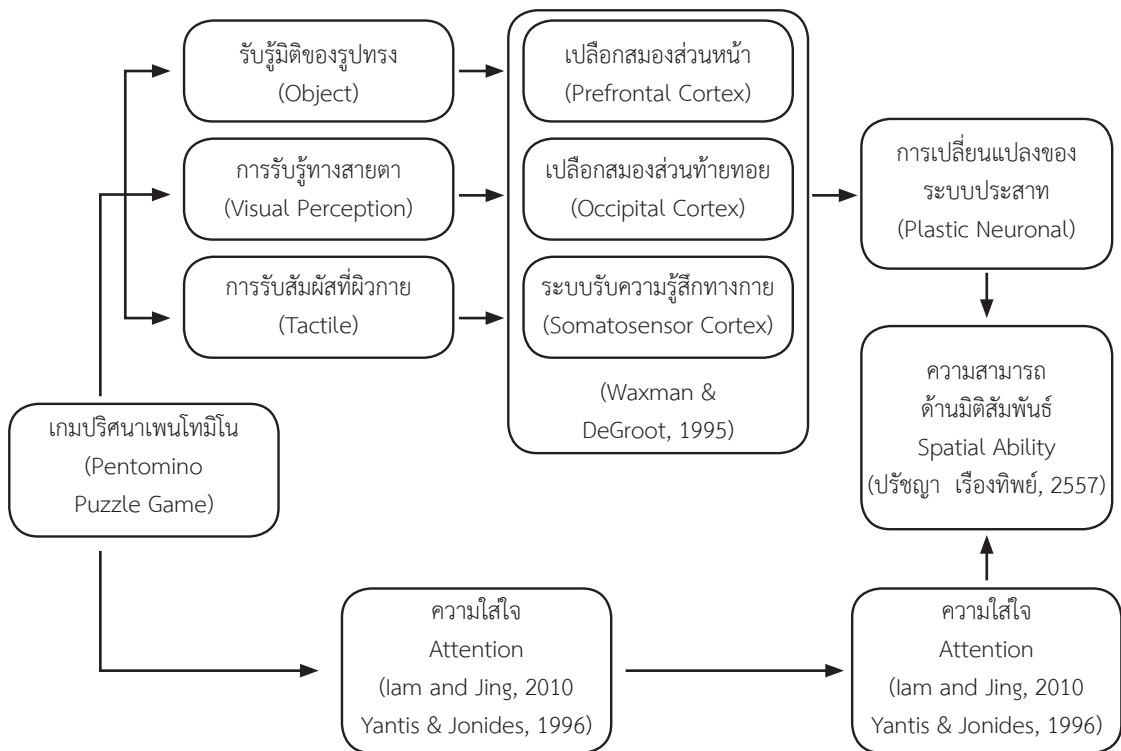
2.2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องของความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของกลุ่มทดลองที่ใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโนรูปแบบเกมตัวต่อระหว่างก่อนกับหลังใช้โปรแกรมฝึกสมองที่พัฒนาขึ้น

2.3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องของความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ ระหว่างกลุ่มทดลองที่ใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโนรูปแบบเกม

คอมพิวเตอร์ กับกลุ่มทดลองที่ใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโนแบบเกมตัวต่อ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์เป็นความสามารถทางสติปัญญาด้านหนึ่งของสมอง (Cerebral Cortex) ตามทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences) (Gardner, 2011) และสามารถพัฒนาได้หากได้รับกิจกรรมที่เหมาะสม มีงานวิจัยที่สนับสนุนว่าการเล่นเกมส์ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะด้านมิติสัมพันธ์ (Cherney, 2008, De Lisi & Cammarano, 1996, De Lisi & Wolford, 2002, Terlecki, Newcombe and Little., 2008) และเกมปริศนาเพนโทมิโนสามารถพัฒนาความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ได้ (Yang & Chen, 2010, Ouhao, 2015) การฝึกสมองด้วยเกมปริศนาเพนโทมิโนมีลักษณะเป็นการแสดงสิ่งเร้าซึ่งหมายถึงผู้เล่นจะต้องนำตัวต่อจำนวน 12 ตัว มาวางในตารางขนาดต่าง ๆ ที่กำหนดให้ ผู้เล่นจะสามารถรับรู้มิติของรูปทรง (Object Recognition) ทำให้เกิดการกระตุ้นการทำงานของสมองส่วนหน้าสุด (Prefrontal Cortex) รับรู้ภาพและรูปทรงผ่านการมองเห็นทางสายตา (Visual Perception) ที่จอประสาทตา (Retina) เข้าสู่กระบวนการประมวลผลที่สมองบริเวณท้ายทอย (Occipital Cortex) และตอบสนองโดยการสัมผัสที่ผิวกาย (Tactile) ผ่านระบบรับรู้ความรู้สึกทางกาย (Somatosensory Cortex) ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของระบบประสาท (Plastic Neuronal) (Waxman & DeGroot, 1995) ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ของสมอง ในขณะเดียวกันรูปแบบกิจกรรมที่สามารถดึงดูดความสนใจ ทำให้ในขณะที่เล่นเกมเมื่อเกิดการเคลื่อนไหวของภาพ ผู้เล่นจะเกิดกระบวนการใส่ใจ (Attention) (Spence & Feng, 2010, Yantis & Jonides, 1996) เมื่อเกิดกระบวนการใส่ใจอย่างต่อเนื่อง ในระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งมีระยะเวลาสูงสุดประมาณ 20 นาที จะทำให้ความจำขณะทำงาน ((Working Memory) ทำงานได้ดี (Green & Bavelier, 2003; Spence & Feng, 2010) และช่วยให้สมองทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่องผลของการเล่นเกมปริศนาเพนโทมิโนต่อการเพิ่มความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

วิธีการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง

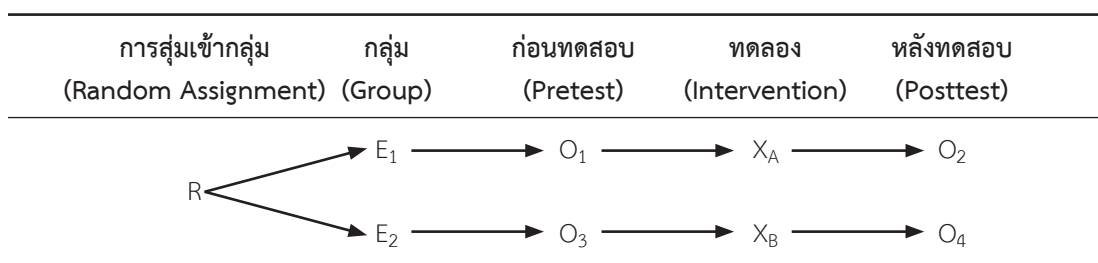
กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านเนินมะหาด ตำบลขากไทย อำเภอบางบาล จังหวัดจันทบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 เพศชาย และเพศหญิง อายุระหว่าง 12-15 ปี จำนวน 60 คน ที่อาสาสมัครเข้าร่วมโครงการวิจัย และมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ สัญชาติไทย เป็นผู้ที่มีสุขภาพดี ไม่มีโรคประจำตัว ไม่มีอาการทางสายตา ไม่มีภาวะตาบอดสี ไม่มีประวัติการเจ็บป่วยทางระบบประสาทหรืออุบัติเหตุทางสมอง ไม่มีประวัติการเจ็บป่วยทางจิต และได้รับยาทางจิตเวช มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ได้ มีความถนัดในการใช้มือขวา ประเมินจากแบบสำรวจความถนัดในการใช้มือของเอดินเบอร์ก (EDINBURGH HANDENESS INVENTORY) สูงกว่า +80 คะแนน (Oldfield, 1971) และมีความสนใจ

เข้าร่วมโครงการวิจัย จากนั้นกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - stage Sampling) แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม ด้วยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จำแนกเป็นกลุ่มเพศชาย และกลุ่มเพศหญิง และทำการสุ่มแบบกลุ่มอีกครั้ง จำแนกจากกลุ่มที่มีคะแนนความถูกต้องด้านมิติสัมพันธ์สูง และกลุ่มที่มีคะแนนความถูกต้องด้านมิติสัมพันธ์ต่ำ และใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากเลือกเข้ากลุ่ม กลุ่มละ 30 คน

แบบแผนการทดลอง

การเปรียบเทียบผลของโปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโน เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research Design) มีแบบแผนการทดลองแบบสองกลุ่ม วัดก่อนและหลังการทดลอง (2-Factor Pretest - Posttest Control Group Design) (Edmonds, Kennedy, 2017, pp. 29-30) ดังตาราง 1

ตาราง 1 แบบแผนการทดลองแบบสองกลุ่มวัดก่อนและหลังการทดลอง

ความหมายของสัญลักษณ์

R แทน การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คน สุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) เพื่อแบ่งกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน

E₁ แทน กลุ่มทดลอง (Experimental Group) กลุ่มที่ 1 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโนรูปแบบเกมคอมพิวเตอร์

E₂ แทน กลุ่มทดลอง (Experimental Group) กลุ่มที่ 2 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโนรูปแบบเกมตัวต่อ

O₁ แทน การเก็บข้อมูลคะแนนก่อนการทดลอง จากแบบวัดการทดสอบความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 42 ข้อ ในกลุ่มที่ใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโนรูปแบบเกมคอมพิวเตอร์

O₂ แทน การเก็บข้อมูลคะแนนหลังการทดลอง จากแบบวัดการทดสอบความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 42 ข้อ ในกลุ่มที่ใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโนรูปแบบเกมตัวต่อ

O₃ แทน การเก็บข้อมูลคะแนนก่อนการทดลอง จากแบบวัดการทดสอบความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 42 ข้อ ในกลุ่มที่ใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโน รูปแบบเกมคอมพิวเตอร์

O₄ แทน การเก็บข้อมูลคะแนนหลังการทดลอง จากแบบวัดการทดสอบความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 42 ข้อ ในกลุ่มที่ใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโน รูปแบบเกมตัวต่อ

X_A แทน การใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโน รูปแบบเกมคอมพิวเตอร์ จำนวน 4 ครั้ง

X_B แทน การใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโน รูปแบบเกมตัวต่อ จำนวน 4 ครั้ง

เครื่องมือการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง แบ่งออกเป็น 3 ประเภท มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. เครื่องมือคัดกรองกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

1.1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ ชื่อ นามสกุล เพศ อายุ สัญชาติ ระดับการศึกษา โรคประจำตัว ประวัติการเจ็บป่วยทางระบบประสาท หรือ อุบัติเหตุทางสมอง ประวัติการเจ็บป่วยทางจิตและได้รับยาทางจิตเวช และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์

1.2 แบบสำรวจความถนัดในการใช้มือของเอ็ดวินเบอร์ก ที่พัฒนาโดย Oldfield (1971)

1.3 การวัดภาวะตาบอดสี (Color blindness) ของสำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือโปรแกรมเกมเพนโทมิโน

2.1 โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโน รูปแบบเกมคอมพิวเตอร์ คือ โปรแกรมการฝึกสมองที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากแนวคิดของ Yang & Chen (2010) และ Ouhaio (2015) เพื่อพัฒนาความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งประกอบด้วยวิธีการ และตารางกิจกรรมที่ใช้ฝึกสมองด้วยกิจกรรมหายใจแบบลึก เป็นเวลา 10 นาที และกิจกรรมฝึกสมองรูปแบบเกมคอมพิวเตอร์ ผ่านหน้าจอคอมพิวเตอร์ โดยใช้ซอฟต์แวร์ Pentomino Puzzle ของบริษัท FREEWORLDGROUP เป็นเวลา 30 นาที จำนวน 4 ครั้ง รวมเป็นเวลา 120 นาที

2.2 โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโน รูปแบบเกมตัวต่อ คือ โปรแกรมการฝึกสมองที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากแนวคิดของ Yang & Chen (2010) และ Ouhaio (2015) เพื่อพัฒนาความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของ

นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งประกอบด้วย วิธีการและตารางกิจกรรมที่ใช้ฝึกสมองด้วยกิจกรรมหายใจแบบลึก เป็นเวลา 10 นาที และกิจกรรมฝึกสมองรูปแบบเกมตัวต่อ บนกระดานเพนโทมิโนที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น เป็นเวลา 30 นาที จำนวน 4 ครั้งรวมเป็นเวลา 120 นาที

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลตัวแปรตาม ได้แก่

3.1 ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ (Spatial Ability Test) เป็นแบบทดสอบความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของ Newton (2009) เป็นแบบทดสอบมาตรฐานจำนวน 42 ข้อ ประกอบด้วย การหมุนภาพ การแยกชิ้นส่วน การประกอบชิ้นส่วน การคลี่กล่อง การระบุตำแหน่ง คะแนนเต็ม 42 คะแนน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 6 พฤศจิกายน ถึง 19 พฤศจิกายน 2561 โดยทดสอบก่อนการใช้โปรแกรมด้วยแบบทดสอบความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ในกลุ่มที่ใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโน รูปแบบเกมคอมพิวเตอร์ และกลุ่มที่ใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโน รูปแบบเกมตัวต่อ เพื่อตรวจหาความเท่าเทียมของคะแนนความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ทั้ง 2 กลุ่ม ดำเนินการฝึกสมองทั้ง 2 กลุ่ม โดยจำแนกเป็นกลุ่มที่ใช้โปรแกรมเพนโทมิโน รูปแบบเกมคอมพิวเตอร์ และกลุ่มที่ใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโน รูปแบบเกมตัวต่อที่พัฒนาขึ้น จำนวน 4 ครั้ง เป็นเวลา 2 สัปดาห์ และทดสอบหลังการใช้โปรแกรมด้วยแบบทดสอบความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ ทั้ง 2 กลุ่ม จากนั้นตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลก่อนนำมาวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการทำแบบทดสอบความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ มาดำเนินการโดยจำแนกการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอนดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ข้อมูลการทดลองเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องของแบบทดสอบความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ ดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องของแบบทดสอบความสามารถด้านมิติสัมพันธ์

ในกลุ่มที่ใช้โปรแกรมเพนโทมิโน รูปแบบเกมคอมพิวเตอร์ ระหว่างก่อนกับหลังใช้โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นโดยใช้สถิติทดสอบทีแบบกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ไม่อิสระต่อกัน (Dependent t - test)

2.2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องของแบบทดสอบความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ในกลุ่มที่ใช้โปรแกรมเพนโทมิโน รูปแบบเกมตัวต่อ ระหว่างก่อนกับหลังใช้โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นโดยใช้สถิติทดสอบทีแบบกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ไม่อิสระต่อกัน (Dependent t - test)

2.3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องของแบบทดสอบความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ในกลุ่มทดลอง ระหว่างกลุ่มที่ใช้โปรแกรมเพนโทมิโน รูปแบบเกมคอมพิวเตอร์ และโปรแกรมเพนโทมิโน รูปแบบเกมตัวต่อที่พัฒนาขึ้นโดยใช้สถิติทดสอบทีแบบกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม เป็นอิสระต่อกัน (Independent t - test)

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาโปรแกรมเพนโทมิโน รูปแบบเกมคอมพิวเตอร์ และโปรแกรมเพนโทมิโน รูปแบบเกมตัวต่อที่พัฒนาขึ้นสำหรับเพิ่มความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปรากฏว่าผลการประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับที่มากที่สุด ($M = 4.63$, $SD = 0.58$) แสดงให้เห็นว่า โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโน สำหรับเพิ่มความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 คือโปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโน รูปแบบเกมคอมพิวเตอร์เพนโทมิโน มีความเหมาะสมระดับมากสำหรับเพิ่มความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

2. ผลการใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโน ที่พัฒนาขึ้น ต่อการพัฒนาความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พิจารณาจาก

2.1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องของความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ ของกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกโปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโน รูปแบบเกมคอมพิวเตอร์ ปรากฏว่า หลังใช้โปรแกรมที่พัฒนาขึ้น กลุ่มทดลองมีคะแนนความถูกต้องของ

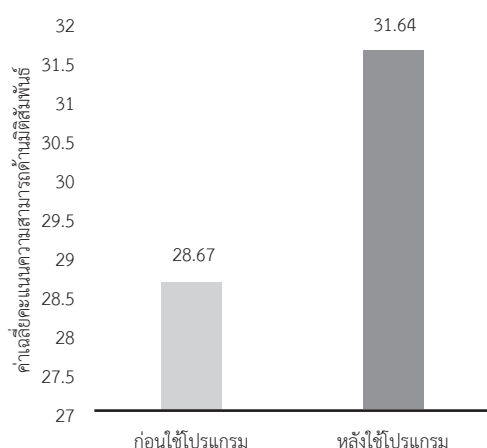
ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ มากกว่าก่อนใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตาราง 2 แสดงว่าโปรแกรมฝึกสมองที่พัฒนาขึ้น ส่งผลให้กลุ่มทดลอง

มีความสามารถด้านมิติสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้น ตามสมมติฐานข้อที่ 2.1 (ภาพประกอบ 2)

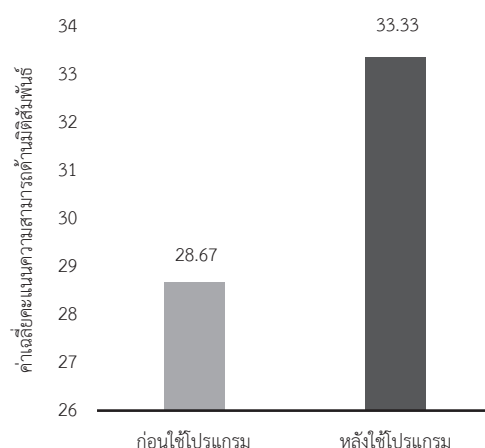
ตาราง 2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ ก่อนและหลังของกลุ่มทดลองที่ใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโน รูปแบบเกมคอมพิวเตอร์

	ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์						
	n	M	SD	df	t	p	ES
ก่อนใช้โปรแกรม	30	28.67	3.62	29	10.65**	.00	.45
หลังใช้โปรแกรม	30	33.33	2.37				

**p< .01

**p< .01

**p< .01

ภาพประกอบ 2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ ก่อนและหลังของกลุ่มทดลองที่ใช้โปรแกรมเกมเพนโทมิโน ด้วยเกมคอมพิวเตอร์เพนโทมิโน

ภาพประกอบ 3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ ก่อนและหลังของกลุ่มทดลองที่ใช้โปรแกรมเกมเพนโทมิโน ด้วยเกมคอมพิวเตอร์เพนโทมิโน

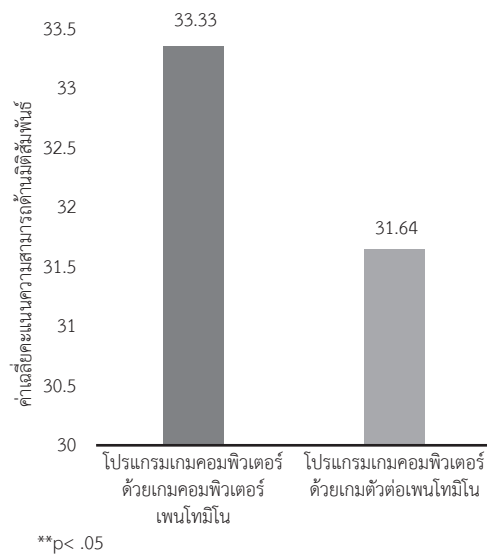
2.2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องของความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกโปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโน รูปแบบเกมตัวต่อ ปรากฏว่า หลังใช้โปรแกรมที่พัฒนาขึ้น กลุ่มทดลองมีคะแนนความถูกต้องของความสามารถ

ด้านมิติสัมพันธ์ มากกว่าก่อนใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตาราง 3 แสดงว่า โปรแกรมฝึกสมองที่พัฒนาขึ้น ส่งผลให้กลุ่มทดลองมีความสามารถด้านมิติสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้น ตามสมมติฐานข้อที่ 2.2 (ภาพประกอบ 3)

ตาราง 3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ ก่อนและหลังของกลุ่มทดลองที่ใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโน รูปแบบเกมตัวต่อ

	ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์						
	n	M	SD	df	t	p	ES
ก่อนใช้โปรแกรม	30	28.67	3.64	29	7.16**	.00	.41
หลังใช้โปรแกรม	30	31.64	3.17				

**p< .01

ภาพประกอบ 4 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ ก่อนและหลังของกลุ่มทดลองที่ใช้โปรแกรมเกมเพนโทมิโน ด้วยเกมคอมพิวเตอร์เพนโทมิโน

2.3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องของความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ ระหว่างกลุ่มทดลองที่ใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโน รูปแบบเกมคอมพิวเตอร์ กับกลุ่มทดลองที่ใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโน รูปแบบเกมตัวต่อ ปรากฏว่า หลังใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโน กลุ่มทดลองที่ใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโน รูปแบบเกมคอมพิวเตอร์ มีคะแนนความถูกต้องของความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ มากกว่า

กลุ่มทดลองที่ใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโน รูปแบบเกมตัวต่ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.41) ดังตาราง 4 แสดงว่า โปรแกรมฝึกสมองด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ส่งผลให้กลุ่มทดลองที่ใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโน รูปแบบเกมคอมพิวเตอร์ มีความสามารถด้านมิติสัมพันธ์สูงกว่ากลุ่มทดลองที่ใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโน รูปแบบเกมตัวต่อ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2.3 (ภาพประกอบ 4)

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ ระหว่างกลุ่มที่ใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโน รูปแบบเกมคอมพิวเตอร์ กับกลุ่มที่ใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโน รูปแบบเกมตัวต่อ

	ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์						
	n	M	SD	df	t	p	ES
กลุ่มที่เข้ารับโปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโนรูปแบบเกมคอมพิวเตอร์	30	33.33	2.37	58	4.59*	.03	.72
กลุ่มที่เข้ารับโปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโนรูปแบบเกมตัวต่อ	30	31.64	3.17				

*p< .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า กลุ่มที่ใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโน รูปแบบเกมคอมพิวเตอร์ และกลุ่มที่ใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโน รูปแบบเกมตัวต่อที่พัฒนาขึ้น มีความสามารถด้านมิติสัมพันธ์เพิ่มขึ้น ประเมินได้จากค่าเฉลี่ยความสามารถด้านมิติสัมพันธ์หลังใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโนเมื่อเทียบกับก่อนใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโนทั้ง 2 กลุ่ม ดังนั้นโปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโนทั้ง 2 รูปแบบที่พัฒนาขึ้น จึงเหมาะสมในการเพิ่มความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า การฝึกสมองด้วยเกมปริศนาเพนโทมิโน เป็นการฝึกให้สมองทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นโดยเฉพาะสมองชั้นสีเทา (Grey Matter) ที่มีหน้าที่ควบคุมการทำงานของกล้ามเนื้อ และการให้ความรู้ลึกทั้งประสาทสัมผัส ความนึกคิด ความจำ การเห็น การพูด การได้ยิน เนื่องจากการเล่นเกมทำให้การไหลเวียนของระดับออกซิเจนในเลือดไปยังบริเวณต่างๆของสมองอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะสมองส่วนท้ายทอย (Occipital Lobe) จากการบันทึกด้วยเครื่องตรวจภาพด้วยรังสีสมองด้วยแม่เหล็กไฟฟ้าเฉพาะหน้าที่ (Functional Magnetic Resonance Imaging : fMRI) และในขณะที่เล่นเกมเป็นการรับรู้สิ่งเร้าอย่างเฉพาะเจาะจง (Selective stimuli) จนเกิดกระบวนการใส่ใจ (Attention) เมื่อกระบวนการใส่ใจเกิดขึ้นมาอย่างอิสระ จะเกิดการเปลี่ยนแปลงกิจกรรม

ที่เกิดขึ้นในสมอง (Neural activity) เกิดการคงสภาพ (Sustain) และทำให้เกิดเป็นพฤติกรรมขึ้น (ปรัชญา แก้วแก่น, 2555)

โปรแกรมฝึกสมองด้วยเกมปริศนาเพนโทมิโนที่พัฒนาขึ้นผ่านการเล่นด้วยคอมพิวเตอร์ และผ่านการเล่นรูปแบบเกมตัวต่อแบบกระดาน ช่วยกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาความสามารถทางสติปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ สอดคล้องกับผลการวิจัย Yang & Chen (2010) ได้ศึกษาความแตกต่างระหว่างเพศและความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ในการเล่นเกมดิจิทัลเพนโทมิโนในรูปแบบมาตรฐาน และในรูปแบบสัตว์ พบว่าหลังการเล่นเกมดิจิทัลเพนโทมิโนผู้เล่นมีความสามารถด้านมิติสัมพันธ์สูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญ และพบว่าความแตกต่างระหว่างผู้ที่มีความสามารถด้านมิติสัมพันธ์สูงและต่ำมีความแตกต่างลดลงหลังจากเล่นเกม และเพศไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญหลังจากการทดลอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ouhao (2015) ได้มีการศึกษาผลการเล่นเกมปริศนาเพนโทมิโนต่อการพัฒนาความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ ผลปรากฏว่า กลุ่มที่ใช้เกมปริศนาเพนโทมิโนมีความสัมพันธ์ต่อการเพิ่มความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ ซึ่งโปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโนที่พัฒนาขึ้นเป็นการฝึกสมองที่มีระเบียบแบบแผน (Structural Practice) และเป็นการฝึกที่เฉพาะเจาะจงกับด้านต่าง ๆ ของสมอง (Specific task) ที่กระตุ้นการทำงานของสมอง ส่งผลต่อกระบวนการทางปัญญา (Cognitive

process) ได้แก่ความจำ ความใส่ใจ และมิติสัมพันธ์ และผลการพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมของโปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโน ทุกกิจกรรมมีค่าความสอดคล้องที่ระดับ 3 หรือ 4 มีค่าเท่ากับ 1.00 ซึ่งมากกว่า .80 แปลความได้ว่าโปรแกรมฝึกสมองด้วยเกมปริศนาเพนโทมิโน ที่พัฒนาขึ้นผ่านเกณฑ์ ส่งผลให้โปรแกรมเพนโทมิโนที่พัฒนาขึ้นนี้มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้เพิ่มความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องของแบบทดสอบความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ ดังนี้

2.1 ค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของกลุ่มที่ใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโน รูปแบบเกมคอมพิวเตอร์ที่พัฒนาขึ้น มากกว่าก่อนใช้โปรแกรม จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโน รูปแบบเกมคอมพิวเตอร์ที่พัฒนาขึ้น ช่วยพัฒนาสมอง และรูปแบบคอมพิวเตอร์เป็นสิ่งเร้าที่ช่วยให้สมองตื่นตัว (Alert) โดยสารสื่อประสาทชื่อ Norepinephrine และมีการปรับสัญญาณประสาท (Neural activity modulation) ซึ่งเป็นกลไกการทำงานของสมองที่เกี่ยวข้องกับสมองส่วนทาลามัส (Thalamus) กลีบสมองส่วนหน้า (Frontal lobe) และกลีบสมองส่วนบน (Parietal lobe) เมื่อมีข้อมูลที่เกิดจากตัวกระตุ้นภายนอกจะเกิดการจัดเรียงข้อมูล (Orient) โดยเส้นใยประสาทซึ่งนำสัญญาณประสาทเข้าสู่ระบบประสาทส่วนกลาง (Afferent nerve fiber) และปัญหาที่ซับซ้อนของเกมสมองจึงตอบสนองต่อสถานการณ์ที่ซับซ้อนทำให้เกิดความสนใจขั้นสูง (Executive attention) ซึ่งต้องใช้การวางแผน การตัดสินใจ รวมถึงต้องใช้การจำลองภาพในใจซึ่งเป็นทักษะของความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ (ปรัชญา แก้วแก่น, 2555) สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ Dahlin, Nyberg, Backman, and Neely (2008) ได้ศึกษาการฝึกสมองด้วยคอมพิวเตอร์ต่อความจำขณะทำงาน ผลปรากฏว่าในกลุ่มทดลองมีความจำขณะทำงานสูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งความจำขณะทำงานมีความเกี่ยวข้องกับความยากง่ายของกิจกรรม เช่นเดียวกับการศึกษาของ Alloway, Bibile, and Lau (2013) ได้ฝึกสมองโดยใช้โปรแกรม Jungle Memory™ ในเด็กอายุระหว่าง 6-16 ปี โดยผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ ผลการทดลองปรากฏว่า ความจำขณะทำงานด้านภาษา

และมิติสัมพันธ์เพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนใช้โปรแกรม และพบว่าความสามารถของสมองคงระยะเวลานาน 8 เดือนหลังจากใช้โปรแกรม

2.2 ค่าเฉลี่ยความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของกลุ่มที่ใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโน รูปแบบเกมตัวต่อ หลังใช้พัฒนาเพิ่มขึ้นสูงกว่าก่อนใช้โปรแกรม จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโน รูปแบบเกมตัวต่อที่พัฒนาขึ้น ช่วยสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เล่นมั่นใจในตัวเองมากขึ้น จากการเล่นเกมปริศนาและยังส่งเสริมให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ช่วยพัฒนาสมอง การเล่นเกมปริศนาเป็นการเสริมสร้างความแข็งแรงของโครงสร้างสมอง (Brain Structure) ในขณะที่เล่นเกมจะเกิดการไหลเวียนของเลือดในสมองมากขึ้น และการฝึกสมองด้วยการเล่นเกมประเภทเกมปริศนาจะส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถด้านมิติสัมพันธ์โดยเชิงบวก สอดคล้องกับการศึกษาของปริญญา เรืองทิพย์ (2557) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการเล่นเกมซูโดกุ ผลปรากฏว่าความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของอาสาสมัครเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และค่าเฉลี่ยระยะเวลาในการตอบแบบทดสอบความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ เช่นเดียวกับการศึกษาของ Chung, Yen - Chin, Yeh and Lou (2017) ได้ศึกษาอิทธิพลของการเล่นเกมกระดานต่อความสามารถด้านมิติสัมพันธ์และความรู้ด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลปรากฏว่าการเล่นเกมกระดานสามารถเพิ่มประสิทธิภาพของสมอง และช่วยเพิ่มความสนใจต่อการเรียนรู้ในด้านความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ และพบว่าความสามารถด้านคณิตศาสตร์ในกลุ่มที่เล่นเกมกระดานสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ

2.3 ค่าเฉลี่ยคะแนนความถูกต้องความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของกลุ่มที่ใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโน รูปแบบเกมคอมพิวเตอร์ มากกว่ากลุ่มที่ใช้โปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโน รูปแบบเกมตัวต่อ จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า โปรแกรมฝึกสมองด้วยเกมปริศนาเพนโทมิโนที่พัฒนาขึ้น ผ่านการเล่นด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาความสามารถทางสติปัญญาด้านมิติสัมพันธ์มากกว่าการเล่นเกมตัวต่อแบบกระดาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ke (2008)

ที่ศึกษาเปรียบเทียบเกมคอมพิวเตอร์และเกมกระดานต่อความสามารถทางปัญญา พบว่าการใช้เกมคอมพิวเตอร์มีผลต่อการส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญ แต่พบว่าผลการเรียนรู้ในวิชาคณิตศาสตร์ด้านเมตริกซ์ไม่แตกต่างกัน

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า แสดงให้เห็นว่าการฝึกโปรแกรมเกมปริศนาเพนโทมิโนต่อการพัฒนาความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่พัฒนาขึ้นในรูปแบบเกมคอมพิวเตอร์ และรูปแบบเกมตัวต่อ มีผลทำให้ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การฝึกโปรแกรมเพนโทมิโน สามารถเพิ่มความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้ โดยการกระตุ้นการส่งสัญญาณระหว่างเซลล์ประสาท เกิดการเปลี่ยนแปลงการทำงานของสมองในการเพิ่มศักยภาพของสมอง ซึ่งจากผลการวิจัยนี้จะช่วยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีทางเลือกในการนำโปรแกรมเพนโทมิโน มาใช้

การฝึกบริหารสมองเพื่อเพิ่มความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ได้อย่างสะดวก ประหยัด และมีความสนุกสนาน

2. สถานศึกษาต่าง ๆ ควรให้ความสำคัญกับการฝึกพัฒนาความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยอาจมีการจัดเวลาว่าง หรือชั่วโมงของการฝึกโปรแกรมเพนโทมิโน เพื่อเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้ เพิ่มความแข็งแรงยืดหยุ่นของเซลล์ประสาทสมอง เพิ่มความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ โดยการใช้โปรแกรมเพนโทมิโนมาใช้ในการฝึกบริหารสมองในรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

3. นักวิจัย หรือผู้ที่สนใจ สามารถนำโปรแกรมเพนโทมิโน มาประยุกต์เป็นทางเลือกในการกระตุ้นสมองเพื่อพัฒนาความสามารถทางปัญญาแบบอื่นเช่น การเรียนรู้ความสนใจ การตัดสินใจ และความจำระยะสั้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประเภทบัณฑิตศึกษา ประจำปี 2562 สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

เอกสารอ้างอิง

- ปรัชญา แก้วแก่น. (2555). กระบวนการความสนใจและการประยุกต์สำหรับการวิจัยทางวิทยาการปัญญา. *วารสารวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา*. 10(1), 1-10.
- ปริญญญา เรื่องทิพย์ และเตชา วรณพาทูล. (2557). การพัฒนาความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยการเล่นซูโดกุ. *วารสารราชนครินทร์*. 11(25), 35-42.
- สุภาพร ศรีหามิ และชิสาพัชร วงษ์จินดา. (2558). การศึกษาความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. *วารสารสารสนเทศ*. 14(1), 83-94.
- Alloway, T.P., Bibile, V., & Lau, G. (2013). Computerized working memory training : Can it lead to gains in cognitive skills in students? *Computers in Human Behavior*, 29, 632-638.
- Chung, C., Yen-Chih, H., Yeh, R., & Lou, S. (2017). The Influence of Board Games on Mathematical Spatial Ability of Grade 9 Students in Junior High School. *PEOPLE : International Journal of Social Sciences*, 3(1), 120-143.
- Cherney, I. D. (2008). Mom, let me play more computer games : They improve my mental rotation skills. *Sex roles*, 59 (11-12), 776-786.

- Coluccia, E., & Louse, G. (2004). Gender differences in spatial orientation : A review. *Journal of environmental psychology*, 24 (3), 329-340.
- Dahlin, E., Nyberg, L., Bäckman, L., & Neely, A. S. (2008). Plasticity of executive functioning in young and older adults: immediate training gains, transfer, and long - term maintenance. *Psychology and aging*, 23(4), 720.
- De Lisi, R., & Cammarano, D. M. (1996). Computer experience and gender differences in undergraduate mental rotation performance. *Computers in Human Behavior*, 12(3), 351-361.
- De Lisi, R., & Wolford, J. L. (2002). Improving children's mental rotation accuracy with computer game playing. *The Journal of genetic psychology*, 163(3), 272-282.
- Edmonds, W. A., & Kennedy, T. D. (2017). *An Applied Guide to Research Designs : Quantitative, Qualitative, and Mixed Methods* : SAGE Publications, Incorporated.
- Gardner, H. (2011). *Frames of Mind : The Theory of Multiple intelligences* (3rd ed.). Basic books, A Member of the Perseus Books Group.
- Green, C. S., & Bavelier, D. (2003). Action video game modifies visual selective attention. *Nature*, 423 (6939), 534-537.
- Ke, F. (2008). Computer games application within alternative classroom goal structures: cognitive, metacognitive, and affective evaluation. *Educational Technology Research and Development*, 56 (5-6), 539-556.
- Linn, M. C., & Petersen, A. C. (1985). Emergence and characterization of sex differences in spatial ability : A meta-analysis. *Child development*, 1479-1498.
- Oldfield, R. (1971). The assessment and analysis of handedness : The Edinburgh inventory. *Neuropsychologia*, 9, 97-113.
- Orman, H. K. (1996). Pentominoes: a first player win. *Games of no chance*, 29, 339-344.
- Ouhao, C. (2015). *THE EFFECT OF PENTOMINO ON THE SPATIAL ABILITY*. Paper presented at the Proceeding of International Conference On Research, Implementation And Education Of Mathematics And Sciences 2015 (ICRIEMS 2015), Yogyakarta State University, 17-19 May 2015.
- Quaiser - Pohl, C., Geiser, C., & Lehmann, W. (2006). The relationship between computer - game preference, gender, and mental - rotation ability. *Personality and Individual differences*, 40 (3), 609-619.
- Rafi, A., Samsudin, K. A., & Ismail, A. (2006). On improving spatial ability through computer - mediated engineering drawing instruction. *Journal of educational technology and society*, 9(3), 149.
- Spence, I., & Feng, J. (2010). Video games and spatial cognition. *Review of General Psychology*, 14(2), 92.
- Subrahmanyam, K., Greenfield, P., Kraut, R., & Gross, E. (2001). The impact of computer use on children's and adolescents' development. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 22(1), 7-30.
- Terlecki, M. S., Newcombe, N. S., & Little, M. (2008). Durable and generalized effects of spatial experience on mental rotation : Gender differences in growth patterns. *Applied cognitive psychology*, 22(7), 996-1013.

- Thurstone, L.L. (1938). *Primary mental abilities*. Chicago : University of Chicago Press.
- Yang, J. C., & Chen, S. Y. (2010). Effects of gender differences and spatial abilities within a digital Pentominoes game. *Computers & Education*, 55(3), 1220-1233.
- Yantis, S., & Jonides, J. (1996). Attentional capture by abrupt onsets : New perceptual objects or visual masking? *Journal of Experimental Psychology : Human Perception and Performance*, 22 (6), 1505-1513.
- Wai, J., Lubinski, D., & Benbow, C. P. (2009). Spatial ability for STEM domains : Aligning over 50 years of cumulative psychological knowledge solidifies its importance. *Journal of Education Psychology*, 101, 817-835.
- Waxman, S. G., & DeGroot, J. (1995). *Correlative Neuroanatomy*. USA : Appleton & Lange.

Development of Performance Appraisal Indicators of the administrators at the Operational Level under the Provincial Administrative Organization

Sureporn Suwanchatree

M.Ed. (Research and Evaluation), Graduate Student
Department of Research and Evaluation, Faculty of Education
Thaksin University

Matee Disawat

Ed.D. (Research and Evaluation of Education), Lecturer
Department of Evaluation and Research, Faculty of Education
Thaksin University

Saowaros Yingwanna

Kh.D. (Educational Research Methodology), Lecturer
Department of Evaluation and Research, Faculty of Education
Thaksin University

Received : March 20, 2019/ Revised : May 30, 2019/ Accepted : June 7, 2019

Abstract

The study aimed to develop indicators and criteria for performance appraisal (PA) of administrators at the operational level under the provincial administrative organization (PAO). The research was divided into 4 steps as follow ; 1) synthesis of PA indicators of the administrators at the operational level under PAO by synthesizing the documents, the research papers, and the expert interview, 2) development of indicators and criteria for PA of the administrators at the operational level under PAO by using the Delphi method, 3) experiments of indicators and criteria for PA of the administrators at the operational level under PAO to the director and the head of the department by analyzing the Rater Agreement Index (RAI), and 4) assessment of indicators and criteria for PA of the administrators at the operational level under PAO by using questionnaire on the use of indicators and criteria for PA of the administrators at the operational level under PAO by interviewing the director and the head of the department who were the experimental group in the third step

The findings revealed that the developed PA indicators consisted of 2 competencies which were 5 areas of core competency: namely 1) 10 indicators in Achievement Motivation, 2) 6 indicators in Integrity, 3) 8 indicators in Organizational Awareness, 4) 5 indicators in Service Excellence, 5) 8 indicators in Teamwork.; and 3 areas of functional competency : for instance 1) 6 indicators in Adherence to Laws/Regulations, 2) 4 indicators in Expertise, and 3) 6 indicators in Accuracy and Order. The result of PA indicators experiment revealed that, based on the assessment of 53 indicators by the director and the head of the department as the raters, the RAI indicated consistent among the raters. The assessment result of the use of PA indicators showed that the director and the head of the department opinioned on the use of the indicators of PA in terms of application, feasibility, appropriateness, and accuracy was at a high level.

Keywords: Delphi Technique, Development of Indicators, Performance Appraisal, Administrators at the Operational Level

การพัฒนาตัวบ่งชี้การประเมินผลการปฏิบัติงาน ของเจ้าพนักงานธุรการ ระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

นางสาวสุรีพร สุวรรณชาติ

กศ.ม. (การวิจัยและประเมิน), นักศึกษาปริญญาโท

สาขาการวิจัยและประเมิน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

เมธี ดิสวัสดิ์

กศ.ด. (วิจัยและประเมินผลการศึกษา), อาจารย์

สาขาการประเมินผลและวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

เสาวรส ยิ่งวรรณะ

ค.ด. (วิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา), อาจารย์

สาขาการประเมินผลและวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

วันรับบทความ : 20 มีนาคม 2562/ วันแก้ไขบทความ : 30 พฤษภาคม 2562/

วันตอบรับบทความ : 7 มิถุนายน 2562

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด การวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยการสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัย และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 2) การพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยใช้เทคนิคเดลฟาย 3) การทดลองใช้ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด กับผู้อำนวยการกองและหัวหน้าฝ่าย โดยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมิน 4) การประเมินตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการใช้ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยการสอบถามผู้อำนวยการกองและหัวหน้าฝ่ายที่เป็นกลุ่มทดลองใช้ในขั้นตอนที่ 3

ผลการวิจัยพบว่า ตัวบ่งชี้การประเมินผลการปฏิบัติงานที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 2 สมรรถนะ คือ สมรรถนะหลัก มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ มี 10 ตัวบ่งชี้ 2) ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม มี 6 ตัวบ่งชี้ 3) ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน มี 8 ตัวบ่งชี้ 4) ด้านการบริการเป็นเลิศ มี 5 ตัวบ่งชี้ 5) ด้านการทำงานเป็นทีม มี 8 ตัวบ่งชี้ และสมรรถนะประจำสายงาน มี 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการยึดมั่นในหลักเกณฑ์ มี 6 ตัวบ่งชี้ 2) ด้านการสั่งสมความรู้และความเชี่ยวชาญในสายอาชีพ มี 4 ตัวบ่งชี้ 3) ด้านความละเอียดรอบคอบและความถูกต้องของงาน มี 6 ตัวบ่งชี้ ผลการทดลองใช้ตัวบ่งชี้การประเมินผลการปฏิบัติงาน พบว่า จากการประเมินตัวบ่งชี้ 53 ตัวบ่งชี้ โดยผู้อำนวยการกองและหัวหน้าฝ่ายเป็นผู้ประเมิน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมินมีความสอดคล้องกัน ผลการประเมินการใช้ตัวบ่งชี้การประเมินผลการปฏิบัติงาน พบว่า ผู้อำนวยการกองและหัวหน้าฝ่ายมีความคิดเห็นต่อการใช้ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงาน ด้านการใช้ประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม ด้านความแม่นยำ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: เทคนิคเดลฟาย, การพัฒนาตัวบ่งชี้, การประเมินผลการปฏิบัติงาน, เจ้าพนักงานธุรการระดับปฏิบัติงาน

บทนำ

การประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นกระบวนการหรือเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารงานบุคคลที่สามารถช่วยเหลือเกื้อกูล สนับสนุนและพัฒนาการทำงานของหน่วยงานให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ การประเมินผลการปฏิบัติงานจึงนับได้ว่าเป็นกระบวนการที่มีประโยชน์ที่หน่วยงานพึงจัดทำ (สำราญ มีแจ้ง และสมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2556 : 12) ผลของการประเมินผลการปฏิบัติงานช่วยในการตัดสินใจในการพิจารณาการเลื่อนระดับงาน (Promotions) การให้รางวัลตอบแทน และการเลิกจ้าง รวมทั้งการปรับเงินเดือนประจำปี แต่ต้องตระหนักอยู่เสมอว่าการที่พนักงานคนใดมีผลงานดีถึงดีมากสำหรับงานตำแหน่งปัจจุบันมิได้หมายความว่าต้องมีการเลื่อนระดับงานที่สูงขึ้นเสมอไป เพราะผลการปฏิบัติงานที่ดีมากเป็นความสามารถบนตำแหน่งงานเดิม ตำแหน่งที่สูงขึ้นต้องมีความสามารถที่สูงขึ้นกว่าตำแหน่งงานเดิมเนื่องจากมีทำงานที่ต่างกัน ความสำคัญของการประเมินผลการปฏิบัติงานใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาที่องค์กรให้ทำหน้าที่ในการพัฒนาพนักงาน คือเมื่อผู้บังคับบัญชาประเมินผลการปฏิบัติงานต้องแนะนำว่าพนักงานควรปรับปรุงพฤติกรรมทัศนคติ ทักษะ และความรู้ ผู้บังคับบัญชาต้องทำหน้าที่ในการสอนงานและฝึกอบรมผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงานได้มาตรฐานตามที่ผู้บังคับบัญชาคาดหมาย (ประเวศน์ มหารัตน์สกุล. 2550 : 188)

งานธุรการเป็นงานที่มีความสำคัญในการบริหารองค์การให้ประสบความสำเร็จและช่วยให้กลไกในการจัดการต่าง ๆ เป็นไปโดยไม่ติดขัด ผู้ที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้องกับงานธุรการจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล จัดการให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ และพยายามปรับปรุงงานให้สามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ขององค์การได้ตลอดเวลา (วิชัย โสสุวรรณจินดา. 2551 : 6) การดำเนินงานธุรการถึงแม้จะไม่ใช่งานหลักขององค์กร แต่งานธุรการนับว่ามีความสำคัญมากงานหนึ่ง เพราะเป็นศูนย์กลางของการบริหารจัดการที่ทำให้งานอื่น ๆ มีประสิทธิภาพต่อการดำเนินงานการจัดการศึกษาทั้งระบบงานธุรการเป็นงานบริหารที่จะช่วยให้บุคลากรหรือผู้มาติดต่อรับบริการได้รับความสะดวก ช่วยให้การดำเนินงานไปด้วยดีและมีความสำคัญ

ต่อหน่วยงาน ถ้างานธุรการของหน่วยงานใดไม่สะดวก ไม่คล่องตัว จะไม่เอื้ออำนวยการดำเนินงานก็จะทำให้งานต่าง ๆ ล่าช้า หรือสะดุดอยู่ ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ การดำเนินงานธุรการผิดพลาดอาจทำให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานนั้นได้ ซึ่ง วิชัย โสสุวรรณจินดา (2551 : 9) กล่าวว่า งานหลักของผู้รับผิดชอบงานธุรการประการหนึ่งก็คือ การบริหารสำนักงาน ทั้งนี้เพราะผู้บริหารงานธุรการมีหน้าที่ให้ความสะดวกแก่หน่วยงานอื่น และให้บริการช่วยเหลืองานหลักขององค์กรในด้านเอกสาร การใช้เครื่องมือเครื่องใช้สำนักงาน การรับส่งจดหมาย การประชาสัมพันธ์ การต้อนรับ และอื่น ๆ สำนักงานนั้นเปรียบเสมือนที่รวมกิจกรรมทุกอย่างขององค์กร ดังนั้นหากงานในสำนักงานปั่นป่วน ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยก็จะมีผลต่อการจัดระบบการทำงาน การบริหารสำนักงานจึงควรมีประสิทธิภาพมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และก็เป็นความรับผิดชอบของผู้บริหารงานธุรการในการบริหารงานสำนักงานให้สามารถให้บริการที่รวดเร็วเป็นที่เชื่อถือ ประหยัดเวลา กำลังคน และค่าใช้จ่าย รวมทั้งสามารถเพิ่มคุณภาพและปริมาณให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) เป็นอีกวิธีการหนึ่งในการวิจัยที่ได้รับการยอมรับและเป็นที่ยอมรับหลายทั้งการวิจัยด้านธุรกิจ การเมือง สังคม เศรษฐกิจ หรือการศึกษา เดลฟายเป็นวิธีการวิจัยหรือตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนสามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างเต็มที่และอิสระโดยไม่ต้องคำนึงถึงความคิดเห็นของผู้อื่น และที่สำคัญวิธีการยังเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญได้กลั่นกรองความคิดเห็นของตนเองอย่างใคร่ครวญรอบคอบ ปราศจากการชี้นำจากกลุ่มและไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลทางความคิดของผู้อื่น ทำให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือและนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจในด้านต่าง ๆ ได้ (ชัยลิขิต สร้อยเพชรเกษม. 2555 : 3)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์ตัวบ่งชี้การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการ ระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

2. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินผล การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการ ระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

3. เพื่อทดลองใช้ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน ผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการ ระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

4. เพื่อประเมินตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน ผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการ ระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงตัวบ่งชี้การประเมินผลการ ปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการ ระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งสามารถนำมาพัฒนา เครื่องมือในการประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงาน ธุรการ ระดับปฏิบัติงาน

2. เป็นข้อมูลสารสนเทศที่นำไปใช้ในการกำหนด กรอบการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการ ระดับ ปฏิบัติงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองของ เจ้าพนักงานธุรการ ระดับปฏิบัติงาน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้การประเมินผลการ ปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการพัฒนาตัวบ่งชี้การ ประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการ ระดับ ปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งได้พัฒนา ตัวบ่งชี้การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงาน ธุรการระดับปฏิบัติงาน โดยการสร้างกรอบแนวคิด ขึ้นต้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง รายละเอียด ความรับผิดชอบของตำแหน่งเจ้าพนักงานธุรการระดับ ปฏิบัติงาน และการประเมินผลการปฏิบัติงาน รวมทั้ง งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน จากนั้นนำสารสนเทศที่ได้มาสังเคราะห์เพื่อกำหนด กรอบตัวบ่งชี้การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงาน ธุรการ ระดับปฏิบัติงาน

แหล่งข้อมูล

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผล

การปฏิบัติงาน รายละเอียดการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงาน ธุรการ ระดับปฏิบัติงาน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงาน ธุรการและมีประสบการณ์ในงานธุรการ ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขนาดใหญ่ (จังหวัดภูเก็ต) จำนวน 1 คน องค์การบริหารส่วนจังหวัด ขนาดกลาง (จังหวัดชุมพร) จำนวน 1 คน และองค์การ บริหารส่วนจังหวัดขนาดเล็ก (จังหวัดปัตตานี) จำนวน 1 คน

2. การพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน ผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการ ระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

แหล่งข้อมูล

ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานธุรการ และมีประสบการณ์ในงานธุรการไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 15 คน ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขนาดใหญ่ เป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา จำนวน 3 คน และองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต จำนวน 3 คน องค์การบริหารส่วนจังหวัดขนาดกลาง เป็นองค์การ บริหารส่วนจังหวัดตรัง จำนวน 3 คน และองค์การ บริหารส่วนจังหวัดชุมพร จำนวน 2 คน และองค์การ บริหารส่วนจังหวัดขนาดเล็กเป็นองค์การบริหารส่วน จังหวัดปัตตานี จำนวน 2 คน และองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดยะลา จำนวน 2 คน

3. การทดลองใช้ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การ ประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการ ระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

แหล่งข้อมูล

ในการทดลองใช้ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน ผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการ ระดับปฏิบัติงาน มีแหล่งข้อมูลดังนี้ คือ

1) ผู้อำนวยการกอง สังกัดองค์การบริหารส่วน จังหวัดภูเก็ต จำนวน 10 คน

2) หัวหน้าฝ่าย สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ภูเก็ต จำนวน 23 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสามารถและมี ประสบการณ์ในการประเมินผลการปฏิบัติงานของ เจ้าพนักงานธุรการระดับปฏิบัติงาน

4. การประเมินตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน ผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการ ระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลเป็นกลุ่มที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทดลองและมีความเข้าใจในขั้นตอนการดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานที่นำไปทดลองใช้ โดยใช้แหล่งข้อมูลเดียวกับขั้นตอนที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการ ระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดความรับผิดชอบของตำแหน่งเจ้าพนักงานธุรการระดับปฏิบัติงาน และการประเมินผลการปฏิบัติงาน รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำสารสนเทศที่ได้มาสังเคราะห์เพื่อกำหนดกรอบตัวบ่งชี้การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการระดับปฏิบัติงาน

2. สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานธุรการ และมีประสบการณ์ในงานธุรการไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการกำหนดกรอบตัวบ่งชี้การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการ ระดับปฏิบัติงาน

แหล่งข้อมูล

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลการปฏิบัติงาน รายละเอียดการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการ ระดับปฏิบัติงาน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานธุรการ และมีประสบการณ์ในงานธุรการไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขนาดใหญ่ (จังหวัดภูเก็ต) จำนวน 1 คน องค์การบริหารส่วนจังหวัดขนาดกลาง (จังหวัดชุมพร) จำนวน 1 คน และองค์การบริหารส่วนจังหวัดขนาดเล็ก (จังหวัดปัตตานี) จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นตอนนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับตัวบ่งชี้ การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการ ระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ดำเนินการ

ประสานกับผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อนัดหมายเวลาในการสัมภาษณ์ หลังจากนั้นส่งหนังสือขอความร่วมมือพร้อมแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างให้ผู้ทรงคุณวุฒิ และดำเนินการสัมภาษณ์ตามวันเวลาที่นัดหมาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์สังเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ทำให้ได้กรอบตัวบ่งชี้การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการ ระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการ ระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

1. นำกรอบแนวคิดของร่างตัวบ่งชี้ที่ได้จากการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการ ระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

2. ตรวจสอบความเป็นไปได้ของร่างตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินฯ โดยนำร่างตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินฯ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้และเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินฯ โดยใช้การแสดงความคิดเห็นของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ในประเด็นหลัก ดังนี้

2.1 ตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมิน

2.2 เกณฑ์การประเมิน

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และคัดเลือกตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการระดับปฏิบัติงาน ซึ่งคัดเลือกตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินที่ได้รับฉันทามติว่ามีความสอดคล้องกันจากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิว่ามีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แหล่งข้อมูล

ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานธุรการ และมีประสบการณ์ในงานธุรการไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 15 คน ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขนาดใหญ่ เป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาจำนวน 3 คน และองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต จำนวน 3 คน องค์การ

บริหารส่วนจังหวัดขนาดกลาง เป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัดตรง จำนวน 3 คน และองค์การบริหารส่วนจังหวัดชุมพร จำนวน 2 คน และองค์การบริหารส่วนจังหวัดขนาดเล็กเป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี จำนวน 2 คน และองค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อคัดเลือกตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการระดับปฏิบัติงาน จำนวน 4 ชุด ชุดที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง และแบบสอบถามปลายเปิดสำหรับให้ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ชุดที่ 2 และ 3 เป็นแบบสอบถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ชุดที่ 4 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นต่อเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน ที่อยู่ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ดำเนินการนำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยติดต่อขอความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ โดยอธิบายวัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และระยะเวลาที่ระบุไว้ในแบบสอบถามและขอความกรุณาให้ผู้ตอบแบบสอบถามคืนภายในเวลา 1 สัปดาห์ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลชุดที่ 1 (เดลฟายรอบที่ 1) ผู้วิจัยให้ผู้ทรงคุณวุฒิตอบแบบสอบถามผ่าน Google Form ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น หลังจากนั้นทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามชุดที่ 2 (เดลฟายรอบที่ 2) ชุดที่ 3 (เดลฟายรอบที่ 3) และชุดที่ 4 ใช้วิธีส่งแบบสอบถามด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ 15 ฉบับ ในกรณีที่ผู้ทรงคุณวุฒิไม่ตอบกลับแบบสอบถามตามระยะเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยใช้วิธีการสอบถามด้วยตนเองและติดต่อทางโทรศัพท์ โดยเว้นระยะการสอบถามห่างจากการส่งแบบสอบถามทุกสัปดาห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการพิจารณาคัดเลือกตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยใช้เทคนิคเดลฟาย

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ทำการเปรียบเทียบข้อมูลของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละคนกับคำตอบของกลุ่ม โดยการคำนวณหาค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของตัวบ่งชี้การประเมินผลการปฏิบัติงาน และความเป็นไปได้ โดยคำนวณหาค่ามัธยฐานของแต่ละตัวบ่งชี้

ผู้วิจัยคัดเลือกตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการระดับปฏิบัติงาน จากการใช้เทคนิคเดลฟาย ว่าเห็นด้วยถึงเห็นด้วยอย่างยิ่งในความเหมาะสมในการบ่งชี้การประเมินผลการปฏิบัติและมีความเป็นไปได้มากในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ตามตัวบ่งชี้ (ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 – 5.00) เพื่อพัฒนาเป็นแบบประเมินที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการ ระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้เก็บข้อมูลกับผู้อำนวยการกองและหัวหน้าฝ่าย สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต เพื่อนำผลที่ได้จากการประเมินมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมิน (Rater Agreement Index)

แหล่งข้อมูล

ในการทดลองใช้ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการ ระดับปฏิบัติงาน มีแหล่งข้อมูลดังนี้ คือ

1. ผู้อำนวยการกอง สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต จำนวน 10 คน

2. หัวหน้าฝ่าย สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต จำนวน 23 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสามารถและมีประสบการณ์ในการประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการระดับปฏิบัติงาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงาน

ธุรการระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบ Scoring Rubrics

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย ดำเนินการนำหนังสือขอความร่วมมือไปติดต่อกับนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ตด้วยตนเอง เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยผู้อำนวยการกองและหัวหน้าฝ่ายดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการระดับปฏิบัติงานตามเครื่องมือการประเมินที่ผู้วิจัยแจกให้ และผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ให้ครบตามที่กำหนดไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด หาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมิน (Rater Agreement Index)

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลเป็นกลุ่มที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทดลองและมีความเข้าใจในขั้นตอนการดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานที่นำไปทดลองใช้ โดยใช้แหล่งข้อมูลเดียวกับขั้นตอนที่ 3

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามความคิดเห็นและปัญหาที่มีต่อการให้ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการ ระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้เกี่ยวข้อง โดยขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต หลังจากนั้นดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการกองและหัวหน้าฝ่าย โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปส่งให้กับองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ตพร้อมกับขอความร่วมมือในการดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากองค์การ

บริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต และเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ตภายหลังจากที่ได้ส่งแบบสอบถามไปแล้ว 1 สัปดาห์ โดยนำความคิดเห็นที่มีต่อการให้ตัวบ่งชี้การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการ ระดับปฏิบัติงานมาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ปลายเปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยคำนวณค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็น
2. วิเคราะห์คำตอบที่จากส่วนที่เป็นข้อคำถาม ปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีจากการวิเคราะห์เอกสาร เพื่อกำหนดกรอบตัวบ่งชี้การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการระดับปฏิบัติงาน มีทั้งหมด 8 ด้าน ประกอบด้วย 53 ตัวบ่งชี้
2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้เทคนิคเดลฟาย ทำให้ได้ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการ ระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 2 สมรรถนะ ประกอบด้วยสมรรถนะหลัก 3 ด้าน และสมรรถนะประจำสายงาน 3 ด้าน รวม 8 ด้าน 53 ตัวบ่งชี้ แต่ละตัวบ่งชี้มีเกณฑ์การประเมิน 4 ระดับ มีค่ามัธยฐานระหว่าง 4.42-5.00 และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ระหว่าง 0.50-1.25
3. การทดลองใช้ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน โดยใช้การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมิน (Rater Agreement Index) ปรากฏว่าจากการประเมินตัวบ่งชี้ 53 ตัวบ่งชี้ โดยผู้อำนวยการกองและหัวหน้าฝ่ายเป็นผู้ประเมิน มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.70-1.00 แสดงว่าผู้ประเมินให้คะแนนผลการประเมินที่สอดคล้องกัน
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าผู้อำนวยการกองและหัวหน้าฝ่ายมีความคิดเห็นต่อการให้ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการ ระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน 4 ด้าน คือ ด้านการใช้ประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม ด้านความแม่นยำ พบว่า ในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณา

ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน พบว่า ด้านการใช้ประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม ด้านความแม่นยำ อยู่ในระดับมาก

การอภิปรายผล

ตอนที่ 1 ผลการสังเคราะห์ตัวบ่งชี้การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการ ระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ทำให้ได้กรอบตัวบ่งชี้การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่สอดคล้องและครอบคลุมกับมาตรฐานกำหนดตำแหน่งที่ใช้ประเมินเจ้าพนักงานธุรการระดับปฏิบัติงาน การประเมินฯ ทำให้ทราบศักยภาพและผลงานของผู้ถูกประเมิน (เจ้าพนักงานธุรการระดับปฏิบัติงาน) นำไปสู่การพัฒนาผลงานของผู้ถูกประเมิน สอดคล้องกับ ประเวศน์ มหารัตน์สกุล (2553 : 11) กล่าวว่าว่าการประเมินผลการปฏิบัติงานพนักงานเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในการทำหน้าที่ที่องค์การมอบหมายทำให้ทราบถึงจุดแข็งจุดอ่อนในการทำงานของพนักงาน แสดงถึงพัฒนาการของพนักงานในการปฏิบัติงานและเป็นเครื่องมือในการพัฒนาพนักงาน รวมทั้งใช้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อจัดทำแผนการฝึกอบรม การกำหนดเป้าหมาย การกำหนดดัชนีวัดความสำเร็จ

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

การพัฒนาตัวบ่งชี้การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้วิจัยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ในการคัดเลือกตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสม และเป็นไปได้ ซึ่ง ชัยลิตติ สร้อยเพชรเกษม (2555 : 3) กล่าวว่า วิธีเดลฟาย (Delphi method) เป็นอีกรูปแบบหนึ่งในการวิจัยที่ได้รับการยอมรับและเป็นที่ยอมรับแพร่หลาย ทั้งการวิจัยด้านธุรกิจ การเมือง สังคม เศรษฐกิจ หรือการศึกษา เดลฟายเป็นวิธีการวิจัยหรือตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากัน

โดยตรงของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนสามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างเต็มที่และอิสระ โดยไม่ต้องคำนึงถึงความคิดเห็นของผู้อื่น และที่สำคัญวิธีการยังเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญได้ถกเถียงความคิดเห็นของตนเองอย่างใคร่ครวญรอบคอบ ปราศจากการชี้นำจากกลุ่มและไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลทางความคิดของผู้อื่น ทำให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือและนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจในด้านต่าง ๆ ได้ สอดคล้องกับ วุฒิสักดิ์ ธีระวิทย์ (2556 : 58) ทำการวิจัยพัฒนาตัวบ่งชี้ด้านนวัตกรรมในโรงเรียนอาชีวศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ โดยการสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ปริญญา จิตอร่าม (2553 : 128-129) ทำการวิจัยพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการความรู้ด้านสุขภาพชุมชนของสถานอนามัย ซึ่งผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย ดำเนินการวิจัยกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นบุคคลที่มีความรู้ ประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการความรู้ทางด้านสาธารณสุข แบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ ผู้เชี่ยวชาญที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งของผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการความรู้ รวมทั้งสิ้น 17 คน สอดคล้องกับ สุกัญญา มุกดาเมนต์ (2551 : 73-74) ทำการวิจัยพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษา กลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรม วิชาจิตรศิลป์และประยุกต์ศิลป์ จากมหาวิทยาลัยของรัฐใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา และมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา โดยใช้วิธีสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง ประกอบด้วย ผู้บริหารของกลุ่มสาขาฯ ได้แก่ คณบดี จำนวน 3 คน รองคณบดี จำนวน 6 คน หัวหน้างานจำนวน 4 คน และผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 7 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 20 คน ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ทำให้ได้สมรรถนะ 2 สมรรถนะ ประกอบด้วย 8 ด้าน 53 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

สมรรถนะหลัก ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ประกอบด้วย 8 ตัวบ่งชี้

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ความสำเร็จในการ

ปฏิบัติงานนั้น ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีความตั้งใจ ความขยันหมั่นเพียรปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ผลงานตามเป้าหมาย และมาตรฐานที่องค์กรกำหนดไว้อย่างดีที่สุด และมุ่งมั่นในการปรับปรุงพัฒนาผลงานและกระบวนการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงสุดอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ ประเวศน์ มหารัตน์สกุล (2553 : 6) กล่าวว่า การประเมิน ผลการปฏิบัติงานสะท้อนให้เห็น พฤติกรรมการปฏิบัติงาน โดยพิจารณาในประเด็นเกี่ยวกับพฤติกรรมของคนทำงานเป็นความสำเร็จของการทำงาน และผุสดี รุมาคม (2551 : 14-15) กล่าวว่า ปัจจัยประเมินมีมากมายหลายปัจจัย และพบว่าในการสำรวจแบบฟอร์มประเมินการปฏิบัติงานของบริษัท 50 แห่งในประเทศสหรัฐอเมริกา ปรากฏว่าปัจจัยความขยันหมั่นเพียรถูกนำมาใช้ในการประเมินเช่นกัน

สมรรถนะหลัก ด้านการยึดมั่นในความถูกต้อง และจริยธรรม ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การปฏิบัติงานนั้นไม่เพียงแต่มุ่งให้งานสำเร็จเพียงอย่างเดียว ผู้ปฏิบัติงานจำเป็นจะต้องมีการครองตนและประพฤติปฏิบัติถูกต้องเหมาะสมทั้งตามหลักกฎหมายและคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนหลักแนวทางในวิชาชีพของตนโดยมุ่งประโยชน์ของประชาชนสังคม ประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตน เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการสนับสนุนผลักดันให้ภารกิจงานขององค์กรบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ กันยา เพิ่มผล (2552 : 55, 195) กล่าวว่า ชีวิตต้องมีความเจริญก้าวหน้า ต้องศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ ขยันหมั่นเพียร และมีคุณธรรม จึงจะเจริญก้าวหน้าอย่างมีคุณค่า และเป็นที่เคารพนับถือของคนทั้งหลาย และกล่าวว่าบุคคลมีความเชื่อว่า แม้ว่าการจะมีวิธีการบริหารจัดการที่ดี กระบวนการทำงานที่เป็นขั้นตอน มีคนปฏิบัติงานที่มีความสามารถเพียงใดก็ตาม คนกลุ่มนี้ยังเชื่อเรื่องความดีงาม ความมีน้ำใจ การเสียสละ อุทิศทุ่มเท ความซื่อสัตย์ การรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม มีเจตคติเชิงบวก มีศรัทธา มีความโปร่งใส ความยุติธรรม ความเที่ยงธรรม ตลอดจนเชื่อในหลักธรรมทางศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

สมรรถนะหลัก ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการที่จะปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จจะต้องมีความเข้าใจเทคโนโลยี

ระบบ กระบวนการทำงาน และมาตรฐานในงานที่ตนปฏิบัติ และเข้าใจกฎระเบียบ ขั้นตอนกระบวนการปฏิบัติงานต่าง ๆ ซึ่งทำให้การติดต่อประสานงานต่าง ๆ ราบรื่น และประสบความสำเร็จ หากมีความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน เมื่อเจอสถานการณ์ที่แตกต่างจากเดิมสามารถใช้ความเข้าใจและความสัมพันธ์เชื่อมโยงของระบบและกระบวนการทำงาน เพื่อนำมาแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสมทันเวลา

สมรรถนะหลักด้านการบริการเป็นเลิศ ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการปฏิบัติงานมีการบริการประชาชนที่มาติดต่อ รวมทั้งบริการให้กับเจ้าหน้าที่ภายในองค์กรเดียวกัน เช่น บริการข้อมูลที่ได้รับบริการต้องการ ตอบข้อซักถามต่าง ๆ ให้คำแนะนำต่าง ๆ และจะต้องให้บริการที่ยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นมิตร เข้าใจความจำเป็นและความต้องการที่แท้จริงของผู้รับบริการสามารถช่วยแก้ปัญหาหรือหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้รับบริการได้อย่างรวดเร็ว

สมรรถนะหลักด้านการทำงานเป็นทีม ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหากงานที่ปฏิบัติต้องอาศัยการทำงานเป็นทีม เพื่อให้งานประสบความสำเร็จ การมีจิตสำนึกในความสมานฉันท์ ความร่วมแรงร่วมใจกันปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของทีม เพื่อให้ทีมงานบรรลุเป้าหมายร่วมกันได้อย่างดีที่สุด การทำงานเป็นทีมจะต้องรู้บทบาทหน้าที่ของตน ทำหน้าที่ของตนในทีมให้สำเร็จ มีทัศนคติที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน ให้ความร่วมมือในการทำงานกับเพื่อนร่วมงาน และรับฟังความคิดเห็น ให้ความร่วมมือในการทำงานกับเพื่อนร่วมงาน ซึ่งสอดคล้องกับ กันยา เพิ่มผล (2552 : 257) กล่าวว่า การทำงานเป็นทีมช่วยสร้างความสามัคคีรักใคร่ มีเมตตาริจิตต่อกันในหน่วยงานซึ่งจะช่วยให้การทำงานก้าวหน้า การทำงานที่มีประสิทธิภาพจะประกอบด้วยหลักการซึ่งแสดงถึงองค์ประกอบสำคัญในการทำงานนั้น ๆ และส่วนประกอบทางด้านเทคนิค ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้เราสามารถทำงานได้ผลดียิ่งขึ้น

สมรรถนะประจำสายงานด้านการยึดมั่นในหลักเกณฑ์ ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการปฏิบัติงานนั้น ผู้ปฏิบัติงานจะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส ถูกต้องทั้งตามหลักกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับที่กำหนด ยึดถือ

หลักการและแนวทางตามหลักวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ และเปิดเผยข้อมูลหรือเหตุผลอย่างตรงไปตรงมา

สมรรถนะประจำสายงาน ด้านการส่งเสริมความรู้ และความเชี่ยวชาญในสายอาชีพ ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความขวนขวายสนใจใฝ่รู้ เพื่อส่งเสริมพัฒนาศักยภาพความรู้ความสามารถของตน ในการปฏิบัติงาน ด้วยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และประยุกต์ใช้ความรู้เชิงวิชาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ากับการปฏิบัติงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ กระตือรือร้นในการศึกษาหาความรู้ สนใจเทคโนโลยีและองค์ความรู้ใหม่ ๆ สอดคล้องกับ กิจจา บานชื่น (2560 : 88) กล่าวว่า การเรียนรู้เพื่อการทำงานที่พัฒนาขึ้นกว่าเดิม รู้จักปรับปรุงตนเอง เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ขวนขวายหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เพราะปัจจุบันความรู้และเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว คนที่เรียนรู้และปรับตัวพัฒนาตนเองอยู่เสมอเท่านั้นจึงจะประสบความสำเร็จได้ ฉะนั้นคนที่ขยันขันแข็งมีความพยายามจะเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงาน และกลายเป็นคนโปรดของเจ้านายได้

สมรรถนะประจำสายงาน ด้านความละเอียดรอบคอบและความถูกต้องของงาน ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการปฏิบัติงานจะต้องตั้งใจทำงานให้ถูกต้อง ละเอียดถี่ถ้วนในการปฏิบัติตามขั้นตอนการปฏิบัติงาน ภาระเบียบที่วางไว้ มีการตรวจทานความถูกต้องของงานอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อให้งานมีความถูกต้องสูงสุด จัดระเบียบทำงาน และบริเวณหน่วยงานที่ตนปฏิบัติหน้าที่อยู่ ร่วมดำเนินกิจกรรมเพื่อความเป็นระเบียบของสถานที่ทำงาน เช่น กิจกรรม 5 ส.

ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ผู้วิจัยได้นำตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดไปทดลองใช้ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมิน (Rater Agreement Index) พบว่า จากการประเมินสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงาน รวมทั้งสิ้น 53 ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมิน โดยผู้อำนวยการกองและหัวหน้าฝ่ายเป็นผู้ประเมิน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน

มีค่าระหว่าง 0.70-1.00 แสดงว่า ผู้ประเมินมีความเห็นสอดคล้องกัน นั่นคือการประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการระดับปฏิบัติงาน โดยผู้อำนวยการกองและหัวหน้าฝ่ายเป็นผู้ประเมิน โดยใช้ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินที่พัฒนาขึ้น ให้ผลการประเมินที่สอดคล้องกับผลการปฏิบัติงานจริงของเจ้าพนักงานธุรการระดับปฏิบัติงาน ทั้งนี้เนื่องมาจากตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินพัฒนามาโดยใช้หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ทำให้ได้ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำมาใช้ในการประเมินได้อย่างถูกต้อง

ตอนที่ 4 ผลการประเมินตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ทดลองใช้ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน จึงได้ดำเนินการประเมินผลการใช้ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน เพื่อพิจารณาการใช้ประโยชน์ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความแม่นยำ เมื่อนำไปใช้ประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยให้ผู้อำนวยการกองและหัวหน้าฝ่ายที่ทำการประเมินผลการปฏิบัติงานได้แสดงความคิดเห็นที่มีต่อตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน ผลการวิจัยพบว่า ผู้อำนวยการกองและหัวหน้าฝ่ายมีความเห็นต่อการใช้ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน 4 ด้าน คือ ด้านการใช้ประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม ด้านความแม่นยำ คือ พบว่า ในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาภาพรวมทั้ง 4 ด้าน พบว่า ด้านการใช้ประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม ด้านความแม่นยำ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้จะเป็นเพราะตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินมีความชัดเจน สามารถประเมินได้อย่างถูกต้องและครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการใช้ประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม ด้านความแม่นยำ ซึ่งตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินที่พัฒนาขึ้นครอบคลุมสมรรถนะหลัก 5 สมรรถนะ คือ 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2) การยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม 3) ความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน 4) การบริการเป็นเลิศ 5) การทำงานเป็นทีม และสมรรถนะประจำสายงาน คือ 1) การยึดมั่น

ในหลักเกณฑ์ 2) การสั่งสมความรู้และความเชี่ยวชาญในสายอาชีพ 3) ความละเอียดรอบคอบและความถูกต้องของงาน รวมทั้งครอบคลุมลักษณะงานที่ปฏิบัติตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง ทำให้การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานธุรการระดับปฏิบัติงาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินที่พัฒนาขึ้นสามารถประเมินได้อย่างชัดเจนและครอบคลุมทุกประเด็น ซึ่งสอดคล้องกับ นารินทร์ พุกกัน (2554 : 128) ทำการวิจัยการพัฒนามาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครหาดใหญ่ พบว่า ผลการใช้มาตรฐานตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมิน เพื่อพิจารณาว่ามีความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความถูกต้อง และมีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทดลองใช้มาตรฐานตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครหาดใหญ่ จำนวน 11 ข้อที่ทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,022 คน จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินผลการใช้มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่พัฒนาขึ้นว่ามีความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความถูกต้อง และการ

ใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน พบว่าด้านความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และการใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ข้าราชการมีการอบรมเพิ่มพูนความรู้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานจริง

1.2 ข้าราชการควรนำผลการประเมินการปฏิบัติงานของตน ไปปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนากระบวนการทำงาน ช่วยลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นในการปฏิบัติงานในหน้าที่ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้การประเมินผลการปฏิบัติงานในตำแหน่งอื่น ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับประเมินผลการปฏิบัติงานในตำแหน่งนั้น ๆ ต่อไป

2.2 ควรเพิ่มกลุ่มตัวอย่างทดลองให้มากขึ้น เพื่อจะได้ข้อมูลที่หลากหลายมากขึ้น

2.3 ควรพิจารณาการให้น้ำหนักความสำคัญของตัวบ่งชี้ที่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- กิจจา บานชื่น. (2560). *มนุษย์สัมพันธ์ในองค์การ*. กรุงเทพฯ : บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน)
- กันยา เพิ่มผล. (2552). *การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน*. กรุงเทพฯ : บริษัท บุญศิริการพิมพ์ จำกัด
- ชัยลิขิต สร้อยเพชรเกษม. (2555). การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย : การใช้มติสอดคล้องโดยเสียงข้างมาก. *วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*. 7(18), 1-13.
- นาริรัตน์ พุกกัน. (2554). *การพัฒนามาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครหาดใหญ่*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ปริญญา จิตอร่าม. (2553). *การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการความรู้ด้านสุขภาพในชุมชนของสถานีนอนามัย*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาด้านชีวิตและการพัฒนามนุษย์, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประเวศน์ มหารัตน์สกุล. (2550). *การจัดการทรัพยากรมนุษย์มุ่งสู่อนาคต*. กรุงเทพฯ : ส.เอเชียเพรส.
- _____. (2553). *การประเมินผลการปฏิบัติงานและการปรับเงินเดือน*. กรุงเทพฯ : ส.เอเชียเพรส.
- ผุสดี รุมาคม. (2551). *การประเมินการปฏิบัติงาน*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : บริษัทธนาเพรส จำกัด.
- วิชัย โสสุวรรณจินดา. (2551). *ครบเครื่องเรื่องงานธุรการ*. กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี.
- วุฒิศักดิ์ ธีระวิทย์. (2556). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ด้านนวัตกรรมในโรงเรียนอาชีวศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุกัญญา มุกตามนต์. (2551). *การพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษากลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรม วิชาศิลปกรรม และประยุกต์ศิลป์ มหาวิทยาลัยของรัฐใน 5 จังหวัดชายแดนใต้*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สำราญ มีแจ้ง และสมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2556). *การประเมินผลการปฏิบัติงานแนวใหม่ : ทฤษฎีและปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Development of the School Quality Indicators on Learning Achievement : Applying Linear Equating Method and Value - Added Analysis

Panupong Saengdee

Ph.D. (Education Measurement and Evaluation), Graduate Student.
Department of Educational Measurement and Evaluation
Faculty of Education Khonkaen University

Jatuphum Ketchatturat

Ph.D. (Education Measurement and Evaluation), Assistant Professor.
Department of Educational Measurement and Evaluation
Faculty of Education Khonkaen University

Prakrittiya Tuksino

Ph.D. (Education Measurement and Evaluation), Assistant Professor.
Department of Educational Measurement and Evaluation
Faculty of Education Khonkaen University

Received : May 28, 2019/ **Revised :** August 22, 2019/ **Accepted :** August 29, 2019

Abstract

The research was aimed to develop school quality indicators on learning achievement. Linear equating method and value - added analysis were applied. The data used in this research was the secondary data from the sample schools, i.e., GPAX, the results of O - NET 2017 from the National Institute of Educational Testing Service (Public Organization), and 226 sample schools obtained from multistage sampling. The research instruments included GPAX record forms and an O - NET score record forms. The data was analyzed by SPSS19 and HLM version 7.03.

The findings revealed that 1) GPAX throughout the curriculum of senior high schools, of which their influence of size was eliminated (LGPA) and no size difference, after equating GPAX (EqGPAX) possessed the maximum value = 3.757, the minimum value = 0.340, mean = 2.440, and SD = 0.455. GPAX distribution after EqGPAX was a normal curve. 2) The maximum value of educational value-added score = 0.261, the minimum value = -0.261, mean = 0.000, and standard error (SE) = 0.005. The value - added distribution was a normal curve. 3) With regard to clustering school quality based on the value-added score in compliance with the criteria of value - added score rating (VAS rating), it was found that the quality of most value - added scores was B (good), totally 91 schools; followed by moderate, excellent, and improvement levels (73, 32, and 30 schools), respectively.

Keywords: Value - added Indicators, Value - added Analysis, Equating

การพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพสถานศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน : ประยุกต์ใช้การปรับเทียบด้วยวิธีเชิงเส้นตรงและการวิเคราะห์มูลค่าเพิ่ม

ภาณุพงศ์ แสงดี

ปร.ด. (การวัดและประเมินผลการศึกษา) , นักศึกษาปริญญาเอก
ภาควิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

จตุภูมิ เขตจัตุรัส

ค.ด. (การวัดและประเมินผลการศึกษา), ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ภาควิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ประกฤติยา ทักษิณ

ค.ด. (การวัดและประเมินผลการศึกษา), ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ภาควิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วันรับบทความ : 28 พฤษภาคม 2562/ วันแก้ไขบทความ : 22 สิงหาคม 2562/
วันตอบรับบทความ : 29 สิงหาคม 2562

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพสถานศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การปรับเทียบด้วยวิธีเชิงเส้นตรง (Linear Equating Method) และการวิเคราะห์มูลค่าเพิ่ม ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลทุติยภูมิจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยเกรดเฉลี่ยสะสม (GPAX) และข้อมูลผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2560 จากสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) กลุ่มตัวอย่างจำนวน 226 โรงเรียน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบบันทึกข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ย (GPAX) และแบบบันทึกคะแนนการทดสอบทางการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับชาติวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS19 และ HLM version 7.03

ผลการวิจัยพบว่า 1) ค่าเฉลี่ยของผลการเรียนสะสมตลอดหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายที่จัดอธิพธิพลของขนาดโรงเรียน (LGPA) แต่ละขนาดไม่มีความแตกต่างกันและผลการเรียนสะสมตลอดหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายหลังการปรับเทียบด้วยวิธีเชิงเส้นตรง (EqGPAX) มีค่าสูงสุดเท่ากับ 3.757 ค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.340 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.440 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.455 การแจกแจงของผลการเรียนสะสมหลังการปรับเทียบ (EqGPAX) มีการแจกแจงแบบปกติ (Normal Curve) 2) คะแนนมูลค่าเพิ่มทางการศึกษาของสถานศึกษามีค่าสูงสุดเท่ากับ 0.261 และคะแนนต่ำสุดเท่ากับ -0.261 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.000 และคะแนนคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE) เท่ากับ 0.005 การแจกแจงของคะแนนมูลค่าเพิ่มมีการแจกแจงแบบปกติ (Normal Curve) 3) การจัดกลุ่มคุณภาพสถานศึกษาจากคะแนนมูลค่าเพิ่มตามเกณฑ์การตัดสินการจัดกลุ่มคุณภาพคะแนนมูลค่าเพิ่ม (value added scores rating; VAS rating) พบว่าระดับคุณภาพของคะแนนมูลค่าเพิ่มส่วนใหญ่อยู่ระดับคุณภาพ B (ดี) มากที่สุด 91 โรงเรียน รองลงมา คือ ระดับปานกลาง, ระดับดีมาก และระดับปรับปรุง (73, 32 และ 30 โรงเรียน) ตามลำดับ

คำสำคัญ: ตัวชี้วัดมูลค่าเพิ่ม การวิเคราะห์มูลค่าเพิ่ม การปรับเทียบ

บทนำ

ปัญหาของการนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาใช้เพื่อวัดผลการปฏิบัติของสถานศึกษามักพบปัญหาในด้านความเป็นมาตรฐานของแบบทดสอบที่ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความแตกต่างกันในสถานศึกษาแต่ละแห่ง รวมทั้งการปล่อยเกรดหรือเกรดของแต่ละสถานศึกษา ทำให้การนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมาใช้เปรียบเทียบคุณภาพสถานศึกษาเกิดความไม่ยุติธรรม (จตุภูมิ เขตจัตุรัส, 2557) จากการศึกษางานวิจัยได้มีการพัฒนาวิธีการปรับเทียบ (Equating) ผลการเรียนรู้เฉลี่ยสะสมตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ (GPAX) โดยใช้คะแนนการทดสอบทางการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับชาติของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อทำให้ผลคะแนนเฉลี่ยสะสมของนักเรียนที่มาจากสถานศึกษาที่ต่างกันสามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้อย่างทัดเทียมกัน ซึ่งวิธีการปรับเทียบดังกล่าวนี้เป็นกระบวนการที่ใช้กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนสอบจากแบบสอบต่างฉบับกันที่วัดคุณลักษณะเดียวกัน (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2551) จากรายงานวิจัยดังกล่าว ศิริชัย กาญจนวาสี ได้เสนอแนะให้มีการปรับเทียบผลการเรียนเฉลี่ยสะสมของนักเรียนก่อนนำไปใช้ต่อไป นอกจากนี้ จตุภูมิ เขตจัตุรัส (2561) ยังได้ศึกษาพัฒนาระบบการวัดมูลค่าเพิ่มของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยการปรับเทียบคะแนนผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (GPAX) ด้วยคะแนนผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐานพร้อมทั้งได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยประยุกต์แนวคิดแบบจำลองฟังก์ชันการผลิตทางการศึกษา (Educational production function model) มาใช้ ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ด้วยโมเดลมูลค่าเพิ่มทางการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบและประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาต่อไป ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ไม่ได้มีการควบคุมตัวแปรที่ส่งผลต่อคะแนนผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนซึ่งอยู่นอกเหนือการดำเนินการของสถานศึกษา จากรายงานวิจัยดังกล่าว จตุภูมิ เขตจัตุรัส (2561) ได้เสนอแนะให้ศึกษาตัวแปรอื่นที่อาจทำให้เกิดความไม่ยุติธรรมมาร่วมวิเคราะห์ในโมเดลด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยในต่างประเทศ (Klein, Freedman, Shavelson, & Bolus, 2008) ที่มีการวัดคุณภาพของผู้เรียนและคุณภาพการจัดการศึกษาที่แตกต่างกัน โดยแบบจำลองที่นิยมใช้มากที่สุดคือ “แบบจำลองมูลค่าเพิ่ม” (Value - Added Model) โดย

พยายามจำแนกปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศพบว่าแบบจำลองมูลค่าเพิ่ม ที่ทำการวิจัยจะพยายามจำแนกปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นคุณลักษณะผู้เรียน คุณสมบัติของครู แนวทางในการจัดการเรียนการสอนและผลการประเมินคุณภาพการเรียนการสอนของครูจากนักเรียนบริบทของสถานศึกษารวมทั้งผู้บริหาร จตุภูมิ เขตจัตุรัส (2561) ได้เสนอแนะให้ศึกษาตัวแปรอื่นที่อาจทำให้เกิดความไม่ยุติธรรมมาร่วมวิเคราะห์ในการวิเคราะห์มูลค่าเพิ่มในขณะที่ยศุภภัทร พันผา (2554) ได้เสนอแนะว่าในการศึกษาวิจัยมูลค่าเพิ่มเพื่อการประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษาควรพิจารณาตัดตัวแปรที่ไม่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนออกหรือคัดเลือกตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีขนาดสูง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับประภคิตยา ทักษิโณ (2552) ที่กล่าวว่าการศึกษามูลค่าเพิ่มที่นำมาใช้ประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาควรใช้ตัวแปรที่สำคัญและมีจำนวนน้อยที่สุด แต่ให้ประสิทธิภาพสูงสุดหรือสอดคล้องกับการใช้ตัวแปรจำนวนมาก

จากประเด็นปัญหาดังที่กล่าวมาทำให้ผู้วิจัยสนใจในการพัฒนาตัวชี้วัดการประเมินคุณภาพสถานศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ประยุกต์ใช้การปรับเทียบโดยการขจัดอิทธิพลของตัวแปรขนาดสถานศึกษาที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ (GPA) ก่อนทำการปรับเทียบด้วยคะแนน O - NET เพื่อให้ค่าคะแนน GPA ของสถานศึกษาทุกแห่งมีมาตรฐานคะแนนที่เท่าเทียมกันและนำการวิเคราะห์มูลค่าเพิ่มที่ใช้โมเดลประหยัดจากการวิเคราะห์ถดถอยพหุระดับที่มีการลดตัวแปรที่ไม่สำคัญ ซึ่งจะทำให้ได้แนวทางในการประเมินคุณภาพด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาที่สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของนักเรียน รวมทั้งสะท้อนประสิทธิผลของครูโดยการใช้มูลค่าเพิ่มเป็นตัวบ่งชี้ถึงประสิทธิผลที่จะทำให้เกิดความยุติธรรมของผลการประเมิน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพสถานศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การปรับเทียบด้วยวิธีเชิงเส้นตรงและการวิเคราะห์มูลค่าเพิ่ม

สมมติฐานของการวิจัย

ในการพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพสถานศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่คำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละโรงเรียน โดยนำแนวคิดการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่จัดอธิพลของขนาดโรงเรียนโดยใช้ผลการทดสอบ O - NET ของนักเรียนแต่ละโรงเรียน (อรทัย เจริญสิทธิ์, 2559) ก่อนที่จะนำมาเป็นตัวแปรตามในการวิเคราะห์มูลค่าเพิ่ม (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2551) ที่ได้จากการดำเนินงานของโรงเรียนและปัจจัยอื่นที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานการวิจัยไว้ว่าตัวชี้วัดคุณภาพสถานศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่พัฒนาขึ้นมีความตรง (Validity) และมีความเที่ยง (Reliability) และโมเดลมูลค่าเพิ่มแบบประหยัคมีนัยสำคัญทางสถิติ

นิยามศัพท์เฉพาะ

มูลค่าเพิ่มของสถานศึกษา หมายถึง ผลต่างระหว่างเกรดเฉลี่ยสะสม (GPA) โดยเฉลี่ยของแต่ละสถานศึกษาที่ทำนายได้จากการควบคุมอิทธิพลของปัจจัยระดับนักเรียน และระดับสถานศึกษากับคะแนนสเกลของเกรดเฉลี่ยสะสม (GPA) โดยเฉลี่ยของสถานศึกษาที่สังเกตได้จริง ซึ่งจากผลการวิเคราะห์มูลค่าเพิ่มจะเป็นค่าส่วนที่เหลือ (Residual) ของจุดตัดแกน (Intercept) ด้วยหลักการวิเคราะห์ถดถอยพหุระดับ

ตัวชี้วัดคุณภาพสถานศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนมูลค่าเพิ่มของสถานศึกษาหรือค่าส่วนที่เหลือจากการวิเคราะห์มูลค่าเพิ่มด้วยโมเดลประหยัคที่พัฒนาขึ้น โดยมีตัวแปรตามคือคะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (GPAX) ที่จัดอธิพลของขนาดสถานศึกษาและปรับเทียบด้วยคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินักเรียน (O - NET) แล้ว

วิธีดำเนินการวิจัย

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นข้อมูลทุติยภูมิจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยเกรดเฉลี่ยสะสม (GPAX) ของนักเรียนในปีการศึกษา 2560 จากฐานข้อมูล (data base) ของศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และข้อมูลผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติชั้นพื้นฐาน (O - NET)

ปีการศึกษา 2560 จากสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของการวิจัย คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งหมด 933 แห่ง

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในสำนักงานศึกษาธิการภาค 12 ประกอบด้วย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24, เขต 25, เขต 26 และ เขต 27 ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 226 โรงเรียน

2. เครื่องมือในการวิจัย

ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ย (GPAX) และแบบบันทึกคะแนนการทดสอบทางการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับชาติ (O - NET) เป็นแบบที่ใช้ในการลงข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในแต่ละปีการศึกษา

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพิจารณาถึงโครงสร้างของข้อมูลในระบบการจัดการศึกษา ซึ่งลักษณะข้อมูลมีโครงสร้างแบบลดหลั่น นั่นคือนักเรียน สอดแทรกอยู่ในสถานศึกษา ดังนั้นจึงแบ่งตัวแปรเป็นระดับนักเรียนและระดับสถานศึกษา โดยตัวแปรที่ใช้มีชื่อสอดคล้องกับการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังนี้ ตัวแปรระดับนักเรียนได้แก่ เพศ (GENDER) และเศรษฐกิจของครอบครัว (PARIN) ตัวแปรระดับสถานศึกษาได้แก่ ตำแหน่งที่ตั้งของสถานศึกษา (AREA_ZON) ขนาดห้องเรียน (STUTOCLA) สัดส่วนจำนวนนักเรียนต่อครู (STUTOTEA)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้ 1) การวิเคราะห์สถิติเชิงบรรยายของข้อมูล GPAX และ ONET ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ความเบ้ ความโด่งและการแจกแจงของข้อมูล 2) การวิเคราะห์เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดการประเมินคุณภาพสถานศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้ (2.1) ปรับเทียบคะแนน GPAX

ด้วยคะแนน ONET โดยวิเคราะห์ด้วยวิธีเชิงเส้นตรง (Linear Equating Method) แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือขั้นตอนที่หนึ่งการจัดอิทธิพลของขนาดของโรงเรียน ขั้นตอนที่สองการปรับแก้ค่าประมาณของเกรดเฉลี่ยสะสม (Adjusted) (2.2) วิเคราะห์คะแนนมูลค่าเพิ่มของคุณภาพ โรงเรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการวิเคราะห์ คะแนนมูลค่าเพิ่ม (Observed Value) จากสร้างสมการทำนายโมเดลอย่างง่ายหรือโมเดลประหยัดซึ่งมีขั้นตอน ในการวิเคราะห์โมเดลดังนี้ 1.โมเดลทำนายค่าเฉลี่ยแบบ ไม่มีเงื่อนไข (Unconditional Means Model) 2. โมเดลการถดถอยโดยใช้ค่าเฉลี่ยเป็นตัวแปรตาม (Regression with Means-as-Outcomes) 3. โมเดล สัมประสิทธิ์สุ่ม (Random-Coefficient model) และ 4. โมเดลระยะตัดแกนตั้งและความชันเป็นตัวแปรตาม (Intercepts and slopes-as-outcomes model) จากนั้นสร้างสมการทำนายโมเดลอย่างง่ายเพื่อวิเคราะห์ คะแนนมูลค่าเพิ่ม ด้วยโปรแกรม HLM Version 7.03

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร

การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับข้อมูล GPAX และ ONET เพื่อให้ทราบลักษณะการแจกแจง ของข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานบรรยายผล การวิเคราะห์ พบว่าผลการเรียนสะสมตลอดหลักสูตร มัธยมศึกษาตอนปลาย (GPAX) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.070 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.513 ค่าสูงสุดเท่ากับ 4.000 มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 1.100 โค้งมีลักษณะเบ้ขวา และมีความโด่งน้อย (Platykurtic) โดยมีความเบ้เท่ากับ -0.412 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของความเบ้ เท่ากับ 0.017 และความโด่งเท่ากับ -0.322 ค่าความ คลาดเคลื่อนมาตรฐานของความโด่งเท่ากับ 0.033 และ จากการทดสอบด้วยสถิติ Kolmogorov - Smirnov Test พบว่าเมื่อพิจารณาจากค่า P-value ของโรงเรียนขนาด เล็ก, กลาง, ใหญ่, ใหญ่พิเศษและรวมทุกขนาดเท่ากับ 0.210, 0.608, 0.310, 0.792 และ 0.913 ตามลำดับ ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด ($p < 0.05$) นั่นคือ GPAX มีการแจกแจงแบบปกติ ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงข้อมูลพื้นฐานผลการเรียนสะสมตลอดหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (GPAX) จำแนกตามขนาด โรงเรียน

สถิติพื้นฐาน	ค่าสถิติ (ขนาดโรงเรียน)				
	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ	รวม
N	1,392	4,253	3,113	12,672	21,430
Mean	2.957	2.983	3.040	3.117	3.070
Std. Deviation	0.566	0.517	0.494	0.504	0.513
Skewness	-0.324	-0.397	-0.392	-0.421	-0.411
Std. Error of Skewness	0.066	0.038	0.044	0.022	0.017
Kurtosis	-0.493	-0.275	-0.301	-0.366	-0.322
Std. Error of Kurtosis	0.132	0.075	0.088	0.044	0.033
Minimum	1.100	1.100	1.430	1.220	1.100
Maximum	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Kolmogorov - Smirnov ^a test	0.047	0.039	0.041	0.042	0.040
p - value	0.210	0.608	0.310	0.792	0.913

จากผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของผลการเรียนสะสมตลอดหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (GPAX) พบว่าค่าเฉลี่ยของผลการเรียนสะสมตลอดหลักสูตร

มัธยมศึกษาตอนปลาย (GPA) ของโรงเรียนแต่ละขนาด มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของผลการเรียนสะสมตลอดหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (GPAX)

Sourec	df	Sum of Squares	Mean of Square	F	p - value
Between groups	3	80.290	26.763	103.243**	0.000
Within groups	21427	5554.434	0.259		
total	21430	5634.724			

จากการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับข้อมูล ONET พบว่าคะแนนของผลการสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐานรวมสูงสุดเท่ากับ 86.120 และคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 10.390 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 31.148 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 9.323 เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียนแล้วพบว่าคะแนนรวมของผลการสอบ ONET สูงสุดและต่ำสุดอยู่ที่โรงเรียนขนาดใหญ่ โดยมีคะแนนเท่ากับ 86.120 และ 10.390 และยังมีค่าเฉลี่ย

สูงสุดอีกด้วย ($\bar{X} = 33.680$, S.D. = 10.350 และจากการตรวจสอบผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติ Kolmogorov - Smirnov พบว่าเมื่อพิจารณาจากค่า P - value ของโรงเรียนขนาดเล็ก, กลาง, ใหญ่, ใหญ่พิเศษและรวมทุกขนาดมีค่าเท่ากับ 0.297, 0.558, 0.395, 0.726 และ 0.843 ตามลำดับซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด ($p < 0.05$) นั้นแสดงว่าคะแนนสอบ O - NET มีการแจกแจงแบบปกติดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงข้อมูลพื้นฐานคะแนนรวมของผลการสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O - NET) จำแนกตามขนาดโรงเรียน

สถิติพื้นฐาน	ค่าสถิติ (ขนาดโรงเรียน)				
	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ	รวม
N	1,392	4,253	3,113	12,672	21,430
Mean	25.996	27.207	28.516	33.680	31.148
Std. Deviation	4.985	5.706	6.374	10.350	9.323
Skewness	0.929	1.168	1.255	1.314	1.578
Std. Error of Skewness	0.066	0.038	0.044	0.022	0.017
Kurtosis	1.457	2.873	2.999	2.089	3.409
Std. Error of Kurtosis	0.132	0.075	0.088	0.044	0.033
Minimum	15.280	13.360	16.070	10.390	10.390
Maximum	52.720	68.260	70.900	86.120	86.120
Kolmogorov - Smirnov test	0.066	0.069	0.075	0.105	0.115
p - value	0.297	0.553	0.395	0.726	0.843

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ของผลการสอบ O - NET พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนน ดังตาราง 4 รวมของผลการสอบ O - NET ของโรงเรียนแต่ละขนาด

ตาราง 4 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนรวมของผลการสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O - NET)

Sourec	df	Sum of Squares	Mean of Square	F	p - value
Between groups	3	205623.339	68541.113	886.324	0.000
Within groups	21427	1656990.533	77.332		
total	21430	186261.872			

2. การวิเคราะห์เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดการประเมินคุณภาพสถานศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1 ปรับเทียบคะแนน GPAX ด้วยคะแนน ONET โดยวิเคราะห์ด้วยวิธีเชิงเส้นตรง (Linear Equating Method) แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่หนึ่งการขจัดอิทธิพลของขนาดของโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์การขจัดอิทธิพลของขนาดของโรงเรียนพบว่านักเรียนทั้งหมด 21,430 คน มีผลการเรียนสะสมตลอดหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีการขจัดอิทธิพลของขนาดโรงเรียนแล้ว (LGPAX) มีค่าสูงสุดเท่ากับ 4.000 มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 1.100 และ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.070 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.513 โค้งมีลักษณะเบ้ขวาและมีความโด่งน้อย มีความเบ้เท่ากับ -0.411 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน

ของความเบ้เท่ากับ 0.017 และความโด่งเท่ากับ -0.322 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของความโด่งเท่ากับ 0.033 ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าความเบ้และความโด่งแล้วข้อมูลยังคงเป็นโค้งปกติเนื่องจากมีค่าอยู่ระหว่าง -1.96 ถึง 1.96 เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียนพบว่าโรงเรียนทุกขนาดมีค่า LGPAX สูงสุดเท่ากับ 4.00 และ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.07 และ มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.512 เท่ากันทุกขนาดโรงเรียนโค้งมีลักษณะเบ้ขวาและ มีความโด่งน้อยทุกขนาดโรงเรียน เมื่อพิจารณาค่าความเบ้และความโด่งแล้วข้อมูลยังคงเป็นโค้งปกติ จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนของผลการเรียนสะสมตลอดหลักสูตรที่ขจัดอิทธิพลของขนาดโรงเรียน (LGPAX) พบว่าค่าเฉลี่ยของผลการเรียนสะสมตลอดหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายที่ขจัดอิทธิพลของขนาดโรงเรียน (LGPAX) ของโรงเรียนแต่ละขนาดไม่มีความแตกต่างกัน ดังตาราง 5

ตาราง 5 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของผลการเรียนสะสมตลอดหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายที่ขจัดอิทธิพลของขนาดโรงเรียน (LGPAX)

Sourec	df	Sum of Squares	Mean of Square	F	p - value
Between groups	3	.003	0.001	0.004	1.000
Within groups	21427	5621.881	0.262		
total	21430	5621.884			

ขั้นตอนที่สองการปรับแก้ค่าประมาณ ของเกรตเฉลี่ยสะสม (Adjusted)

การเปรียบเทียบผลการเรียนสะสมตลอดหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายที่จัดอธิทิพลของขนาดโรงเรียน (LGPAX) ด้วยคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับชาติ (ONET) โดยการวิเคราะห์ด้วยวิธีเชิงเส้นตรง (Linear Equating Method) เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่นำมาวิเคราะห์มูลค่าเพิ่มไม่เกิดความแตกต่างกันอันเนื่องมาจากสาเหตุจากการปล่อยเกรดหรือกวดเกรดของแต่ละโรงเรียน โดยใช้สมการผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ปรับเทียบของนักเรียนคนที่ i ดังนี้

$$EqGPAX_i = \overline{LGPAX} + \frac{SD_{LGPAX}}{SD_{PONET}} (PONET_i - \overline{PONET})$$

ซึ่งในที่นี้ค่าเฉลี่ยของคะแนนเฉลี่ยสะสมของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งหมด ($\overline{LGPAX}$) มีค่าเท่ากับ 3.07 และค่าเฉลี่ยรวมของผลการทดสอบทางการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับชาติ (ONET) ของนักเรียนทั้งหมด ($\overline{PONET}$) มีค่าเท่ากับ 31.48 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD_{PONET}) เท่ากับ 9.39 ดังนั้นสมการการคำนวณคะแนนเฉลี่ยสะสมของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโดยการปรับเทียบด้วยวิธีเชิงเส้นตรง (PGPAX) สำหรับนักเรียนแต่ละคนเป็นดังนี้

$$EqGPAX_i = 3.07 + \frac{0.51}{9.39} (PONET_i - 31.48)$$

ตาราง 6 แสดงผลการเรียนสะสมตลอดหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายหลังการปรับเทียบด้วยวิธีเชิงเส้นตรง (Linear Equating Method) (EqGPAX)

คะแนนปรับเทียบ	จำนวน	Min	Max	$\bar{X}$	SD	Skew (SE)	Kurt (SE)
EqGPAX	21430	0.341	3.757	2.440	0.455	-0.484 (0.017)	-0.237 (0.033)

จากตาราง 6 พบว่าผลการเรียนสะสมตลอดหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายหลังการปรับเทียบด้วยวิธีเชิงเส้นตรง (EqGPAX) มีค่าสูงสุดเท่ากับ 3.757 มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.340 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.440 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.455 โค้งมีลักษณะเบ้ขวา และ มีความโด่งน้อย (Platykurtic) โดยมีความเบ้เท่ากับ -0.484 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของความเบ้เท่ากับ 0.017 และความโด่งเท่ากับ -0.237 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของความโด่งเท่ากับ 0.033 ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าความเบ้และความโด่งแล้วข้อมูลยังคงเป็นโค้งปกติเนื่องจากมีค่าอยู่ระหว่าง -1.960 ถึง 1.960

2.2 การวิเคราะห์คะแนนมูลค่าเพิ่มของ คุณภาพโรงเรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การวิเคราะห์คะแนนมูลค่าเพิ่มของคุณภาพโรงเรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนำแนวคิดการวิเคราะห์ถดถอยพหุระดับ (Multilevel Regression Analysis) โดยการวิเคราะห์คะแนนมูลค่าเพิ่ม (Observed Value)

จากสร้างสมการทำนายโมเดลอย่างง่ายหรือโมเดลประหยัด ซึ่งได้จากการพัฒนาโมเดลตามขั้นตอนดังนี้ 1. โมเดลทำนายค่าเฉลี่ยแบบไม่มีเงื่อนไข (Unconditional Means Model) ($LL = -1.58547E + 004$, Deviance = 31709.442) 2. โมเดลการถดถอยโดยใช้ค่าเฉลี่ยเป็นตัวแปรตาม (regression with Means - as - Outcomes) ($LL = -1.52882E + 004$, Deviance = 30576.527) 3. โมเดลสัมประสิทธิ์สุ่ม (random - Coefficient model) ($LL = -1.58604E + 004$, Deviance = 31720.982) และ 4. โมเดลระยะตัดแกนตั้งและความชันเป็นตัวแปรตาม (intercepts and slopes - as - outcomes model) ($LL = -1.5241E + 004$, Deviance = 30482.179) จากนั้นสร้างสมการทำนายโมเดลอย่างง่ายหรือโมเดลประหยัดเพื่อวิเคราะห์คะแนนมูลค่าเพิ่มผลจากการวิเคราะห์ได้ค่า $LL = -1.5191E + 004$, และค่า Deviance = 30382.155 โมเดลประหยัดที่พัฒนาได้ดังนี้

$$EqGPAX_{ij} = Y_{00} + Y_{10} * GENDER_{ij} + Y_{20} * PARIN3_{ij} + Y_{01} * AREA_ZON_j + Y_{02} * STUTOTEA_j + Y_{11} * AREA_ZON_j * GENDER_{ij} + Y_{12} * STUTOTEA_j * GENDER_{ij} + Y_{21} * AREA_ZON_j * PARIN3_{ij} + Y_{22} * STUTOTEA_j * PARIN3_{ij} + u_{1j} * GENDER_{ij} + u_{2j} * PARIN3_{ij} + u_{0j} + r_{ij}$$

จากผลการวิเคราะห์มูลค่าเพิ่มด้วยโมเดลแบบประหัต มีไฟล์ข้อมูลส่วนที่เหลือ (Residual file) อยู่ 2 ไฟล์ เป็นไฟล์ข้อมูลในการวิเคราะห์ครั้งที่ 2 ระดับนักเรียน และการวิเคราะห์ครั้งที่ 3 ระดับสถานศึกษา ซึ่งไฟล์ข้อมูลในการวิเคราะห์ครั้งที่ 2 มีคะแนนมูลค่าเพิ่มจากการผลวิเคราะห์ข้อมูลที่มีค่าประมาณค่าโดยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square : OLS) และไฟล์ข้อมูลในการวิเคราะห์ครั้งที่ 3 มีคะแนนมูลค่าเพิ่มจากการผลวิเคราะห์ด้วยวิธีประมาณค่าของเบย์ (Baye's Estimation) ซึ่งวิธีการประมาณค่าของเบย์ (Baye's Estimation) เป็นวิธีการประมาณค่าด้วยค่าความเที่ยงของค่า OLS แต่ถ่วงน้ำหนักตามประชากร ซึ่งจากการศึกษาของ Raudenbush and Bryk (2002) พบว่าการ

ประมาณค่าของเบย์ (Baye's Estimation) มีความแม่นยำสูงและน่าเชื่อถือมากกว่าวิธีประมาณค่าโดยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (เพ็ญภัคร พันผา, 2554) ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้คะแนนมูลค่าเพิ่มที่ได้จากการวิเคราะห์ครั้งที่ 3 หรือการวิเคราะห์ในโมเดลสมมติฐาน(hypothetical model) ซึ่งเป็นผลจากการวิเคราะห์ด้วยวิธีการประมาณค่าของเบย์ (Baye's Estimation) พบว่าคะแนนมูลค่าเพิ่มทางการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์ด้วยโมเดลประหัตมีค่าสูงสุดเท่ากับ 0.261 และคะแนนต่ำสุดเท่ากับ -0.261 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.000 และคะแนนคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE) เท่ากับ 0.005 การแจกแจงของคะแนนมูลค่าเพิ่มมีการแจกแจงแบบปกติ (Normal Curve) ดังตารางที่ 7

ตาราง 7 ค่าสถิติเชิงบรรยายของคะแนนมูลค่าเพิ่มของ สถานศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์ด้วยโมเดลประหัต

ค่าสถิติ	พิสัย	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	$\bar{X}$	S.E.	S.D.
Value Added	0.005	-0.264	0.261	0.000	0.005	0.078

2.3 ผลการจัดกลุ่มคุณภาพคะแนนมูลค่าเพิ่มของสถานศึกษา

ในการจัดกลุ่มคุณภาพคะแนนมูลค่าเพิ่มของสถานศึกษา ผู้วิจัยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนมูลค่าเพิ่มของสถานศึกษา โดยใช้เกณฑ์ $\bar{X} \pm 1SD$ เป็นตัวแบ่งในการกำหนดช่วงคะแนน 4 ระดับ คือ < -0.078 = ปรับปรุง (D), -0.078 - <0.000 = ปานกลาง (C), 0.000 - 0.078 ดี (B) และ > 0.078

ดีมาก (A) (เอกลักษณ์ คล้ายสุบรรณ, 2559) ซึ่งพัฒนาเกณฑ์โดยอาศัยหลักการและแนวคิดของนักวิชาการที่กล่าวไว้ว่าเกณฑ์หมายถึงระดับหรือมาตรฐานถือว่าเป็นความสำเร็จของการดำเนินงานที่ใช้ตัดสินคุณภาพที่ต้องการวัดอาจมีทั้งเกณฑ์ขั้นต่ำขั้นสูงเป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นมาตรฐาน (ศิริกัญญา พวงสมบัติ, 2538; อุทุมพร จามรมาน, 2544; ศิริชัย กาญจนวาสี 2544) ดังตาราง 8

ตาราง 8 แสดงค่าสถิติพื้นฐานการแบ่งกลุ่มคุณภาพสถานศึกษาจากคะแนนมูลค่าเพิ่มของสถานศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์โมเดลประหยัด

สถิติ	A (ดีมาก)	B (ดี)	C (ปานกลาง)	D (ปรับปรุง)
N	32	91	73	30
Mean	0.115	0.033	-0.036	-0.133
Std. Deviation	0.043	0.022	0.023	0.051
Skewness	1.944	0.302	-0.183	-1.204
Std. Error of Skewness	0.414	0.253	0.281	0.427
Kurtosis	3.886	-0.852	-1.341	0.483
Std. Error of Kurtosis	0.809	0.500	0.555	0.833
Minimum	0.079	0.000	-0.076	-0.264
Maximum	0.261	0.078	-0.001	-0.079

จากตาราง 8 พบว่าจากการนำผลคะแนนมูลค่าเพิ่มมาจัดกลุ่มคุณภาพ ตามเกณฑ์การตัดสินการจัดกลุ่มคุณภาพคะแนนมูลค่าเพิ่ม (value added scores rating VAS rating) จำนวน 4 ระดับ แบ่งเป็น ระดับ A (ดีมาก) ระดับ B (ดี) ระดับ C (ปานกลาง) และระดับ D (ปรับปรุง) พบว่าระดับคุณภาพของคะแนนมูลค่าเพิ่มส่วนใหญ่อยู่ระดับคุณภาพ B (ดี) มากที่สุด 91 โรงเรียน รองลงมา คือ ระดับปานกลาง, ระดับดีมาก และระดับปรับปรุง (73, 32 และ 30 โรงเรียน) ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

ผลการพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพสถานศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การเปรียบเทียบด้วยวิธีเชิงเส้นตรง (LCM) และการวิเคราะห์มูลค่าเพิ่ม สามารถสรุปผลการพัฒนาได้ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยของผลการเรียนสะสมตลอดหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายที่จัดอธิพลของขนาดโรงเรียน (LGPA) แต่ละขนาดไม่มีความแตกต่างกันและผลการเรียนสะสมตลอดหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายหลังการปรับเทียบด้วยวิธีเชิงเส้นตรง (EqGPAX) มีค่าสูงสุดเท่ากับ 3.757 ค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.340 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.440 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.455 การแจกแจงของผลการเรียนสะสมหลังการปรับเทียบ (EqGPAX) มีการแจกแจงแบบปกติ (Normal Curve)

2. คะแนนมูลค่าเพิ่มทางการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์ด้วยโมเดลประหยัดมีค่าสูงสุดเท่ากับ 0.261 และคะแนนต่ำสุดเท่ากับ -0.261 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.000 และคะแนนคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE) เท่ากับ 0.005 การแจกแจงของคะแนนมูลค่าเพิ่มมีการแจกแจงแบบปกติ (Normal Curve)

3. การจัดกลุ่มคุณภาพสถานศึกษาจากคะแนนมูลค่าเพิ่มตามเกณฑ์การตัดสินการจัดกลุ่มคุณภาพคะแนนมูลค่าเพิ่ม (Value added scores rating VAS rating) ได้จำนวน 4 ระดับ ได้แก่ ระดับ A (ดีมาก) ระดับ B (ดี) ระดับ C (ปานกลาง) และระดับ D (ปรับปรุง) พบว่าระดับคุณภาพของคะแนนมูลค่าเพิ่มส่วนใหญ่อยู่ระดับคุณภาพ B (ดี) มากที่สุด 91 โรงเรียน รองลงมา คือ ระดับปานกลาง, ระดับดีมาก และระดับปรับปรุง (73, 32 และ 30 โรงเรียน) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอตามประเด็นในการพัฒนาตัวชี้วัดการประเมินคุณภาพสถานศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2 ประเด็น คือ ประเด็นแรกการปรับเทียบค่าเฉลี่ยของผลการเรียนสะสมตลอดหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (GPA) และค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมของผลการสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของโรงเรียนด้วยวิธี LCM

ประเด็นที่สองการวิเคราะห์มูลค่าเพิ่มทางการศึกษาของสถานศึกษาด้วยโมเดลประหยัดและการจัดกลุ่มคุณภาพสถานศึกษาตามคะแนนมูลค่าเพิ่ม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การปรับเทียบค่าเฉลี่ยของผลการเรียนสะสมตลอดหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (GPA) และค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมของผลการสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของโรงเรียนด้วยวิธีเชิงเส้นตรง (LCM) โดยก่อนที่จะนำค่าเฉลี่ยของผลการเรียนสะสมตลอดหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (GPA) ไปวิเคราะห์ปรับเทียบ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของขนาดโรงเรียนก่อนเพื่อไม่ให้ผลของขนาดโรงเรียนมีอิทธิพลต่อค่าคะแนนเฉลี่ยของผลการเรียนสะสมตลอดหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งจากการศึกษางานของพัชรินทร์ เหลสกุล (2559), เรืองเดช ศิริกิจ (2554), เพชร ชัยมูล (2552), ประกฤษยา ทักซิโณ (2552), RekaZend (2016) , Levacic และ Jenkins (2006) พบว่าปัจจัยขนาดของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและค่าเฉลี่ยของผลการเรียนสะสมตลอดหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (GPA) ของโรงเรียนแต่ละขนาดมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเมื่อผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของขนาดโรงเรียนโดยใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนนเฉลี่ยสะสมของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งหมดและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งเป็นค่าคงที่เดียวกันของโรงเรียนแต่ละขนาดมาปรับค่าคะแนนให้อยู่ในสเกลเดียวกันโดยอาศัยหลักการสำคัญการแปลงคะแนนแบบเส้นตรงนั้นคือการเปลี่ยนคะแนนดิบให้อยู่ในมาตรที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานร่วมกัน ทำให้ค่าเฉลี่ยของผลการเรียนสะสมตลอดหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายที่ขจัดอิทธิพลของขนาดโรงเรียน (LGPA) ของโรงเรียนแต่ละขนาดไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งหลังจากนำค่าเฉลี่ยของผลการเรียนสะสมตลอดหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายที่ขจัดอิทธิพลของขนาดโรงเรียน (LGPA) มาปรับเทียบด้วยวิธีเชิงเส้นตรง (Linear Equating Method) โดยใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมของผลการสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O - NET) พบว่าผลการเรียนสะสมตลอดหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายหลังการปรับเทียบ (EqGPAX) มีค่าสูงสุดเท่ากับ 3.757 ค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.340 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.440 และคะแนนคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE) เท่ากับ 0.005

การแจกแจงของคะแนนมูลค่าเพิ่มมีการแจกแจงแบบปกติ (Normal Curve) ทั้งนี้การนำแนวคิดการปรับเทียบคะแนนก่อนการวิเคราะห์มูลค่าเพิ่มของสถานศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพการศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นการแก้ปัญหาของการนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาใช้เพื่อวัดผลการปฏิบัติของโรงเรียนเนื่องจากมักพบปัญหาในด้านความเป็นมาตรฐานของแบบทดสอบที่ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความแตกต่างกันในโรงเรียนแต่ละแห่ง รวมทั้งการปล่อยเกรดหรือลดเกรดของแต่ละโรงเรียน ทำให้การนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมาใช้เปรียบเทียบคุณภาพโรงเรียนเกิดความไม่ยุติธรรม (จตุภูมิ เขตจัตุรัส, 2557) สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริชัย กาญจนวาสี (2551) ที่ได้มีการพัฒนาวิธีการปรับเทียบ (equating) ผลการ เรียนเฉลี่ยสะสมตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ (GPAX) โดยใช้คะแนนการทดสอบทางการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับชาติ (O - NET) ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อให้ผลคะแนนเฉลี่ยสะสมของนักเรียนที่มาจากสถานศึกษาที่ต่างกันสามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้อย่างทัดเทียมกัน ซึ่งวิธีการปรับเทียบดังกล่าวนี้เป็นกระบวนการที่ใช้กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนสอบจากแบบสอบต่างฉบับกันที่วัดคุณลักษณะเดียวกัน ทั้งนี้จากรายงานวิจัยดังกล่าวได้มีข้อเสนอแนะให้มีการปรับเทียบผลการเรียนเฉลี่ยสะสมของนักเรียนก่อนนำไปใช้ต่อไป นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ จตุภูมิ เขตจัตุรัส (2557) ที่ได้ศึกษาการเปรียบเทียบประสิทธิภาพของวิธีการวิเคราะห์คะแนนมูลค่าเพิ่มของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างวิธีการที่มีการปรับเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยวิธีเชิงเส้นตรง กับวิธีการที่ไม่มีการปรับเทียบคะแนน พบว่าในทุกวิชาคะแนนมูลค่าเพิ่มของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่วัดได้จากวิธีการที่มีการปรับเทียบคะแนนก่อนทำการวิเคราะห์คะแนนมูลค่าเพิ่มจะมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของคะแนนเฉลี่ย (SE) ต่ำกว่าวิธีการที่ไม่มีการปรับเทียบคะแนนก่อน และในปี 2561 ยังได้ศึกษาพัฒนาระบบการวัดมูลค่าเพิ่มของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยการปรับเทียบคะแนนผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (GPAX) ด้วยคะแนนผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (ONET) พร้อมทั้งได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยประยุกต์แนวคิด

แบบจำลองฟังก์ชันการผลิตทางการศึกษา (Educational production function model) มาใช้ ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ด้วยโมเดลมูลค่าเพิ่มทางการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบและประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาต่อไป

2. คะแนนมูลค่าเพิ่มทางการศึกษาของสถานศึกษาจากผลวิเคราะห์ด้วยโมเดลประหยัดในการพัฒนาตัวชี้วัดการประเมินคุณภาพสถานศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่าคะแนนมูลค่าเพิ่มที่ได้มีค่าสูงสุดเท่ากับ 0.261 และคะแนนต่ำสุดเท่ากับ -0.261 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.000 และคะแนนคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE) เท่ากับ 0.005 การแจกแจงของคะแนนมูลค่าเพิ่มมีการแจกแจงแบบปกติ (Normal Curve) โดยคะแนนมูลค่าเพิ่มที่ได้จากโมเดลประหยัดถือเป็นคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้ควบคุมอิทธิพลของตัวแปรแทรกซ้อนจากโมเดลประหยัดได้แก่ตัวแปรระดับนักเรียนประกอบด้วย เพศ (GENDER) เศรษฐฐานะของครอบครัว (PARIN3) และระดับโรงเรียนประกอบด้วยตำแหน่งที่ตั้งของสถานศึกษา (AREA_ZON) สัดส่วนจำนวนนักเรียนต่อครู (STUTOTEA) จึงทำให้ฐานหรือจุดเริ่มต้นในการเปรียบเทียบประสิทธิผลของโรงเรียนมีความทัดเทียมกัน นอกจากนี้ประสิทธิภาพของโมเดลมูลค่าเพิ่มยังช่วยจัดความลำเอียงที่สามารถอธิบายการดำเนินงานของครูและโรงเรียนได้อย่างแม่นยำ ซึ่งจากการเปรียบเทียบความกลมกลืนของโมเดลวัดมูลค่าเพิ่มทางการศึกษาในขั้นตอนการพัฒนาพบว่าผลการเปรียบเทียบความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลทั้ง 5 โมเดลโดยการรายงานจากค่า Log - Likelihood (LL) และ Deviance ซึ่งเกณฑ์ในการพิจารณาจะเปรียบเทียบจากค่า Log - Likelihood (LL) และ Deviance ยิ่งค่า LL และ Deviance มีค่าน้อย ยิ่งแสดงว่ากลมกลืนกับข้อมูลดี (เอกลักษณ์ คล้ายสุบรรณ, 2559) ซึ่งจากผลการพัฒนาโมเดลประหยัดพบว่าค่า LL เท่ากับ $-1.519108E + 004$ และค่า Deviance เท่ากับ 30382.155 ซึ่งมีค่าน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับในแต่ละโมเดลตามขั้นตอนการพัฒนาโมเดลประหยัด นอกจากนี้คะแนนมูลค่าเพิ่มยังมีประโยชน์ต่อนักวิจัยสามารถนำผลการประเมินมาจัดอันดับ (Ranking) ประสิทธิภาพของโรงเรียนโดยการควบคุมตัวแปรคุณลักษณะของนักเรียนและคุณลักษณะโรงเรียนหรือสิ่งแวดล้อม ซึ่งจากผลการศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจัดกลุ่มคุณภาพสถานศึกษาจาก

คะแนนมูลค่าเพิ่มตามเกณฑ์การตัดสินการจัดกลุ่มคุณภาพคะแนนมูลค่าเพิ่ม (Value added scores rating ; VAS rating) ได้จำนวน 4 ระดับ ได้แก่ ระดับ A (ดีมาก) ระดับ B (ดี) ระดับ C (ปานกลาง) และระดับ D (ปรับปรุง) พบว่าระดับคุณภาพของคะแนนมูลค่าเพิ่มส่วนใหญ่อยู่ระดับคุณภาพ B (ดี) มากที่สุด 91 โรงเรียน รองลงมา คือ ระดับปานกลาง, ระดับดีมาก และระดับปรับปรุง (73, 32 และ 30 โรงเรียน) ตามลำดับ การจัดระดับคุณภาพโรงเรียนโดยรวมมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำผลไปตัดสินคุณภาพการดำเนินงานของโรงเรียน การจัดระดับคุณภาพโรงเรียนด้วยคะแนนมูลค่าเพิ่มช่วยให้เห็นคุณภาพการดำเนินงานของโรงเรียนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น จากผลการศึกษาของ เพ็ญภคร พินผา (2554) พบว่าผลการจัดอันดับประสิทธิภาพของโรงเรียนระหว่างคะแนนมูลค่าเพิ่มกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างชัดเจนและอันดับประสิทธิภาพของโรงเรียนที่พิจารณาจากคะแนนมูลค่าเพิ่มเปลี่ยนแปลงไปจากอันดับประสิทธิภาพของโรงเรียนที่พิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างเด่นชัดเช่นกันเมื่อเปรียบเทียบความถูกต้องแม่นยำ (Accuracy) เป็นที่ยอมรับ (Acceptable) ของสังคมคะแนนมูลค่าเพิ่มถือว่ามีความเที่ยง (Reliable) ความตรง (Validity) สามารถใช้ได้กับคะแนนที่มีมาตรวัดในแนวตั้ง (Vertical scaled scores) และข้อมูลระยะยาว (Longitudinal data) ได้ คะแนนมูลค่าเพิ่มจึงถือว่าเป็นตัวบ่งชี้ (Indicator) ที่สำคัญมากในการบอกประสิทธิภาพของโรงเรียนที่นักวิชานักวิชาการ นักวัดและประเมินผลตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ยอมรับและเชื่อถือมากกว่าคะแนนดิบ (Manzi, San Martin & Van Bellegem, 2010)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่าการศึกษาวิเคราะห์จัดอิทธิพลของขนาดโรงเรียนทำให้ค่าเฉลี่ยของผลการเรียนสะสมตลอดหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนแต่ละขนาดไม่มีความแตกต่างกัน ดังนั้นในการศึกษาที่มีการนำเอาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มาจากโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันมาเปรียบเทียบกันจึงควรทำการวิเคราะห์จัดอิทธิพลของขนาดโรงเรียนก่อนเพื่อให้ผลการเปรียบเทียบมีความเที่ยง (Reliable) ความตรง (Validity) เกิดความยุติธรรม

2. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสะสมของนักเรียนโดยใช้ผลการสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) มาเป็นส่วนร่วมในการเปรียบเทียบซึ่งผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐานที่ดำเนินการทดสอบโดยสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (สทศ.) อาจมีข้อจำกัดในการเผยแพร่ข้อมูลผลการทดสอบเป็นรายบุคคลเนื่องจากผิดพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร ทำให้ข้อมูลที่ได้จาก สทศ. ไม่สามารถเชื่อมโยงกับข้อมูลภูมิหลังของนักเรียนได้ ดังนั้นในการออกแบบการวิจัยผู้วิจัยควรใช้ผลการทดสอบที่เป็นมาตรฐานอื่น เช่น การทดสอบด้วยข้อสอบมาตรฐานกลางของสำนักทดสอบทางการศึกษา สพฐ. มาเป็นส่วนร่วมในการเปรียบเทียบ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ตัวแปรตามคือค่าเฉลี่ยของผลการเรียนสะสมตลอดหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายและใช้วิธีเปรียบเทียบเชิงเส้นตรง (Linear Equating Method) เป็นวิธีการเปรียบเทียบเพียงวิธีเดียว ดังนั้นควรมีการศึกษาความตรงเชิงพยากรณ์ของเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสะสมของนักเรียนและศึกษาคุณสมบัติความไม่แปรเปลี่ยน (Invariance) ของการเปรียบเทียบ โดยพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยแต่ละรายวิชา รวมทั้งศึกษาความเหมาะสมของวิธีการเปรียบเทียบในแต่ละรายวิชาด้วย

เอกสารอ้างอิง

- จตุภูมิ เขตจัตุรัส. (2552). การวัดมูลค่าเพิ่ม : วิธีการทางเลือกในการวัดคุณภาพการศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 32(4) ,1-12.
- _____. (2557). การจัดระดับคุณภาพโรงเรียนโดยใช้คะแนนมูลค่าเพิ่มด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 37(3) ,48-56.
- _____. (2561). *โครงการพัฒนาระบบการวัดมูลค่าเพิ่มของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อติดตามและประเมินผล การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. รายงานการวิจัย : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประภคิตา ทักษิณ. (2552). *การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาวิชาวิทยาศาสตร์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน : การประยุกต์ใช้การทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบและโมเดลมูลค่าเพิ่ม*. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชรินทร์ เหล็กกุล. (2559). *การวิเคราะห์โมเดลการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์สำหรับการ ศึกษาขั้นพื้นฐานในประชาคมอาเซียน : การประยุกต์ใช้โมเดลมูลค่าเพิ่มและวิธีการประมาณค่าความสามารถ*. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพชร ชัยมูล. (2552). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการเรียนรู้กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 : การวิเคราะห์พหุระดับโดยใช้โมเดลระดับลดหลั่น เชิงเส้น*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- เพ็ญภรณ์ พันผา. (2554). *การพัฒนาโมเดลมูลค่าเพิ่มพหุระดับเพื่อการวัดประสิทธิผลของโรงเรียน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เรืองเดช ศิริกิจ. (2554). การวิเคราะห์เปรียบเทียบโมเดลการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาวิชาคณิตศาสตร์ : การประยุกต์ใช้โมเดลมูลค่าเพิ่มที่มีการวิเคราะห์การทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบและการวิเคราะห์การทำหน้าที่ต่างกันของตัวลวง. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริกัญญา พวงสมบัติ. (2538). การพัฒนาเกณฑ์การประเมินโครงการสุขภาพด้านการจัดบริการสุขภาพใน โรงเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2544). การวิเคราะห์ส่วนประกอบความแปรปรวนทางการศึกษา. *วิธีวิทยาการวิจัย*. 11(1), 19-27.
- _____. (2551). การพัฒนาวิธีการเปรียบเทียบผลการเรียนเฉลี่ยสะสมตามกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยใช้คะแนน O - NET ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. *วิธีวิทยาการวิจัย*. 21(3), 313-339.
- อรทัย เจริญสิทธิ์. (2559). การพัฒนาวิธีการเปรียบเทียบสเกลผลการเรียนสะสมตลอดหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า โดยการขจัดอิทธิพลของขนาดโรงเรียน และใช้คะแนนผลการสอบทาง การศึกษาแห่งชาติ ขึ้นพื้นฐานเป็นคะแนนเชื่อมโยง. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัย วัดผลและสถิติการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ , มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อุทุมพร จามรมาน. (2544). รายงานวิจัยของโครงการวิจัยและพัฒนาเรื่องดัชนีเกณฑ์และวิธีการประเมิน คุณภาพ การศึกษาภายในและภายนอกสำหรับสถาบันอุดมศึกษาไทย. คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอกลักษณ์ คล้ายสุบรรณ. (2559). โมเดลการวัดมูลค่าเพิ่มทางการศึกษาสำหรับวัดคุณภาพสถานศึกษาด้วยการใช้ ผลรวม ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและผลการประเมินและรับรองคุณภาพของโรงเรียน. *Veridian E - Journal*, Silpakorn University. 9 (1), 1041-1052.
- Raudenbush, S.W.& Bryk, A. S. (2002). *Hierarchical Linear Models : Applications and Data Analysis Methods*. (2nd ed). London : Sage
- Klein, S., Freedman, D., Shavelson, R., & Bolus, R. (2008). Assessing school effectiveness. *Evaluation Review*, 32(6), 511-525.
- Levacic, R., & Jenkins, A. (2006). Evaluating the effectiveness of specialist school in england. *School Effectiveness and School Improvement*. 17(3), 229 – 254.
- Manzi, J., San Martin, E., & Van Bellegem, S. (2010). *School system evaluation by value - added analysis under endogeneity*. International Association for Research and Teaching. ECORE Discussion Paper.
- RekaiZenda. (2016). Essential teaching methods to enhance learner academic achievement in physical sciences in rural secondary schools, *Emerald Publishing Limited*. 2398-5348, 118 No. 3/4, pp. 170-184.

Development of Administrator Role Indicators for Encouraging Efficiency on Learning Management in School

Chanchai Wongsirasawat

Ph.D. (Vocational Education Administration), Assistant Professor
Program in Educational Administration, Faculty of Education
Walaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

Phadungchai Pupat

Ph.D. (Educational Measurement and Evaluation), Lecturer
Faculty of Industrial Education and Technology
King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang

Received : November 22, 2018/ **Revised :** June 7, 2019/ **Accepted :** June 14, 2019

Abstract

The purposes of this research were to 1) development of administrator role indicators for encouraging efficiency on learning management in school and 2) approved the quality of administrator role indicators for encouraging efficiency on learning management in school. The research methodology consisted of 2 steps. Step 1 : Synthesize of administrator role indicators for encouraging efficiency learning management in school from related documents and research both in the country and foreign countries. The research instrument used was a record form. The data were analyzed by using content analysis and develop draft the administrator role indicators. Step 2 : Approved the quality of administrator role indicators using focus group discussions involving 12 specialists. The research instruments used for the data collection were a record form and a questionnaire about validity, sensitivity, neutrality, reliability, propriety and feasibility. The data were analyzed by using mean standard deviation and content analysis.

The research findings were : 1) The administrator role indicators for encouraging efficiency on learning management in school consisted of 5 components and composed of 15 indicators that were : (1) development quality of education composed of 4 indicators, (2) support for learning management composed of 3 indicators, (3) leadership composed of 3 indicators, (4) morality and ethics composed of 3 indicators and, (5) creating a network party composed of 2 indicators. 2) The propriety and feasibility of the administrator role indicators for encouraging efficiency on learning management in school were overall at a high level and found that in overall the values of validity, sensitivity and neutrality also met the criteria in every indicators and the reliability at 0.90.

Keywords: Indicator, Administrator Role, Efficiency on Learning Management

การพัฒนาตัวชี้วัดบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมประสิทธิภาพ การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา

ชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์

ค.อ.ด. (การบริหารอาชีวศึกษา), ผู้ช่วยศาสตราจารย์
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ผดุงชัย ภูพัฒน์

ค.ด. (การวัดและประเมินผลการศึกษา), อาจารย์
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

วันรับบทความ : 22 พฤศจิกายน 2561/ วันแก้ไขบทความ : 7 มิถุนายน 2562/
วันตอบรับบทความ : 14 มิถุนายน 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาตัวชี้วัดบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา และ 2) ตรวจสอบคุณภาพตัวชี้วัดบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาตัวชี้วัดบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมประสิทธิภาพ การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา แหล่งข้อมูล คือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบบันทึก การวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์เนื้อหา และดำเนินการยกร่างตัวชี้วัด และขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพตัวชี้วัดบทบาทผู้บริหาร ดำเนินการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบบันทึก และแบบสอบถามความตรง ความไว ความเป็นกลาง ความเที่ยง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ตัวชี้วัดบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ จำนวน 15 ตัวชี้วัด มีรายละเอียดดังนี้ (1) การพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีจำนวน 4 ตัวชี้วัด (2) การสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ มีจำนวน 3 ตัวชี้วัด (3) การมีภาวะผู้นำ มีจำนวน 3 ตัวชี้วัด (4) การมีคุณธรรมและจริยธรรม มีจำนวน 3 ตัวชี้วัด และ (5) การสร้างภาคีเครือข่าย มีจำนวน 2 ตัวชี้วัด และ 2) ตัวชี้วัดบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมมีความตรง ความไว และความเป็นกลางเป็นไปตามเกณฑ์ทุกตัวชี้วัด ความเที่ยงมีค่าเท่ากับ 0.90 และโดยภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ตัวชี้วัด, บทบาทผู้บริหาร, ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ เป็นการพัฒนาทุนมนุษย์ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ายิ่งกว่าทรัพยากรใด ๆ เพราะคุณภาพของบุคคลเป็นสิ่งสำคัญต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ การจัดการศึกษาเป็นหน้าที่หลักของรัฐที่จะต้องจัดบริการให้แก่ประชาชนทุกคนในชาติอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพและให้ความสำคัญต่อองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 289 ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 41 ให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อมและความต้องการภายในท้องถิ่น อันจะเป็นการบริหารการศึกษาของไทยที่มุ่งกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น โดยเฉพาะการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กระจายอำนาจการจัดการศึกษาลงสู่หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาโดยตรงและให้หน่วยงานต้นสังกัดมีอำนาจหน้าที่เป็นผู้กำกับดูแลส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว และองค์กรทางสังคมของหน่วยงานต้นสังกัดนั้น ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ซึ่งในปัจจุบันความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 ทั้งในส่วนที่เป็นแรงกดดันภายนอก ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก อันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 (The Fourth Industrial Revolution) การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ 2573 (Sustainable Development Goals : SDGs 2030) ที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบัน รวมทั้งผลกระทบของการเป็นประชาคมอาเซียน และการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ยังไม่เหมาะสม ขาดความคล่องตัว ยังมีความเหลื่อมล้ำในด้านโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา รวมทั้งปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และการขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะของคนไทยส่วนใหญ่ ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ที่ต้องปรับเปลี่ยนให้สนองและรองรับความท้าทายดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นกลไกหลัก

ของการขับเคลื่อนประเทศ ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับใหม่ กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) ดังนั้นในปัจจุบันกรอบแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่กำหนดขึ้นได้ถูกนำมาเป็นกรอบในการวางแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ในด้านการพัฒนาจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพของคนในชาติ ให้มีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศไทยสู่ยุค 4.0 ซึ่งเป็นยุคของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรมที่ต้องอาศัยกำลังคนที่มีความรู้ความสามารถในการขับเคลื่อนไปสู่การเป็นประเทศที่มั่นคงและยั่งยืนอย่างป็นรูปธรรม มีการปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจ ปฏิรูปการวิจัยและการศึกษา โดยการผนึกกำลังกับเครือข่ายพันธมิตรทางธุรกิจ การวิจัยพัฒนา และบุคลากรระดับโลก (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2559) และการจัดการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐาน ที่อยู่ภายใต้การกำกับของกระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่ส่งเสริมให้ประชากรวัยเรียนทุกคน ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงตามศักยภาพของแต่ละบุคคล มีความรู้ ทักษะ คุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร รวมถึงพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อคุณภาพการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558)

ผู้บริหารถือเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อเด็กในศตวรรษที่ 21 ดังนั้นผู้บริหารมีบทบาทในระดับนโยบายควรมีความใส่ใจต่อเรื่องการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องนำสถานศึกษาของตนเองเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 และรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษาในสถานศึกษาของตนเองในด้านต่างๆ กล่าวคือผู้บริหารต้องมีทักษะ และความสามารถในการบริหารการเปลี่ยนแปลงให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมอย่างรวดเร็ว และสลับซับซ้อนอย่างมากมายการบริหารจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารที่มีความรู้ ouse ความสามารถ และมีกระบวนการบริหารที่ดีมีประสิทธิภาพ

(เสนห์ จัยโต, 2545) บทบาทผู้บริหารในสถานศึกษา จึงต้องเป็นผู้ขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติและตระหนักถึง ศักยภาพของสถานศึกษาต่อการเปลี่ยนแปลง สนับสนุน ต่อการพัฒนาการสอนและผลลัพธ์การเรียนรู้ในโรงเรียน ต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ และเป็นผู้สนับสนุนในการ เปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา

จากที่กล่าวมาผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นบุคคล ที่เป็นกุญแจสำคัญในสถานศึกษาที่มีบทบาทต่อการ จัดการศึกษาให้เกิดคุณภาพในการกำหนดนโยบายที่ใช้ใน การพัฒนาสถานศึกษา การสร้างความเข้าใจทำให้ บุคลากรในสถานศึกษาสามารถพัฒนาและยกระดับการ จัดการศึกษา ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการพัฒนาตัวชี้วัด บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการ เรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อให้หน่วยงานและผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียทางการศึกษาสามารถใช้เป็นสารสนเทศที่สำคัญ มาใช้ในการวางแผนและพัฒนาให้เกิดแนวทางเพื่อใช้ ประโยชน์ในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาและ สถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดบทบาทผู้บริหารในการ ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา
2. เพื่อตรวจสอบคุณภาพตัวชี้วัดบทบาทผู้บริหาร ในการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้มุ่งพัฒนาตัวชี้วัดบทบาท ผู้บริหารในการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาที่สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการวิจัยด้วยวิธีการวิเคราะห์เอกสาร และการสนทนา กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินงานการพัฒนาตัวชี้วัดบทบาทผู้บริหาร ในการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา มีรายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาตัวชี้วัดบทบาทผู้บริหาร ในการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา แหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งใน

และต่างประเทศ เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ประเทศไทย 4.0 แผนการศึกษาแห่งชาติ การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษ ที่ 21 การจัดการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การ เรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง การบริหารโดยใช้โรงเรียน เป็นฐาน การบริหารแบบมีส่วนร่วม และการเรียนรู้ ตลอดชีวิต โดยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบบันทึก การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษา เอกสารที่กำหนดไว้ในแหล่งข้อมูลแล้วบันทึกตามประเด็น ที่กำหนดเพื่อนำมาয়กร่างกรอบและตัวชี้วัด การวิเคราะห์ ข้อมูล คือ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อยกร่างตัวชี้วัดบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริม ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบคุณภาพตัวชี้วัดบทบาท ผู้บริหารในการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษา ดำเนินการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน โดยมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ กลุ่มที่ 1 นักวิชาการทางการบริหารการศึกษา หลักสูตรและการสอน และการวัดและประเมินผล กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษาที่มี ประสบการณ์การบริหารตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป กลุ่มที่ 3 ครูผู้สอน ตำแหน่งวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ และกลุ่มที่ 4ศึกษานิเทศก์ตำแหน่งวิทยฐานะเชี่ยวชาญ โดยเลือก แบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบบันทึก และแบบสอบถามพิจารณาความตรง (Validity) ความไว (Sensitivity) ความเป็นกลาง (Neutrality) ความเที่ยง (Reliability) ความเหมาะสม (Propriety) และความเป็นไปได้ (Feasibility) (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2555; ศิริชัย กาญจนาวสี, 2552; กมล สุดประเสริฐ, 2543; Johnstone, 1981) การ วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวชี้วัดบทบาทผู้บริหาร ในการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

ผลการกำหนดกรอบตัวชี้วัดบทบาทผู้บริหารใน การส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา

ได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จากนั้น
ยกร่างกรอบและตัวชี้วัด และจัดประชุมการสนทนากลุ่ม
ผู้เชี่ยวชาญ ได้ข้อสรุปดังนี้

ตัวชี้วัดบทบาท ผู้บริหารในการส่งเสริม
ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ประกอบด้วย
5 องค์ประกอบ จำนวน 15 ตัวชี้วัด ดังตาราง 1

ตาราง 1 รายละเอียดองค์ประกอบและตัวชี้วัดบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ใน
สถานศึกษา

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
1. การพัฒนาคุณภาพการศึกษา	1.1 การบริหารหลักสูตร 1.2 การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ 1.3 การพัฒนางานประกันคุณภาพการศึกษา 1.4 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล
2. การสนับสนุนการจัดการเรียนรู้	2.1 การสร้างขวัญและกำลังใจ 2.2 การบริหารแบบมีส่วนร่วม 2.3 การพัฒนาครู
3. การมีภาวะผู้นำ	3.1 ความเป็นผู้นำทางวิชาการ 3.2 ความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง 3.3 ความรอบรู้ในเทคโนโลยีสารสนเทศ
4. การมีคุณธรรมและจริยธรรม	4.1 ความซื่อสัตย์ 4.2 ความรับผิดชอบ 4.3 ความเป็นกัลยาณมิตร
5. การสร้างภาคีเครือข่าย	5.1 ความเข้มแข็งของภาคีเครือข่าย 5.2 ความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย

ผลการตรวจสอบคุณภาพตัวชี้วัดบทบาทผู้บริหาร
ในการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา
ของผู้เชี่ยวชาญ มีรายละเอียดดังนี้

ผลการวิเคราะห์ความตรงของตัวชี้วัดบทบาท
ผู้บริหารในการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้
ในสถานศึกษา พบว่า มีความตรงเท่ากับ 0.91-1.00
ซึ่งมีค่าสูงกว่า 0.5 แสดงว่าตัวชี้วัดทุกตัวมีความตรง
เชิงเนื้อหา (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2542)

ผลการวิเคราะห์ความไวของตัวชี้วัดบทบาท
ผู้บริหารในการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้
ในสถานศึกษา พบว่า มีความตรงเท่ากับ 0.83-1.00
ซึ่งมีค่าสูงกว่า 0.5 แสดงว่าตัวชี้วัดทุกตัวมีความไว

ผลการวิเคราะห์ความเป็นกลางของตัวชี้วัด
บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการ
เรียนรู้ในสถานศึกษา พบว่า มีความเป็นกลางเท่ากับ
1.00 ทุกตัว ซึ่งมีค่าสูงกว่า 0.5 แสดงว่าตัวชี้วัดทุกตัว
มีความเป็นกลาง

ผลการวิเคราะห์ด้านความเที่ยงของตัวชี้วัด
บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการ
เรียนรู้ในสถานศึกษาตามวิธีของ Cronbach เพื่อหาค่า
สัมประสิทธิ์แอลฟา หรือ Cronbach's Alpha Coefficient
(Cronbach, 1990) พบว่า มีความเที่ยงเท่ากับ 0.90
ดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ความตรง ความไว ความเป็นกลาง และความเที่ยงของตัวชี้วัดบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา

รายการ	ความตรง	ความไว	ความเป็นกลาง	ความเที่ยง
ค่า	0.91 -1.00	0.83-1.00	1.00 ทุกตัว	0.90
เกณฑ์การยอมรับ	0.50 ขึ้นไป	0.50 ขึ้นไป	0.50 ขึ้นไป	0.70 ขึ้นไป

และเมื่อพิจารณาความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของตัวชี้วัด พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าตัวชี้วัดบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาด้านความเหมาะสมเป็นรายองค์ประกอบพบว่า อยู่ในระดับมาก 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ การมีคุณธรรมและจริยธรรม การมีภาวะผู้นำ และการสร้างภาคีเครือข่าย ตามลำดับ ส่วนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละองค์ประกอบ มีรายละเอียดดังนี้

การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวชี้วัด พบว่า ตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมสูงสุด คือ การพัฒนางานการประกันคุณภาพการศึกษา รองลงมา คือ การบริหารหลักสูตร ส่วนตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมต่ำสุด คือ การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

การสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวชี้วัด พบว่า ตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมสูงสุด คือ การพัฒนาครู รองลงมาคือ ค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ การสร้างขวัญและกำลังใจและการบริหารแบบมีส่วนร่วม

การมีภาวะผู้นำ ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวชี้วัด พบว่า ตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมสูงสุด คือ ความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง รองลงมาคือ ความเป็นผู้นำทางวิชาการ ส่วนตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมต่ำสุด คือ ความรอบรู้ในเทคโนโลยีสารสนเทศ

การมีคุณธรรมและจริยธรรม ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวชี้วัด พบว่า ตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมสูงสุด คือ ความซื่อสัตย์ รองลงมาคือ ความรับผิดชอบ ส่วนตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมต่ำสุดคือ ความเป็นกัลยาณมิตร

การสร้างภาคีเครือข่าย ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวชี้วัด พบว่า ตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมสูงสุด คือ ความเข้มแข็งของภาคีเครือข่าย รองลงมาคือ ความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย

และเมื่อพิจารณาด้านความเป็นไปได้เป็นรายองค์ประกอบ พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีคุณธรรมและจริยธรรม การมีภาวะผู้นำ และการสร้างภาคีเครือข่าย ตามลำดับ ส่วนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละองค์ประกอบ มีรายละเอียดดังนี้

การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในภาพรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวชี้วัด พบว่า ตัวชี้วัดที่มีความเป็นไปได้สูงสุด คือ การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล รองลงมา คือ การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ส่วนตัวชี้วัดที่มีความเป็นไปได้ต่ำสุด คือ การประกันคุณภาพการศึกษา

การสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ในภาพรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวชี้วัด พบว่า ตัวชี้วัดที่มีความเป็นไปได้สูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 รายการ คือ การพัฒนาครู และการบริหารแบบมีส่วนร่วม รองลงมาคือ การสร้างขวัญและกำลังใจ

การมีภาวะผู้นำ ในภาพรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวชี้วัด พบว่า ตัวชี้วัดที่มีความเป็นไปได้สูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 รายการ คือ ความเป็นผู้นำทางวิชาการ และความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง รองลงมาคือ ความรอบรู้ในเทคโนโลยีสารสนเทศ

การมีคุณธรรมและจริยธรรม ในภาพรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวชี้วัด พบว่า ตัวชี้วัดที่มีความเป็นไปได้สูงสุด คือ ความเป็นกัลยาณมิตร รองลงมาคือ ความรับผิดชอบ ส่วนตัวชี้วัดที่มีความเป็นไปได้ต่ำสุดคือ ความซื่อสัตย์

การสร้างภาคีเครือข่าย ในภาพรวมมีความเป็น ภาคีเครือข่ายรองลงมา คือ ความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย
 ไปได้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวชี้วัด พบว่า ได้ผลดังตาราง 3
 ตัวชี้วัดที่มีความเป็นไปได้สูงสุด คือ ความเข้มแข็งของ

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของตัวชี้วัดบทบาท
 ผู้บริหารในการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	ความคิดเห็น					
	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	X	S.D.	ระดับ	X	S.D.	ระดับ
1. การพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.54	0.47	มากที่สุด	4.62	0.45	มากที่สุด
1.1 การบริหารหลักสูตร	4.58	0.51	มากที่สุด	4.58	0.51	มากที่สุด
1.2 การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้	4.50	0.52	มาก	4.67	0.49	มากที่สุด
1.3 การพัฒนางานการประกัน คุณภาพการศึกษา	4.67	0.49	มากที่สุด	4.50	0.67	มาก
1.4 การนิเทศ กำกับ ติดตามและ ประเมินผล	4.42	0.69	มาก	4.75	0.45	มากที่สุด
2. การสนับสนุนการจัดการเรียนรู้	4.47	0.50	มาก	4.56	0.50	มากที่สุด
2.1 การสร้างขวัญและกำลังใจ	4.42	0.67	มาก	4.50	0.52	มาก
2.2 การบริหารแบบมีส่วนร่วม	4.42	0.51	มาก	4.58	0.51	มากที่สุด
2.3 การพัฒนาครู	4.58	0.51	มากที่สุด	4.58	0.51	มากที่สุด
3. การมีภาวะผู้นำ	4.42	0.55	มาก	4.47	0.59	มาก
3.1 ความเป็นผู้นำทางวิชาการ	4.42	0.79	มาก	4.50	0.52	มาก
3.2 ความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง	4.50	0.67	มาก	4.50	0.67	มาก
3.3 ความรอบรู้ในเทคโนโลยี สารสนเทศ	4.33	0.65	มาก	4.42	0.67	มาก
4. การมีคุณธรรมและจริยธรรม	4.47	0.52	มาก	4.42	0.64	มาก
4.1 ความซื่อสัตย์	4.58	0.51	มากที่สุด	4.33	0.78	มาก
4.2 ความรับผิดชอบ	4.50	0.52	มาก	4.42	0.79	มาก
4.3 ความเป็นกัลยาณมิตร	4.33	0.77	มาก	4.50	0.67	มาก
5. การสร้างภาคีเครือข่าย	4.38	0.48	มาก	4.29	0.69	มาก
5.1 ความเข้มแข็งของภาคีเครือข่าย	4.50	0.52	มาก	4.33	0.65	มาก
5.2 ความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย	4.25	0.62	มาก	4.25	0.75	มาก
ภาพรวม	4.46	0.33	มาก	4.47	0.44	มาก

อภิปรายผลและสรุปผล

จากผลการวิจัยตัวชี้วัดบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) การพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) การสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ 3) การมีภาวะผู้นำ 4) การมีคุณธรรมและจริยธรรม และ 5) การสร้างภาคีเครือข่าย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันต้องเป็นผู้บริหารมืออาชีพที่สามารถแสดงบทบาทในการสนับสนุน ส่งเสริม และสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาในยุคของสังคมแห่งการเรียนรู้ และการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีบทบาททั้งที่เป็นบทบาทในหน้าที่ บทบาทที่ผู้อื่นคาดหวัง และบทบาทที่สังคมกำหนดให้ตามตัวชี้วัดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ การสร้างภาวะผู้นำ การมีคุณธรรมและจริยธรรม และการสร้างภาคีเครือข่ายในสถานศึกษากับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ พิไลวรรณ แดงขาว, สฎายุ ธีระวนิชตระกูล และสุริพร อนุศาสนนันท์ (2556) ที่พบว่า ตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีอัตราแข่งขันสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีองค์ประกอบหลักสำคัญ คือ ด้านการเน้นผู้บริหารมืออาชีพ และด้านการมีส่วนร่วมสอดคล้องกับ สุรศักดิ์ อินศรีไกร (2556) ที่พบว่าทักษะสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะการเป็นผู้นำวิชาการ ทักษะการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร ที่สำคัญจากการที่กระทรวงศึกษาธิการได้กระจายอำนาจการบริหารทรัพยากรมนุษย์ให้เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาแล้ว จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องจัดระบบการบริหารบุคคลของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ต้องมองว่าบุคลากรทางการศึกษายังมีอีกมากมายในสังคม ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนต้องบริหารอย่างมืออาชีพ นำศาสตร์การบริหารทรัพยากรมนุษย์มาใช้ในหน่วยงาน ผู้บริหารต้องพัฒนาครูทุกคนให้มีความเชี่ยวชาญในอาชีพ เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงศักยภาพเต็มที่ในงานที่ตรงกับความสามารถ และความถนัด เพราะบุคลากรในสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญในการบริหารจัดการทุกระดับ ทำให้องค์กรสู่ความสำเร็จ เจริญก้าวหน้าและบรรลุเป้าหมาย

ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บุคลากรในสถานศึกษาต้องมีลักษณะสำคัญ คือ ประการหนึ่งต้องเป็นคนดี เป็นคนเก่ง ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในสถานศึกษา ต้องให้ความสำคัญทุกกระบวนการขั้นตอน ตั้งแต่การพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหา เพื่อการสรรหาบุคลากรและกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การส่งเสริมขวัญกำลังใจของบุคลากร เพื่อให้มีผลต่อการปฏิบัติงานตามที่คาดหวัง (ปัญญา แก้วกียูร และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล, 2545) ซึ่ง Derick Meado (2016) เสนอว่าบทบาทหน้าที่ในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ คือ บทบาทในการปกครองและชุมชนสัมพันธ์ (Role in government and community relations) มีความสัมพันธ์ที่ดีกับพ่อแม่และสมาชิกในชุมชนสามารถเป็นประโยชน์กับคุณในความหลากหลายของพื้นที่ การสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลและธุรกิจในชุมชนสามารถช่วยให้โรงเรียนอย่างมาก รวมถึงประโยชน์ที่ได้รับบริจาคเวลาส่วนตัวและการสนับสนุนในเชิงบวกโดยรวม

ผลตรวจสอบคุณภาพตัวชี้วัดบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ตัวชี้วัดมีความตรง ความไว และความเที่ยง เป็นไปตามเกณฑ์ทุกตัวชี้วัด ค่าความเที่ยง มีค่าเท่ากับ 0.90 และโดยภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการพัฒนาตัวชี้วัดครั้งนี้ได้มีการศึกษาจากแหล่งข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีที่น่าเชื่อถือ รวมถึงการศึกษาคกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ประเทศไทย 4.0 แผนการศึกษาแห่งชาติ การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานประเด็นที่กล่าวมาเป็นข้อมูลที่มีความเป็นปัจจุบัน และตรงกับสถานการณ์ในปัจจุบันจึงทำให้รายละเอียดขององค์ประกอบและตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นนั้นมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ทั้งนี้ผลการตรวจสอบคุณภาพของตัวชี้วัดบทบาทของผู้บริหารสามารถยืนยันได้ว่าบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาจะสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาการจัดการศึกษาในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพขึ้นได้ สอดคล้องกับที่ ธีระ รุญเจริญ (2550) ที่ได้กล่าวสนับสนุนว่าผู้บริหารโรงเรียนเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งระบบ

และพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะ หรือมีความรู้ ความสามารถเพื่อที่จะสามารถชั้นนำและพัฒนาสังคมได้ หากผู้บริหารโรงเรียนมีความสามารถสูงและเป็นผู้นำวิชาชีพที่มีสมรรถนะ มีความรู้ ความสามารถและคุณธรรม จริยธรรมตลอดจนมีจรรยาบรรณวิชาชีพที่ดีจึงจะนำไปสู่การจัดการและบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และเมื่อพิจารณาเป็นรายตัวชี้วัด พบว่า ตัวชี้วัดด้านการพัฒนางานการประกันคุณภาพการศึกษา และการมีคุณธรรมและจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด แต่มีความเป็นไปได้ระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนางานการประกันคุณภาพการศึกษามีส่วนสำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ กล่าวคืองานการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นเครื่องมือหนึ่งที่สามารถสะท้อนผลของงานต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนา และยังสามารถสร้างความน่าเชื่อถือของสถานศึกษาซึ่งเป็นสิ่งที่ท้าทายและหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยตรง สอดคล้องกับ สมคิด พรหมจ้อย (2544) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการดำเนินการตามภารกิจต่าง ๆ ในการบริหารและการจัดการเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้รับบริการทางการศึกษา และเมื่อพิจารณาตัวชี้วัดการมีคุณธรรมและจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ถือเป็นสิ่งที่สำคัญเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาถึงแม้ว่าครูสภาได้มีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติตนหรือจรรยาบรรณวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาเพื่อเป็นแนวปฏิบัติให้เหมาะสมกับความเป็นวิชาชีพชั้นสูง แต่ที่ผ่านมามีหลายเหตุการณ์ที่แสดงถึงความละเลย และเกิดปัญหาเกี่ยวกับการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ยังเกิดปัญหาในสถานศึกษา สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) ได้ตอบโจทยระบบการศึกษาไทยว่าใจกลางของปัญหา คือการขาดความรับผิดชอบ (Accountability) ของระบบการศึกษาตลอดทุกชั้นตอน ถึงแม้จะลงทุนด้านการศึกษามากมายแต่คุณภาพการศึกษามีแนวโน้มต่ำลง นั่นสะท้อนให้เห็นถึงการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาในทุกๆด้านยังอ่อนแออยู่มาก (อรธณพ จินะวัฒน์, 2557) และงานวิจัยของ สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2554) ได้ให้ข้อค้นพบ

ที่น่าสนใจว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีความเสี่ยงที่จะมีปัญหาด้านศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณมากกว่าครู ด้านศีลธรรมพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามักมีความเสี่ยงในเรื่องการประพฤติตนไม่เหมาะสมและไม่เป็นแบบอย่างที่ดี และขาดความโปร่งใสในการบริหารทรัพย์สินและงบประมาณ ส่วนด้านคุณธรรม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามักขาดภาวะผู้นำ ขาดหลักการในการบริหารงานที่โปร่งใส ยึดตัวบุคคลหรือกลุ่มมากกว่าหลักการ ขาดทักษะในการปกครองคน ในด้านจริยธรรม พบความเสี่ยงในการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่มีต่อเพื่อนร่วมงาน สำหรับด้านจรรยาบรรณ พบว่า การที่ผู้บริหารขาดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาตน ขาดการควบคุมอารมณ์ และขาดความเชื่อมั่นในการบริหารจัดการจนอาจนำไปสู่การขาดการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆโดยเฉพาะจากกรรมการสถานศึกษา นอกจากนี้ในส่วนของตัวชี้วัดการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในเรื่องการพัฒนาครูมีความเหมาะสมและความเป็นไปอยู่ระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูเป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้เกิดความสำเร็จที่จะเกิดกับผู้เรียน ดังนั้นการพัฒนาครูจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ต้องคำนึงถึงปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของครู ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มก็ได้ให้ข้อมูลว่า ครูควรได้รับการพัฒนาเป็นระยะ ๆ จากผู้บริหารสถานศึกษา ใช้การสำรวจความต้องการในการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของครู สร้างการมีส่วนร่วมจากครู และที่สำคัญผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถ กำหนดเป้าหมายความสำเร็จโดยการวางแผนกิจกรรมที่สอดคล้องกับผู้เรียน ผลักดันให้ครูจัดทำแผนส่งเสริมการเรียนการสอน สอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) ได้แนะนำว่าปัญหาการดำเนินงานพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาไว้ว่าขาดระบบการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพต่อเนื่องและขาดการดูแลเอาใจใส่อย่างจริงจังทำให้ครูไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบเพียงพอที่สะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษายังขาดความรู้ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา จากที่กล่าวมาในยุคปัจจุบันบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาต้องพร้อมที่จะพัฒนา และส่งเสริมให้บุคลากรได้รับ

การพัฒนาทั้งด้านความรู้ มีทักษะการทำงานและมีลักษณะนิสัยที่ดีงาม สามารถสร้างความสามัคคีในองค์กรและในกลุ่มเพื่อนร่วมประกอบวิชาชีพ และปฏิบัติงานโดยยึดมั่นในการรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก ต้องใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา (Stakeholders) เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพทางการบริหารการศึกษามากที่สุดต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานทางการศึกษาสามารถนำตัวชี้วัดบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมประสิทธิภาพการ

จัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการวางแผนเพื่อพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนาบทบาทของตนเอง และปรับปรุงการจัดการศึกษาในสถานศึกษาของตนเองให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยความตรงเชิงโครงสร้างของตัวชี้วัดบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา

2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กมล สุตประเสริฐ. (2543). *ดัชนีความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553*. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 127 ตอนที่ 23 ก วันที่ 2 เมษายน 2553. หน้า 22-35.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). (ร่าง) *กรอบทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ธนาเพลส.
- ปัญญา แก้วกียูร และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล. (2545). *ชุดฝึกอบรมผู้บริหารการศึกษา: ประมวลสาระ*. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2555). *เทคนิคการประเมินโครงการ*. กรุงเทพฯ : เฮ้าส์ ออฟ คอร์มิสท์.
- พิไลวรรณ แดงขาว, สฎายุ ธีระวณิชตระกูล และสุรีพร อนุศาสนนันท์. (2556). การพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีอัตราแข่งขันสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา*. 7(2), 82-95.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). *ทฤษฎีการประเมิน*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2542). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2554). *การพัฒนารูปแบบและกระบวนการสร้างเสริมศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- สมคิด พรหมจ้อย. (2544). การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช*. 14(3).

- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2559). *ประเทศไทย 4.0*. Retrieved from <https://www.facebook.com/drsuvitpage/posts/1411286459178080>.
- สุรศักดิ์ อินศรีไกร. (2556). *ทักษะที่สำคัญของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- เสน่ห์ จัยโต. (2545). องค์การสมัยใหม่: ตัวแบบห้าเอส. *วารสารสุโขทัยธรรมาธิราช*. 15(1), 48-55.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). *รายงานประจำปี 2558*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *สภาวะการศึกษาไทย ปี 2550/2551 ปัญหาความเสมอภาค และคุณภาพของการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ : คอมมิวนิเคชั่น.
- อรรถณพ จินะวัฒน์ และคณะ. (2557). *การศึกษาสภาพการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานและมาตรฐานการปฏิบัติตนของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- Cronbach, L.J. (1990). *Essentials of Psychological Testing*. (5th ed). New York : Harper Collins.
- Derick Meado (2016). *The Role of the Principal in Schools*. Retrieved from : <http://teaching.about.com/od/admin/tp/Role-Of-The-Principal.htm>
- Johnstone, J.N. (1981). *Indicators of education systems*. London : The Anche Press, Tiptree Essex.

A Study of the Ability to Implement STEM Education Project, Group Process, Project Presentation Skill, and Project Quality through Lesson Plans under the Concept of Assessment for Learning of Mathayom 5 Students

Namphet Nasaree

M.Ed. (Educational Research), Assistant Professor
The Demonstration School of Ramkhamhaeng University

Aomtawan Sangjakrawan

M.Ed. (Physics), Lecturer
The Demonstration School of Ramkhamhaeng University

Khanitha Roongwitwathunyoo

M.Sc. (Applied Chemistry), Lecturer
The Demonstration School of Ramkhamhaeng University

Received : November 21, 2018/ **Revised :** June 19, 2019/ **Accepted :** June 27, 2019

Abstract

The purpose of this research was to study an ability to implement STEM education project, group process, project presentation skill, and project quality through lesson plans under the concept of assessment for learning of Mathayom 5 students from a Science and Mathematics Enrichment class at the Demonstration School of Ramkhamhaeng University. The target group consisted of 15 students divided into 5 groups of projects: 1) Remove Stain by Correction Pen, 2) Paper Shredders, 3) Helmet Dynamo, 4) Nightmare for Burglar, and 5) Crosswalk Warning Light Model. The researchers assessed the students through 3 feedback methods : peer assessments, self - assessments, and teacher assessments. These assessments were performed during the experiment, and at the end of the experiment in the second semester of the 2017 academic year. The tools used in this research were assessment forms of the ability to implement STEM education project, project presentation skill, group process, and project quality. The data were analyzed using mean scores, percentages, and percentages of development.

It was found that 1) the abilities to implement the STEM education projects and the project qualities of the 5 groups were very good, 2) the group processes for 4 groups were very good, while 1 group was found to be moderate (Group 5), and 3) the project presentation skills were very good for 4 groups, and was acceptable for 1 group (Group 2).

Keywords: Ability to Implement, Group Process, Project Presentation Skill, Project Quality, Assessment for Learning, Feedback

การศึกษาความสามารถในการทำโครงการสะเต็มศึกษา กระบวนการกลุ่ม ทักษะการนำเสนอโครงการและคุณภาพของโครงการ ด้วยการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการประเมินเพื่อการเรียนรู้ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

น้ำเพชร นาสารีย์

ค.ม. (วิจัยทางการศึกษา), ผู้ช่วยศาสตราจารย์

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง

อ้อมตะวัน แสงจักรวาล

กศ.ม. (ฟิสิกส์), อาจารย์

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ชนิษฐา รุ่งวิทย์วาทัญญู

ว.ท.ม.(เคมีประยุกต์), อาจารย์

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง

วันรับบทความ : 21 พฤศจิกายน 2561/ วันแก้ไขบทความ : 19 มิถุนายน 2562/

วันตอบรับบทความ : 27 มิถุนายน 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการทำโครงการสะเต็มศึกษา กระบวนการกลุ่ม ทักษะการนำเสนอโครงการและคุณภาพของโครงการด้วยการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการประเมินเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ห้องความเป็นเลิศทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ทั้งนี้กลุ่มเป้าหมายมีจำนวน 15 คน นักเรียนจัดกลุ่มทำโครงการทั้งหมด 5 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ฤทธิ์สารประกอบในยาตามขจัดคราบน้ำยาลบคำผิด กลุ่มที่ 2 เครื่องย่อยกระดาษ กลุ่มที่ 3 Helmet Dynamo : หมวกกันน็อกกันปั่นไฟ กลุ่มที่ 4 Nightmare for Burglar: แผ่นพียโซกันขโมย กลุ่มที่ 5 โมเดลสัญญาณเตือนทางม้าลาย โดยคณะผู้วิจัยทำการประเมินนักเรียนด้วยวิธีการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) 3 ทางดังนี้ การประเมินผลโดยเพื่อน (Peer Assessment) การประเมินผลโดยตัวผู้เรียน (Self - Assessment) และการประเมินผลโดยครูผู้สอน (Teacher Assessment) ในช่วงระหว่างทำการทดลอง และสิ้นสุดการทดลองในปีการศึกษา 2560 ภาคเรียนที่ 2 โดยใช้แบบประเมินความสามารถในการทำโครงการสะเต็มศึกษา แบบประเมินทักษะการนำเสนอโครงการ แบบประเมินกระบวนการกลุ่มและแบบประเมินคุณภาพของโครงการ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ร้อยละ (%) และร้อยละของการพัฒนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการทำโครงการแบบสะเต็มและคุณภาพของโครงการของนักเรียนทั้ง 5 กลุ่ม อยู่ในระดับดีมาก 2) กระบวนการกลุ่มของนักเรียน 4 กลุ่ม อยู่ในระดับดีมาก สำหรับกลุ่มที่ 5 อยู่ในระดับปานกลาง 3) ทักษะในการนำเสนอโครงการของนักเรียน 4 กลุ่ม อยู่ในระดับดีมาก สำหรับกลุ่มที่ 2 อยู่ในระดับพอใช้

คำสำคัญ: ความสามารถในการทำโครงการ, กระบวนการกลุ่ม, ทักษะการนำเสนอโครงการ, คุณภาพของโครงการ, การประเมินเพื่อการเรียนรู้, การให้ข้อมูลย้อนกลับ

บทนำ

เป้าหมายของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นให้ผลิตผู้เรียนให้ออกมาเป็นนวัตกรรมที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะทั้งด้านวิชาการและการใช้ชีวิต เพื่อให้ได้เด็กไทยมีคุณสมบัติเป็นเด็กไทย 4.0 คือ 1) คิดวิเคราะห์ (Critical Mind) 2) คิดสร้างสรรค์ (Creative Mind) 3) คิดผลิตภาพ (Productive Mind) 4) คิดรับผิดชอบ (Responsible Mind) 5) คิดฉากรทัศน์ (Scenario Thinking) (ไพฑูริย์ สีนารัตน์, สีนะวรา คามศิษฐ์, เฉลิมชัย มนุเสวต, วาสนา วิสฤตภา และนักรบ หมี่แสน, 2559). ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนครูผู้สอนจึงต้องเป็นผู้สอน 4.0 ด้วยบทบาทของครูจะเปลี่ยนจากเพียงผู้สอน (Teacher) ไปเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) และท้ายที่สุดเป็นโค้ช (Coachers) หรือครูพี่เลี้ยง (Mentors) โดยครูต้องเป็นผู้ออกแบบกิจกรรมการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะความรู้และทักษะชีวิต โดยโครงการเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในหลาย ๆ ด้าน มีการบูรณาการความรู้จากหลากหลายวิชามาแก้ปัญหาเพื่อให้โครงการที่ตั้งไว้สำเร็จลุล่วง (พนมนคร มีราคา, 2560)

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544) ให้ความหมายโครงการไว้ว่าเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าและลงมือปฏิบัติด้วยตนเองตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจ โดยอาศัยกระบวนการต่าง ๆ ในการศึกษาหาคำตอบ 5 ขั้นตอน คือ 1) การคิดและการเลือกหัวข้อ 2) การวางแผน 3) การดำเนินการ 4) การเขียนรายงาน และ 5) การนำเสนอผลงาน ทั้งนี้ สะเต็มศึกษา (STEM Education) เป็นแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ 4 สาขา ได้แก่ วิทยาศาสตร์ (Science) เทคโนโลยี (Technology) Engineering (วิศวกรรม) และ คณิตศาสตร์ (Mathematics) ในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามแนวสะเต็มศึกษามีความสำคัญต่อผู้เรียนคือส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์และสร้างนวัตกรรมที่ใช้ความรู้ในวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรม ผู้เรียนเข้าใจสาระและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์มากขึ้น ทำให้ผู้เรียนเกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างความคิดรวบยอดในศาสตร์ต่าง ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียน ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์และ

คุณค่าของสิ่งที่เรียน สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนเข้ากับชีวิตประจำวัน (จรัส อินทลาภพร, มารุต พัฒนาผล, วิชัย วงศ์ใหญ่ และศรีสมร พุ่มสะอาด 2558)

ขั้นตอนการทำโครงการสะเต็มศึกษา เป็นการทำงานอย่างเป็นขั้นตอนบนพื้นฐานของกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม ตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดการทำโครงการ มีทั้งหมด 6 ขั้นตอนคือ 1) ระบุปัญหา 2) รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา 3) ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา 4) วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา 5) ทดสอบ ประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน และ 6) นำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน

ความสามารถในการทำโครงการเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรู้ ความคิดและการปฏิบัติกิจกรรมโครงการของนักเรียน (รุจิรัตน์ รุ่งหัวไผ่, 2549) มี 5 ด้าน คือ 1) การกำหนดประเด็นปัญหา 2) การวางแผน 3) สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ 4) ค่าโครงการวิจัย และ 5) จิตพิสัย

การประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning) เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างไปจากเดิมที่มีการจัดการเรียนการสอนแล้วจึงทำการวัดและประเมินผลแต่การประเมินผลจะเป็นตัวช่วยให้ผู้เรียนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ให้ดีขึ้นและไปถึงเป้าหมายที่วางไว้ มีงานวิจัยที่สนับสนุนว่าการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้เป็นวิธีที่ดีที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งพบว่าการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือที่ทรงพลังที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และพบว่าการประเมินเป็นตัวสะท้อนกลับที่ทำให้ผู้เรียนมองเห็นความสามารถของตนเองซึ่งช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น (Anderson and Ostlund, 2017)

การประเมินผลโดยส่วนมากหลังจัดการเรียนการสอนมักเป็นการประเมินโดยครูผู้สอนผ่านเครื่องมือวัดผลต่าง ๆ อาทิเช่น แบบทดสอบ แบบสอบถาม แบบฝึกหัดหรือผังกราฟิกเป็นต้น ซึ่งการวัดนี้อาจเหมาะสมกับการวัดผลประเมินผลในรายวิชาที่เป็นองค์ความรู้บริสุทธิ์ แต่ในรายวิชาที่เป็นองค์ความรู้ประยุกต์เช่น โครงการ ซึ่งมีองค์ประกอบที่ต้องพิจารณาหลากหลาย เช่น คุณภาพของโครงการ กระบวนการกลุ่ม ขั้นตอนการออกแบบโครงการ เหล่านี้หากมีผลสะท้อนกลับจาก

หลายด้านจะทำให้เกิดการตกตะกอนจนได้แนวทางที่ดีที่สุดอันจะส่งต่อคุณภาพของโครงการและส่งเสริมความสามารถในการทำโครงการของผู้เรียน

ทางคณะผู้วิจัยจึงนำวิชาโครงการมาจัดให้เป็นโครงการแบบสะสมเต็มศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถในการทำโครงการแบบสะสมเต็มโดยมีการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning) ผ่านมุมมองสะท้อนกลับ (Feedback) จาก 3 ทางคือการประเมินผลโดยตัวผู้เรียน (Self - Assessment) การประเมินผลโดยเพื่อน (Peer Assessment) และ การประเมินผลโดยครูผู้สอน (Teacher Assessment) ซึ่งจากการศึกษาพบว่า การประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ที่ผ่านผลสะท้อนกลับจากตัวผู้เรียนจะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ย้อนมองกลับมาที่ตนเองและนำผลนี้ไปกำหนดติดตามพัฒนาการของตนเองและเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนพยายามทำให้สำเร็จอย่างที่ตั้งหวังไว้ นอกจากนั้นผลสะท้อนนี้ยังเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนในการเป็นแนวทางเชื่อมโยงให้มองเห็นมุมมองจากผู้เรียนซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ความสัมพันธ์ของผู้เรียนและผู้สอนมีความราบรื่นมากยิ่งขึ้น (Walser, 2009) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไมย้ง (Mi - Young, 2016) ที่พบว่าการประเมินโดยเพื่อนและการประเมินโดยครูสามารถช่วยให้นักศึกษาเกาหลีเขียนบทความภาษาต่างประเทศได้ดีขึ้น โดยการประเมินครั้งแรกครูประเมินคะแนนผู้เรียนต่ำกว่าคะแนนที่มาจากการประเมินโดยเพื่อน แต่ในการประเมินครั้งที่สองพบว่าครูประเมินผู้เรียนสูงกว่าคะแนนที่มาจากการประเมินโดยเพื่อน จะเห็นได้ชัดว่าการประเมินโดยครูครั้งแรกจะทำให้ผู้เรียนนำไปวิเคราะห์และอภิปรายระหว่างผู้เรียนด้วยกันเองจนสามารถสังเคราะห์วิธีการเขียนบทความภาษาต่างประเทศได้ดียิ่งขึ้นจนครูผู้สอนให้คะแนนสูงกว่าที่ผู้เรียนประเมินกันเอง

การประเมินโดยตัวผู้เรียนและการประเมินโดยเพื่อนจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการตระหนักรู้และพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ได้ดีขึ้น อีกทั้งยังทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการพยายามเรียนให้ดีขึ้น การประเมินตนเองทำให้ผู้เรียนเกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ฝึกการคิดทั้งแบบวิเคราะห์และสังเคราะห์ การประเมินโดยเพื่อนจะเป็นเหมือนกระจกที่สะท้อนให้ผู้เรียนได้มองเห็นจุดเด่น จุดด้อยของตัวเองชัดเจนขึ้นโดยผ่านมุมมองของเพื่อนและนำผลสะท้อนนั้นมาปรับปรุงแก้ไข (Pantiwati and Husamah, 2017) อนึ่งจะเห็นได้

อย่างชัดเจนว่าการประเมินโดยเพื่อนมีความเชื่อมโยงกับการประเมินตนเองของผู้เรียน การประเมินโดยเพื่อนเป็นเครื่องมือที่ส่งผลต่อกระบวนการการประเมินอย่างเห็นได้ชัดจนสามารถเพิ่มความหลากหลายของมุมมองวิธีการ รูปแบบ การอภิปรายระหว่างเพื่อนจะช่วยให้ผู้เรียนปรับปรุงแก้ไขจนบรรลุผล จากการศึกษายังพบว่าการประเมินโดยเพื่อนจะทำให้ได้รูปแบบการประเมินที่น่าเชื่อถือ มีมาตรฐานเพราะผ่านการมีส่วนร่วมจากการอภิปรายร่วมกันและผลการประเมินโดยเพื่อนยังสอดคล้องจากการประเมินโดยครูอย่างมีนัยสำคัญอีกด้วย (Alzaid, 2017)

จะเห็นได้ว่า การประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning) โดยอาศัยผลสะท้อนกลับจาก 3 ทางเป็นแนวทางที่ดีที่น่าจะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและช่วยพัฒนาความสามารถในการทำโครงการสะสมเต็มศึกษาและทักษะการนำเสนอโครงการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่จะได้ฝึกการทำโครงการแบบสะสมเต็มศึกษาที่ผู้เรียนจะได้ฝึกทักษะหลายด้านด้วยการบูรณาการความรู้จากหลายสาขาวิชามาใช้เพื่อส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในโครงการของผู้เรียน

วัตถุประสงค์งานวิจัย

เพื่อศึกษาความสามารถในการทำโครงการสะสมเต็มศึกษา กระบวนการกลุ่ม ทักษะการนำเสนอโครงการ และคุณภาพของโครงการด้วยการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการประเมินเพื่อการเรียนรู้

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ห้องความเป็นเลิศทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 15 คน

2. ตัวแปรในการศึกษา

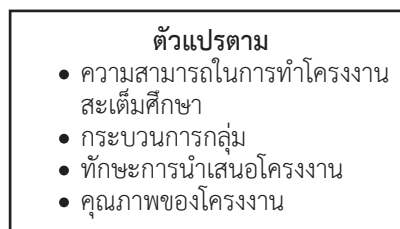
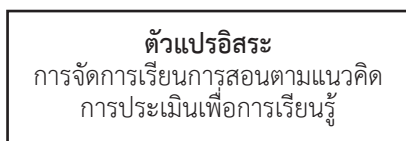
ตัวแปรอิสระ คือ การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการประเมินเพื่อการเรียนรู้

ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการทำโครงการสะสมเต็มศึกษา กระบวนการกลุ่ม ทักษะการนำเสนอโครงการ และคุณภาพของโครงการ

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง ช่วงเวลาในการทดลอง คือ ธันวาคม 2560 - มีนาคม 2561

กรอบแนวคิดการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย

แบบประเมินความสามารถในการทำโครงงาน
สะเต็มศึกษา แบบประเมินทักษะการนำเสนอโครงงาน
แบบประเมินกระบวนการกลุ่มและแบบประเมินคุณภาพ
ของโครงงาน

การหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

นารายการประเมินมาตรวจสอบคุณภาพจาก
ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
(Content Validity) และความเป็นปรนัย (Objectivity)
ผลการประเมินพบว่าได้ค่า IOC 1.00

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำ
การทดลองและเก็บข้อมูลในปีการศึกษา 2560 ภาคเรียน
ที่ 2 โดยดำเนินการเก็บข้อมูลดังต่อไปนี้

- 1) ปฐมนิเทศนักเรียนเพื่อชี้แจงเกี่ยวกับวิธีการ
จัดการเรียนการสอน จากนั้นให้นักเรียนแบ่งกลุ่มด้วย
ความสมัครใจ โดยแต่ละกลุ่มมีสมาชิกภายในกลุ่ม 3 คน
- 2) ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนการดำเนินงาน
ที่วางไว้ แสดงดังตาราง 1

ตาราง 1 แผนการดำเนินงาน

กิจกรรม	สัปดาห์											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. ระดมความคิด : ปัญหาที่พบในชีวิตประจำวัน และวิธีการแก้ปัญหา โดยครูเป็นผู้กำหนดปัญหา เช่น • เมื่อรับประทานอาหารที่ใช้กระเทียมเป็นส่วนประกอบ จะทำให้มีกลิ่นปากหรือกลิ่นอาหารติดตามบ้าน • นักเรียนมีวิธีการใดในการแก้ปัญหา • ขมิ้นกับปูนผสมกันจะได้สารสีแดงเพราะสาเหตุใด จึงเป็นเช่นนั้น และนำไปใช้ประโยชน์อะไรในชีวิตประจำวัน	↔											
2. ระดมความคิด : ปัญหาที่พบในชีวิตประจำวัน และวิธีการแก้ปัญหาโดยนักเรียนเป็นผู้คิดสรร ประเด็นเอง • ระบупัญหา • รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา			↔									
3. วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา					↔							
4. ทดสอบ ประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ ปัญหาหรือชิ้นงาน						↔						
5. นำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาหรือ ชิ้นงาน										↔		

3) ทำการประเมินนักเรียนโดยมีการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning) ผ่านการให้ข้อมูลย้อนกลับจาก 3 ทางดังนี้ การประเมินผลโดยเพื่อน (Peer Assessment) เป็นการประเมินความสามารถในการทำโครงงานสะเต็มศึกษาการประเมินผลโดยตัวผู้เรียน (Self - Assessment) เป็นการประเมินกระบวนการกลุ่ม และการประเมินผลโดยครูผู้สอน (Teacher Assessment) เป็นการประเมินทักษะการนำเสนอโครงงานและคุณภาพของโครงงานทั้งนี้ผู้วิจัยได้วางแผนทำการประเมินในช่วงระหว่างทำการทดลองและสิ้นสุดการทดลอง

4) วิเคราะห์ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และร้อยละ (%)
- 2) ร้อยละของการพัฒนาซึ่งเปรียบเทียบจากผลการประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 3 (กรณีทักษะการนำเสนอโครงงาน)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนแบ่งกลุ่มได้ทั้งหมด 5 กลุ่ม โดยแต่ละ

กลุ่มมีการจัดทำโครงงานสะเต็มศึกษาในชื่อชิ้นงาน ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ฤทธิ์สารประกอบในยาต้มขจัดคราบน้ำตาลบค้ำผัด

กลุ่มที่ 2 เครื่องย่อยกระดาษ

กลุ่มที่ 3 Helmet Dynamo: หมวกกันน็อกนักปั่นไฟ

กลุ่มที่ 4 Nightmare for Burglar : แผ่นเหยื่อกันขโมย

กลุ่มที่ 5 โมเดลสัญญาณเตือนทางม้าลาย

2. ผลการศึกษา

2.1 ความสามารถในการทำโครงงานสะเต็มศึกษา

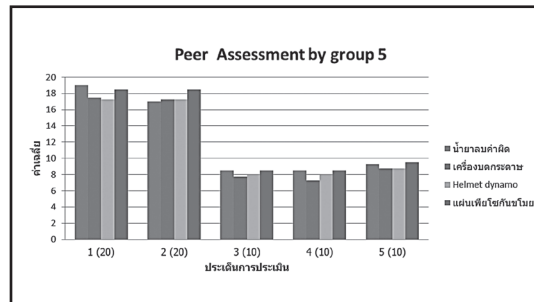
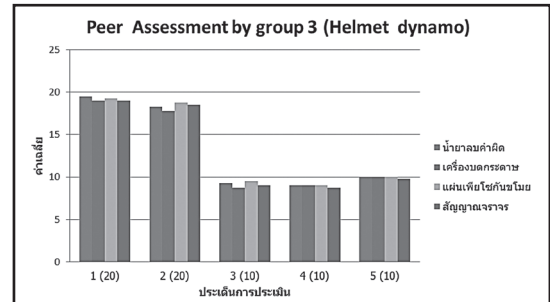
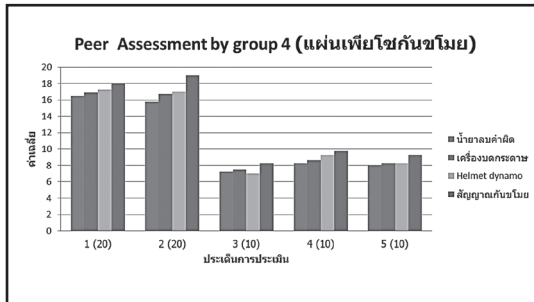
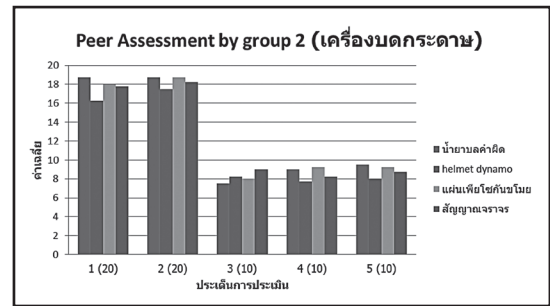
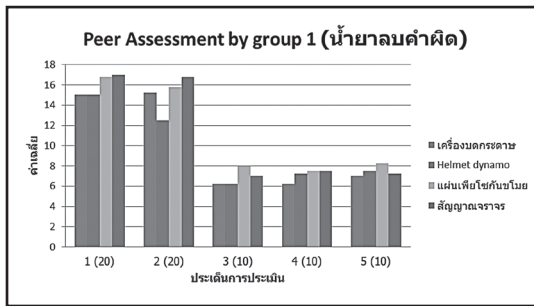
ผลการศึกษาจากการประเมินโดยเพื่อน พบว่าความสามารถในการทำโครงงานสะเต็มศึกษาทั้ง 5 กลุ่มอยู่ในระดับดีมาก โดยกลุ่มที่ 4 Nightmare for Burglar : แผ่นเหยื่อกันขโมยได้คะแนนร้อยละ 89.11 ลำดับถัดมาคือ กลุ่มที่ 1 ฤทธิ์สารประกอบในยาต้มขจัดคราบน้ำตาลบค้ำผัดได้คะแนนร้อยละ 88.40 และกลุ่มที่ 5 โมเดลสัญญาณเตือนทางม้าลายได้คะแนนร้อยละ 88.18 แสดงผลดังตาราง 2 และภาพประกอบ 1

ตาราง 2 ผลการศึกษาความสามารถในการทำโครงงาน (นักเรียนทำการประเมินเพื่อนทั้งหมด 4 ครั้ง ข้อมูลที่แสดงดังตารางเป็นค่าเฉลี่ยของทั้งหมด 4 ครั้ง)

ประเด็นการประเมิน	กลุ่ม 1					กลุ่ม 2					กลุ่ม 3					กลุ่ม 4					กลุ่ม 5				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
กลุ่ม 1						15	15.25	6.25	6.25	7	15	12.5	6.25	7.25	7.5	16.75	15.75	8	7.5	8.25	17	16.75	7	7.5	7.25
กลุ่ม 2	18.75	18.75	7.5	9	9.5						16.25	17.5	8.25	7.75	8	18	18.75	8	9.25	9.25	17.75	18.25	9	8.25	8.75
กลุ่ม 3	19.5	18.25	9.25	9	10	19	17.75	8.75	9	10						19.25	18.75	9.5	9	10	19	18.5	9	8.75	9.75
กลุ่ม 4	16.5	15.75	7.25	8.25	8	16.87	16.75	7.5	8.62	8.25	17.25	17	7	9.25	8.25						18	19	8.25	9.75	9.25
กลุ่ม 5	19	17	8.5	8.5	9.25	17.5	17.25	7.75	7.25	8.75	17.25	17.25	8	8	8.75	18.5	18.5	8.5	8.5	9.5					
ค่าเฉลี่ย	18.44	17.44	8.12	8.69	9.19	17.09	16.75	7.56	7.78	8.50	16.44	16.06	7.38	8.06	8.13	18.13	17.94	8.50	8.56	9.25	17.94	18.13	8.31	8.56	8.75
คะแนนรวม (เต็ม 70 คะแนน)	61.88					57.68					56.07					62.38					61.69				
ร้อยละ	88.40					82.40					80.10					89.11					88.18				
การแปลความหมาย	ดีมาก					ดีมาก					ดีมาก					ดีมาก					ดีมาก				

หมายเหตุ ประเด็นการประเมิน (รวม 100 คะแนน) ❶ การกำหนดประเด็นปัญหา มีความชัดเจน มีการค้นคว้าข้อมูลสนับสนุน (20 คะแนน) ❷ การวางแผน กำหนดขั้นตอนการแก้ปัญหาหรือวางแผนการศึกษาได้เหมาะสม (20 คะแนน) ❸ สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิต

ประจำวันได้ หรืองานมีคุณค่ามีประโยชน์ต่อส่วนรวม (10 คะแนน) ❹ เค้าโครงการเขียนรายงาน มีเนื้อหาครบถ้วน (10 คะแนน) ❺ จิตพิสัย มีความสนใจใฝ่รู้รักการค้นคว้า (10 คะแนน)

ภาพประกอบ 1 ผลการศึกษาความสามารถในการทำโครงการจากการประเมิน

2.2 กระบวนการกลุ่ม

ผลการศึกษาจากการประเมินตนเอง พบว่า กระบวนการทำงานอยู่ในระดับดีมากทั้งหมด 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ฤทธิ์สารประกอบในยาคุมขจัดคราบน้ำยาลบคำผิดและกลุ่มที่ 4 Nightmare for Burglar : แผ่นเพียโซกันขโมยได้คะแนนร้อยละ 100 ลำดับถัดมาคือกลุ่มที่ 2 เครื่องย่อยกระดาด ได้คะแนนร้อยละ 93.75 กลุ่มที่ 3 Helmet Dynamo : หมวกกันน็อกนักปั่นไฟ ได้คะแนนร้อยละ 81.25 สำหรับกลุ่มที่ 5 โมเดลสัญญาณเตือนทางม้าลายนั้นมีการพัฒนากระบวนการกลุ่มอยู่ใน

ระดับปานกลาง ได้คะแนนร้อยละ 68.75 เมื่อพิจารณา ร้อยละของการพัฒนากระบวนการกลุ่ม พบว่า กลุ่มที่ 4 Nightmare for Burglar : แผ่นเพียโซกันขโมย มีร้อยละของการพัฒนาเท่ากับ 31.25 ลำดับถัดมาคือ กลุ่มที่ 2 เครื่องย่อยกระดาด มีร้อยละของการพัฒนาเท่ากับ 18.75 กลุ่มที่ 1 ฤทธิ์สารประกอบในยาคุมขจัดคราบน้ำยาลบคำผิดและกลุ่มที่ 3 Helmet Dynamo : หมวกกันน็อกนักปั่นไฟ มีร้อยละของการพัฒนาเท่ากับ 12.5 และลำดับสุดท้ายกลุ่มที่ 5 โมเดลสัญญาณเตือนทางม้าลายไม่มีการพัฒนากระบวนการกลุ่ม แสดงดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการประเมินกระบวนการกลุ่ม (ประเมินตนเอง)

ประเด็นการประเมิน	กระบวนการกลุ่ม														
	กลุ่ม 1			กลุ่ม 2			กลุ่ม 3			กลุ่ม 4			กลุ่ม 5		
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3
1. รูปแบบกระบวนการกลุ่ม	3	3	4	3	4	4	3	1	4	3	4	4	3	4	4
2. การทำงานและการสื่อสารภายในกลุ่ม	3	3	4	3	2	4	2	1	3	3	3	4	2	2	2
3. ข้อเสนอแนะและการคิดอย่างมีเหตุผล	4	4	4	3	2	3	2	2	3	3	2	4	3	3	3
4. การประเมินโดยภาพรวม	4	4	4	3	2	4	3	2	3	2	3	4	3	2	2
คะแนนรวม (เต็ม 16 คะแนน)	14	14	16	12	10	15	10	6	13	11	12	16	11	11	11
ร้อยละ (คะแนนจากการประเมินครั้งสุดท้าย)	100.00			93.75			81.25			100.00			68.75		
การแปลความหมาย	มากที่สุด			มากที่สุด			มากที่สุด			มากที่สุด			ปานกลาง		
ร้อยละการพัฒนา	12.50			18.75			12.50			31.25			0.00		

2.3 ทักษะการนำเสนอโครงงาน

ผลการศึกษาจากการประเมินโดยครู พบว่า ทักษะในการนำเสนอโครงงานอยู่ในระดับดีมากทั้งหมด 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ฤทธิ์สารประกอบในยาคุมขจัดคราบน้ำตาลบคำผัดได้คะแนนร้อยละ 96.20 ลำดับถัดมาคือ กลุ่มที่ 3 Helmet Dynamo: หมวกกันน็อกนักปั่นไฟและกลุ่มที่ 4 Nightmare for Burglar : แผ่นเปียโซกันขโมย มีร้อยละของการพัฒนาได้คะแนนร้อยละ 94.29 และกลุ่มที่ 5 โมเดล สัญญาณเตือนทางม้าลาย ได้คะแนนร้อยละ 83.80 สำหรับกลุ่มที่ 2 เครื่องย่อยกระดาษ นั้นทักษะในการนำเสนอโครงงานอยู่ในระดับปานกลาง ได้คะแนนร้อยละ 61.02

เมื่อพิจารณาร้อยละของทักษะการนำเสนอโครงงานพบว่า กลุ่มที่ 1 ฤทธิ์สารประกอบในยาคุมขจัดคราบน้ำตาลบคำผัด มีร้อยละของการพัฒนาสูงที่สุด คือร้อยละ 47.63 ลำดับถัดมาคือกลุ่มที่ 3 Helmet Dynamo : หมวกกันน็อกนักปั่นไฟและกลุ่มที่ 4 Nightmare for Burglar : แผ่นเปียโซกันขโมย มีร้อยละของการพัฒนาเท่ากับ 43.80 กลุ่มที่ 5 โมเดลสัญญาณเตือนทางม้าลาย มีร้อยละของการพัฒนาเท่ากับ 33.31 และลำดับสุดท้ายคือกลุ่มที่ 2 เครื่องย่อยกระดาษ มีร้อยละของการพัฒนาเท่ากับ 5.71 แสดงดังตาราง 4

ตาราง 4 ผลการประเมินทักษะการนำเสนอโครงงาน (ประเมินโดยครู)

ประเด็นการประเมิน	ระดับทักษะการนำเสนอโครงงาน														
	กลุ่ม 1			กลุ่ม 2			กลุ่ม 3			กลุ่ม 4			กลุ่ม 5		
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3
1	3.00	4.00	5.00	3.00	2.67	3.33	3.00	2.00	5.00	2.67	4.00	5.00	2.67	4.00	4.33
2	2.33	4.00	5.00	2.33	2.67	3.33	2.33	2.00	4.67	2.00	4.00	4.67	2.67	3.67	3.67
3	2.33	4.00	4.67	3.33	2.67	3.00	2.67	1.67	4.67	2.67	4.33	5.00	2.33	4.00	4.33
4	2.67	3.33	4.33	3.33	2.00	2.67	3.00	2.33	5.00	3.00	3.67	4.00	3.00	4.00	4.67
5	2.67	3.33	4.67	2.67	2.33	3.00	2.67	2.33	4.67	2.67	3.67	4.67	3.00	4.00	4.33
6	2.33	3.67	5.00	2.67	3.00	3.00	2.00	2.33	4.67	2.67	4.67	4.67	2.00	4.00	4.00
7	1.67	4.00	5.00	2.00	2.33	3.00	2.33	1.67	4.67	2.00	4.33	5.00	2.00	3.67	4.00
คะแนนรวม (เต็ม 35 คะแนน)	17.00	25.33	33.67	19.33	17.67	21.33	18	14.33	33.33	17.67	28.67	33.00	17.67	27.33	29.33
ร้อยละ (คะแนนจากการประเมินครั้งสุดท้าย)	96.20			61.02			94.29			94.29			83.80		
การแปลความหมาย	ดีมาก			ปานกลาง			ดีมาก			ดีมาก			ดีมาก		
ร้อยละการพัฒนา	47.63			5.71			43.80			43.80			33.31		

หมายเหตุ ประเด็นการประเมิน ❶ มีการแสดงถึงความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ศึกษา ❷ มีการใช้หลักการและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ถูกต้อง ❸ มีการนำเสนอข้อมูล อธิบาย สาธิต ทดลองได้อย่างชัดเจน ❹ รูปแบบ

การนำเสนอข้อมูล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ❺ แสดงให้เห็นถึงเจตคติทางวิทยาศาสตร์ ❻ มีความพร้อมในการนำเสนอโครงงาน ❼ ตอบคำถามของผู้ร่วมฟังการนำเสนออย่างชัดเจน ถูกต้อง

2.4 คุณภาพของโครงงาน

ผลการศึกษาจากการประเมินโดยครู พบว่า คุณภาพของโครงงานทั้ง 5 กลุ่มอยู่ในระดับดีมาก โดยกลุ่มที่ 1 ฤทธิ์สารประกอบในยาต้มขจัดคราบน้ำยาลบ

ค่าผิด ได้คะแนนสูงสุดคือร้อยละ 95.45 ลำดับถัดมาคือ กลุ่มที่ 4 Nightmare for Burglar : แผ่นเพียโซกันขโมย และกลุ่มที่ 5 โมเดลสัญญาณเตือนทางม้าลาย ได้คะแนนร้อยละ 93.94 แสดงผลดังตาราง 5

ตาราง 5 ผลการประเมินคุณภาพของโครงงาน (ประเมินโดยครู)

ประเด็นการประเมิน	คะแนนเต็ม	กลุ่ม				
		1	2	3	4	5
1. ความใหม่ของโครงงาน	9	9	9	6	8	9
2. วัตถุประสงค์โครงงาน	6	6	5	5	6	6
3. วิธีการทดลอง	9	8	8	6	8	9
4. การควบคุมตัวแปร	6	6	5	6	6	5
5. การทำงานตามกระบวนการออกแบบเชิงวิหะ (STEM)	12	11	10	10	12	11
6. ผลการทดลอง	6	5	4	3	5	6
7. รูปแบบการนำเสนอการทดลอง	6	6	5	6	5	4
8. การอภิปรายผลการทดลอง	6	6	6	6	6	6
9. การตอบคำถาม	6	6	6	6	6	6
คะแนนรวม (เต็ม 66 คะแนน)	66	63	58	54	62	62
ร้อยละ	100	95.45	87.88	81.82	93.94	93.94
การแปลความหมาย		ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก
ค่าเฉลี่ยทุกกลุ่ม		90.61				
ภาพรวมคุณภาพโครงงานสเต็มศึกษา		ดีมาก				

สรุปผลการวิจัย

จากการทดลองนำวิธีการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการประเมินเพื่อการเรียนรู้เพื่อศึกษาความสามารถในการทำโครงงานสะเต็มศึกษา กระบวนการกลุ่มทักษะการนำเสนอโครงงานและคุณภาพของโครงงานของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ห้องความเป็นเลิศทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า

1. ความสามารถในการทำโครงงานแบบสะเต็มของนักเรียนทั้ง 5 กลุ่ม อยู่ในระดับดีมาก

2. กระบวนการกลุ่มของนักเรียน 4 กลุ่ม อยู่ในระดับดีมาก ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ฤทธิ์สารประกอบในยาต้มขจัดคราบน้ำยาลบค่าผิด กลุ่มที่ 2 เครื่องย่อยกระดาษ กลุ่มที่ 3 Helmet Dynamo : หมวกกันน็อกนักปั่นไฟ กลุ่มที่ 4 Nightmare for Burglar : แผ่นเพียโซกันขโมย สำหรับกลุ่มที่ 5 โมเดลสัญญาณเตือนทางม้าลายมีกระบวนการกลุ่มอยู่ที่ระดับปานกลางเท่านั้น

3. ทักษะในการนำเสนอโครงงานของนักเรียน 4 กลุ่ม อยู่ในระดับดีมาก ได้แก่กลุ่มที่ 1 ฤทธิ์สารประกอบในยาต้มขจัดคราบ กลุ่มที่ 3 Helmet Dynamo :

หมวกกันน็อกกันขโมย กลุ่มที่ 4 Nightmare for Burglar : แผ่นเพียโซกันขโมย และกลุ่มที่ 5 โมเดล สัญญาณเตือนทางม้าลาย สำหรับกลุ่มที่ 2 เครื่องย่อยกระดาษอยู่ในระดับพอใช้

4. คุณภาพของโครงการงานของนักเรียน ทั้ง 5 กลุ่มอยู่ในระดับดีมาก

อภิปรายผลการวิจัย

การจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่สะท้อนจากมุมมองของหลายฝ่าย ทั้งจากตัวผู้เรียน ผู้ร่วมงานของผู้เรียน และโดยครูผู้สอน จะเห็นว่าการให้ข้อมูลย้อนกลับหลายด้านจะทำให้เห็นมิติของผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย ผลของความคิดเห็นจากแต่ละส่วนล้วนมีผลกระทบต่อ การเรียนและการแก้ปัญหาของผู้เรียนเป็นอย่างมากซึ่ง สอดคล้องกับงานของดิวอี้ (Dewey, 2019) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่าการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ เป็นสิ่งจำเป็นต่อ กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน การประเมินผลเพื่อการ เรียนรู้จะนำไปสู่การเข้าถึงจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของ การเรียนซึ่งจะนำไปสู่การเกิดความคิดสร้างสรรค์ที่ เต็มไปด้วยพลังที่มาจาก การผกผันด้านความคิดของ ผู้เรียนและผู้สอน ซึ่งจะนำการเรียนการสอนไม่ใช่แค่ ดำเนินไปตามเนื้อหาในบทเรียนแต่จะขยายกว้างไปถึง ความเชี่ยวชาญจนค้นขึ้นที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าถึงวิธีการ ที่ผู้เรียนจะสามารถจัดการแก้ปัญหาการเรียนรู้ในแบบ เฉพาะเจาะจงด้วยวิธีการเลือกวิธีหรือวัตถุดิบมาแก้ปัญหา ได้ตรงประเด็นมากที่สุดจนเกิดเป็นการค้นพบแนวทาง การแก้ปัญหาของตนเองในที่สุด

การให้ข้อมูลย้อนกลับมีข้อดีคือให้ผู้เรียนได้เห็น ข้อดี ข้อเด่นของตนเองจากมุมมองของคนอื่นรวมทั้ง จากมุมมองการประเมินตนเองของผู้เรียน เพราะอาจมี บางจุดที่ผู้เรียนเองมองข้ามไปแต่จากมุมมองของคนอื่น อาจจะได้เห็นได้อย่างชัดเจน เมื่อนำมุมมองทั้งหมดมารวมกัน จะเป็นข้อมูลที่สำคัญเพื่อให้ผู้เรียนได้พิจารณาในการ แก้ปัญหา เมื่อผู้เรียนมองปัญหาอย่างทะลุปรุโปร่งแล้ว ผู้เรียนก็จะสามารถวิเคราะห์สถานการณ์และเลือกใช้ เครื่องมือหรือวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสม (Nicol and Masfarlane - Dick 2006) พบว่ามุมมองสะท้อนกลับ สามารถช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้โดยทั้งคู่

ได้ศึกษาว่าการประเมินผลเพื่อการพัฒนา (Formative assessment) และมุมมองสะท้อนกลับ สามารถช่วยให้ ผู้เรียนควบคุมกระบวนการเรียนรู้ของพวกเขาได้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการใช้วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment for Learning) ผ่านมุมมองสะท้อนกลับ ผ่านการประเมินโดยเพื่อนในงานวิจัยชิ้นนี้ที่พบว่า หลังจากที่ได้รับมุมมองสะท้อนกลับจากเพื่อนแล้ว ความคิดเห็นจากเพื่อนถูกนำไปพิจารณาและแก้ปัญหา โดยกลุ่มผู้ทำโครงการ จนท้ายที่สุดแล้วผลการประเมิน ความสามารถในการทำโครงการแบบสะสมของทุกกลุ่ม อยู่ในระดับสูงกว่าร้อยละ 80 ทั้ง 5 กลุ่ม

การเรียนรู้โดยผ่านมุมมองสะท้อนกลับทั้งจาก ตนเองและจากเพื่อนส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Ratminingshi and Padmadewi (2017) พบว่า การสะท้อนมุมมองตนเอง จะทำให้ผู้เรียนตระหนักรู้เชิงบวกในการเข้าถึงขีดความสามารถการเรียนรู้ที่อยู่ลึก ๆ ของตนเองได้ เข้าใจจุดเด่น จุดด้อยของตนเอง ส่วนมุมมองสะท้อนกลับจากเพื่อน จะสามารถทำให้ผู้เรียนเรียนรู้การทำงานกลุ่มร่วมกับ ผู้อื่น จากความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานจะทำให้ผู้เรียน วางแผนการเรียนรู้ที่ดีขึ้นและสามารถเรียนได้อย่าง มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ ผลการประเมินกระบวนการกลุ่มโดยมุมมองสะท้อนกลับ จากเพื่อนซึ่งพบว่า หลังนำความคิดเห็นจากเพื่อนมา ปรับปรุงแก้ไขพบว่าผู้เรียนส่วนมากมีกระบวนการ กลุ่มที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

ในส่วนของ การประเมินโดยครูต่อทักษะใน การนำเสนอโครงการและคุณภาพของโครงการ พบว่า อยู่ในระดับดีมากซึ่งสอดคล้องกับการประเมินตนเอง โดยผู้เรียนและเพื่อนที่พบว่ามีมุมมองการประเมินที่หลากหลาย ทำให้ความสามารถในการทำโครงการสะสมและ กระบวนการกลุ่มมีการพัฒนาขึ้น ซึ่งไม่แตกต่างเมื่อประเมิน โดยครูจากทักษะการนำเสนอและคุณภาพของโครงการ ที่ได้จากผู้เรียน กระบวนการเหล่านี้ส่งเสริมว่า การพิจารณา ในมุมมองที่หลากหลายจะทำให้การเรียนการสอนดำเนินไป ในทิศทางพัฒนาเชิงบวก ความหลากหลายที่ผ่านการคิด อย่างมีวิจรรย์ญาณแล้วจะทำให้ผู้เรียนคิดแบบตักตะกอง ได้ว่าสิ่งใดควรเปลี่ยนแปลง สิ่งใดควรปรับปรุงหรือสิ่งใด ควรคงไว้ กระบวนการเหล่านี้จะฝึกให้ผู้เรียนได้ฝึกทั้ง ทักษะการคิดแบบวิเคราะห์และสังเคราะห์ในเวลาเดียวกัน

จะเห็นได้ว่าการประเมินจากทั้งตนเอง จากเพื่อนและ จากครูมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพัฒนาการของผู้เรียน ดังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Abdul (2016) ที่ได้ศึกษา ว่าการประเมินผลจากมุมมองของผู้เรียนสามารถ นำเชื่อถือได้และเป็นเหตุเป็นผลได้ดีพอกับการประเมิน จากความคิดเห็นจากครูหรือไม่จากผลการวิจัยพบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญไม่มากนักระหว่าง

การประเมินโดยตัวผู้เรียนกับการประเมินจากครูผู้สอน ผลจากงานวิจัยแสดงให้เห็นว่า หากได้รับการฝึกฝนที่ดี และมากพอ นักเรียนก็จะสามารถประเมินตนเองได้ตรง ตามความเป็นจริงได้ไม่ต่างจากครู ซึ่งสิ่งนี้เป็นอีกตัวที่ บ่งชี้ว่าการประเมินควรมาจากหลายมุมมองจะทำให้ การเรียนการสอนตกตะกอนกระบวนการ วิธีการ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *การสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา : เรียนรู้ด้วยตนเอง*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จำรัส อินทลาภาพร, มารุต พัฒนาผล, วิชัย วงษ์ใหญ่ และศรีสมร พุ่มสะอาด. (2558). การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาสำหรับผู้เรียนระดับประถมศึกษา. *Veridian E - Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts)*. 8(1), 62-74.
- พนมนคร มีราคา. (2560). ครูต้องมีลักษณะอย่างไร... ในศตวรรษที่ 21. วารสาร “ศึกษาศาสตร์ มจร” คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย. 5(2), 23-35.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, สีนธะวา คามดิษฐ์, เฉลิมชัย มนุเสวต, วาสนา วิสฤตาภา, นักรบ หมี่แสน. (2559). *การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- รุจิรัตน์ รุ่งหัวไฟ. (2549). *การศึกษาความสามารถในการทางโครงการคณิตศาสตร์ ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการจัดกิจกรรมโครงการคณิตศาสตร์*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Abdul, M. (2016). Does Student Self - Assessment Assess as Valid and Reliable as Teacher Assessment?. *Arab World English Journal*. 7 : 123 -139
- Alzaid, J., M. (2017). The Effect of Peer Assessment on the Evaluation Process of Students. *International Education Studies*. 10(6) : 159 – 173.
- Anderson, L. and Östlund, D. (2017). Assessments for Learning in Grades 1-9 in a Special School for Students with Intellectual disability in Sweden. *Problems of Education in the 21st Century*. 75(6) : 508-524.
- David, J. N. and Debra, M. D. (2006). Formative assessment and self - regulated learning : A model and seven principles of good feedback practice. *Studies in Higher Education*. 31(2) : 199-218.
- Joseph, D. (2019). *Assessment for learning*. Salem Press Encyclopedia. EBSCO Online Database Education Source. Retrived January 7, 2019, from <http://eds.b.ebscohost.com/eds/detail/detail?vid=0&sid=49f7b39d-d6c1-4607-838b-8233e90b4939%40pdc-v-sessmgr01&bdata=JnNpdGU9ZWRzLWxpdmU%3d#db=ers&AN=108690526>.

- Jung, M., Y. (2016). *Peer/Teacher - Assessment Using Criteria in the EFL Classroom for Developing Students'L2 Writing*. 20(1) : 1-20.
- Pantiwati. Y. and Husamah. (2017). Self and Peer Assessments in Active Learning Model to Increase Metacognitive Awareness and Cognitive Abilities. *International Journal of Instruction*. 10(4) : 185-202.
- Ratminingsih, N. M., Artini, L. P. and Padmadewi, N. N. (2017). Incorporating Self and Peer Assessment in Reflective Teaching Practices. *International Journal of Instruction*. 10(4) : 165-184.
- Tamara M. Walser. (2009). An Action Research Study of Student Self - Assessment in Higher Education. *Innov High Educ*. 34, 299–306.

The Effect of Using Mind Maps on the Skills and the Learning Achievement of Students

Boonsanong Wisetsathon

M.Sc. (Research Methodology), Lecturer

Faculty of Education, Prince of Songkla University, Pattani Campus

Received : November 14, 2019/ **Revised :** February 28, 2019/ **Accepted :** March 15, 2019

Abstract

The research objectives were: 1) to compare the data analysis skill of a sample of senior students and their ability to present and interpret statistics before and after being taught using mind maps. 2) To compare their learning achievement in statistics and data analysis before and after being taught using mind maps. 3) To ascertain their level of satisfaction with being taught using mind maps. A group pre-test - post - test design was employed. The sample selected was 38 Thai - major senior students in semester 2 of the 2014 academic year at the Faculty of Education, Prince of Songkla University. The research instruments were : 1) Five lesson plans using mind maps relating to statistics and data analysis, the lessons from which were conducted over 10 periods, 50 minutes each period. 2) A data analysis skill, presentation and interpretation test. 3) A learning achievement test, and 4) A level of satisfaction questionnaire. The statistics used to analyze the data were means, standard deviations and dependent sample t-tests.

The research found that 1) The mean level of data analysis skill, and ability to present and interpret statistics of the sample of senior students was significantly higher after being taught using mind maps than before at the .01 level. The average score before instruction was 9.74 and after instruction was 24.50 out of 30. 2) The learning achievement of the sample based on student grades for the topic of statistics and data analysis was significantly higher after being taught using mind maps than before at the .01 level. The mean learning achievement in statistics and data analysis before instruction was 9.53 and after instruction was 13.08 out of 20. 3) The result of the analysis of the students' satisfaction toward being instructed in statistics and data analysis using mind maps revealed that their mean satisfaction was 4.29 out of 5 (standard deviation 0.42) which was at the highest level. In regard to the individual aspects of the teaching, the students' satisfaction with the instructor and the content were 4.40 and 4.35, respectively while the lowest satisfaction score of 4.11 was in relation to the instruction media.

Keywords: Mind Map, Skills, Learning Achievement

ผลการสอนโดยใช้แผนผังความคิดที่มีต่อทักษะและผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักศึกษา

บุญสนอง วิเศษสาร

วท.ม. (วิธีวิทยาการวิจัย), อาจารย์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

วันรับบทความ : 14 พฤศจิกายน 2561/ วันแก้ไขบทความ : 28 กุมภาพันธ์ 2562/

วันตอบรับบทความ : 15 มีนาคม 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอ และการแปลผล ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนผังความคิด 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องสถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนผังความคิด 3) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการสอนโดยใช้แผนผังความคิด โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังทดลอง ตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ คณะศึกษาศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาเอกภาษาไทย จำนวน 38 คน ที่ศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 เครื่องมือวิจัยได้แก่ 1) แผนการสอนโดยใช้แผนผังความคิด จำนวน 5 แผน เรื่องสถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล 10 คาบ คาบละ 50 นาที 2) แบบวัดทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอและการแปลผล 3) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 4) แบบวัดความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที่ (dependent samples t - test)

ผลการวิจัย พบว่า 1) นักศึกษามีทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอและการแปลผลหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียน เท่ากับ 9.74 และ 24.50 คะแนน ตามลำดับ จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน 2) นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องสถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียน เท่ากับ 9.53 และ 13.08 คะแนน ตามลำดับ จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน 3) นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการสอนโดยใช้แผนผังความคิด ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .42 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่านักศึกษามีความพึงพอใจด้านผู้สอนมากที่สุด รองลงมาคือด้านเนื้อหา และน้อยที่สุดคือด้านสื่อการสอน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40, 4.35 และ 4.11 ตามลำดับ

คำสำคัญ: แผนผังความคิด, ทักษะ, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

บทนำ

การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาที่ให้ผู้เรียนมีความเป็นเลิศด้านสติปัญญา และมีความก้าวหน้าทางวิชาการ ในการสร้างองค์ความรู้ให้แก่คนศึกษานั้นจึงต้องมีกระบวนการที่มีคุณภาพและมีมาตรฐาน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมสู่วิชาชีพ แนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้ให้ความสำคัญกับการวิจัย โดยบัญญัติไว้ในมาตราต่าง ๆ เช่น มาตรา 24(5) ระบุว่า ให้ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และในมาตราที่ 28 ได้กล่าวถึงหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษาว่ามีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาด้านวิชาการ วิชาชีพชั้นสูง ด้วยการค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ และพัฒนาสังคม นอกจากนี้ในมาตรา 30 ยังส่งเสริมให้ครูผู้สอนทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2553)

การวิจัยเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ที่เกิดขึ้นในสังคมทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและจากการกระทำของมนุษย์ ในสังคมปัจจุบันวิทยาการต่าง ๆ เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี การสื่อสาร การคมนาคม การรับส่งข้อมูล จึงส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้เป็นผลมาจากองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยทั้งสิ้น โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในยุคศตวรรษที่ 21 นี้มีผลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาในศตวรรษที่ 21 ให้มีความรู้ ความสามารถ และมีทักษะที่จำเป็น เพื่อที่จะออกไปใช้ชีวิตในสังคมโลก ซึ่งทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญที่สุด คือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning skill) ที่ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน (วราภรณ์ ทองนพคุณ, 2557) แต่ละประเทศจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ดังนั้นการจัดการศึกษาในยุคนี้ควรเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีความสามารถที่หลากหลาย และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 การวิจัยมีบทบาทมากในการจัดการศึกษาในปัจจุบันเนื่องจากการวิจัยสามารถช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการและความรู้ของผู้เรียนได้

นอกจากนี้การวิจัยยังเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ ๆ จากการที่ได้ลงมือปฏิบัติการวิจัยด้วยตนเอง (วิจารณ์ พานิช, 2555) และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะการคิด ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการสื่อสาร ซึ่งต้องจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยที่ไม่สอนแบบเน้นการบรรยาย แต่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการปฏิบัติลงมือเอง วิธีการหนึ่ง คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิด ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนออกแบบแผนผังความคิด เพื่อนำเสนอความคิดรวบยอด และความเชื่อมโยงกันของกรอบความคิด โดยการใช้เส้นเป็นตัวเชื่อมโยง อาจทำเป็นรายบุคคล หรืองานกลุ่ม แล้วนำเสนอผลงานต่อผู้เรียนอื่น ๆ จากนั้นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคนอื่นได้ซักถามและแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม (วิทวัส ดวงกุ่มเมศ, 2560)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้กำหนดให้วิชาวิจัยทางการศึกษาเป็นวิชาหนึ่งของหลักสูตร เพื่อพัฒนาทักษะการวิจัยแก่นักศึกษา โดยภาควิชาประเมินผลและวิจัยทางการศึกษารับผิดชอบจัดการเรียนการสอนในรายวิชา 276-402 การวิจัยทางการศึกษา สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ให้นักศึกษา 1) วิเคราะห์ปัญหา เขียนโครงการวิจัย ดำเนินการวิจัย และนำเสนอรายงานวิจัยได้ 2) ออกแบบการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ และ 3) ประเมินคุณภาพงานวิจัยได้ ซึ่งในรายวิชาดังกล่าวนักศึกษาต้องลงมือปฏิบัติการวิจัยด้วยตนเอง จากการสังเกตที่ผ่านมา พบว่าในภาคเรียนที่ 2 ของแต่ละปีการศึกษา นักศึกษาจะมีพื้นฐานทางด้านการคิดคำนวณและทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลค่อนข้างต่ำ เพราะนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาดังกล่าวเป็นนักศึกษาสายศิลปศาสตรไม่ถนัดการคิดคำนวณ ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายและท้อถอยเมื่อต้องเรียนเกี่ยวกับสถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล ส่งผลให้นักศึกษาขาดทักษะเกี่ยวกับการวิจัย โดยเฉพาะในส่วนของงานวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอข้อมูลและการแปลผล เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น น่าจะมีสาเหตุจากนักศึกษาไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ได้ ไม่สามารถจดจำความรู้เก่าเกี่ยวกับตัวแปรได้ มีผลให้ไม่สามารถเลือกใช้สถิติให้เหมาะสมกับตัวแปรนั้น ๆ ได้ เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลแล้วก็ไม่สามารถแปลผลหรือนำเสนอผลที่ถูกต้องได้

อาจเป็นเพราะนักศึกษาไม่สามารถวิเคราะห์และเข้าใจในเนื้อหาดังกล่าวได้อย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดนำวิธีการสอนโดยใช้แผนผังความคิดมาช่วยในการจัดการเรียนการสอนเพื่อจะช่วยเหลือแก้ปัญหาเหล่านี้ เพราะการใช้แผนผังความคิดเป็นเทคนิคที่ช่วยในการเรียนรู้ ช่วยในการจำ ช่วยให้เข้าใจความสัมพันธ์ ซึ่งถ้าฝึกใช้แผนผังความคิดอย่างสม่ำเสมอจะช่วยพัฒนาผลการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น แก้ปัญหาและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้ (วัชราน เล่าเรียนดี, 2549) ประกอบกับการเขียนแผนผังความคิดเป็นการเชื่อมโยงข้อมูลหรือความคิดต่าง ๆ ทำให้เห็นภาพและขอบเขตของเรื่อง ช่วยในการตัดสินใจและพัฒนาการคิดอย่างมีระบบ ทำให้เกิดความคงทนในการจดจำ (ปาณิก เสนาฤทธิไกร, 2550) นอกจากนี้แผนผังความคิดยังสามารถช่วยสร้างความเพลิดเพลินในการอ่านและง่ายต่อการจดจำ (กลุ่มสาระคณิตศาสตร์, 2552) และทำให้การเรียนการสอนง่ายและสนุกสนาน (ภาวิณี กระแสร์ญาณ, 2556)

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลการสอนโดยใช้แผนผังความคิดที่มีต่อทักษะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ตลอดจนศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการสอนวิธีดังกล่าวข้างต้น เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอและการแปลผล เรื่อง สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักศึกษาที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนผังความคิด
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนผังความคิด
3. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจทางการเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนผังความคิด

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักศึกษาที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนผังความคิด มีทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอและการแปลผล หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักศึกษาที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนผังความคิด

มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องสถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงทดลอง แบบกลุ่มเดียว วัดผลก่อนและหลังเรียน มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ประชากรเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา 276-402 การวิจัยทางการศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 230 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 วิชาเอกภาษาไทย จำนวน 38 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้สาขาวิชาเอกเป็นหน่วยสุ่ม

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระคือ การสอนโดยใช้แผนผังความคิด ส่วนตัวแปรตาม ได้แก่ 1) ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอและการแปลผล 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล และ 3) ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการสอนโดยใช้แผนผังความคิด

3. เนื้อหาที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ คือ สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล ในรายวิชา 276-402 การวิจัยทางการศึกษา ใช้เวลารวมทั้งสิ้น 10 คาบ คาบละ 50 นาที

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แผนผังความคิด หมายถึง แผนผังที่แสดงความสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องของความคิดระดับต่าง ๆ โดยใช้ ภาพ สี เส้นและคำเชื่อมที่เหมาะสมเพื่อแสดงการเชื่อมโยงข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งระหว่างความคิดหลัก ความคิดรองและความคิดย่อยที่สัมพันธ์กัน
2. การสอนโดยใช้แผนผังความคิด หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้
1) ขั้นนำ นำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้แผนผังความคิดทบทวนความรู้เดิม วิเคราะห์เนื้อหาเพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่ความรู้ใหม่
2) ขั้นสอน ให้นักศึกษาสืบค้นความรู้แล้วใช้แผนผังความคิดเขียนสรุปความรู้ให้ได้ความคิดหลัก ความคิดรองและความคิดย่อย ตามลำดับ
3) ขั้นสรุป ใช้แผนผังความคิดสรุปบทเรียนโดยการอภิปรายร่วมกัน
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนของนักศึกษาที่ได้จากการทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. ทักษะ หมายถึง ความสามารถของนักศึกษา ในการทำแบบวัดทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอ และการแปลผล ซึ่งวัดจากคะแนนที่นักศึกษาได้จากการ ทำแบบวัดทักษะแบบต่าง ๆ

5. ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล หมายถึง ความสามารถของนักศึกษาในเลือกใช้สถิติสำหรับวิเคราะห์ ข้อมูลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสมมติฐาน ซึ่งวัด จากคะแนนที่นักศึกษาได้จากการทำแบบวัดทักษะการ วิเคราะห์ข้อมูล

6. ทักษะการนำเสนอ หมายถึง ความสามารถ ของนักศึกษาในการนำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ โปรแกรมคอมพิวเตอร์มานำเสนอโดยใช้ตารางและแผนภูมิ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสมมติฐาน ซึ่งวัดจาก คะแนนที่นักศึกษาได้จากการทำแบบวัดทักษะการนำเสนอ

7. ทักษะการแปลผล หมายถึง ความสามารถ ของนักศึกษาในการสรุปผลจากตารางและแผนภูมิให้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสมมติฐาน ซึ่งวัดจากคะแนน ที่นักศึกษาได้จากการทำแบบวัดทักษะการแปลผล

8. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกพอใจ ชอบใจ ความรู้สึกที่ดีหรือทัศนคติที่ดีของผู้เรียนที่มีต่อ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้แผนผังความคิด เรื่อง สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งประเมินได้จากการตอบ แบบวัดความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แผนการสอนโดยใช้แผนผังความคิด เรื่อง สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล จำนวน 5 แผน ใช้เวลา 10 คาบ ๆ ละ 50 นาที

2. แบบวัดทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอ และการแปลผล เป็นแบบอัตนัย จำนวน 2 ข้อใหญ่ มีค่าความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.66 ถึง 1.00 ค่า ความยากตั้งแต่ 0.52 ถึง 0.68 ค่าอำนาจจำแนก 0.43 ถึง 0.53 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.51

3. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องสถิติ และการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นแบบทดสอบประเภทปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ใช้เวลา 50 นาที มีค่าความ

สอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.66 ถึง 1.00 ค่าความยากง่าย 0.24 ถึง 0.79 ค่าอำนาจจำแนก 0.23 ถึง 0.77 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.68

4. แบบวัดความพึงพอใจต่อการสอนโดยใช้ แผนผังความคิด ถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักศึกษา ซึ่งแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านสื่อการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนรู้และด้านผู้สอน โดยใช้แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ท 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวม ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำแบบวัดทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล การ นำเสนอและการแปลผลและแบบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนเรื่อง สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล ให้ นักศึกษาทำทั้งสองฉบับเป็นการทดสอบก่อนเรียน ใช้เวลา 2 คาบ ๆ ละ 50 นาที

2. ดำเนินการสอนโดยใช้แผนผังความคิด จำนวน 10 คาบ คาบละ 50 นาที

3. ดำเนินการทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบวัด ชุดเดียวกับการทดสอบก่อนเรียน

4. นักศึกษาทำแบบวัดความพึงพอใจต่อการสอน โดยใช้แผนผังความคิด

5. ตรวจให้คะแนน แล้วนำข้อมูลไปวิเคราะห์ สรุปและรายงานผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความ แตกต่างของค่าเฉลี่ยสองกลุ่มระหว่างก่อนเรียนกับหลัง เรียนโดยใช้ t - test (Dependent samples t - test)

ผลการวิจัย

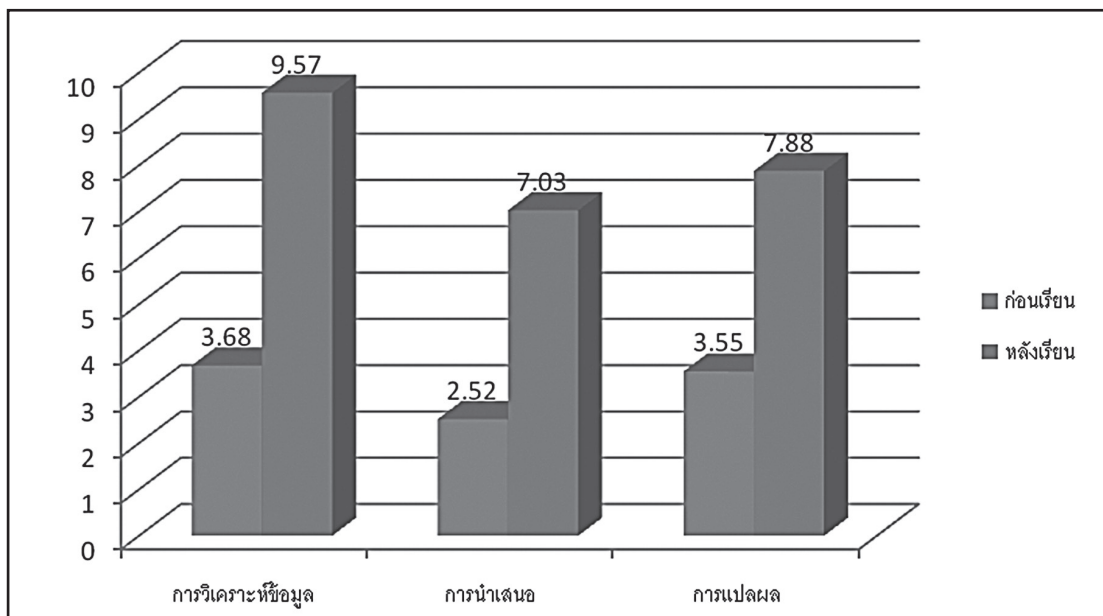
จากการศึกษาผลการสอนโดยใช้แผนผังความคิด ที่มีต่อทักษะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา มีผลการวิจัยเป็นดังนี้

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอและการแปลผล ในแต่ละทักษะของนักศึกษาที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนผังความคิด

ทักษะ	ก่อนเรียน		หลังเรียน	
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D
การวิเคราะห์ข้อมูล	3.68	2.02	9.57	0.82
การนำเสนอ	2.52	1.84	7.03	2.34
การแปลผล	3.55	2.27	7.88	2.45
ทักษะในภาพรวม	9.74	4.53	24.50	4.71

จากตาราง 1 พบว่านักศึกษาที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนผังความคิดมีคะแนนทักษะในภาพรวม ก่อนเรียนและหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.74 และ 24.50 คะแนน โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.53 และ 4.71 คะแนน ตามลำดับ เมื่อพิจารณาในแต่ละทักษะ พบว่าก่อนเรียน นักศึกษามีทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอและการแปลผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68, 2.52 และ 3.55

คะแนน โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.02, 1.84 และ 2.27 คะแนน ตามลำดับ ส่วนหลังเรียน นักศึกษามีทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอและการแปลผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.57, 7.03 และ 7.88 คะแนน โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82, 2.34 และ 2.45 คะแนน ตามลำดับ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิแท่งแสดงค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอและการแปลผล ในแต่ละทักษะของนักศึกษาที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนผังความคิด

ตาราง 2 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรวมของคะแนนทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอและการแปลผล ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนผังความคิด

การทดสอบ	$\bar{X}$	S.D	t	df	Sig
ก่อนเรียน	9.74	4.53	16.795	37	.000
หลังเรียน	24.50	4.71			

จากตาราง 2 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรวมของคะแนนทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอและการแปลผล ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนผังความคิด พบว่า คะแนนทักษะเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 3 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนผังความคิด

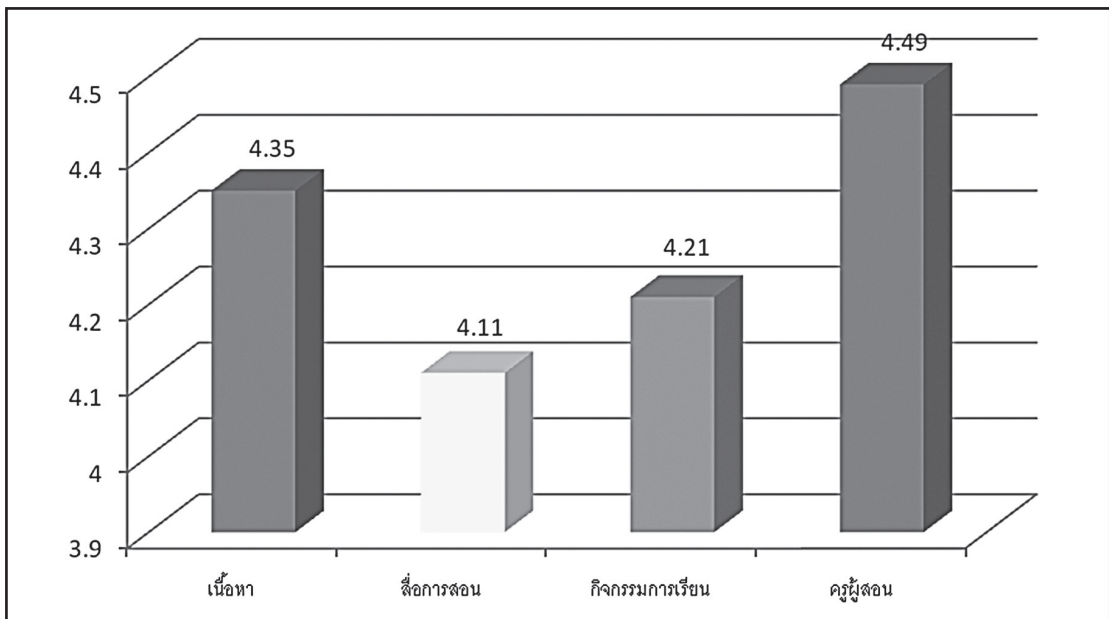
การทดสอบ	$\bar{X}$	S.D	t	df	Sig
ก่อนเรียน	9.53	2.53	7.385	37	.000
หลังเรียน	13.08	2.30			

จากตาราง 3 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนผังความคิด พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.53 และ 13.08 คะแนน โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.53 และ 2.30 คะแนนตามลำดับ

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจต่อการสอนโดยใช้แผนผังความคิด เรื่อง สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม

ด้าน	$\bar{X}$	SD	แปลผล
เนื้อหา	4.35	.49	มากที่สุด
สื่อการสอน	4.11	.62	มาก
กิจกรรมการเรียนรู้	4.21	.47	มากที่สุด
ผู้สอน	4.49	.47	มากที่สุด
รวม	4.29	.42	มากที่สุด

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการสอนโดยใช้แผนผังความคิด เรื่อง สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม พบว่านักศึกษามีระดับความพึงพอใจมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .42 เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า นักศึกษามีระดับความพึงพอใจด้านผู้สอน มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านเนื้อหาและน้อยที่สุดคือ ด้านสื่อการสอน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49, 4.35 และ 4.11 ตามลำดับ ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิแท่งแสดงค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการสอน เรื่อง สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้แผนผังความคิดในภาพรวม

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาผลการสอนโดยใช้แผนผังความคิด ที่มีต่อทักษะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา สามารถสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

1. คะแนนทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอ และการแปลผลในภาพรวม ก่อนเรียนและหลังเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.74 และ 24.50 คะแนน โดยมีค่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.53 และ 4.71 คะแนน ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะ การวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอและการแปลผลในภาพรวม ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนเฉลี่ย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และจากการสังเกต ขณะทำการทดลองตามแผนการสอน พบว่านักศึกษา เลือกใช้สถิติได้เหมาะสมกับตัวแปร วัตถุประสงค์และ สมมติฐาน สามารถใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการ วิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้ตาราง และแผนภูมิได้เป็นอย่างดีและสรุปผลได้ถูกต้อง แสดงว่า การสอนโดยใช้แผนผังความคิดทำให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการคิด สามารถ เชื่อมโยงองค์ความรู้เกี่ยวกับสถิติและการวิเคราะห์

ข้อมูลได้ และช่วยพัฒนาทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลการ นำเสนอและการแปลผลให้สูงขึ้น เพราะการสอนโดยใช้ แผนผังความคิดช่วยกระตุ้นสมองผู้เรียนให้เกิดความตื่นตัว และความสนใจเกี่ยวข้องกับการเรียน มีกระบวนการกลุ่ม โดยมีครูเป็นผู้แนะนำ โดยการให้ผู้เรียนตั้งคำถามและ เสนอความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุปความรู้ เป็นความคิดรวบยอดโดยนำแผนผังความคิดมาใช้ในการ สรุป เพื่อให้ผู้เรียนเห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้นทำให้ผู้เรียน เกิดทักษะการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดและนำไปใช้ต่อ ซึ่ง สอดคล้องกับทฤษฎี Buzan (Buzan, 1991 อ้างถึงใน นิพาดา ไตรรัตน์, 2553) อธิบายว่า โครงสร้างหรือ การทำงานของสมองในการติดต่อ จัดการ รวบรวม บันทึก เชื่อมโยง ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ นั้น ควรจะเริ่มด้วยความคิด หลักที่จุดกลางแล้วแตกสาขาย่อยออกไปแล้วแต่ความคิด แต่ละคน และงานวิจัยของ พรสุรีย์ วิชาศรีนิมิต (2554) ที่ศึกษาการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยการเขียนแผนที่ ความคิดของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ คณะ นิเทศศาสตร์ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา RT305 การผลิต รายการโทรทัศน์ขั้นต้น ปีการศึกษา 2553 พบว่า ค่าเฉลี่ย คะแนนของนักศึกษาที่ทดลองใช้การเขียนแผนที่ความคิด ในปีการศึกษา 2553 สูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนของนักศึกษา

ที่ไม่ได้ใช้การเขียนแผนที่ความคิด ในปีการศึกษา 2550, 2551 และ 2552 และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับนักศึกษาที่ไม่ได้ใช้การเขียนแผนที่ความคิด ในปีการศึกษา 2550 และ 2551 แต่ไม่แตกต่างกับนักศึกษาในปีการศึกษา 2552 แสดงว่าการใช้แผนที่ความคิดอาจมีส่วนช่วยในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาให้สูงขึ้น มีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น จึงมีผลให้ค่าเฉลี่ยของคะแนนของนักศึกษาหลังการทดลองใช้แผนที่ความคิดสูงขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัญญา ศิริเลิศพรณา (2553) ที่ศึกษาผลของการใช้เทคนิคแผนที่ความคิดในการสอนคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาสมการกำลังสอง ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอัสสัมชัญ สมุทรปราการ จำนวน 50 คน พบว่า หลังได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สถิติ และการวิเคราะห์ข้อมูล ของนักศึกษาที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนผังความคิด มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนเท่ากับ 9.53 และ 13.08 คะแนน โดยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.53 และ 2.30 คะแนน ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จะเห็นได้ว่านักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นเมื่อเทียบกับความรู้เดิม อาจเป็นเพราะการสอนโดยใช้แผนผังความคิด ทำให้กิจกรรม บรรยายการเรียนการสอนช่วยดึงดูดความสนใจ ทำให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจในเนื้อหาสถิติจนสามารถทำแบบฝึกปฏิบัติได้ ทั้งนี้ที่นักศึกษากลุ่มดังกล่าวเป็นนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทยที่ไม่ถนัดการคิดคำนวณและมีทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลต่ำ แสดงว่าการสอนโดยวิธีนี้ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชี วรรณกุล (2551) ที่ศึกษาการพัฒนาแผนการเรียนรู้ เรื่องการแปลงทางเรขาคณิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แผนผังความคิดและศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ของผู้เรียน พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนไปแล้ว 14 วัน สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ

สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลพร จินดาหลวง (2549) ที่ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังเรียนโดยการสร้างผังความคิด พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการสอนโดยใช้แผนผังความคิด ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจด้านผู้สอน ด้านเนื้อหา และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านสื่อการสอน อยู่ในระดับมาก แสดงว่าการสอนวิธีนี้สร้างความพึงพอใจให้กับนักศึกษา อาจเป็นเพราะการสอนวิธีนี้ทำให้นักศึกษาเข้าใจในเนื้อหา และจากการสังเกตขณะทำการทดลอง พบว่า นักศึกษามีความสุข สนุกสนาน ตื่นเต้นกับกิจกรรมและได้ฝึกปฏิบัติโดยใช้คอมพิวเตอร์ ทำให้นักศึกษาไม่เกิดความเบื่อหน่าย สามารถทำแบบฝึกหัด มีทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอและการแปลผลมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิเชษฐ โพธิ์ปัสสา (2550) ที่ศึกษาการพัฒนาผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องทฤษฎีบทพีทาโกรัส โดยใช้วิธีสอนแบบ สสวท. และสรุปด้วยแผนผังความคิด พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมและรายด้านทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียน และด้านสาระการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุดและมีความพึงพอใจด้านการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ แววมณี นิลเชษฐ์ (2549) ซึ่งศึกษาการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แผนผังความคิด พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลพร จินดาหลวง (2549) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังเรียนโดยการสร้างผังความคิดและศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนต่อการเรียนคณิตศาสตร์ในการแก้โจทย์ปัญหาโดยการสร้างผังความคิด พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นในภาพรวม ด้านบทบาทของครูผู้สอน การมีส่วนร่วมของนักเรียนในกิจกรรมและกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

จากผลการวิจัยในครั้งนี้สรุปได้ว่า การสอนโดยใช้แผนผังความคิดช่วยให้นักศึกษาสามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ สามารถเลือกใช้สถิติให้เหมาะสมกับลักษณะตัวแปร และเมื่อวิเคราะห์ผลแล้วก็สามารถแปลความหมายและนำเสนอผลได้อย่างถูกต้อง ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสูงขึ้น อีกทั้งการสอนวิธีนี้ยังสร้างความพึงพอใจให้กับนักศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุดด้วย ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการสอนโดยใช้แผนผังความคิดสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากการศึกษาผลการสอนโดยใช้แผนผังความคิดที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1) จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า การสอนโดยใช้แผนผังความคิดส่งผลดีต่อนักศึกษาในด้านทักษะ

และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้นควรนำวิธีการสอนโดยใช้แผนผังความคิดไปใช้เพื่อพัฒนาทักษะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในเนื้อหาอื่น ๆ

2) การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ฝึกปฏิบัติโดยใช้คอมพิวเตอร์ด้วย โดยการฝึกปฏิบัติขั้นตอนแรกผู้เรียนยังไม่คุ้นเคยกับการเรียนรู้ลักษณะนี้ ผู้สอนควรวางแผนเวลาให้เหมาะสมแก่ผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการสอนโดยใช้แผนผังความคิดกับการสอนด้วยวิธีอื่น ๆ เพื่อเห็นประสิทธิภาพของวิธีการสอนที่ดีที่สุดในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

2) ควรมีการศึกษาผลการสอนโดยใช้แผนผังความคิดที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในรายวิชา 276-402 วิจัยทางการศึกษา ในเรื่องอื่น ๆ เช่น ประเภทวิจัย ประเภทของตัวแปร กรอบแนวคิดของงานวิจัย เพื่อให้ นักศึกษามีความเข้าใจ และจดจำเนื้อหาต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น

รายการอ้างอิง

- กมลพร จินดาหลวง. (2549). การพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยการสร้างผังความคิด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กลุ่มสาระคณิตศาสตร์. (2552). การเขียนแผนผังความคิด หรือแผนที่ความคิด (Mind Map). สืบค้นเมื่อ 21 เมษายน 2557, จาก <http://www.sahavicha.com/?name=media>
- นิพาดา ไตรรัตน์. (2553). ผลของอีเลิร์นนิ่งที่ใช้เทคนิคการระดมสมองและแผนผังความคิดที่มีต่อความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิตที่มีบุคลิกภาพแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปาณิก เสนาฤทธิไกร. (2550). ความหมาย Mind Map. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2557, จาก <http://www.l3nr.org/posts/94826>
- พรสุรีย์ วิชาศรีนิมิต. (2554). การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาด้วยการเขียนแผนที่ความคิด. สืบค้นเมื่อ 13 มิถุนายน 2561, จาก <http://libdoc.dpu.ac.th/research/140964.pdf>
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552. แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. สืบค้นเมื่อ 18 พฤษภาคม 2557, จาก <http://www.wbtvonline.com/pdf/9-04-201409-25-55.pdf>

- พิเชฐ โพธิ์ปัสสา. (2550). การพัฒนาผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส โดยใช้วิธีสอนแบบ สสวท. และสรุปด้วยแผนผังความคิด (Mind Mapping). การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ภาวิณี กระแสร์ญาณ. (2556). นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 21 เมษายน 2557, จาก <http://www.kn2.org/?name=research>
- วรางคณา ทองนพคุณ. (2557). ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) คืออะไร มีความสำคัญอย่างไร. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2557, จาก <http://education.pkru.ac.th/.../> เอกสารทักษะแห่งอนาคตใหม่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 2021.doc
- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2549). เทคนิคและยุทธวิธีพัฒนาทักษะการคิด การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. นครปฐม : คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : สยามกัลปมาจล.
- วิทวัส ดวงภูมิเมศ. (2560). การจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ด้วยการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. 11(2), 1-14.
- แววมณี นิลเชษฐ์. (2549). การพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แผนผังความคิด (Mind Mapping). การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุกัญญา ศิริเลิศพรณนา. (2553). ผลของการใช้เทคนิคแผนที่ความคิดในการสอนคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาสมการกำลังสองที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุชี วรรณกุล. (2551). การพัฒนาแผนการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการแปลงทางเรขาคณิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แผนผังความคิด (Mind Mapping). การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

The Development of Student Activities in Private Higher Education Institutions in the Three Southern Border Provinces

Komaruding Sohniyada

M.A. (Social Development Administration), Graduate Student
Department of Social Sciences, Faculty of Humanities and Social Sciences
Prince of Songkla University, Pattani Campus

Prachuab Tongsri

Ph.D. (Development Education), Lecturer
Department of Social Sciences, Faculty of Humanities and Social Sciences
Prince of Songkla University, Pattani Campus

Received : January 17, 2019/ **Revised :** March 29, 2019/ **Accepted :** April 17, 2019

Abstract

The purposes of this research were to explore predicament the Student Activities and to find ways the development of student activities in private higher education institutions in the three southern border provinces. This research were mixed method research. A sample was divided into 2 groups as follows : 1. The students in private higher education institutions in the three southern border provinces year 1-4 students, academic year 2017 in every faculties 343 cases by stratified random sampling 2. Personnel management concerning student activities, the students leader by purposive sampling 10 cases include president of the student administration organization, student club, in academic year 2017 overall 20 cases.

Research Instrument were questionnaire and group chat to predicament the student activities according to the standard of Office of the Higher Education Commission (TQF) comprehensive 5 aspects are : 1. Promotion activities desirable characteristics which determined by the institution. 2. Service activities and save environment 3. Cultural arts promotion activities 4. Sport activities and health promotion 5. Activities to strengthen morality and ethics. Data was analyzed using statistics percentages average values and content analysis. The findings indicated that 1. Management condition of student activities in private higher education institutions in the three southern border provinces overall status and each aspect at high level. 2. Development guidelines the student activities according to the standard which comprehensive 5 aspects found that 1. Promotion activities desirable characteristics which determined by the institution was private higher education should be an exchange platform the academic knowledge of student group to be a channel in transferring knowledge from doing activities among students themselves. 2. Service activities and save environment should be conducive to community development, create harmony, good access to groups of people in the community. 3. Cultural arts promotion activities with acceptance multiculturalism international students can be compatible without conflict Islamic principle. 4. Sport activities and health promotion, private higher education should add sports equipment which students pay special attention, to be played thoroughly with good maintenance, to be able to promote long-term health 5. Activities to strengthen morality and ethics. 5. Activities to strengthen morality and ethics should provide variety of formats and insert morality and ethics in life to create an atmosphere “my institution my heaven” sustainable.

Keywords: Student Activities, Private Higher Education Institutions, Three Southern Border Provinces

การพัฒนากิจกรรมนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

กอมารุดิง โชะนิยาตะ

ศศ.ม.(การบริหารการพัฒนาสังคม), นักศึกษาปริญญาโท
ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ประจวบ ทองศรี

ค.ด.(พัฒนศึกษา), อาจารย์
ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

วันรับบทความ : 17 มกราคม 2562/ วันแก้ไขบทความ : 29 มีนาคม 2562/
วันตอบรับบทความ : 17 เมษายน 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมนักศึกษา และหาแนวทางการพัฒนากิจกรรมนักศึกษา ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 คือ นักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2560 ทุกคณะจำนวนทั้งสิ้น 343 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นอย่างเป็นสัดส่วน (Stratified random sampling) และกลุ่มที่ 2 ผู้บริหารบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมศึกษานักศึกษา โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 10 คน ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารนักศึกษาสโมสรนักศึกษา และชมรมนักศึกษา ประจำปีการศึกษา 2560 รวมทั้งสิ้น 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบสนทนากลุ่ม ต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (TQF) ที่ครอบคลุม 5 ด้าน ได้แก่ 1) กิจกรรมด้านส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่กำหนดโดยสถาบัน 2) กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และรักษาสีน้ำเงิน 3) กิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม 4) กิจกรรมด้านกีฬาหรือการส่งเสริมสุขภาพและ 5) กิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละและวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการจัดกิจกรรมนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยรวมและในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก และ 2) แนวทางการพัฒนากิจกรรมนักศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานที่ครอบคลุม 5 ด้าน พบว่า 1) กิจกรรมด้านส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่กำหนดโดยสถาบันคือ สถาบันอุดมศึกษาควรมีเวทีแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทางวิชาการของกลุ่มนักศึกษาเพื่อเป็นช่องทางในการถ่ายทอดองค์ความรู้จากการทำกิจกรรมระหว่างนักศึกษาตนเอง 2) กิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์และรักษาสีน้ำเงินควรเอื้อต่อการพัฒนาชุมชน สร้างความสามัคคีและสามารถเข้าถึงกลุ่มบุคคลในชุมชนได้ดี 3) กิจกรรมด้านส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมที่มีการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมและนักศึกษาต่างชาติสามารถเข้ากันได้โดยไม่ขัดกับหลักการอิสลาม 4) กิจกรรมด้านกีฬาและส่งเสริมสุขภาพ สถาบันอุดมศึกษาควรเพิ่มอุปกรณ์กีฬาที่นักศึกษาให้ความสนใจเป็นพิเศษให้ได้มีการเล่นอย่างทั่วถึงและมีการบำรุงรักษาที่ดี เพื่อสามารถส่งเสริมสุขภาพในระยะยาว และ 5) กิจกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมนั้นควรจัดรูปแบบที่หลากหลายและสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินชีวิตเพื่อเกิดบรรยากาศ “สถาบันของฉัน สวรรค์ของฉัน” แบบยั่งยืน

คำสำคัญ: กิจกรรมนักศึกษา, สถาบันอุดมศึกษาเอกชน, สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

บทนำ

สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันทางสังคมซึ่งมีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การจัดการการศึกษาในระดับนี้มุ่งเน้นพัฒนาความเจริญงอกงามทางสติปัญญาและความคิดอันจะนำไปสู่ความก้าวหน้าทางวิชาการมุ่งที่จะสร้างสรรค์กำลังคนในระดับวิชาชีพชั้นสูงเพื่อพัฒนาสังคมและมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ด้วยคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอันมีคุณค่าต่อตนเองสังคมและประเทศชาติ ดังนั้นการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงมีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างมากเพราะการศึกษาในระดับนี้มุ่งเน้นการพัฒนาบุคคลทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ ร่างกาย สังคม จิตใจ และคุณธรรมเพื่อให้เป็นกำลังที่สำคัญในการสร้างสรรค์และพัฒนาประเทศ (สำเนา ขจรศิลป์, 2533)

การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีปรัชญาหรือปณิธานเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ 1. เป็นกำลังคน (Manpower) คือการผลิตบัณฑิตเพื่อตอบสนองทางด้านมาตรฐานวิชาการ/วิชาชีพและความต้องการของสังคม 2. เป็นคนที่สมบูรณ์ (Manhood) คือการผลิตบัณฑิตให้เป็นคนที่มีความสมบูรณ์พร้อมมีสุขภาพและบุคลิกดีมีสมรรถภาพสูงและเป็นบุคคลที่พึงประสงค์ของสังคม ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการอุดมศึกษาด้วยการขับเคลื่อนนโยบาย วิสัยทัศน์ปี 2559 ด้วยการพัฒนากำลังคนเพื่อการพัฒนาชาติตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2557)

สถาบันอุดมศึกษามีภารกิจหลักที่ประกอบด้วยสาระสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ การเรียนการสอน (การผลิตบัณฑิต) การผลิตผลงานวิจัยการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ในบริบทของการผลิตบัณฑิตนั้น งานกิจกรรมนักศึกษาหรืออาจเรียกให้สมบูรณ์ว่า “งานพัฒนากิจกรรมนักศึกษา” นับเป็นบทบาทหลักอีกประการหนึ่งที่มหาวิทยาลัยต้องส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดขึ้นในสถาบันให้นักศึกษาได้รับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ก้าวสู่การเป็นบัณฑิตที่มีศักยภาพสมบูรณ์พร้อมในสังคมทั้งทางด้านร่างกายสังคมอารมณ์และสติปัญญานั้นเอง การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงต้องดำเนินการทั้งการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างพัฒนาความรู้ทางวิชาการ/วิชาชีพ และสนับสนุนการจัดกิจกรรมของนักศึกษา เพื่อพัฒนากิจกรรมนักศึกษา

ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณภาพและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สุริยา เสถียรกิจอำไพ, 2551)

พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตและเป็นผู้ที่มีประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2548)

สถาบันอุดมศึกษาจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญคือการผลิตบัณฑิตที่ยกระดับเพื่อให้เป็นผู้มีความรู้คู่คุณธรรม ดังนั้นการจัดการศึกษาไม่ควรเน้นแต่ความรู้หรือความเป็นเลิศทางวิชาการแต่เพียงอย่างเดียวจะต้องเน้นถึงความเป็น “คนดี” โดยใช้กิจกรรมเป็นเครื่องมือทางการศึกษาในการพัฒนาบัณฑิต (จรินทร์ ธานีรัตน์, 2538) มหาวิทยาลัยได้ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมของนักศึกษา ในรูปแบบต่าง ๆ อย่างกว้างขวางและหลากหลาย ทั้งกิจกรรมองค์การบริหารกิจกรรมนักศึกษา กิจกรรมสโมสรนักศึกษาคณะ กิจกรรมชมรม กิจกรรมกีฬา กิจกรรมชุมนุม และกิจกรรมตามกลุ่มสนใจต่าง ๆ โดยกำหนดรูปแบบของกิจกรรม การติดตามและประเมินผลกิจกรรมและการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการทำกิจกรรมนักศึกษาจากสถาบันอย่างเต็มที่

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่ากิจกรรมนักศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนากิจกรรมนักศึกษาและมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง แผนพัฒนาอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 ระบุไว้ว่าอุดมศึกษาไทยต้องมีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดเพื่อเป็นแหล่งความรู้ที่ตอบสนองการแก้ไขปัญหาวิกฤติและชี้แนะการพัฒนาอย่างยั่งยืนของชาติและท้องถิ่น โดยเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้นภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและต้องส่งเสริมการพัฒนาประเทศให้สามารถแข่งขันได้ในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ ผลิดกำลังคนที่มีศักยภาพตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานสามารถทำงานเพื่อดำรงชีพตนเองและเพื่อช่วยเหลือสังคม มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบ และมีสุขภาวะทั้งร่างกายและจิตใจ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2556)

มหาวิทยาลัยฟาฏอนี เป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งเดียวในจังหวัดชายแดนภาคใต้และเป็นสถาบัน

อุดมศึกษาเอกชนอิสลามแห่งแรกในประเทศไทย ที่ได้รับการสถาปนาขึ้นโดยนักวิชาการมุสลิมและผู้ทรงคุณวุฒิด้านอิสลามศึกษาในภูมิภาคและเป็นหน่วยงานหนึ่งของมหาวิทยาลัยที่มีภารกิจหลักในการส่งเสริมให้นักศึกษาได้รับความรู้และประสบการณ์ในการทำงาน ตลอดจนเกิดพัฒนาการทางบุคลิกภาพที่เหมาะสมสอดคล้องกับอัตลักษณ์บัณฑิตที่มีภาวะผู้นำ คุณธรรมจริยธรรม และมุ่งพัฒนาสังคมสันติสุข (สำนักพัฒนาศักยภาพนักศึกษา มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, 2559) มีเจตนารมณ์ในการส่งเสริมและพัฒนาด้านอิสลามศึกษาและศาสตร์แขนงต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพตามมาตรฐานสากล เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมและความคาดหวังในการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาภูมิภาค ผลิดักำลังคนระดับปัญญาชนของท้องถิ่นและประเทศที่กำลังพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ตลอดจนให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของโลกยุคโลกาภิวัตน์ รวมทั้งเป็นการสนองตอบนโยบายของรัฐ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สำนักพัฒนาศักยภาพนักศึกษา มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, 2558) มหาวิทยาลัยฟาฏอนีได้จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์สำคัญคือ เพื่อพัฒนา นักศึกษาให้มีคุณธรรมจริยธรรม ยึดมั่นในศาสนาเป็นแบบอย่างที่ดีโดยมีนโยบายในการจัดการศึกษาและสร้างสิ่งแวดล้อมที่เน้นการสร้างชีวิตก่อนอาชีพและมุ่งมั่นในการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนานักศึกษาทั้งด้านสติปัญญา จิตวิญญาณ อารมณ์ ร่างกายและสังคม (สำนักพัฒนาศักยภาพนักศึกษา มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, 2559)

จากสภาพปัญหาอุปสรรคในการพัฒนากิจกรรมนักศึกษา พบว่าการส่งเสริมกิจกรรมนักศึกษาประสบปัญหาบางประการ ปัญหาที่เป็นประเด็นสำคัญ คือ นักศึกษาบางส่วนยังไม่เข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา และให้ความสนใจในกิจกรรมที่จัดขึ้นอยู่น้อยมาก และบางส่วนยังไม่ทราบกระบวนการตลอดจนยังไม่เห็นความสัมพันธ์ของกิจกรรมกับการประกันคุณภาพ (สำนักแผนและประกัน

คุณภาพนักศึกษา 2559) ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรม นักศึกษายังประสบปัญหาและอุปสรรคบางประการโดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบการจัดการโครงการความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านกิจกรรมนักศึกษาของผู้นำนักศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรม นักศึกษาตลอดจนยังขาดการติดตามวัดผลประเมินผลโครงการที่ชัดเจนประกอบกับกระแสโลกาภิวัตน์มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ในขณะที่การพัฒนา นักศึกษานั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งที่สถาบันต้องให้ความสำคัญในการผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีความพร้อมทุก ๆ ด้าน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่องแนวทางในการพัฒนากิจกรรมของนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งได้แก่ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี เป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งเดียวในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมุ่งหวังว่าสถาบันจะสามารถพัฒนานักศึกษาให้มีภาวะผู้นำ มีคุณธรรมจริยธรรม ยึดมั่นในหลักการศาสนา เป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม ใฝ่สันติ มีความรอบรู้ทั้งในศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต สามารถพัฒนาศักยภาพตามความสนใจของตนเองเพื่อพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้ที่มีความสมบูรณ์นำไปสู่การเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์พร้อมที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการกิจกรรมนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนากิจกรรมนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดดังนี้

สภาพการจัดการกิจกรรมนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามเกณฑ์มาตรฐานสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (TQF) 5 ด้าน

1. กิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่กำหนดโดยสถาบัน
2. กิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์หรือรักษาสีงแวดล้อม
3. กิจกรรมด้านส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม
4. กิจกรรมด้านกีฬาหรือการส่งเสริมสุขภาพ
5. กิจกรรมด้านเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม

แนวทางการพัฒนากิจกรรมนักศึกษาของสถาบัน อุดมศึกษาเอกชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

วิธีการศึกษา

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิทยาการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมนักศึกษา ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อหาแนวทางการพัฒนา กิจกรรมนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ การดำเนินการวิจัยดังนี้

ด้านประชากร ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้แบ่งกลุ่มประชากรออกเป็น 2 กลุ่มประกอบด้วย

การวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างศึกษาที่ใช้ในการวิจัยแบบเจาะจงโดยพิจารณาจาก ผู้บริหาร 5 คน อาจารย์หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานกิจกรรมนักศึกษา ของสถาบัน ซึ่งเป็นบุคคลที่ปฏิบัติงานด้านกิจกรรมนักศึกษาโดยตรงรวมทั้งสิ้น 9 คนประกอบด้วย

1) รองอธิการบดีฝ่ายพัฒนาศักยภาพนักศึกษาหรือผู้แทนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมนักศึกษาจำนวน 1 คน

2) รองคณบดีฝ่ายพัฒนาศักยภาพนักศึกษาหรือผู้แทนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมนักศึกษาจำนวน 4 คน

3) เจ้าหน้าที่งานกิจกรรมนักศึกษาจากส่วนกลาง (สำนักพัฒนาศักยภาพนักศึกษา) จำนวน 1 คน และเจ้าหน้าที่งานกิจกรรมนักศึกษาระดับคณะ จำนวน 4 คน รวมทั้งหมด จำนวน 5 คน

4) ผู้นำนักศึกษาจำนวน 10 คน ประกอบด้วยนายกองค์การบริหารนักศึกษา 1 คน สโมสรนักศึกษา 4 คณะ จำนวน 4 คน ชมรมนักศึกษาจำนวน 5 คน

การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษา ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2559 ประกอบด้วยคณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะศึกษาศาสตร์ จำนวนทั้งสิ้น 3,389 คน โดยประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครซีเมอร์แกน Krejcie and Morgan (1970) ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 343 คน และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นอย่างเป็นสัดส่วน (Stratified random sampling) โดยได้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามคณะ

คณะ	จำนวนนักศึกษา (คน)					จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	1	2	3	4	รวม	รวม
อิสลามศึกษาและนิติศาสตร์	149	160	131	410	850	85
คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์	296	226	266	626	1,414	144
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	58	69	57	117	301	31
คณะศึกษาศาสตร์	259	156	167	242	824	85
รวม	762	611	621	1395	3,389	346

ที่มา : สำนักบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, 2559

ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ใน 5 ด้านประกอบด้วย

1. กิจกรรมวิชาการที่ส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์

2. กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์หรือรักษาสีน้ำเงิน
3. กิจกรรมส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม
4. กิจกรรมกีฬาหรือการส่งเสริมสุขภาพ
5. กิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม

ขอบเขตด้านระยะเวลา ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ทำการศึกษาตั้งแต่เดือนตุลาคม 2559 ถึงพฤศจิกายน 2560

ขอบเขตด้านพื้นที่ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย จะศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือ และวิธีการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ส่วนคือ แบบสอบถาม เกี่ยวกับการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัด กิจกรรมนักศึกษาและการจัดสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เพื่อหาแนวทางการจัดกิจกรรม นักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสามจังหวัดชายแดน ภาคใต้ โดยมีขั้นตอนดังนี้

ส่วนที่ 1 (Focus group discussion)

ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารงานกิจกรรม นักศึกษาจำนวน 5 คน ประกอบด้วย รองอธิการบดีฝ่าย พัฒนาศักยภาพนักศึกษา หรือผู้แทนที่เกี่ยวข้องด้าน กิจกรรมนักศึกษารองคณบดีฝ่ายพัฒนาศักยภาพนักศึกษา หรือผู้แทนที่เกี่ยวข้องด้านกิจกรรม อาจารย์ เจ้าหน้าที่ งานกิจกรรมนักศึกษาระดับคณะจำนวน 4 คน ผู้นำ นักศึกษาจำนวน 10 คน เจ้าหน้าที่สำนักพัฒนาศักยภาพ นักศึกษาจำนวน 1 คน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถาม (Questionnaire)

1. กำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างเครื่องมือในการเก็บ รวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการ จัดพัฒนากิจกรรมนักศึกษาศาสนาอันอุดมศึกษาเอกชน ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการ จัดกิจกรรมนักศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการสร้าง เครื่องมือในการวิจัย

3. ดำเนินการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยนี้ ซึ่งแบ่งออกเป็นดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ การศึกษา คณะ ชั้นปี

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดกิจกรรม ของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาใน 5 ด้าน ประกอบด้วย

1. กิจกรรมวิชาการส่งเสริมคุณลักษณะ บัณฑิตที่พึงประสงค์

2. กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และรักษาสี นวดล้อม

3. กิจกรรมส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม

4. กิจกรรมกีฬาหรือการส่งเสริมสุขภาพ

5. กิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม

เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดหาแนวทางการพัฒนา จัดกิจกรรมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้

4. นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงทางด้านเนื้อหา ความถูกต้องของเนื้อหาโดยคัดเลือกแต่เฉพาะข้อความ ที่ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นว่ายใช้ได้เท่านั้นโดยใช้เกณฑ์ ยอมรับของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านนำไปใช้เป็นข้อคำถามใน แบบสอบถามเพื่อพิจารณาความสอดคล้องกับนิยามศัพท์ ตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัยโดยการหา ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence : IOC)

6. นำแบบสอบถามไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ ของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ พิจารณาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่งเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา

7. นำแบบสอบถามมาหาค่าโดยการหาค่าแบบ สัมประสิทธิ์อัลฟาความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 พบว่า

1. ด้านส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ที่กำหนด โดยสถาบันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.76)

2. ด้านบำเพ็ญประโยชน์และรักษาสี นวดล้อมอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.79) 3. ด้านศิลป วัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.78)

4. ด้านกีฬาและส่งเสริมสุขภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.88) และ 5. ด้านเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.81)

8. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วจัดพิมพ์ ฉบับจริงเพื่อเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

ผลการศึกษา

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ
แบบสอบถามจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา โดยหาค่า

คะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(Standard Deviation)

ตาราง 2 จำนวนและค่าร้อยละของนักศึกษา จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลพื้นฐาน		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	เพศชาย	127	36.7
	เพศหญิง	219	63.3
รวม		346	100.0
คณะ	อิสลามศึกษาและนิติศาสตร์	85	24.6
	ศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์	145	41.9
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	31	9.0
	ศึกษาศาสตร์	85	24.6
รวม		346	100.0
ชั้น	ชั้นปีที่ 1	52	15.0
	ชั้นปีที่ 2	80	23.1
	ชั้นปีที่ 3	96	27.7
	ชั้นปีที่ 4	118	34.1
รวม		346	100.0

จากตาราง 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักศึกษาศาสนาอิสลามศึกษาเอกชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 1-4 ประจำปี 2559 จำนวนทั้งสิ้น 346 คน เพศหญิงมีจำนวนมากที่สุดจำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 63.3 ส่วนเพศชายมีจำนวนทั้งสิ้น 127 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7 ทางด้านคณะที่สังกัดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้พบว่าส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์มากที่สุด จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 41.9 คณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์ จำนวน 85 คน

คิดเป็นร้อยละ 24.6 คณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 24.6 และนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 9.0 ตามลำดับ ทางด้านระดับชั้นปีของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 34.1 รองลงมาคือนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 27.7 นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 23.1 และนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 ตามลำดับ

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการจัดกิจกรรมนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนใน สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ใน 5 ด้าน

ข้อ	กิจกรรม	ค่าสถิติ		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1.	ด้านส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์	4.06	0.76	มาก
2.	ด้านบำเพ็ญประโยชน์และรักษาสีงแวดล้อม	4.00	0.79	มาก
3.	ด้านศิลปวัฒนธรรม	4.00	0.78	มาก
4.	ด้านกีฬาและส่งเสริมสุขภาพ	4.00	0.88	มาก
5.	ด้านเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม	4.00	0.81	มาก
รวม		4.01	0.80	มาก

จากตาราง 3 แสดงสภาพการจัดกิจกรรมนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ใน 5 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.01, S.D. = 0.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 1.ด้านส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ที่กำหนดโดยสถาบันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.06, S.D. = 0.76) 2. ด้านบำเพ็ญประโยชน์และรักษาสีงแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.00, S.D. = 0.79) 3. ด้านศิลปวัฒนธรรมอยู่ใน

ระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.00, S.D. = 0.78) 4. ด้านกีฬาและส่งเสริมสุขภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.00, S.D. = 0.88) และ 5. ด้านเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.00, S.D. = 0.81)

ตอนที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการจัดกิจกรรมนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ใน 5 ด้าน

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการจัดกิจกรรมนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนใน สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านวิชาการที่ส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์

การจัดกิจกรรมนักศึกษา	นักศึกษา (n = 346 คน)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์			
1. กิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษามีโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถทางวิชาการ มีความคิดสร้างสรรค์	4.16	0.79	มาก
2. กิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษาได้พัฒนาความรู้ทางด้านวิชาการตรงกับความต้องการและความสนใจ	3.99	0.72	มาก
3. กิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษาเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางวิชาการ วิชาชีพและประสบการณ์ตรงนอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียน	4.01	0.76	มาก
4. กิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	4.12	0.74	มาก
5. กิจกรรมเปิดโอกาสให้แสดงความสามารถ มีทักษะในการวิเคราะห์และแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง	4.05	0.79	มาก
รวม	4.06	0.76	มาก

จากตาราง 4 แสดงว่า สภาพการจัดกิจกรรม นักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้ในด้านส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตที่ พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.76) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ กิจกรรมด้านส่งเสริมคุณลักษณะ

บัณฑิตที่พึงประสงค์นั้นส่งเสริมให้นักศึกษามีโอกาส พัฒนาความรู้ความสามารถทางวิชาการมีความคิด สร้างสรรค์ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.79) และ ต่ำสุดคือ กิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษาได้พัฒนาความรู้ ทางด้านวิชาการตรงกับความต้องการและความสนใจใน ระดับ ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.72)

ตาราง 5 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการจัดกิจกรรมนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา เอกชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านบำเพ็ญประโยชน์และรักษาสีงแวดล้อม

การจัดกิจกรรมนักศึกษา	นักศึกษา (n = 346 คน)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านบำเพ็ญประโยชน์ และรักษาสีงแวดล้อม			
1. กิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษามีจิตสำนึกที่ดีในการ ช่วยเหลือสังคมและชุมชน และรักษาสีงแวดล้อม	4.05	0.84	มาก
2. กิจกรรมเน้นให้นักศึกษาแสดงพัฒนาศักยภาพของ ตนเองและรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.09	0.78	มาก
3. กิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้และเข้าใจ สภาพที่แท้จริงของสังคมจากประสบการณ์โดยตรง รู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม	3.99	0.76	มาก
4. กิจกรรมทางด้านบำเพ็ญประโยชน์ที่สอดคล้องกับ ความต้องการของนักศึกษาและชุมชน	3.93	0.77	มาก
5. กิจกรรมเปิดโอกาสได้ร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรม ร่วมกัน	3.98	0.82	มาก
รวม	4.00	0.79	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่าสภาพการจัดกิจกรรม นักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้ในด้านบำเพ็ญประโยชน์และรักษาสีงแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.0$, S.D. = 0.79) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับ มากโดยค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านบำเพ็ญประโยชน์และ

รักษาสีงแวดล้อมนั้นกิจกรรมเน้นให้นักศึกษาแสดง พัฒนาศักยภาพของตนเองและรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.78) และต่ำสุดคือ กิจกรรมบำเพ็ญ ประโยชน์ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา และชุมชน ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.77)

ตาราง 6 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการจัดกิจกรรมนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

การจัดกิจกรรมนักศึกษา	นักศึกษา (n = 346 คน)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม			
1. กิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา	3.83	0.81	มาก
2. กิจกรรมที่จัดขึ้นมีรูปแบบที่หลากหลายและน่าสนใจ	3.92	0.82	มาก
3. กิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ศิลปวัฒนธรรมอิสลามเพื่อทำนุบำรุงและเผยแพร่วัฒนธรรมของมุสลิม	4.11	0.73	มาก
4. กิจกรรมปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีต่อการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอิสลาม	3.92	0.75	มาก
5. กิจกรรมที่ช่วยให้มีโอกาสสัมผัสกับศิลปวัฒนธรรมด้วยการปฏิบัติและเรียนรู้จริง เกิดภาคภูมิใจและซาบซึ้งในศิลปวัฒนธรรมไทย	3.84	0.81	มาก
รวม	4.00	0.78	มาก

จากตาราง 6 แสดงว่าสภาพการจัดกิจกรรม นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในด้านส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.78) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ กิจกรรมด้านส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมนั้นส่งเสริมให้

นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมอิสลามเพื่อทำนุบำรุงและเผยแพร่วัฒนธรรมของมุสลิม ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.73) และต่ำสุดคือ กิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.81)

ตาราง 7 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการจัดกิจกรรมนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านกีฬาและส่งเสริมสุขภาพ

การจัดกิจกรรมนักศึกษา	นักศึกษา (n = 346 คน)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านกีฬาและส่งเสริมสุขภาพ			
1. กิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการเล่นกีฬา	3.86	0.87	มาก
2. กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาสมรรถภาพทางด้านร่างกาย และบุคลิกภาพของนักศึกษา	3.80	0.87	มาก
3. กิจกรรมปลูกฝังให้นักศึกษาเป็นคนรักการออกกำลังกาย มีทัศนคติที่ดีต่อการแข่งขันกีฬา	3.87	0.89	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

การจัดกิจกรรมนักศึกษา	นักศึกษา (n = 346 คน)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านกีฬาและส่งเสริมสุขภาพ			
4. กิจกรรมส่งเสริม สนับสนุนให้นักศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรมด้านกีฬาระหว่างสถาบัน	3.79	0.93	มาก
5. กิจกรรมปลูกฝังความมีระเบียบวินัย เคารพกฎกติกา และมีมารยาทในการเล่นกีฬา	3.94	0.88	มาก
รวม	4.00	0.88	มาก

จากตาราง 7 แสดงว่าสภาพการจัดกิจกรรมนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในด้านกีฬาและส่งเสริมสุขภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.88) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ กิจกรรมด้านกีฬาและส่งเสริมสุขภาพนั้นปลูกฝังความมีระเบียบวินัยเคารพกฎกติกา และมีมารยาทในการเล่นกีฬา ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.88) และต่ำสุดคือ กิจกรรมกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุนให้นักศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรมด้านกีฬาระหว่างสถาบัน ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.93)

ตาราง 8 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการจัดกิจกรรมนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม

การจัดกิจกรรมนักศึกษา	นักศึกษา (n = 346 คน)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม			
1. กิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษามีคุณธรรมจริยธรรมที่ดี เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น	4.13	0.78	มาก
2. กิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	4.11	0.76	มาก
3. กิจกรรมปลูกฝังให้นักศึกษายึดมั่นในหลักการศาสนา	4.16	0.78	มาก
4. กิจกรรมสามารถปกป้องนักศึกษาจากอบายมุขที่หลากหลายในสังคม	4.09	0.85	มาก
5. รูปแบบการจัดกิจกรรมมีความหลากหลาย น่าสนใจ	3.97	0.88	มาก
รวม	4.00	0.81	มาก

จากตาราง 8 แสดงว่าสภาพการจัดกิจกรรมนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในด้านเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.81) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่กิจกรรมด้านเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมนั้น ปลูกฝังให้นักศึกษายึดมั่นในหลักการศาสนา ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.78) และต่ำสุดคือ รูปแบบการจัดกิจกรรมมีความหลากหลาย น่าสนใจ ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.88)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากผลการรวบรวมและสรุปความคิดเห็นจากข้อคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำเสนอผลการวิจัย ตามข้อเสนอแนะให้ที่ประชุมทราบก่อน Focus group

1. ด้านส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีหน่วยงานหลักในการพัฒนากิจกรรมนักศึกษาเฉพาะ คือ สำนักพัฒนาศักยภาพนักศึกษาและมีการกระจายการพัฒนานักศึกษาสู่ระดับคณะโดยมีหน่วยงานพัฒนาศักยภาพนักศึกษาแต่ละคณะมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาศักยภาพนักศึกษาประจำคณะทำหน้าที่กำกับดูแลให้คำปรึกษา มีระบบการดูแลนักศึกษากลุ่มเสี่ยงดูแลกิจกรรมนักศึกษาโดยรวมทั้งระดับคณะ และสถาบัน มีการพัฒนาประสบการณ์ทางวิชาชีพแก่นักศึกษาในรูปแบบที่แตกต่างกัน กิจกรรมด้านส่งเสริมลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์เป็นกิจกรรมที่เน้นคุณธรรม จริยธรรมที่มุ่งให้นักศึกษายึดมั่นหลักการศาสนา หรือกิจกรรมที่ให้ความรู้ ความชำนาญ หรือประสบการณ์ต่างๆ มีความสมบูรณ์ทั้งวิชาการ วิชาชีพ และวิชาชีพ เพื่อให้นักศึกษาสามารถประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมสุจริตและเป็นประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตในอนาคต จากการสะท้อนปัญหาของเจ้าหน้าที่งานพัฒนาศักยภาพนักศึกษา พบว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมยังมีความหลากหลายและไม่น่าสนใจรวมทั้งการประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึง

2. ด้านบำเพ็ญประโยชน์และรักษาสีน้ำจืด

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์และรักษาสีน้ำจืด ผูกให้นักศึกษาเป็นผู้ที่มีความเสียสละประโยชน์ส่วนตัว เพื่อประโยชน์ส่วนร่วม กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และรักษาสีน้ำจืดเป็นกิจกรรมลักษณะการอาสาชุมชน ซึ่งพบเห็นได้ในโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการอาสาช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย โครงการรณรงค์ปลูกต้นไม้เพื่ออนุรักษ์ธรรมชาติ มีการระดมทุนนักศึกษาเพื่อช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก ทั้งชุมชนภายในและภายนอก การจัดกิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์และรักษาสีน้ำจืดตลอดจนการจัดค่ายอาสาต่าง ๆ ที่จัดขึ้น จากการที่ผู้นำนักศึกษาและเจ้าหน้าที่งานพัฒนาศักยภาพนักศึกษา

ร่วมกันเสนอปัญหาการจัดกิจกรรมในด้านบำเพ็ญประโยชน์พบว่า กิจกรรมนักศึกษาที่จัดในระดับคณะ และมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่เป็นโครงการที่ผ่านการอนุมัติของคณะ สถาบัน แต่มีบางกิจกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองเหตุการณ์เฉพาะหน้า เช่น ไปช่วยซ่อมแซมบ้านให้กับชาวบ้านที่ถูกไฟไหม้บ้าน เยี่ยมเยียนหญิงชราที่ลูกชายไม่ยอมดูแลหรือไปช่วยทำความสะอาดสำนักงานที่ถูกน้ำท่วมขัง เป็นต้น เหตุการณ์ที่ต้องการความช่วยเหลือส่วนใหญ่เป็นภาวะฉุกเฉินจะเป็นการทำในลักษณะจิตอาสา ไม่มีงบประมาณ ไม่มีโครงการ สถาบันยังไม่มีโครงการเพื่อสำรองงบประมาณในลักษณะดังกล่าว หรือมีบ้างแต่น้อยอยู่ ทำให้บางโอกาสนักศึกษาเสียสละระดมเงินส่วนตัวเพื่อช่วยเหลือและบำเพ็ญประโยชน์

3. ด้านส่งเสริมศิลปและวัฒนธรรม กิจกรรม

ด้านส่งเสริมศิลปและวัฒนธรรมเป็นกิจกรรมให้ความรู้ที่ครอบคลุมไปด้วยศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตในสังคมให้มีความสุข จากปัญหาที่สรุปได้จากการสนทนากลุ่ม พบว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมยังมีความหลากหลายเท่าที่ควร ทั้งนี้ ทางคณะ สถาบัน ควรจัดให้มีความหลากหลาย เพื่อเป็นที่ยอมรับและให้ความไว้วางใจของชุมชน บุคลากรและนักศึกษาในการเข้าร่วม ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นสถาบันที่ยึดหลักกับคำสอนทางศาสนา และศิลปวัฒนธรรมที่จัดขึ้นต้องสอดคล้องกับหลักการ

4. ด้านกีฬาหรือส่งเสริมสุขภาพ สถาบัน

อุดมศึกษาเอกชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการส่งเสริมกิจกรรมด้านกีฬาหรือส่งเสริมสุขภาพของนักศึกษา โดยไม่ได้ปลูกฝังการแพ้นะ แต่จะเน้นการสร้างสัมพันธ์ภาพมิตรต่อหมู่นักศึกษา การจัดโครงการ/กิจกรรมด้านกีฬาและส่งเสริมสุขภาพ สามารถส่งเสริมพัฒนานักศึกษาด้านความสามัคคีและกระชับความสัมพันธ์ในรูปแบบอิสลาม ปัญหาที่พบคือการสานสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษายังไม่เห็นภาพชัดเจน เพราะยังมีการเกาะกลุ่มอยู่ โดยเฉพาะมุสลิมะห์ นอกจากนี้อุปกรณ์กีฬายังไม่เพียงพอกับความต้องการนักศึกษา โดยเฉพาะบางชนิดยังมีข้อจำกัดอยู่ เช่น กีฬาอิงธนู เป็นต้น มหาวิทยาลัยมีการส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพและผ่อนคลายความเครียดให้กับนักศึกษาโดยจัดสถานที่การเล่นให้กับนักศึกษาซึ่งมีการแยกสถานที่ระหว่างชายหญิงชัดเจน สถาบันได้จัดสถานที่ออกกำลังกาย

เฉพาะสำหรับนักศึกษาหญิงเป็นลานกีฬาทั้งในร่มและกลางแจ้ง

5. ด้านเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนานักศึกษาสู่การพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพในสังคมอย่างจริงจัง ได้มีการดำเนินงานเกี่ยวกับประสิทธิผลของการปฏิบัติตามคุณธรรมจริยธรรม นักศึกษามีแนวทางในการดูแลนักศึกษาให้ปฏิบัติตามคุณธรรมและวินัยนักศึกษา มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษาที่คอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับ และบริการต่างๆของมหาวิทยาลัยและชุมชน มีระบบติดตามดูแลกลุ่มเสี่ยงอย่างใกล้ชิด เพราะถือว่าการสร้างคนถือเป็นภารกิจหนักที่สถาบันรับ

6. การดำเนินงานด้านกิจกรรมนักศึกษาของ

สถาบันในภาพรวม สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานด้านกิจกรรมนักศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ มีความตระหนักถึงพันธกิจหลักและนโยบายในการผลิตบัณฑิตสู่การเสริมสร้างอัตลักษณ์บัณฑิต “มีภาวะผู้นำ คุณธรรม จริยธรรม และมุ่งพัฒนาสังคมสันติสุข” สถาบันให้ความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาโดยส่งเสริมการดำเนินงานด้านกิจกรรม ผ่านการดูแลรับผิดชอบของสำนักพัฒนาศักยภาพนักศึกษา คณะและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น การดำเนินงานด้านกิจกรรมนักศึกษาของสถาบันในภาพรวม เพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นในศาสนาและเป็นแบบอย่างที่ดี สถาบันมีนโยบายในการจัดการศึกษาและการสร้างสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาที่เน้น “การสร้างชีวิตก่อนอาชีพ” และมุ่งมั่นในการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาทั้งด้านสติปัญญาจิตวิญญาณ อารมณ์ ร่างกาย และสังคม โดยเน้นการสร้างบรรยากาศ “สถาบันของฉันทสรวรรค์ของฉันทัน”

อภิปรายผล

จากการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการพัฒนากิจกรรมนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการสนทนากลุ่ม Focus group ระหว่างผู้นำนักศึกษาผู้ปฏิบัติงานด้านกิจกรรมนักศึกษาและผู้บริหาร ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปและอภิปรายผลโดยรวมในแต่ละด้านดังนี้

1. การจัดกิจกรรมนักศึกษาด้านส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ พบว่านักศึกษาโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดกิจกรรมด้านวิชาการที่ส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์นั้นได้ส่งเสริมให้นักศึกษามีโอกาสพัฒนา เพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการอย่างกว้างขวางขึ้น ($\bar{X} = 4.16$, $S.D. = 0.79$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถาบันได้มุ่งเน้นและส่งเสริมให้นักศึกษาพัฒนาความรู้และทักษะด้านวิชาการที่ส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์อย่างมีคุณภาพ โดยเรียนรู้จากกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การฝึกอบรมเรื่องที่เห็นว่ามีประโยชน์ต่อนักศึกษาและเรื่องที่นักศึกษาสนใจ เช่น การปรับบุคลิกภาพเพื่อสร้างความมั่นใจภาวะความเป็นผู้นำ ทักษะการพูดในที่สาธารณะ ทักษะทางสังคมความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ เป็นต้น ดังที่ พรทิพย์ มั่งคั่ง (2550) ได้ศึกษาความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา ผลการวิจัยพบว่าความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตโดยรวมและรายด้านในระดับมาก โดยกิจกรรมที่นักศึกษาต้องการเข้าร่วมกิจกรรมตามลำดับ คือด้านบำเพ็ญประโยชน์ ด้านวิชาการ ด้านกีฬาและด้านศิลปวัฒนธรรม ความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมจำแนกตามเพศโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมจำแนกตามปีโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยคู่ที่มีความแตกต่างคือ นิสิตชั้นปีที่ 2 มีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมโดยรวมมากกว่าชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 3 ส่วนชั้นปีอื่นๆไม่แตกต่าง และสอดคล้องกับนางนุช เสือพุมิ (2555) ได้ทำการศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาจากผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมทางด้านวิชาการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษารู้จักคิดและสร้างสรรค์กิจกรรมในแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมอีกด้วยซึ่งประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมนักศึกษานั้นเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตในอนาคตค่อนข้างมากเนื่องจากสังคมทุกวันนี้ไม่ต้องการแต่เพียงคนเก่งทางวิชาการเพียงอย่างเดียวแต่ต้องการคนที่มีความสมบูรณ์ทั้งความรู้ทางวิชาการวิชาชีพและวิชาชีพชีวิตจึงถือว่าเป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์ ในขณะที่เดียวกันระดับความคิดเห็น

ต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในเรื่องการส่งเสริมให้นักศึกษามีโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถทางวิชาการ ตรงกับความต้องการและความสนใจ ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.72) อาจจะเป็นผลจากการจัดกิจกรรมทางวิชาการยังไม่สอดคล้องตามความต้องการของกลุ่มนักศึกษาและยังไม่มีเวทีในการแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการที่ชัดเจน และเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับ นลินี กิติเวชกุล (2533) ได้ศึกษาการรับรู้การเข้าร่วมและความคิดเห็นต่อกิจกรรมนิสิตของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่าความคิดเห็นของนิสิตที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 5 ฝ่ายส่วนใหญ่ เพราะสาเหตุประสบปัญหาด้านการเรียนจะไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม และลักษณะของกิจกรรมไม่สอดคล้องกับความต้องการ โดยสรุปแล้วการจัดกิจกรรมนักศึกษาทางด้านส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสถาบัน เป็นอีกแนวทางหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตได้เพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการอย่างกว้างขวางขึ้น แต่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทางสถาบันควรสร้างโอกาสและเวทีในการจัดกิจกรรมนักศึกษาทางด้านวิชาการให้มากขึ้นเพื่อเป็นโอกาสในการพัฒนานักศึกษาให้มีคุณภาพทางวิชาการมากขึ้นกว่าเดิม

2. การจัดกิจกรรมนักศึกษาด้านบำเพ็ญประโยชน์ และรักษาสีงแวดล้อมพบว่านักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และรักษาสีงแวดล้อม นั้นได้ส่งเสริมเน้นให้นักศึกษาแสดงพัฒนาศักยภาพของตนเองและรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.78) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และรักษาสีงแวดล้อมช่วยให้นักศึกษาได้รู้จักการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะและเสียสละเพื่อส่วนรวมได้เข้าใจสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกโอกาสในการศึกษา ฯลฯ นักศึกษาจึงอาสาเข้าไปพัฒนาสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ดังที่ สหสวรรค์ ผลอรอด (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น ต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา พบว่ากิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และรักษาสีงแวดล้อมผลการวิจัยพบว่านักศึกษาเห็นด้วยกับการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และรักษาสีงแวดล้อมช่วยให้นักศึกษาได้รู้จักการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ

และเสียสละเพื่อส่วนรวมได้เข้าใจสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่อยู่ในที่ห่างไกลความเจริญขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกโอกาสในการศึกษา ฯลฯ นักศึกษาจึงอาสาเข้าไปพัฒนาสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่นกิจกรรมโรงเรียนวัดสะอาดด้วยนักศึกษาพยาบาล โครงการแยกขยะลดภาวะโลกร้อนและโครงการจักรีห้วงโยสโงเด็กพิการทางสมองและปัญญา จ.ราชบุรี เป็นต้น ซึ่งยังได้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี “บัณฑิตมีภาวะผู้นำ คุณธรรม จริยธรรม และมุ่งพัฒนาสังคมสันติสุข” ซึ่งเป็นที่สาคัญยิ่งของมหาวิทยาลัย ในการบ่มเพาะและพัฒนานักศึกษาอีกด้วยในขณะเดียวกัน นักศึกษายังมีความคิดเห็นว่าการกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์นั้นยังต้องสอดคล้องกับกิจกรรมในชุมชน ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.77) ซึ่งสอดคล้องกับ รักชาติ ท้าวโพธิ์ และคณะ (2549) ได้สรุปแนวคิดของนักการอุดมศึกษาต่อความสำคัญของกิจกรรมนักศึกษาคือ กิจกรรมการออกค่ายอาสาพัฒนาชนบทในถิ่นทุรกันดารอยากไร้ได้สร้างถาวรวัตถุหลายอย่าง และการให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ ของนักศึกษาแก่ประชาชนในชนบทเช่นความรู้เกี่ยวกับการเกษตรสาธารณสุข และการศึกษาทำให้ชาวชนบทมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยสรุปแล้วการจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นได้มีการส่งเสริมให้มีความเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม การส่งเสริมการบริการทางวิชาชีพแก่สังคมเพราะจะได้รับประโยชน์ทั้งสังคมและนักศึกษา ซึ่งทำให้นักศึกษาเป็นผู้ที่มีความเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมพร้อมทั้งเพื่อตอบสนองอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยนั้นคือ “บัณฑิตมีภาวะผู้นำ คุณธรรม จริยธรรม และมุ่งพัฒนาสังคมสันติสุข” และให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นเพื่อให้เกิดความสันติทั้งในดินยา (โลกนี้) และอาคิระาะห์ (โลกหน้า)

3. การจัดกิจกรรมนักศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม พบว่านักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.78) โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรมนั้น เป็นกิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมอิสลามเพื่อบำรุงและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของมุสลิม ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.73) ทั้งนี้เป็นเพราะมหาวิทยาลัยส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินกิจกรรม

ด้านศิลปวัฒนธรรมอิสลามโดยมีสำนักพัฒนาศักยภาพ นักศึกษาที่มีการจัดกิจกรรมด้านศิลปะและวัฒนธรรมในรูปแบบของการอนุรักษ์จัดขึ้นทั้งงานภายในมหาวิทยาลัยและภายนอก ดังที่ พรสวรรค์ สาร (2550) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในกิจการนักศึกษาศึกษาเฉพาะมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต ผลวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมในกิจกรรม นักศึกษาแตกต่างกันตามศาสนาในกิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ด้านศิลปวัฒนธรรมและด้านจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ความสำคัญและประโยชน์ที่ได้รับมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะเดียวกันนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาฏอนี มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาด้านบำเพ็ญประโยชน์ว่ากิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมนักศึกษาส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี มหาวิทยาลัยส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม โดยมีสำนักพัฒนาศักยภาพนักศึกษาจัดกิจกรรมในรูปแบบของการอนุรักษ์ ทำนุบำรุงศาสนา ส่งเสริมการถือศีลอดสุนัต ส่งเสริมการละหมาดร่วมกันทั้งมหาวิทยาลัย จัดกิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรม ในเรื่องรูปแบบการจัดกิจกรรม และลักษณะการจัดกิจกรรมยังอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.82) ซึ่งตรงตามพันธกิจมหาวิทยาลัย ด้านการทำนุบำรุงศาสนาอิสลาม การปฏิบัติตนของประชาคมมหาวิทยาลัยตามหลักคำสอนของศาสนา ดำเนินกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่ สหสวรรค์ ผลรรถ (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น ต่อกิจกรรมส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาเห็นด้วยกับการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิทยาลัยส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมด้านศิลปะและวัฒนธรรมไทยโดยมีงานพัฒนานักศึกษาและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่มีการจัดกิจกรรมด้านศิลปะและวัฒนธรรมในรูปแบบของการอนุรักษ์จัดขึ้นทั้งงานภายในมหาวิทยาลัยและนอกมหาวิทยาลัยนอกจากนี้ยังมีชมรมส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมที่เลือกโดยสโมสรนักศึกษาเป็นตัวการันตีได้ว่าวิทยาลัยได้ให้ความสำคัญกับกิจกรรมนี้ตลอดจนการทำนุบำรุงศาสนาที่ได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่นกิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรมประจำเดือน โครงการแห่เทียนพรรษาร่วมทำบุญทอดผ้าป่าสามัคคีเป็นต้น เพื่อเป็นการ

อนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทยและ นักศึกษาอาจมองเห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นการส่งเสริมความสามัคคีเกิดความรักและภาคภูมิใจ ศิลปวัฒนธรรมไทย โดยสรุปแล้วการจัดกิจกรรมนักศึกษา ด้านศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยฟาฏอนีนั้นได้ส่งเสริมให้นักศึกษามีความภาคภูมิใจและซาบซึ้งใน ศิลปวัฒนธรรมอิสลามแต่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทางมหาวิทยาลัยควรสร้างกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรม ที่มีความหลากหลายมากขึ้น สามารถตอบสนองความต้องการของนักศึกษาและส่งเสริมการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักศึกษาได้อย่างลงตัว

4. การจัดกิจกรรมนักศึกษาด้านกีฬาหรือสุขภาพ พบว่านักศึกษามีความคิดเห็นกับการจัดกิจกรรมนักศึกษา อยู่ในระดับมากมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมทาง ด้านกีฬามาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.88) คือทางสถาบัน ได้มีการส่งเสริมให้นักศึกษาเล่นกีฬาหรือส่งเสริมสุขภาพ ปลูกฝังความมีระเบียบวินัย เคารพกฎกติกา และมีมารยาท ในการเล่นกีฬา และส่งเสริมให้นักศึกษาตระหนักถึง ความสำคัญของกิจกรรมกีฬาโดยจัดให้มีการบริการด้าน สุขภาพและจัดการแข่งขันกีฬาเพื่อสร้างทักษะและ ประสบการณ์ให้กับนักศึกษาได้ออกกำลังกายเรียนรู้ กฎกติกามารยาท ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.88) เพื่อให้เกิด พัฒนาการในทุกด้านและนำมาซึ่งความพร้อมในการเรียน และปฏิบัติงานนอกจากนี้มหาวิทยาลัยเองยังมีนโยบาย ในการส่งเสริมสุขภาพให้กับนักศึกษาอีกด้วย ดังที่ สหสวรรค์ ผลรรถ (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น ต่อการเข้าร่วม กิจกรรมนักศึกษาพบว่า กิจกรรมกีฬาและการส่งเสริม สุขภาพผลการวิจัยพบว่านักศึกษาเห็นด้วยกับการเข้าร่วม กิจกรรมนักศึกษาอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะ วิทยาลัยได้มุ่งเน้นและส่งเสริมให้นักศึกษาตระหนักถึง ความสำคัญของกิจกรรมกีฬาโดยจัดให้มีการบริการด้าน สุขภาพและจัดการแข่งขันกีฬาเพื่อสร้างทักษะและ ประสบการณ์ให้กับนักศึกษาได้ออกกำลังกายเรียนรู้ กฎกติกามารยาทเพื่อให้เกิดพัฒนาการในทุกด้านและ นำมาซึ่งความพร้อมในการเรียนและปฏิบัติงาน เช่นการ แข่งขันกีฬาสีจักรีวิชาการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา ด้าน กีฬาอยู่ในระดับมาก ในขณะเดียวกันนักศึกษามีความ คิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมทางด้านกีฬาหรือสุขภาพของ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.93) คือ

มีจุดเด่นคือมีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักศึกษา อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และผู้บริหาร และส่งเสริมสนับสนุนนักศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถาบัน ดังที่ สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (2544) ทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาอื่น ๆ คือ เพื่อเสริมสร้างค่านิยมด้านความร่วมมือความสามัคคีรับผิดชอบและเพื่อฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี รู้จักการวางแผนกำหนดวิธีการและขั้นตอนการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ โดยสรุปแล้วการจัดกิจกรรมนักศึกษาด้านกีฬา สถาบันมีนโยบายในการส่งเสริมสุขภาพให้กับนักศึกษา ได้พัฒนาทางด้านกีฬา มีน้ำใจนักกีฬารู้แพ้รู้ภัยและรู้จักการทำงานเป็นทีมได้อย่างดีและควรจัดสรรอุปกรณ์กีฬาให้เพียงพอและสถานที่จัดเก็บอุปกรณ์กีฬาให้เป็นสัดส่วนชัดเจนและเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เล่นกีฬาได้อย่างทั่วถึงจะเป็นการดีมาก

5. การจัดกิจกรรมนักศึกษาด้านเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม พบว่านักศึกษามีความคิดเห็นกับการจัดกิจกรรมนักศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.81) โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมทางด้านเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมเป็นกิจกรรมปลูกฝังให้นักศึกษายึดมั่นในหลักการศาสนาและสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นได้ ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.78) ทั้งนี้ เพราะสถาบันส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ตามอัตลักษณ์ของสถาบัน บัณฑิตมีภาวะผู้นำคุณธรรมจริยธรรม นำสังคม สันติสุข เป็นจุดเด่นที่จะพัฒนานักศึกษาสู่การพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพในสังคมกิจกรรมที่พบ เช่น โครงการแบ่งปันรอยยิ้ม แด่น้องมุสลิมเชียงใหม่ โครงการช่วยเหลือบรรเทาผู้ได้รับอุทกภัย โครงการตะฮะหะฮัสญูร โครงการพัฒนาศักยภาพ (กีฬามุสลิม) กิจกรรมศึกษาอัลกุรอาน สอดคล้องกับ สหสวรรค ผลอรอด (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น ต่อกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม ผลการวิจัยพบว่ากิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม พบว่านักศึกษามีความเห็นด้วยกับการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิทยาลัยส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรม โดยการกำหนดคุณธรรมด้านจิตอาสาเป็นอัตลักษณ์ของวิทยาลัยและให้นักศึกษานำเรื่องของจิตอาสาเป็น

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมทุกประเภท เช่นโครงการสติมาปัญญาเกิด กิจกรรมแบ่งปันน้ำใจสร้างความสดใสให้สังคม กิจกรรมแต่งแต้มสีสันแบ่งปันรอยยิ้ม กิจกรรมจิตอาสาช่วยภัยน้ำท่วม กิจกรรมทำบุญตักบาตรเพื่อสร้างความดี การส่งเสริมคุณธรรมด้านจิตอาสาต่อกิจกรรมนักศึกษา เป็นต้น ในขณะเดียวกันนักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมทางด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมและความหลากหลายน่าสนใจในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.88) สอดคล้องกับ มุฮัมมัดอะฎียะฮ์ อัล - อิบรอซีย (2553) ได้กล่าวว่า เป้าหมายแรกและเป้าหมายสูงสุดของการศึกษาแห่งอิสลามก็คือการขัดเกลาทางศีลธรรมและการอบรมทางจิตวิญญาณแต่ละบทเรียนจะต้องเป็นเรื่องเกี่ยวกับศีลธรรมและครูทุกคนจะต้องถือว่าจริยธรรมทางศาสนานั้นอยู่เหนือสิ่งอื่นใดเพราะจริยธรรมทางศาสนาเป็นอุดมการณ์เป็นจริยธรรมที่สมบูรณ์และลักษณะอันสูงส่งเช่นนี้ก็เป็นพื้นฐานของการศึกษาแห่งอิสลาม โดยสรุปแล้ว การจัดกิจกรรมนักศึกษาด้านเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของสถาบันนั้นส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษามีคุณธรรม จริยธรรมยึดมั่นในศาสนาและเป็นแบบอย่างที่ดี โดยมีนโยบายในการจัดการศึกษาและการสร้างสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาที่เน้น “การสร้างชีวิตก่อนอาชีพ” และมุ่งมั่นในการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนานักศึกษาให้มีการพัฒนาทั้งด้านสติปัญญา จิตวิญญาณ อารมณ์ ร่างกาย และสังคม โดยเน้นการสร้างบรรยากาศ สถาบันของฉัน สวรรค์ของฉัน” เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีอัตลักษณ์บัณฑิตที่มีภาวะผู้นำ มีคุณธรรมจริยธรรมและมุ่งพัฒนาสังคมสันติสุข สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานด้านกิจกรรมนักศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ มีความตระหนักถึงพันธกิจหลักและนโยบายในการผลิตบัณฑิตสู่การเสริมสร้างอัตลักษณ์บัณฑิต “มีภาวะผู้นำ คุณธรรม จริยธรรม และมุ่งพัฒนาสังคมสันติสุข” สอดคล้องกับ สำนักพัฒนาศักยภาพนักศึกษา มหาวิทยาลัยฟาฏอนี (2559) ในคู่มือกิจการนักศึกษาว่า “สถาบันให้ความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาโดยส่งเสริมการดำเนินงานด้านกิจกรรมผ่านการดูแลรับผิดชอบของสำนักพัฒนาศักยภาพนักศึกษา คณะและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นการดำเนินงานด้านกิจกรรมนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในภาพรวมเพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีคุณธรรม จริยธรรม

ยึดมั่นในศาสนาและเป็นแบบอย่างที่ดี มหาวิทยาลัยมีนโยบายในการจัดการศึกษาและการสร้างสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาที่เน้น “การสร้างชีวิตก่อนอาชีพ” และมุ่งมั่นในการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาทั้งด้านสติปัญญาจิตวิญญาณ อารมณ์ ร่างกาย และสังคม โดยเน้นการสร้างบรรยากาศ “สถาบันของฉันสวรรค์ของฉัน”

จากผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้แนวทางการพัฒนากิจกรรมนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรเป็นไปเพื่อพัฒนานักศึกษาในทุกด้านทั้งทางด้านร่างกายอารมณ์ สังคมและสติปัญญา โดยนำกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ทางมหาวิทยาลัยกำหนดมาเป็นแนวทางในการร่างหลักสูตรการจัดกิจกรรมประกอบกับนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมต่อไปได้ดังนี้

1.1 กิจกรรมทางวิชาการนั้น สถาบันควรมีเวทีแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทางวิชาการของกลุ่มนักศึกษาเพื่อเป็นช่องทางในการถ่ายทอดองค์ความรู้จากการทำกิจกรรมระหว่างนักศึกษาตนเอง สอดคล้องกับ นงนุช เสือพุมิ (2555) ได้ทำการศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครศรีฯ ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาจากผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมทางด้านวิชาการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษารู้จักคิดและสร้างสรรค์กิจกรรมในแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมอีกด้วยซึ่งประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับการทำกิจกรรมศึกษานั้นเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตในอนาคตค่อนข้างมากเนื่องจากสังคมทุกวันนี้ไม่ต้องการแต่เพียงคนเก่งทางวิชาการเพียงอย่างเดียวแต่ต้องการคนที่มีความสมบูรณ์ทั้งความรู้ทางวิชาการวิชาชีพและวิชาชีพชีวิตจึงถือว่าเป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์

1.2 กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ สถาบันควรกำหนดหลักสูตรการจัดกิจกรรมนักศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาชุมชนสร้างความสามัคคีและสามารถเข้าถึงกลุ่มบุคคลในชุมชนให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้คณะ หรือมหาวิทยาลัยอาจจะทำโครงการในภาพรวมเมื่อนักศึกษาไปบำเพ็ญประโยชน์และปรับเข้ากับโครงการได้ทันที สอดคล้องกับ สหสวรรค์ ผลอรรถ (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็น

ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น ต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น ต่อกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และรักษาสีสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาเห็นด้วยกับการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษายู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และรักษาสีสิ่งแวดล้อมช่วยให้นักศึกษาได้รู้จักการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะและเสียสละเพื่อส่วนรวมได้เข้าใจสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่อยู่ในที่ห่างไกลความเจริญขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกโอกาสในการศึกษา ฯลฯ

1.3 กิจกรรมศิลปวัฒนธรรมสถาบันควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักศึกษาที่ส่งเสริมการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมให้มากขึ้นและเข้าถึงนักศึกษาต่างชาติที่มีอยู่ในสถาบัน เพื่อเพิ่มความหลากหลายขึ้นได้ สอดคล้องกับ สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (2544) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาอื่น ๆ คือ เพื่อให้นักศึกษาได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์โดยการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งในด้านบำเพ็ญประโยชน์ ศิลปวัฒนธรรมจริยธรรมกีฬาและสันทนาการ

1.4 กิจกรรมทางด้านกีฬาสถาบันควรมีจุดเด่นในการจัดกิจกรรมกีฬาสานสัมพันธ์และส่งเสริมสุขภาพประจำปีระหว่างนักศึกษาอาจารย์บุคลากรและผู้บริหาร ทั้งนี้เพื่อสร้างความผูกพันระหว่างกันสามารถเข้าถึงการทำงานร่วมกันในอนาคตได้อย่างดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ จีรวัฒน์ วิวัชร (2547) ที่กล่าวว่า “กิจกรรมเสริมหลักสูตรและเสริมสร้างบุคลิกภาพและสมรรถภาพในด้านต่าง ๆ ให้กับนักศึกษา จะทำให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่เพียบพร้อมไปด้วยความรู้ ความสามารถ มีวิจรรย์ญาณ เสียสละต่อส่วนรวมมีคุณธรรมและสุขภาพอนามัยแข็งแรงที่ส่งผลไปสู่การเป็นบัณฑิตที่มีความสมบูรณ์ทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ สามารถอยู่ในสังคมได้” ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของอับดุลมาซิ หะยีสะมะแอ รองคณบดีฝ่ายพัฒนาศักยภาพนักศึกษา คณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์ ดังนี้ “กีฬาเป็นกิจกรรมเน้นสร้างความเป็นอยู่ควะห์ (ความเป็นพี่น้อง) ความสามัคคีซึ่งกันและกัน” ทั้งนี้สถาบันควรเพิ่มอุปกรณ์กีฬาประเภท ยิงธนู ซึ่งเป็นกีฬาที่นักศึกษาให้ความสนใจเป็นพิเศษให้ได้มีการเล่นอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน อีกทั้งควรจัดสถานที่จัดเก็บ

อุปกรณ์กีฬาและมอบหมายให้มีผู้ดูแลรักษารับผิดชอบ
เฉพาะ

1.5 กิจกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของ
สถาบันในการสร้างบัณฑิตที่มีภาวะผู้นำยึดหลักการ
ศาสนาโดยมีนโยบายสร้างชีวิตก่อนอาชีพ สอดคล้องกับ
นโยบายของอธิการบดี ผศ.ดร.อิสมาอีลลุตฟี จะปะกียา
ดังนี้ “สถาบันมีนโยบายในการจัดการศึกษาและการสร้าง
สิ่งแวดล้อมทางการศึกษาที่เน้นการสร้างชีวิตก่อนอาชีพ
และมุ่งมั่นในการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา
ทั้งด้านสติปัญญาจิตวิญญาณ อารมณ์ ร่างกาย และ
สังคม โดยเน้นการสร้างบรรยากาศ “สถาบันของฉัน
สวรรค์ของฉัน” ดังนั้นแนวทางการจัดกิจกรรมที่บรรลุ
ประสิทธิผลควรจัดรูปแบบที่หลากหลายและสอดคล้องกับ
คุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินชีวิตตลอดการศึกษา
ในมหาวิทยาลัยและเมื่อจบการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการนำแนวทางของงานชิ้นนี้ไปทดลอง
ใช้จริงเพื่อหาแนวทางในการพัฒนางานกิจกรรมนักศึกษา
ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการเปรียบเทียบความคิดเห็นของ
นักศึกษาผู้บริหารคณาจารย์ต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา
เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมให้สอดคล้อง
ตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างชัดเจนมากขึ้น

3. ควรมีการพัฒนากิจกรรมนักศึกษาควบคู่กับ
งานด้านวิชาการ พัฒนากำลังคนสู่ไทยแลนด์ 4.0

4. ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในยุค
ศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

- จิรินทร์ ธานีรัตน์. (2538). *นันทนาการชุมชน*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- จิรวัฒน์ วีรังกร. (2547). *โครงการบัณฑิตยุคใหม่กิจกรรมเสริมหลักสูตรสำหรับนิสิตมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์*.
กรุงเทพฯ : กองกิจการนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นงนุช เสือพุมิ. (2555). *ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรม
ราชชนนี จักรีรัช. ราชบุรี : (ม.ป.พ.)*.
- นลินี กิติเวชกุล. (2533). *การรับรู้ การเข้าร่วม และความคิดเห็นต่อกิจกรรมนิสิตของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- พรทิพย์ มั่งคั่ง. (2550). *ความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*. ปรินญา
นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา. (ม.ป.พ.).
- พรสวรรค์ สาธ. (2550). *การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณี มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต :
กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง*.
- มุฮัมมัด อะฎียะฮ์ อัล-อิบรอฮีม. (2553). *จุดประสงค์ของการศึกษาอิสลาม*. สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน 2560, จาก
<http://www.santitham.org/forum/index.php?topic=1069.msg5321;topicseen>
- รักษาดิ ท้าวโพธิ์ และคณะ. (2549). *เอกสารคำสอนวิชากิจกรรมนักศึกษาในมหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุบลราชธานี. อุบลราชธานี : (ม.ป.พ.)*.
- สหสวรรค์ ผลอรรถ. (2551). *ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยเซนต์จอห์นต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา*.
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2548). *คู่มือการดำเนินโครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพนิสิตนักศึกษา
สถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

- _____. (2556). แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- _____. (2557). คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2557. นนทบุรี. (ม.ป.พ.).
- สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย. (2544). อะไรคือปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนานักศึกษา. เอกสารสรุปย่อการประชุมสัมมนานโยบายและแนวทางการพัฒนานิสิตนักศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สำนักแผนและประกันคุณภาพนักศึกษา.(2559). รายงานผลการประกันคุณภาพการศึกษาภายในปีการศึกษา 2558. สืบค้นเมื่อ 12 เมษายน 2560, จาก <http://www.plan.ftu.ac.th/index.php/9-uncategorised/92-2558-2>
- สำนักพัฒนาศักยภาพนักศึกษา มหาวิทยาลัยฟาฏอนี. (2558). แผนพัฒนานักศึกษา ประจำปี 2558. ปัตตานี : (ม.ป.พ.).
- _____. (2559). คู่มือกิจการนักศึกษา. ปัตตานี : อัมรูก่อปปี.
- สำเนาวิ ขจรศิลป์. (2533). การพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุริยา เสถียรกิจอำไพ. (2551). กิจกรรมนักศึกษากับการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต. สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (ม.ป.พ.).
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

Promoting Self - Directed Learning of Moken Students in Moken Community Center in Pangnga Province Using Computer Assisted Instruction (CAI)

Yuppadee Yoswarissakul

M.Ed. (Elementary Education), Assistant Professor
Department of Education, Faculty of Education
Prince of Songkla University, Pattani Campus

Received : May 28, 2019/ Revised : August 6, 2019/ Accepted : September 20, 2019

Abstract

This research was aimed 1) to invent and develop the Computer- Assisted Instruction (CAI) in promoting self- directed learning of Mogen students in Moken Community Center in Pangnga Province to reach the efficient level at 75/75. 2) to study the learning development of the Moken students before and after using the Computer- Assisted Instruction 3) to explore the satisfaction of the Moken students in Moken Community Center towards this CAI for self-directed learning. This experimental research was conducted by the researcher herself. The research subjects were 45 Moken students in Moken Community Center, Surin Islands, Pangnga Province. The research tools were composed of 6 learning conditions of self - directed learning Computer Assisted Instruction and the satisfaction questionnaire of the Moken students towards this CAI. All data was their analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation and t - test Dependent.

The results showed that 1) the effectiveness of the CAI on promoting the self - directed learning of the Moken students had (E1/E2) 77.48/75.95 which was higher than the establish of requirement of 75/75. 2) The Moken students who studied with this CAI in promoting their self - directed learning had higher learning development than before using this CAI with the significant level of .01. 3) The Moken students in the Moken Community Center in Pangnga have the satisfaction towards the CAI at the highest level. ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = 0.52)

Keywords: Self - directed Learning , Moken Students, Computer Assisted Instruction

การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกนใน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนในจังหวัดพังงา โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ยุพดี ยศวริศสกุล

ค.ม. (การประถมศึกษา), ผู้ช่วยศาสตราจารย์

ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

วันรับบทความ : 28 พฤษภาคม 2562/ วันแก้ไขบทความ : 6 สิงหาคม 2562/

วันตอบรับบทความ : 20 กันยายน 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกน จังหวัดพังงา ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) ศึกษาพัฒนาการทางการเรียนรู้ของนักเรียนชาวมอแกนก่อนและหลังการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกน จังหวัดพังงา และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนจังหวัดพังงาที่มีต่อการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลองและเก็บข้อมูลด้วยตนเอง กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนหมู่เกาะสุรินทร์ จังหวัดพังงา จำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน จำนวน 6 สถานการณ์การเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดพัฒนาการการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชาวมอแกนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์ค่าทีแบบไม่เป็นอิสระ (T - test Dependent)

ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลการหาประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนจังหวัดพังงา (E1/E2) เท่ากับ 77.48 /75.93 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ คือ 75/75 (2) นักเรียนชาวมอแกนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกน จังหวัดพังงา มีพัฒนาการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (3) นักเรียนชาวมอแกนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกน จังหวัดพังงา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.52)

คำสำคัญ: การเรียนรู้ด้วยตนเอง, นักเรียนชาวมอแกน, บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI)

บทนำ

ชาวไทยมอแกน หมู่เกาะสุรินทร์ จังหวัดพังงา เป็นชนกลุ่มน้อยที่ใช้ชีวิตและเดินทางทำมาหากินอพยพไปเรื่อย ๆ ด้วยเรือกำบังซึ่งเป็นเรือที่ขุดขึ้นเองด้วยไม้ระกำไปตามเกาะและอ่าวต่าง ๆ ในทะเลอันดามัน มีวิถีภาษาพูดและวัฒนธรรมที่ต่างไปจากผู้คนส่วนใหญ่ ในสังคมไทยหลังจากประสบภัยธรรมชาติคลื่นสึนามิเมื่อปลายปี 2547 ทางอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ ได้จัดให้มาอยู่รวมกันในหมู่เกาะตำบลพระทอง บริเวณอ่าวบอน เกาะสุรินทร์ใต้ ในเขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ อำเภอกุระบุรี จังหวัดพังงา ประกอบด้วย จำนวนครัวเรือน 56 ครัวเรือนเป็นประชากรทั้งหมด 224 คน เป็นผู้ใหญ่ ชาย 46 คน หญิง 75 คน รวม 122 คน และเด็กชาย 48 คน หญิง 54 คน รวมเป็นเด็กและเยาวชน 102 คน เด็ก ๆ ชาวไทยมอแกนเหล่านี้เป็นเด็กที่จำเป็นต้องได้รับการศึกษาเล่าเรียน แต่ขาดโรงเรียนที่จะให้ความรู้ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จึงได้มีรับสั่งให้สำนักบริหารงาน การศึกษานอกโรงเรียนจัดการศึกษาให้โดยใช้รูปแบบและ หลักการเช่นเดียวกับศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” คือ เป็นการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยยังคงอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานเงินส่วนพระองค์เป็นค่าตอบแทนครู สนับสนุนสื่อสำหรับจัดการเรียนการสอน อาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) ทางอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ ได้ก่อสร้างอาคารเรียนชั่วคราวให้ก่อนอาคารเรียนดังกล่าว คือ “ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกน” และขณะนี้ได้ดำเนินการสร้างอาคารเรียนแล้วเสร็จ ทำให้เด็กที่อยู่ในวัยเรียน ได้มีโอกาสเรียนหนังสือมีอาหารกลางวันกินและมีนมดื่ม ทุกวัน (ยุพดี ยศวิศสกุล, 2553)

สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนรับสนองพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อจัด กิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มเป้าหมายพิเศษเด็กและ ประชาชนชาวไทยมอแกน ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ ดีขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้การศึกษาแก่เด็กที่อยู่ใน วัยเรียนและประชาชน ให้ได้รับการพัฒนาอาชีพเสริมใน ถิ่นที่ไม่สามารถทำการประมงได้ โดยมอบหมายให้ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคใต้ร่วมกับศูนย์การศึกษา

นอกโรงเรียนจังหวัดพังงา ศูนย์บริหารการศึกษานอก โรงเรียน อำเภอกุระบุรี และผู้เกี่ยวข้องดำเนินการ พัฒนาหลักสูตรและสื่อสำหรับผู้ไม่รู้หนังสือชาวไทยมอแกน เพื่อไว้ใช้ในการเรียนการสอนสำหรับชาวไทยมอแกน อย่างต่อเนื่องต่อไป ซึ่ง ยุพดี ยศวิศสกุล (2553) ได้ ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาตลอดชีวิต สำหรับมอแกนในสังคมพหุวัฒนธรรม จังหวัดพังงา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการศึกษา ตลอดชีวิตสำหรับชาวมอแกนควรเป็นการศึกษานอกระบบ โดยมีหน่วยงานผู้รับผิดชอบคือ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอกุระบุรี จังหวัดพังงา และควรจัดในรูปศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนเหมือนเดิมและเพื่อให้การจัดการศึกษามี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ควรมีหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดพังงา องค์การบริหาร ส่วนตำบลเกาะพระทอง ท้องถิ่นอำเภอกุระบุรี อุทยานแห่งชาติ มูลนิธิชัยพัฒนา เกษตรอำเภอกุระบุรี สาธารณสุขอำเภอกุระบุรี วิทยาลัยชุมชนและอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ เข้ามา ร่วมกันจัดการศึกษาให้กับชาวไทยมอแกนกลุ่มนี้ ซึ่งเริ่ม ตั้งแต่มีการประชุมวางแผนการปฏิบัติงาน จัดสรร งบประมาณและสนับสนุนบุคลากรของแต่ละหน่วยงาน ร่วมกัน ส่วนโครงสร้างการจัดการศึกษา การจัดการ เรียนการสอนในปัจจุบันแบ่งนักเรียนเป็น 2 ระดับคือ ระดับอนุบาลและระดับประถมศึกษา ซึ่งในแต่ละระดับ ไม่ได้แยกนักเรียนตามกลุ่มอายุ เนื่องจากเด็กในแต่ละกลุ่ม อายุจะมีพัฒนาการด้านการเรียนรู้ที่ต่างกันซึ่งจะส่งผล ต่อพัฒนาการการเรียนรู้ของนักเรียน จึงควรแยก นักเรียนตามกลุ่มอายุ ดังนี้ ระดับอนุบาลควรประสาน ความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะพระทอง ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในเรื่องการจัด การศึกษาในระดับปฐมวัยอาจจัดในรูปของศูนย์พัฒนา เด็กเล็กหรือศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน เนื่องจากศูนย์ การเรียนรู้ชุมชนมอแกนตั้งอยู่ในตำบลเกาะพระทองซึ่ง อยู่ในเขตการปกครองอยู่แล้ว องค์การบริหารส่วนตำบล เกาะพระทองจึงควรเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ โดยมีการประชุมและวางแผนการจัดการศึกษาร่วมกัน ทั้งในด้านโครงสร้างหลักสูตร ครูผู้สอนและสนับสนุน งบประมาณในการจัดการศึกษาระดับอนุบาล ส่วนระดับ ประถมศึกษาควรแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ช่วงชั้น คือ ระดับประถมศึกษาปีที่ 1-3 และประถมศึกษาปีที่ 4-6

เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและเพื่อให้ให้นักเรียนได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น นอกจากนี้ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรออกหลักฐานการจบการศึกษาให้แก่นักเรียน เพื่อเป็นหลักฐานในการศึกษาต่อและเพื่อเป็นหลักฐานในการประกอบอาชีพ การจัดการศึกษาต้องอาศัยหลักการและจุดมุ่งหมาย โดยศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนได้จัดการศึกษาเพื่อให้ชาวมอแกนใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร โดยการอ่าน เขียน ฟัง พูด ในชีวิตประจำวัน ให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในการใช้ทักษะภาษาไทยและคณิตศาสตร์ ให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกทักษะเพิ่มเติมในการใช้ทักษะภาษาไทยและคณิตศาสตร์เบื้องต้นตามเนื้อหาสาระในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับกลุ่มเป้าหมายพิเศษผู้ไม่รู้หนังสือชาวไทย มอแกนและเพื่อให้ผู้เรียนมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านสุขอนามัย อาชีพซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตชาวไทยมอแกน ตลอดจนปลูกฝังและพัฒนาความเป็นคนไทยโดยสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ แต่เนื่องจากโรงเรียนและสังคมต้องพึ่งพาอาศัยกัน จึงควรพัฒนารูปแบบในการจัดการศึกษาให้เป็นการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม (Multicultural Society Model) ทั้งนี้ก็เพื่อให้ให้นักเรียนได้รู้จักตนเองและเข้าใจสังคม ตลอดจนได้เรียนรู้และเข้าใจวัฒนธรรมอื่น ๆ ด้วย ซึ่งโดยความเป็นจริงแล้วสังคมที่นักเรียนอยู่เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมอยู่แล้ว เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ นำเอาวัฒนธรรมในแต่ละด้านเข้าไปในเกาะขณะที่ไปท่องเที่ยวในหมู่บ้านมอแกนโดยนักเรียนชาวมอแกนอาจจะรับวัฒนธรรมเหล่านั้นโดยไม่รู้ตัว ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนควรขยายการจัดการศึกษาอย่างน้อยให้เด็กจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อให้นักเรียนจะได้ไปเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นให้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา รวมถึงยังต้องมีการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยให้ความรู้แก่นักเรียนอีกด้วยและเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 กำหนดให้มีการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี เพื่อตอบสนองต่อหลักการตามวรรค 1 ของมาตรา 8 ในด้านโครงสร้างหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอน การจัดการศึกษาสำหรับชาวมอแกนควรใช้หลักสูตรเดิม คือ หลักสูตรการจัดการศึกษานอกโรงเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับผู้ไม่รู้หนังสือ

ชาวไทยมอแกนสำหรับชาวไทยมอแกนโดยนำมาจัดเป็นกลุ่มสภาพใหญ่ ๆ ได้ 6 กลุ่มสภาพ ประกอบด้วย กลุ่มสภาพสุขอนามัย กลุ่มสภาพทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน กลุ่มสภาพอาชีพ กลุ่มสภาพขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อและกลุ่มสภาพการเป็นพลเมืองดี ผู้เรียนจะต้องเรียนกลุ่มสภาพพื้นฐาน 16 เรื่อง และเลือกเรียนกลุ่มสภาพอื่น ๆ อีกไม่น้อยกว่า 45 เรื่อง จึงจะถือว่าจบหลักสูตรกลุ่มสภาพพื้นฐาน นอกจากการจัดการเรียนการสอนเป็นกลุ่มสภาพต่าง ๆ แล้ว ควรเพิ่มเนื้อหาและกิจกรรมบางส่วน ในรูปแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบันผสมผสานความรู้ที่เป็นสากลและเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ตนเองและผู้อื่นด้วยจึงควรจัดแบบพหุวัฒนธรรม (Multicultural Society Model) เป็นการเรียนรู้ที่หลากหลายวัฒนธรรมซึ่งในชีวิตประจำวันของชาวมอแกนได้สัมผัสกับสภาพนี้อยู่แล้ว เพราะสภาพที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งมีชาวไทยและชาวต่างชาติเข้าไปท่องเที่ยวในเกาะ โดยมีครูผู้สอนเป็นครูซึ่งฝังตัวอยู่ในชุมชนมา ตั้งแต่แรกจึงทำให้สะดวกในการทำงาน สามารถประสานกับชุมชนได้ดี ในขณะนี้ มีครูในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกน มีจำนวน 3 คน และ 1 ในจำนวนนั้น เป็นชาวมอแกนโดยกำเนิด หน่วยงานต้นสังกัดได้พัฒนาครูทั้งสามอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะในเรื่ององค์ความรู้ เทคนิควิธี การสอนและการผลิตสื่อในรูปแบบต่าง ๆ และที่สำคัญควรพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิตและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาการศึกษาตลอดชีวิตเนื่องจากครูผู้สอนไม่ได้จบการศึกษาในสายวิชาชีพครู นอกจากนี้ ควรประสานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอน เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะพะล่องควรสนับสนุนครูผู้สอนในระดับอนุบาล เป็นต้น การวัดผลประเมินผลและการจบหลักสูตร ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนประเมินผลผู้เรียนโดยดำเนินการตรวจสอบผลการปฏิบัติจริงของผู้เรียนโดยการประเมินตามสภาพจริง มีเวลาพบกลุ่มและร่วมทำกิจกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 และควรออกหลักฐานการจบการศึกษาให้แก่ผู้เรียนเพื่อนำไปใช้ในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ จะเห็นได้ว่าศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนมีข้อจำกัดด้านครูผู้สอนซึ่งเมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียน ประกอบกับการแบ่งระดับชั้นของการสอน

ซึ่งต้องเรียนรวมกันในหลายระดับชั้น จึงทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่ได้ผลเท่าที่ควร นักเรียนไม่ได้เรียนรู้ตามศักยภาพของตนเอง สิ่งสำคัญที่จะช่วยในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ ควรเป็นด้านสื่อและอุปกรณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังทักษะการเรียนรู้ให้นักเรียนคอยชี้แนะในการเลือกเนื้อหาที่สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้เรียนเน้นการสอนให้นักเรียนแสวงหาความรู้เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้ จากการศึกษาเอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับเครื่องมือที่ช่วยในการส่งเสริมการเรียนรู้พบว่า เทคโนโลยีต่าง ๆ ในปัจจุบันสามารถนำมาใช้เป็นสื่อวัตรกรรมประกอบการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มความเข้าใจและเพิ่มความหลากหลายในการเรียนให้แก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะสื่อด้านคอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ อินเทอร์เน็ต รวมทั้งบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer - Assisted Instruction) อันเป็นการใช้เทคโนโลยีรวมกับการออกแบบโปรแกรมการสอนมาใช้เพื่อช่วยในการเรียนการสอน สามารถนำเสนอภาพและเสียง ที่มีความน่าสนใจและมีความหลากหลายมากกว่าการใช้สื่อหนังสือแบบเดิมเพียงอย่างเดียว ซึ่งเรียกกันว่า สื่อประสม (Multimedia) ซึ่งหมายถึงการนำเสนอทั้งภาพ ข้อความ เสียง รวมทั้งภาพเคลื่อนไหว ทำให้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนเหมาะสำหรับการศึกษาดด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนตอบโต้กับบทเรียนได้ ยังมีผลป้อนกลับให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้บทเรียนได้ถูกต้องและเข้าใจเนื้อหาของบทเรียนได้ดี (อนงค์นาฏ ครุพันธ์, 2550) นอกจากนี้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนยังช่วยให้ความคงทนในการจำ (Retention) เพิ่มขึ้น (จารุชา กะภูทิน, 2544)

จากเหตุผลและความจำกัดในด้านครูผู้สอนดังกล่าวมาแล้วข้างต้นและเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมอแกนได้เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยเห็นว่า การนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกน จะช่วยให้นักเรียนมีความสนุกสนาน แปลกใหม่ ไม่น่าเบื่อ และยังสามารถทบทวนซ้ำได้เรื่อย ๆ จะช่วยเพิ่มทักษะการอ่าน นิยรักการอ่านและความพึงพอใจในการเรียนได้ดีขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้จัดทำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ในส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกน

เพื่อนำไปใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกน โดยนำเนื้อหาในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับผู้ไม่รู้หนังสือ ชาวไทยมอแกน อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ อ.คุระบุรี จ.พังงา มาจัดทำเป็นบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ให้นักเรียนมอแกนได้ใช้ฝึกฝนทักษะการเรียนรู้ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ อีกทั้งมีแบบทดสอบหลังการอ่านในแต่ละหน่วย ซึ่งช่วยในการประเมินพัฒนาการด้านการเรียนรู้ของนักเรียน ว่ามีความเข้าใจในเนื้อหาอย่างน้อยเพียงใด ดังนั้นการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในการใช้ศึกษาและทำความเข้าใจ นอกจากนี้ยังสามารถนำความรู้ดังกล่าวไปใช้ในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาในอนาคตและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกน จังหวัดพังงา ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อศึกษาพัฒนาการทางการเรียนรู้ของนักเรียนชาวมอแกนก่อนและหลังการเรียนโดยการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกน จังหวัดพังงา
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนจังหวัดพังงาที่มีต่อการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

สมมติฐานการวิจัย

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกน จังหวัดพังงา มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. นักเรียนชาวมอแกนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนจังหวัดพังงา มีการพัฒนาการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนชาวมอแกนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน(CAI) ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนจังหวัดพังงา อยู่ในระดับมาก

ขอบเขตของการวิจัย

ประเภทของงานวิจัย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง

กลุ่มเป้าหมาย นักเรียนชาวมอแกนทุกคนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนหมู่เกาะสุรินทร์ จ.พังงา

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยกำหนดแนวทางการวิจัยดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนในจังหวัดพังงาทุกคน จำนวน 45 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559

2. แบบแผนที่ใช้ในการวิจัย

แบบแผนที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นแบบกลุ่มเดียวสอบก่อนและหลังเรียน (One group pre - test post - test design) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2538)

T ₁	X	T ₂
X หมายถึง การเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) เพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนจังหวัดพังงา		3.1.6 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) กลุ่มสภาพการเป็นพลเมืองดี
T ₁ หมายถึง การทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวัดความรู้ของนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนจังหวัดพังงา		ผู้วิจัยนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพโดยใช้แบบประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) ดังนี้
T ₂ หมายถึง การทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดความรู้ของนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนจังหวัดพังงา		ระดับ 5 หมายถึง คุณภาพในระดับใช้ได้ดีมาก
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย		ระดับ 4 หมายถึง คุณภาพในระดับใช้ได้ดี
3.1 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนจังหวัดพังงา จำนวน 6 กลุ่มสภาพ ดังนี้		ระดับ 3 หมายถึง คุณภาพในระดับพอใช้
3.1.1 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) กลุ่มสภาพพื้นฐาน		ระดับ 2 หมายถึง คุณภาพในระดับต้องปรับปรุง
3.1.2 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) กลุ่มสภาพสุขอนามัย		ระดับ 1 หมายถึง คุณภาพในระดับใช้ไม่ได้
3.1.3 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) กลุ่มสภาพทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน		และให้ความหมายโดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายดังนี้
3.1.4 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) กลุ่มสภาพการประกอบอาชีพ		คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง คุณภาพในระดับใช้ได้ดีมาก
3.1.5 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) กลุ่มสภาพขนบธรรมเนียมประเพณีและ ความเชื่อ		คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง คุณภาพในระดับใช้ได้ดี
		คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง คุณภาพในระดับพอใช้
		คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง คุณภาพในระดับต้องปรับปรุง
		คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง คุณภาพในระดับใช้ไม่ได้
		ผลการประเมินพบว่า ค่าเฉลี่ยมีค่าตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป

หมายถึง คุณภาพของคอมพิวเตอร์ช่วยสอน อยู่ในเกณฑ์ดี ถึงดีมาก

3.2 แบบทดสอบวัดพัฒนาการเรียนรู้ ก่อนและหลังเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน ขวามอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนจังหวัดพังงา ชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ผู้วิจัยนำแบบทดสอบ ความรู้ที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อสอบ เป็นการประเมิน หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบรายข้อกับ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (IOC : Item Objective Congruence) และเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ที่ยอมรับได้ ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ผลการวิเคราะห์พบว่า แบบทดสอบ มีค่า IOC ตั้งแต่ .80-1.00 แสดงว่า แบบทดสอบมีความ เที่ยงตรงเชิงเนื้อหาตามเกณฑ์ที่กำหนด

3.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน ขวามอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกน จังหวัดพังงา นำแบบวัดความพึงพอใจที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะผู้เชี่ยวชาญ เพื่อประเมินความถูกต้องและเหมาะสมของประเด็น การประเมิน โดยมีเกณฑ์ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ประเด็นการประเมิน มีความถูกต้องและเหมาะสมในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ประเด็นการประเมิน มีความถูกต้องและเหมาะสมในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง ประเด็นการประเมิน มีความถูกต้องและเหมาะสมในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ประเด็นการประเมิน มีความถูกต้องและเหมาะสมในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ประเด็นการประเมิน มีความถูกต้องและเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

และเกณฑ์ในการแปลความหมายดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความ ถูกต้องและเหมาะสมในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความ ถูกต้องและเหมาะสมในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความ ถูกต้องและเหมาะสมในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความ

ถูกต้องและเหมาะสมในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความ ถูกต้องและเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

นำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาพิจารณา พบว่า ประเด็นการประเมินในแบบวัดความพึงพอใจ มีความถูกต้องและเหมาะสม อยู่ในระดับมาก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ชี้แจงขั้นตอน รายละเอียด วิธีการปฏิบัติใน การเรียนให้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในครั้งแรกของการ ลงพื้นที่เก็บข้อมูล

2. ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) ด้วยแบบทดสอบ ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน ขวามอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนจังหวัดพังงา ชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3. ดำเนินการให้นักเรียนมอแกนศึกษาด้วยตนเอง โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ในการส่งเสริม การเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนขวามอแกนในศูนย์ การเรียนรู้ชุมชนมอแกนจังหวัดพังงา ตามที่กำหนดไว้ โดยมีการเก็บคะแนนในแบบฝึกทักษะในแต่ละกลุ่ม สภาพซึ่งจะมีขั้นตอนในการจัดกิจกรรม ดังนี้

3.1 ขั้นเตรียม ผู้วิจัยแนะนำเกี่ยวกับการจัดกลุ่ม รวมไปถึงบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม วัตถุประสงค์ และแนวทางในการทำกิจกรรมร่วมกัน

3.2 ขั้นสอน เป็นขั้นที่ผู้วิจัยให้ข้อมูลเกี่ยวกับ เนื้อหาที่ต้องการสอนและมอบหมายงานให้แต่ละกลุ่ม พร้อมกันอธิบายขั้นตอนการทำงาน

3.3 ขั้นทำกิจกรรม นักเรียนจะร่วมกันทำ กิจกรรมตามบทบาทและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย โดยใช้ เทคนิคตามที่ครูกำหนด

3.4 ขั้นตรวจสอบผลงาน ขั้นนี้จะเน้นการ ตรวจสอบผลงาน

4. เมื่อดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ครบทุกแผนแล้ว จึงทำการทดสอบหลังเรียน (Posttest) ด้วยแบบทดสอบความรู้

5. ให้นักเรียนทำแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน ขวามอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนจังหวัดพังงา

6. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อสรุปผลการทดลองตามจุดประสงค์ของการวิจัยในลำดับต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนจังหวัดพังงา ที่สร้างและพัฒนาขึ้นตามเกณฑ์ 75/75 โดยใช้สูตร E_1/E_2 ซึ่งวัดค่าประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนรู้ (E_1) จากร้อยละของคะแนนที่นักเรียนทำได้จากแบบฝึกหัด และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) จากร้อยละของคะแนนนักเรียนทำได้จากแบบทดสอบ

2. วิเคราะห์ผลการพัฒนาการเรียนรู้ก่อนและหลังการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนจังหวัดพังงา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 โดยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนโดยใช้สถิติ t - test Dependent การทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน

3. วิเคราะห์ผลความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนจังหวัดพังงา ด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ ระดับ 5 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาเทียบเกณฑ์แปลผลดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง น้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งออก 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนจังหวัดพังงา ดังตาราง 1

ตาราง 1 ประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกน จังหวัดพังงา

ค่าประสิทธิภาพของ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (E_1/E_2)	คะแนนเต็ม (คะแนน)	$\bar{X}$	(S.D.)	ร้อยละ
1. ประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนรู้ (E_1) (จากร้อยละของคะแนนที่นักเรียนทำได้จากแบบฝึกหัดในบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกน จังหวัดพังงา	300	232.44	2.34	77.47
2. ประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนรู้ (E_2) (จากร้อยละของคะแนนที่นักเรียนทำได้จากแบบทดสอบการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกน จังหวัดพังงา	30	22.78	2.01	75.93

ดังนั้น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนจังหวัดพังงามีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 77.47/75.93 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 75/75 ที่กำหนดไว้

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างผล
การพัฒนาการเรียนรู้ก่อนและหลังการใช้บทเรียน
คอมพิวเตอร์ช่วยสอน(CAI) ในการส่งเสริมการเรียนรู้
ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้
ชุมชนมอแกน จังหวัดพังงา ดังตาราง 2

ตาราง 2 ตารางการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างผลพัฒนาการเรียนรู้ก่อนและหลังการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกน จังหวัดพังงา

จำนวนนักเรียน (N)	ผลรวมคะแนนจากการทดสอบ		$\sum D$	$(\sum D)^2$	$\sum D^2$	T
	ก่อนเรียน (Pre-test)	หลังเรียน (Post-test)				
45	636	1025	393	154449	3635	**27.29

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ที่ $df = 44$ ($t_{0.01, 44} = 2.423$)

จากตาราง 2 ผลจากการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างผลการพัฒนาการเรียนรู้ ก่อนและหลังการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกน จังหวัดพังงา พบว่า ค่า t ที่ได้รับจากการคำนวณเท่ากับ 27.29 และค่า t จากตารางมีค่าเท่ากับ 2.423 โดยมี degree of freedom เท่ากับ 44 ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า นักเรียนมอแกนที่เรียนด้วย

บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกน จังหวัดพังงามีผลคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตอนที่ 3 ศึกษาความพึงพอใจต่อสื่อ CAI สำหรับการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกน จังหวัดพังงา ดังตาราง 3

ตาราง 3 ความพึงพอใจต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกน จังหวัดพังงา

รายการ	$\bar{X}$	(S.D.)	ระดับ ความพึงพอใจ
1. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนให้ทั้งความรู้และความเพลิดเพลิน	4.73	0.45	มากที่สุด
2. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนช่วยให้เรียนได้สะดวกและรวดเร็วกว่าการเรียนรู้ตามปกติ	4.51	0.65	มากที่สุด

ตาราง 3 (ต่อ)

รายการ	$\bar{X}$	(S.D.)	ระดับ ความพึงพอใจ
3. นักเรียนที่เรียนซ้ำสามารถเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนได้ด้วยตนเอง	4.51	0.56	มากที่สุด
4. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรียนง่ายกว่าการเรียนปกติ	4.51	0.51	มากที่สุด
5. เรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแล้วทำให้ แสดงความสามารถได้เต็มที่	4.54	0.56	มากที่สุด
6. เนื้อหาที่เรียนเป็นเรื่องที่นักเรียนสนใจ	4.46	0.61	มาก
7. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสามารถใช้เรียนได้โดย ไม่จำกัดสถานที่และเวลา	4.54	0.56	มากที่สุด
8. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนช่วยให้เกิดความคิดริเริ่ม ได้มากขึ้น	4.38	0.68	มาก
9. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนช่วยให้นักเรียนได้ลงมือ ทำจริงๆ	4.54	0.61	มากที่สุด
10. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนช่วยให้เรียนรู้ได้อย่าง กว้างขวาง	4.59	0.60	มากที่สุด
11. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสามารถใช้สอนแทนครูได้	4.24	0.80	มาก
12. นักเรียนพอใจที่ได้ทราบคะแนนของตนเอง	4.49	0.69	มาก
13. วิธีสอนแบบนี้ทำให้มีความกระตือรือร้นอยากเรียนมากขึ้น	4.70	0.46	มากที่สุด
14. นักเรียนเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนอย่าง มีความสุข	4.62	0.55	มากที่สุด
15. นักเรียนมีความพอใจกับผลสัมฤทธิ์ในการเรียน	4.43	0.65	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.52	0.52	มากที่สุด

จากตาราง 3 พบว่า นักเรียนมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกน จังหวัดพังงา มีความพึงพอใจต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกน ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.52) โดย 3 ประเด็นที่นักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุด เป็นดังต่อไปนี้

- 1) คอมพิวเตอร์ช่วยสอนให้ทั้งความรู้และความเพลิดเพลิน ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.45)
- 2) วิธีสอนแบบนี้ทำให้มีความกระตือรือร้นอยากเรียนมากขึ้น ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.46)
- และ 3) นักเรียนเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนอย่างมีความสุข ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.55)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยพบว่า

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนจังหวัดพังงามีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 77.48 / 75.93 สูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากหลายปัจจัยดังนี้

1.1 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนจังหวัดพังงา มีแรงจูงใจและแรงเร้าความสนใจให้ผู้เรียนอยากเรียน เนื่องจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนจึงเริ่มด้วยการใช้ภาพแสง สี เสียง ซึ่งมีผลโดยตรงกับความสนใจของนักเรียน นอกจากการเร่งเร้าความสนใจแล้ว ยังเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะศึกษาเนื้อหาต่อไปอีกด้วย

1.2 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนจังหวัดพังงา ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นนั้น ถูกออกแบบไว้อย่างเป็นระบบ ทั้งเนื้อหาบทเรียนที่มีภาพประกอบเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังนำไปใช้งานได้ง่าย สอดคล้องกับที่ Lee William and Owens, Dianal. (2001 : 8-10) ได้กล่าวว่า การออกแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ให้ใช้ได้ง่ายและสะดวกพร้อมกับลักษณะของการวางรูปแบบ (Layout) การให้ผลตอบกลับ (Feedback) และการบันทึกข้อมูล (Recording) จะเป็นตัวกำหนดว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์นั้นจะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจหรือความเบื่อหน่าย ส่วนปัจจัยที่จะทำให้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) กลายเป็นบทเรียนที่ดีนั้นมีองค์ประกอบหลายด้านคือ 1) โปรแกรมมีคำแนะนำในการนำไปติดตั้งอย่างชัดเจนและใช้งานจริงได้ 2) รูปแบบของโปรแกรมนั้นผู้วิจัยได้คำนึงถึงองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น ภาพที่จะปรากฏออกมาบนหน้าจอโดยรวม สี เสียง พื้นหลัง (Background) ตำแหน่งของไอคอน (Icon) ที่ปรากฏอยู่บนหน้าจอ กราฟิก และอื่น ๆ ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้จะช่วยดึงดูดความสนใจและกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนเนื้อหาอื่น ๆ ต่อไป 3) ในส่วนของการบันทึกข้อมูลการใช้งานของนักเรียนโปรแกรมจะมีผลการทำแบบฝึกหัดและความก้าวหน้าของผู้เรียนในแต่ละบทเรียน

1.3 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI)

ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนจังหวัดพังงาผ่านการออกแบบและการตรวจสอบ ปรับปรุงอย่างมีระบบ กล่าวคือ ได้แบ่งเนื้อหาออกเป็นตอน ๆ ตามลำดับการเรียนรู้ ได้ปรับปรุงข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะของคณะผู้เชี่ยวชาญ ได้ทำการทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่งเพื่อหาข้อบกพร่องของบทเรียน จากนั้นจึงนำมาทดสอบแบบกลุ่มย่อย นำข้อบกพร่องที่พบมาปรับปรุงอีกครั้ง ก่อนจะนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้นบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ผู้รายงานได้พัฒนาขึ้นจึงมีประสิทธิภาพสูงสุด

1.4 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนจังหวัดพังงานั้น มีการกระตุ้นให้นักเรียนตอบสนองต่อบทเรียน (Elicit Response) กล่าวคือ นักเรียนสามารถเรียนด้วยตนเอง มีกิจกรรมร่วมในบทเรียนได้หลายลักษณะไม่ว่าจะเป็น การตอบคำถามหรือเลือกกิจกรรม การที่นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบทเรียนนี้เป็นผลทำให้ผู้เรียนไม่รู้สึกเบื่อหน่ายเมื่อมีส่วนร่วมก็มีส่วนคิดนำหรือตามบทเรียน ย่อมมีส่วนกับการจำที่คงทนขึ้น ดังจะเห็นได้จากการที่นักเรียนมีพัฒนาการทางการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกัน

จากปัจจัยหลายอย่างที่ได้นำมา ทำให้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนจังหวัดพังงา มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 77.48 / 75.93 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 75/75 ที่กำหนดไว้ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อินทนนท์ อินทะกนก (2550 : 191-193) ศึกษาการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่อง คำคุณศัพท์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสวนแตงวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเรื่อง คำคุณศัพท์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสวนแตงวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 82.45/81.43 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 80/80

2. นักเรียนมอแกนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกน

จังหวัดพังงา มีการพัฒนาการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนนำเสนอด้วยสื่อประสมหลายชนิดพร้อม ๆ กัน ได้แก่ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียงประกอบ เสียงดนตรี ข้อความ กราฟิกต่าง ๆ ซึ่งนำเสนอด้วยภาพเคลื่อนไหว (Animation) การนำเทคโนโลยีระบบมัลติมีเดียมาใช้เพื่อสร้างความสนใจแก่ผู้เรียนและใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อนำเสนอเนื้อหาเป็นหลัก เป็นการนำเสนออีกรูปแบบหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นและดึงดูดผู้เรียนให้เกิดความสนใจและต้องการที่จะเรียนรู้ เป็นสื่อการสอนที่สามารถตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยผู้เรียนมีอิสระในการควบคุมการเรียนรู้ของตนเองตามความสามารถและความเร็วในการเรียนรู้ของแต่ละคน สอดคล้องกับการศึกษาของ Kennedy (1989) ที่กล่าวถึงบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนกับการเรียนภาษาว่านักเรียนแต่ละคนมีความสามารถในการเรียนรู้และทำความเข้าใจเนื้อหาด้วยการใช้ระยะเวลาไม่เท่ากัน ผู้เรียนที่เรียนรู้ได้ค่อนข้างช้า จึงต้องการคำอธิบายและตัวอย่างที่ละเอียด บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน จึงมีประโยชน์มากสำหรับผู้เรียนกลุ่มนี้ รูปภาพ กราฟิก หรือตารางที่ได้รับการออกแบบมาอย่างดีจะช่วยให้ผู้เรียนกลุ่มนี้สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เห็นกับความหมายได้ดีกว่าการเรียนรู้ด้วยวิธีปกติ นอกจากนี้แล้วการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) สำหรับการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกน จังหวัดพังงา เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีโอกาสลองผิดลองถูก และมีคำตอบให้รู้ว่าถูกอย่างไรและผิดอย่างไร เพื่อปรับความเข้าใจของผู้เรียนให้ถูกต้องถึงเนื้อหา อีกทั้งมีการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Reinforcement) ในทันทีทันใด ทำให้นักเรียนสามารถประมวลผลความรู้ด้วยตนเองได้ดีขึ้นและสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุสรรา เดชจิตต์ (2557) ศึกษาเรื่อง ผลของการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบแก้ปัญหา เรื่อง การคูณที่มีต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบแก้ปัญหาเรื่องการคูณ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่า

ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิรินทร์ เจริญรัมย์ (2557) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนคณิตศาสตร์ เรื่องสมการและการแก้สมการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องสมการ และการแก้สมการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากเหตุผลดังกล่าวทำให้นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนจังหวัดพังงา มีการพัฒนาการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้น

3. ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชาวมอแกนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนจังหวัดพังงาอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเป็นเครื่องมือในการหาความรู้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ เป็นสิ่งแปลกใหม่สำหรับนักเรียน เป็นการตอบสนองการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน โดยผู้เรียนสามารถที่จะทบทวนขั้นตอนและกระบวนการได้ อาจจะเรียนหรือฝึกซ้ำได้บ่อยครั้งตามต้องการ โดยเฉพาะสื่อต่าง ๆ ที่นำมารวบรวมไว้จะช่วยให้เกิดความหลากหลาย ซึ่งจะทำให้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนน่าสนใจ ได้รับความสนใจ เพิ่มความสนุกสนานในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น มีภาพและเสียงประกอบ มีผลป้อนกลับในทันที ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดความตื่นเต้นและสามารถประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียนได้ทันทีโดยอัตโนมัติซึ่งทำให้ผู้เรียนสามารถประเมินความรู้ ความเข้าใจหลังจากการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ทันที ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุสรรา เดชจิตต์ (2557) ศึกษาเรื่อง ผลของการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบแก้ปัญหาเรื่องการคูณที่มีต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิรินทร์ เจริญรัมย์ (2557) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์

ช่วยสอนคณิตศาสตร์เรื่องสมการ และการแก้สมการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการ และการแก้สมการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.52$, $S.D. = 0.52$) เช่นกัน จากผลการวิจัยที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาสามารถใช้เป็นสื่อสำหรับการเรียนการสอนที่ช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนได้เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสามารถของตนเอง เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ทั้งเป็นการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อประโยชน์ด้านการเรียนการสอน การถ่ายทอดความรู้ เป็นสื่อกลางที่นำมาช่วยให้มนุษย์สามารถเรียนรู้ได้ง่าย และรวดเร็วยิ่งขึ้น และยังเป็นนวัตกรรมที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนที่ยึดให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสามารถและความถนัด

เอกสารอ้างอิง

- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2546). *การออกแบบและการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์และบทเรียนคอมพิวเตอร์บนเครือข่าย*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ถนอมพร เลาหจรัสแสง. (2542). *คอมพิวเตอร์ช่วยสอน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นุสรรา เดชจิตต์. (2557). ผลของการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบแก้ปัญหา เรื่อง การคูณ ที่มีต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. *วารสารวิชาการ Veridian E - Journal ฉบับมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*. 7 (2), 43-55.
- พรเทพ เมืองแมน. (2544). *การออกแบบและพัฒนา CAI Multimedia ด้วย Authoware*. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ยุพดี ยศวริศสกุล. (2553). รูปแบบการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับชาวมอแกนในสังคมพหุวัฒนธรรมจังหวัดพังงา. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- วัชรินทร์ เจริญรัมย์. (2557). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*. 6(1), 121-140.
- อินทนนท์ อินทะกนก. (2550). *การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่อง คำคุณศัพท์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสวนแตงวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Kennedy, A. A. (1989). *Self - Directed Learning : A guide for learners and Teacher*. Chicago : Association Press.
- Lee, William and Owens, Dianal . (2001). *Multimedia - Based Instructional Design* (second edition). San Francisco : Pfeiffer.

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปจัดการเรียนการสอน
 - 1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับผู้ไม่รู้หนังสือควรนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนไปใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอน และนำไปใช้ในการสอนซ่อมเสริมให้กับผู้ไม่รู้หนังสือที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดอื่น ๆ เพื่อให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น
2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรทำการศึกษาค้นคว้าและเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของนักเรียนก่อนและหลังการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนกับผู้ไม่รู้หนังสือที่ตั้งถิ่นฐานในจังหวัดอื่น
 - 2.2 ควรมีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ เพื่อการจัดการเรียนการสอนสำหรับชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ เพิ่มขึ้น เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนชนกลุ่มน้อยสามารถนำไปใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่

Development of instructional media production capability of pre - service teachers through Augmented Reality books

Nuttaphong Kanchanachaya

Ph.D. (Educational Technology and Communications), Lecturer
Department of Educational Technology, Faculty of Education
Prince of Songkla University, Pattani Campus

Kanita Nitjarunkul

Ph.D. (Curriculum and Instruction), Associate Professor
Department of Educational Technology, Faculty of Education
Prince of Songkla University, Pattani Campus

Received : June 19, 2019/ **Revised :** August 23, 2019/ **Accepted :** August 29, 2019

Abstract

The purposes of this study were to (1) study the quality and efficiency of the Augmented Reality, ; (2) Compare of media instruction skills among pre - service teachers between the control group and the experimental group; and (3) investigate the satisfaction level towards the AR books. The sample comprised 123 pre - service teachers who were enrolled in Educational Technology and Innovation. Separated into two groups for control group 54 students and experimental group 69 students. Data collection utilized the following research instruments : (1) The AR books; (2) A test form of instructional media production skill; and (3) A test of pre - service teachers' satisfaction towards the AR books. The data were analyzed in percentage, mean, standard deviation, and t - test.

The findings suggested that 1) the AR books were created with high quality at a mean score of 4.45 whereas the E1/E2 efficiency scores were also as high as 83.95 and 82.57, respectively; 2) the use of the AR books enhanced the production capability of instructional media with .05 significance level when compared to the traditional method used by the control group; and 3) the pre - service teachers were the highest level satisfied to AR books with a mean satisfaction score of 4.53.

Keywords: Augmented Reality, AR Book, Instructional Media Production Skill

การพัฒนาทักษะการผลิตสื่อการเรียนการสอน ของนักศึกษาครูผ่านหนังสือผลงานความจริงเสมือน

ณัฐพงศ์ กาญจนฉายา

คด. (เทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา), อาจารย์
ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

คณิตตา นิजरกุล

Ph.D. (Curriculum and Instruction), รองศาสตราจารย์
ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

วันรับบทความ : 19 มิถุนายน 2562/ วันแก้ไขบทความ : 23 สิงหาคม 2562/
วันตอบรับบทความ : 29 สิงหาคม 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาคุณภาพและประสิทธิภาพของหนังสือผลงานความจริงเสมือน (2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการผลิตสื่อการเรียนการสอนของนักศึกษาครูระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง (3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อหนังสือผลงานความจริงเสมือน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนักศึกษาครูที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา จำนวน 123 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มควบคุมจำนวน 54 คน และกลุ่มทดลองจำนวน 69 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ (1) หนังสือผลงานความจริงเสมือน (2) แบบวัดทักษะการผลิตสื่อการเรียนการสอน (3) แบบวัดความพึงพอใจของนักศึกษาครูที่มีต่อหนังสือผลงานความจริงเสมือน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่า t - test

ผลการวิจัยพบว่า (1) คุณภาพของหนังสือผลงานความจริงเสมือนมีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.45 อยู่ในระดับดี และค่าประสิทธิภาพ (E1/E2)ของหนังสือผลงานความจริงเสมือน เท่ากับ 83.95/82.57 (2) ผลการเปรียบเทียบทักษะการผลิตสื่อการเรียนการสอนของนักศึกษาครูระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง พบว่ากลุ่มทดลองที่เรียนผ่านหนังสือผลงานความจริงเสมือนมีทักษะการผลิตสื่อการเรียนการสอนสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) นักศึกษาครูมีความพึงพอใจต่อหนังสือผลงานความจริงเสมือน ระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53

คำสำคัญ: เทคโนโลยีเสมือนจริง, หนังสือผลงานความจริง, ทักษะการผลิตสื่อการเรียนการสอน

บทนำ

ในปัจจุบันมีการนำเอาเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้กับการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้การเรียนการสอนได้มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการให้มีลักษณะที่ทันสมัยมากยิ่งขึ้น ที่ส่งเสริมผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามอัตราความก้าวหน้าของตัวเอง ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนทัศน์ (Paradigm) ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์องค์ความรู้ด้วยตนเอง การใช้เทคโนโลยีทำให้มีแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนการสอนจากเดิมที่มีมาเป็นการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (กิตานันท์ มลิทอง, 2548) การเรียนการสอนในปัจจุบันในทุกระดับการศึกษาเน้นให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นอย่างมาก โดยถือว่าผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child Center) มีการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียน ไม่ใช่เพียงแต่นั่งฟังและจดการบรรยายเท่านั้น ผู้เรียนมีโอกาสได้ทำกิจกรรมและมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้เรียนคนอื่น ๆ ในชั้นเรียน ได้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติจากประสบการณ์ตรง ได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ซึ่งช่วยส่งเสริมให้มีความกล้าแสดงออก และช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้และทักษะด้านต่าง ๆ อีกด้วย

ในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต / ศึกษาศาสตรบัณฑิต ทุกหลักสูตร นิสิต นักศึกษาครูจำเป็นจะต้องเรียนวิชาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ โดยรายวิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาจัดเป็นวิชาบังคับสำหรับนักศึกษาครู โดยในปัจจุบันรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสื่อการเรียนการสอนนั้น เน้นการสอนแบบบรรยายและปฏิบัติการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชา ขาดการฝึกฝนอย่างเพียงพอที่จะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถคิดและพัฒนาทักษะการผลิตสื่อการเรียนการสอนอย่างหลากหลายรอบด้าน (ณัฐพงษ์ กาญจนฉายา, 2555) ซึ่งสื่อการเรียนการสอนมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในระบบการศึกษาเป็นอย่างมาก เนื่องจากสื่อการเรียนการสอนเป็นตัวกลางที่จะนำเนื้อหาสาระและประสบการณ์ต่าง ๆ จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ (กิตานันท์ มลิทอง, 2543) จากความสำคัญของสื่อการเรียนการสอนดังกล่าวทำให้สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญและเร่งพัฒนาสื่อการเรียนรู้อันมีประสิทธิภาพ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และพบว่าปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนยังมีปัญหา

อยู่มากมาย เช่น สื่อการสอนไม่พอกับความต้องการของแต่ละวิชา สื่อการสอนซ้ำได้ง่าย สื่อการสอนไม่สามารถถ่ายทอดเนื้อหาได้อย่างครบถ้วน สื่อล้าสมัย สื่อการสอนที่ครูผลิตขึ้นมาใช้เองไม่ได้มาตรฐานและไม่ดึงดูดใจผู้เรียน สื่อขาดความหลากหลาย ครูขาดทักษะการผลิต และเลือกใช้สื่อการเรียน ขาดการใช้สื่อการเรียนอย่างเป็นระบบ สภาพห้องเรียนไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อการเรียน ฯลฯ (จารุวัจน์ สองเมือง, 2551)

เทคโนโลยีเสมือนจริง (Augmented Reality) สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน โดยเป็นการนำเทคโนโลยีที่ผสมโลกของความจริง (Real World) เข้ากับโลกเสมือน (Virtual World) โดยใช้วิธีซ้อนภาพสองมิติหรือสามมิติที่อยู่ในโลกเสมือน ไปอยู่บนภาพที่เห็นจริง ๆ ในโลกของความเป็นจริง ผ่านกล้องดิจิทัลของแท็บเล็ต สมาร์ทโฟน หรืออุปกรณ์อื่น ๆ และให้ผลการแสดงผล ณ เวลาจริง (Real Time) (รักษพล ธนานุวงศ์, 2553) อีกทั้งเทคโนโลยีเสมือนจริง (Augmented Reality) เป็นการนำเทคโนโลยีมาปรับปรุงรูปแบบการเรียนให้เกิดประสบการณ์เรียนรู้ใหม่ ๆ และส่งเสริมการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จในการเรียนมากขึ้นเพราะเทคโนโลยีสื่อเสมือนจริง เป็นรูปแบบของสื่อที่สามารถทำให้ความรู้แบบนามธรรม เป็นความรู้แบบรูปธรรมด้วยการโต้ตอบ มีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ โดยตรงในรูปแบบเสมือนจริง ซึ่งจากกระบวนการรูปแบบ Dynamic ทำให้เกิดเป็นการเคลื่อนไหวซึ่งทำให้เกิดความสะดวกในการโต้ตอบกับเนื้อหาดิจิทัล (Billingham and Dunser, 2012) ปัจจุบันเทคโนโลยีเสมือนจริงได้เข้ามาเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในชีวิตประจำวันของสังคมทั้งในด้านการแพทย์ ด้านธุรกิจ ด้านธุรกิจความบันเทิง ด้านธุรกิจการโฆษณา และด้านการศึกษา เทคโนโลยีเสมือนจริงสามารถทำให้การเรียนมีความน่าสนใจมากขึ้น และสามารถนำเสนอเนื้อหาในส่วนที่เข้าใจซับซ้อนให้เข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น

การใช้เทคโนโลยีเสมือนจริงนี้ยังเป็นสื่อที่มีลักษณะของการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองได้ตามความสนใจ โดยอาจจะอยู่ในรูปแบบของหนังสือผสมผสานความจริงเสมือนที่เป็นการนำเสนอสิ่งพิมพ์มาใช้บูรณาการกับสื่อคอมพิวเตอร์ในการนำเสนอภาพเสมือนจริง เพื่อเสริมรายละเอียดให้เนื้อหาเดิมที่มีอยู่ในสื่อสิ่งพิมพ์โดยยังคงใช้ตามปกติแต่การใช้งานนั้นต้องมีอุปกรณ์เทคโนโลยีเสมือนจริงร่วมด้วยเป็นการพัฒนา

สื่อสิ่งพิมพ์ที่ความเชื่อมโยงระหว่างข้อความหรือรูปภาพ ในสื่อสิ่งพิมพ์กับภาพเสมือนจริงโดยการทำงานจะใช้ กล้องของระบบเทคโนโลยีเสมือนจริงส่องไปยังหน้าสื่อ สิ่งพิมพ์ที่เป็นสัญลักษณ์ (Marker) ระบบจะสร้างภาพ เสมือนให้ปรากฏขึ้นมาบนหน้าจอแสดงผลในลักษณะ ของข้อความ ภาพสองมิติ และภาพสามมิติที่เคลื่อนไหวได้ ทำให้สื่อสิ่งพิมพ์ดูน่าสนใจและผู้เรียนได้เรียนรู้ในหลาย ๆ มุมมอง ญาณวุฒิ ไชโย และวีรพันธุ์ ศิริฤทธิ์ (2560) กล่าวว่า หนังสือผานความจริงเสมือนจะช่วยให้ผู้เรียน สามารถเรียนรู้และเข้าใจเนื้อหาที่ยาก ๆ ได้ดีกว่าหนังสือปกติ โดยผู้เรียนหรือผู้อ่านยังคงสามารถเปิดหนังสือจริง ๆ ได้ตามปกติ เพียงแต่จะมีภาพหรือภาพเคลื่อนไหว มีเสียง อธิบายประกอบปรากฏขึ้นบนจอคอมพิวเตอร์หรือ อุปกรณ์ช่วยอ่าน ทำให้เห็นภาพหรือได้ยินเสียงในส่วน เนื้อหาที่เสริมเข้าไป การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง และหนังสือผานความจริงเสมือนกับการศึกษาโดย นำไปประกอบเป็นสื่อการเรียนการสอนรวมทั้งทำแบบ ฝึกหัด นักวิจัยพบว่า สามารถเสริมสร้างแรงจูงใจในการ เรียนรู้และปฏิสัมพันธ์กับบทเรียนดีมาก ช่วยลดภาระ ทางปัญญา ทำให้ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนสูงขึ้น

การเรียนการสอนโดยใช้หนังสือทั่วไปจะรับสาร ด้วยประสาทตาเพียงอย่างเดียว แต่การเรียนการสอน ที่ใช้เทคโนโลยีเสมือนจริงจะตอบสนองต่อประสาทการ รับรู้ทางตาและทางหู ด้วยการแสดงผลผ่านจอภาพ และ อุปกรณ์สร้างเสียง โดยที่มืองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมจริง ผสมผสานกับภาพเสมือนจริง มีการโต้ตอบแบบเรียลไทม์ ช่วยให้ผู้เรียนได้ควบคุม (Keep Control) การเห็นโลก จริงรอบ ๆ ตัวเอง ผู้เรียนมีอิสระในการมองเห็นสิ่งที่ เรียนรู้ สามารถเลื่อนไปรอบ ๆ ดูที่มองเห็นได้ด้วยตนเอง ส่งผลหรือมีอิทธิพลซึ่งกันและกันระหว่างอารมณ์และ การเรียนรู้ (วิวัฒน์ มีสุวรรณ, 2554)

การฝึกทักษะในการผลิตสื่อการเรียนการสอน เป็นทักษะด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) ตามแนวคิดของ Bloom และคณะ (1956 อ้างถึงใน ชิโนรส ถิ่นวิไลสกุล, 2555) ที่ได้อธิบายว่า ทักษะพิสัย เป็นการแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการปฏิบัติงาน ได้อย่างคล่องแคล่ว ชำนาญ แสดงออกได้โดยตรงโดยมี เวลาและคุณภาพของงานเป็นตัวชี้ระดับของทักษะ พฤติกรรมด้านทักษะพิสัย เป็นการให้ผู้บริโภคได้รับรู้ เกี่ยวกับสิ่งที่น่าสนใจ การทำตามแบบที่ถูกต้องด้วยตนเอง

อย่างช้า ๆ กระทำอย่างต่อเนื่องจนปฏิบัติงานที่ยุงยาก ได้อย่างรวดเร็ว และเป็นธรรมชาติ ซึ่งหนังสือเสมือนจริง เป็นเทคโนโลยีหนึ่งที่สามารถฝึกทักษะดังกล่าวได้ โดย การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งที่น่าสนใจได้ด้วยตนเอง การทำ ตามแบบเพื่อให้เกิดทักษะตามหลักการที่ถูกต้อง สามารถ เรียนรู้การปฏิบัติงานได้ช้า ๆ เพื่อให้เกิดความชำนาญใน การปฏิบัติงาน สามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ตามที่ผู้เรียนต้องการ เพื่อให้เกิดทักษะการปฏิบัติที่รวดเร็ว ถูกต้อง คล่องแคล่วอย่างเป็นธรรมชาติ ซึ่งทักษะดังกล่าว ถือเป็นความสามารถที่แสดงออกได้โดยตรง

ปัจจุบันมีผู้ให้บริการ Application ในการสร้าง และใช้งานเทคโนโลยีเสมือนจริง มากมาย โดยผู้สอน หรือนักเทคโนโลยีการศึกษาสามารถสร้างเนื้อหาต่าง ๆ ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปแบบของ ภาพ 2 มิติ ภาพ 3 มิติ หรือ วิดีทัศน์ เข้าสู่ระบบ และสามารถใช้งานได้ แต่เนื่องจาก ปัญหาในปัจจุบัน เนื้อหาที่อยู่ในรูปแบบของภาษาไทย ที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน หรือที่ตรงตาม ความต้องการของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต / ศึกษาศาสตร บัณฑิต ในการพัฒนาทักษะการผลิตสื่อการเรียนการสอน ของนักศึกษาครู มีน้อยมาก จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจ ศึกษาการพัฒนาทักษะการผลิตสื่อการเรียนการสอน ของนักศึกษาครูผ่านหนังสือผานความจริงเสมือน

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพและประสิทธิภาพของ หนังสือผานความจริงเสมือน
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการผลิตสื่อการเรียน การสอนของนักศึกษาครูระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาครูที่มี ต่อหนังสือผานความจริงเสมือน

สมมติฐานของงานวิจัย

นักศึกษาครูที่เรียนด้วยหนังสือผานความจริง เสมือนมีทักษะการผลิตสื่อการเรียนการสอนสูงกว่า นักศึกษาครูที่เรียนแบบปกติ

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

นักศึกษาครูที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาบัณฑิต

คณะศึกษาศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จำนวน 2,714 คน (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2556)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

เป็นนักศึกษาครูที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา (Educational Technology and Innovation) จำนวน 123 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่เรียนผ่านหนังสือผสานความจริงเสมือน จำนวน 69 คน และกลุ่มควบคุมที่เรียนแบบปกติ จำนวน 54 คน ได้จากการสุ่มอย่างง่าย

เนื้อหา

เนื้อหาในหนังสือผสานความจริงเสมือนครั้งนี้ เป็นเนื้อหา เรื่อง การประดิษฐ์อักษรด้วยปากกาหัวตัด จำนวน 4 เล่ม ได้แก่ เล่มที่ 1 การพัฒนาทักษะการผลิตสื่อการสอนประเภทงานกราฟิกและความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการประดิษฐ์อักษร, เล่มที่ 2 การประดิษฐ์อักษรภาษาไทย, เล่มที่ 3 การประดิษฐ์อักษรภาษาอังกฤษ และ เล่มที่ 4 การประดิษฐ์อักษรภาษาอาหรับ

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ คือ การเรียนโดยใช้หนังสือผสานความจริงเสมือน และการเรียนแบบปกติ
2. ตัวแปรตาม คือ ทักษะการผลิตสื่อการสอน และความพึงพอใจ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. หนังสือผสานความจริงเสมือน เป็นแบบหนังสือที่มีการนำระบบเทคโนโลยีเสมือนจริงมาผนวกกับเทคโนโลยีสิ่งพิมพ์เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนรู้ตามความต้องการ โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพและประสิทธิภาพจากผู้เชี่ยวชาญ
2. แบบวัดทักษะการผลิตสื่อการเรียนการสอน เป็นแบบวัดความสามารถของผู้เรียน โดยสร้างขึ้นตามกระบวนการ 5 ขั้นตอนของ ADDIE Model ได้แก่ ขั้นตอนการวิเคราะห์ ขั้นตอนการออกแบบ ขั้นตอนการพัฒนา ขั้นตอนการทดลองใช้ และขั้นตอนประเมินผล
3. แบบวัดความพึงพอใจต่อหนังสือผสานความจริงเสมือน เป็นแบบสำรวจความพึงพอใจหลังจากการเรียนผ่านหนังสือผสานความจริงเสมือน โดยเป็นเกณฑ์ 5 ระดับ

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยมีการดำเนินการวิจัยเริ่มจากการศึกษางานวิจัย เอกสาร ตำรา และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหนังสือผสานความจริงเสมือน จากนั้นพัฒนาหนังสือผสานความจริงเสมือน ตามกระบวนการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนการวิเคราะห์ โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ผู้เรียน การวิเคราะห์วัตถุประสงค์ การวิเคราะห์เนื้อหา และอื่น ๆ 2) ขั้นตอนการออกแบบ ประกอบด้วย การจัดรูปแบบ และการจัดการพิมพ์ โดยมีการจัดหน้าและการจัดวางภาพกับตัวอักษรมีความเหมาะสม ไม่ทับกัน และซื้อเรื่อนำดึงดูดความสนใจ การจัดเนื้อหาได้ถูกต้อง น่าสนใจ การนำภาพมาประกอบจะต้องมีสีสันสวยงาม สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง และการออกแบบวิดีโอแอนิเมชันให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหา 3) ขั้นตอนการพัฒนา เป็นขั้นตอนการเริ่มลงมือทำหนังสือผสานความจริงเสมือน โดยทำตามขั้นตอนการออกแบบที่ได้วางไว้ หลังจากนั้นนำทั้งหนังสือและวิดีโอแอนิเมชันไปสร้างเป็นเทคโนโลยีเสมือนจริงผ่านโปรแกรม Unity 4) ขั้นตอนการทดลองใช้ เป็นขั้นตอนนำสื่อต้นแบบที่ผลิตขึ้นมาทดลองใช้เพื่อหาข้อบกพร่องข้อผิดพลาดเบื้องต้น โดยกลุ่มนักศึกษาครูที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา (Educational Technology and Innovation) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 5) ขั้นตอนประเมินผล เป็นการนำหนังสือผสานความจริงเสมือน ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพและประเมินประสิทธิภาพโดยนักศึกษาแล้วทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ โดยได้ค่าคุณภาพเท่ากับ 4.45 ซึ่งอยู่ในระดับดี และได้ค่าประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 83.95/82.57 หลังจากพัฒนาหนังสือผสานความจริงเสมือนเรียบร้อยแล้ว ได้พัฒนาแบบวัดทักษะการผลิตสื่อการเรียนการสอน พร้อมตรวจสอบหาค่าความสอดคล้อง (IOC) มีค่าระหว่าง 0.66-1.00 หลังจากนั้นได้พัฒนาแบบวัดความพึงพอใจของนักศึกษาครูที่มีต่อหนังสือผสานความจริงเสมือน พร้อมหาค่าความสอดคล้อง (IOC) มีค่าระหว่าง 0.66-1.00 และเครื่องมือทั้งหมดนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างแบ่งการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนการทดลอง ขั้นระหว่าง การทดลอง และขั้นหลังการทดลอง เมื่อได้ผลการทดลองก็นำมาสรุป วิเคราะห์ และอภิปรายผลเป็นขั้นตอนสุดท้าย

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ในการทำวิจัยในครั้งนี้ คือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ ค่า t - test

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาคุณภาพและประสิทธิภาพของ หนังสือผสมผสานความจริงเสมือน ที่ส่งผลต่อทักษะการผลิตสื่อการเรียนการสอนของนักศึกษาครู

ตาราง 1 ผลการประเมินคุณภาพของหนังสือผสมผสานความจริงเสมือน ที่ส่งผลต่อทักษะการผลิตสื่อการเรียนการสอน ของนักศึกษาครู โดยผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. คุณภาพด้านการจัดรูปแบบ	4.65	0.49	ดีมาก
2. คุณภาพด้านการจัดภาพ	4.66	0.47	ดีมาก
3. คุณภาพด้านเนื้อหา	4.66	0.49	ดีมาก
4. คุณภาพด้านเสียงบรรยายและเสียงประกอบ	4.14	0.70	ดี
5. คุณภาพด้านภาพเคลื่อนไหว	4.38	0.52	ดี
6. คุณภาพด้านการใช้งาน	4.18	0.72	ดี
ภาพรวม	4.45	0.56	ดี

จากตาราง 1 พบว่า ผลการประเมินคุณภาพของ หนังสือผสมผสานความจริงเสมือน ที่ส่งผลต่อทักษะการผลิต สื่อการเรียนการสอนของนักศึกษาครู โดยภาพรวมของ หนังสือผสมผสานความจริงเสมือนอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.45 อยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาผลการประเมิน ในแต่ละด้านพบว่า คุณภาพด้านการจัดภาพอยู่ในระดับ ดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 คุณภาพด้านเนื้อหา อยู่ในระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 คุณภาพ

ด้านการจัดรูปแบบอยู่ในระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 คุณภาพด้านภาพเคลื่อนไหวอยู่ในระดับดี โดยมี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 คุณภาพด้านการใช้งานอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 และคุณภาพด้านเสียงบรรยาย และเสียงประกอบอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 โดยหลังจากประเมินคุณภาพแล้วได้ทำการปรับปรุง ปรับเปลี่ยนเสียงบรรยาย เสียงประกอบ และภาพเคลื่อนไหว ต่าง ๆ ให้ดีขึ้นตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ตาราง 2 ผลการหาประสิทธิภาพของหนังสือผสมผสานความจริงเสมือน ที่ส่งผลต่อทักษะการผลิตสื่อการเรียนการสอน ของนักศึกษาครู โดยกลุ่มผู้เรียน

การทดสอบสอบ	ประสิทธิภาพ	ประสิทธิภาพตามเกณฑ์
ทดสอบระหว่างเรียน (E1)	83.95	80
ทดสอบหลังเรียน (E2)	82.57	80

จากตาราง 2 พบว่า ผลการประเมินประสิทธิภาพ ของหนังสือผสมผสานความจริงเสมือน ที่ส่งผลต่อทักษะการผลิต สื่อการเรียนการสอนของนักศึกษาครู โดยให้นักศึกษาครู ได้ทดลองใช้หนังสือผสมผสานความจริงเสมือนที่สร้างขึ้น

และทำแบบวัดทักษะการผลิตสื่อการเรียนการสอน ระหว่างเรียน (E1) จากนั้นให้นักศึกษาครูทำแบบวัดทักษะ การผลิตสื่อการเรียนการสอนหลังเรียน (E2) โดยผลการ หาประสิทธิภาพของหนังสือผสมผสานความจริงเสมือน พบว่า

นักศึกษาทำคะแนนทักษะการผลิตสื่อการเรียนการสอนระหว่างเรียนมีค่าร้อยละ 83.95 และร้อยละเฉลี่ยของคะแนนทักษะการผลิตสื่อการเรียนการสอนหลังเรียนมีค่าร้อยละ 82.57 เมื่อพิจารณาประสิทธิภาพ 80 ตัวแรก และ 80 ตัวหลัง มีค่า 83.95/82.57 ดังนั้น หนังสือผสมความจริงเสมือนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการ (E1) ผลลัพธ์ (E2) โดยเฉลี่ย 83.95/82.57 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้แสดงว่าหนังสือผสมความจริงเสมือนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการผลิตสื่อการเรียนการสอนของนักศึกษาครูของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยทดลองใช้กับนักศึกษาที่ลงทะเบียนรายวิชา 263-201 เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา (Educational Technology and Innovation) ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 123 คน โดยแบ่งเป็น กลุ่มทดลองที่เรียนผ่านหนังสือผสมความจริงเสมือน จำนวน 69 คน และกลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนการสอนแบบปกติ จำนวน 54 คน

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะการผลิตสื่อการเรียนการสอนก่อนเรียนของกลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนการสอนแบบปกติและกลุ่มทดลองที่เรียนผ่านหนังสือผสมความจริงเสมือน

คะแนนก่อนเรียน	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
กลุ่มควบคุม	54	14.19	0.95	0.51	0.00
กลุ่มทดลอง	69	14.07	1.39		

จากตาราง 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะการผลิตสื่อการเรียนการสอนก่อนเรียนของกลุ่มทดลองที่เรียนผ่านหนังสือผสมความจริงเสมือนและกลุ่มควบคุมกลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนการสอนแบบปกติพบว่าคะแนนก่อนเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนก่อนเรียนของกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.19 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.95 และคะแนนก่อนเรียนของกลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.07 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.39

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะการผลิตสื่อการเรียนการสอนก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มควบคุม โดยการเรียนรู้แบบปกติ

กลุ่มควบคุม	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	54	14.19	0.95	109.37	0.00
หลังเรียน	54	17.50	1.19		

จากตาราง 4 พบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะการผลิตสื่อการเรียนการสอนก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มควบคุม พบว่าคะแนนหลังเรียนของกลุ่มควบคุมสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.05 โดยคะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.19 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.95 และคะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.19

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะการผลิตสื่อการเรียนการสอนก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง โดยใช้หนังสือผสานความจริงเสมือน

กลุ่มทดลอง	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	69	14.07	1.39	84.34	0.00
หลังเรียน	69	20.90	1.47		

จากตาราง 5 พบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะการผลิตสื่อการเรียนการสอนก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง พบว่าคะแนนหลังเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.07 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.39 และคะแนนหลังเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.47

ตาราง 6 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะการผลิตสื่อการเรียนการสอนหลังเรียนของกลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนการสอนแบบปกติและกลุ่มทดลองที่เรียนผ่านหนังสือผสานความจริงเสมือน

คะแนนหลังเรียน	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
กลุ่มควบคุม	54	17.50	1.19	-13.82	0.19
กลุ่มทดลอง	69	20.90	1.47		

จากตาราง 6 พบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะการผลิตสื่อการเรียนการสอนหลังเรียนของกลุ่มควบคุมและคะแนนหลังเรียนของกลุ่มทดลอง พบว่าคะแนนหลังเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่าคะแนนหลังเรียนของกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนหลังเรียนของกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.194 และคะแนนหลังเรียนของกลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.467

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาครูที่มีต่อการเรียนด้วยหนังสือผสานความจริงเสมือน จากกลุ่มทดลอง จำนวน 69 คน

ตาราง 7 ผลประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาครูที่มีต่อการเรียนด้วยหนังสือผสานความจริงเสมือน

รายการประเมินแบบวัดความพึงพอใจ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ข้อมูลที่นำเสนอมีความถูกต้อง ครบถ้วน	4.43	0.65	มาก
2. ความเหมาะสมของวิดีโอที่นำเสนอเนื้อหาในหนังสือผสานความจริงเสมือน	4.78	0.42	มากที่สุด
3. สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.39	0.67	มาก
4. มีความทันสมัย ใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อน	4.41	0.58	มาก

รายการประเมินแบบวัดความพึงพอใจ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
5. รูปแบบของหนังสือมีความสวยงาม	4.38	0.71	มาก
6. สามารถเข้าถึงข้อมูลวิดีโอได้ง่ายและรวดเร็ว	4.58	0.60	มากที่สุด
7. สามารถตอบสนองต่อการใช้งานได้เป็นอย่างดี	4.70	0.46	มากที่สุด
8. โดยภาพรวมทั้งหมด	4.55	0.50	มากที่สุด
รวม	4.53	0.57	มากที่สุด

จากตาราง 7 พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาครูโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในแต่ละส่วน พบว่าคะแนนความพึงพอใจด้านความเหมาะสมของวิดีโออยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 คะแนนความพึงพอใจด้านการตอบสนองต่อการใช้งานได้เป็นอย่างดีอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 คะแนนความพึงพอใจด้านการเข้าถึงข้อมูลวิดีโอได้ง่ายและรวดเร็วอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 คะแนนความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 คะแนนความพึงพอใจด้านข้อมูลที่น่าสนใจมีความถูกต้องครบถ้วนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 คะแนนความพึงพอใจด้านความทันสมัย ใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 คะแนนความพึงพอใจด้านการนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 และคะแนนความพึงพอใจด้านรูปแบบของหนังสือมีความสวยงามอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยพบว่า

1. ผลการประเมินคุณภาพ และประสิทธิภาพของหนังสือผสมความจริงเสมือน ผลประเมินเฉลี่ยรวมของคุณภาพมีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.45 มีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับดี และวิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพของหนังสือผสมความจริงเสมือน (E1/E2) ซึ่งมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 83.95/82.57 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 80/80 ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบตามกระบวนการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และขั้นตอนการสร้างบทเรียนโดยผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพปัญหาของผู้เรียน แนวคิด ทฤษฎี

เอกสาร หลักสูตร หลักจิตวิทยา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ก่อนที่จะทำการสร้างและผลิตและนอกจากนี้ยังใช้กระบวนการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน (ADDIE Model) จึงทำให้หนังสือผสมความจริงเสมือนที่พัฒนาขึ้นได้ผ่านการวิเคราะห์ การออกแบบ การพัฒนา การทดลองใช้ รวมถึงการประเมินผล เพื่อดูความเหมาะสมขององค์ประกอบ ตลอดจนผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ และตรวจสอบประสิทธิภาพจากนักศึกษา ทำให้หนังสือผสมความจริงเสมือน ที่พัฒนาขึ้นมีการนำเสนอเนื้อหาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีรูปแบบที่น่าสนใจ ตรงกับเนื้อหา และมีการนำเสนอเนื้อหาเป็นลำดับขั้นตอน และมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ใจทิพย์ ณ สงขลา (2550) ที่อธิบายว่าการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่ดีต้องประกอบด้วย ขั้นตอนเชิงระบบ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นการวิเคราะห์ ขั้นการออกแบบ ขั้นการพัฒนา ขั้นการทดลองใช้ และขั้นการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับ มานพ สว่างจิต และไพฑูรย์ ศรีฟ้า (2557) ได้กล่าวว่าสื่อความจริงเสมือนที่ดีควรสร้างขึ้นตามกระบวนการวิจัยที่มีการศึกษาเนื้อหา วิเคราะห์เนื้อหา และออกแบบบทเรียนที่น่าสนใจ โดยการใช้ภาพ วิดีโอ ประกอบในบทเรียน และได้ผ่านการตรวจสอบ ทดลองใช้ และประเมินประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ พรจันท์ จันทวิมล และคณะ (2534) ที่ได้สรุปลักษณะที่ดีของหนังสือเรียนไว้ว่า (1) ด้านเทคนิค การพิมพ์และการจัดรูปเล่ม การจัดการพิมพ์ และตัวอักษรต้องชัดเจน ปกต้องสวยงาม ดึงดูดความสนใจ ขนาดรูปเล่มและขนาดอักษรต้องเหมาะสมกับผู้เรียน คุณภาพกระดาษต้องดี การจัดหน้าต้องดูโปร่งตา การจัดวางภาพกับตัวอักษรมีความเหมาะสม ไม่ทับกัน และชื่อเรื่องน่าดึงดูดความสนใจ (2) ด้านเนื้อหา เนื้อหาน่าสนใจ

มีความสนุกสนาน ความยากง่ายมีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน เนื้อหาต้องถูกต้อง การดำเนินเรื่องควรเข้าใจชวนให้ติดตาม ความสั้นยาวของเนื้อหาของเรื่องจะต้องไม่ยาวหรือสั้นเกินไป ให้ประโยชน์แก่ผู้เรียน (3) ด้านภาพประกอบ ภาพประกอบจะต้องมีสีสันสวยงาม สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ภาพต้องถูกต้อง ขนาดภาพมีความเหมาะสมกับขนาดของรูปเล่ม และน่าสนใจ

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะการผลิตสื่อการเรียนการสอนระหว่างกลุ่มทดลองที่เรียนผ่านหนังสือ ผสานความจริงเสมือน จำนวน 69 คน และกลุ่มควบคุมที่เรียนแบบปกติ จำนวน 54 คน พบว่า (1) ทักษะการผลิตสื่อการเรียนการสอนก่อนเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) ทักษะการผลิตสื่อการเรียนการสอนหลังเรียนของกลุ่มควบคุมสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) ทักษะการผลิตสื่อการเรียนการสอนหลังเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (4) ทักษะการผลิตสื่อการเรียนการสอนหลังเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่าหลังเรียนของกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทั้งนี้อาจเนื่องจากจุดเด่นของการเรียนด้วยหนังสือ ผสานความจริงเสมือนเป็นสื่อที่นำเสนอเนื้อหาที่ใช้สื่อที่เป็นแอนิเมชันสั้น ๆ ในการนำเสนอผ่านเทคโนโลยีเสมือนจริง (Augmented Reality : AR) ทำให้เข้าใจง่าย และได้ใจความ มีเนื้อหาถูกต้องตามลำดับขั้นตอน สามารถปฏิบัติตามได้ทันที มีการออกแบบบทเรียนได้น่าสนใจ อีกทั้งยังเป็นแบบฝึกทักษะเสมือนจริงที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยใช้ประสาทสัมผัสในการมองเห็นและลงมือฝึกปฏิบัติประกอบควบคู่กันไป ทำให้สามารถจำภาพที่เห็นและสิ่งที่ลงมือทำด้วยตนเองได้นานขึ้น ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีความสนใจ มีความกระตือรือร้นในการฝึกทักษะมากขึ้น ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการฝึกหัดบ่อย ๆ ลองผิดลองถูก เรียนได้โดยไม่จำกัสด้านที่ทำซ้ำ ผู้เรียนสามารถแก้ไขข้อผิดพลาด จนได้ผลลัพธ์ที่ดีจนได้ผลที่พึงพอใจหรือเหมาะสมที่สุด รวมถึงรูปแบบของสื่อที่แปลกใหม่ มีการวางกลยุทธ์วิธีการสอนอย่างเหมาะสมผ่านสื่อ AR เป็นที่น่าสนใจของผู้เรียนเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเรียนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับพรทิพย์ ปรียาวิทิต (2559) ได้อธิบายว่า สื่อการเรียนรู้อ

ที่มี เรียนรู้ได้ง่าย ทำให้ผู้เรียนมีความสนุกสนาน มีเจตคติที่ดี มีความกระตือรือร้นในการเรียน นำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับ ณัฐวี อดตฤกษ์ และ นวพล วงศ์วิวัฒน์ไชย (2555) ได้อธิบายว่า เทคโนโลยีเสมือนจริง ทำให้ได้สื่อการเรียนการสอนน่าสนใจ เกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู่มากขึ้น ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรู้สึก สนุกสนานและตื่นตาตื่นใจกับการเรียนแบบโลกเสมือนจริง อีกทั้งยังทำให้เกิด ความเบื่อหน่ายเพราะผู้เรียนได้ร่วมสนุกในการเรียนรู้ นอกจากนี้แล้วสื่อการเรียนการสอนยังประกอบด้วยภาพ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจได้ง่าย รวดเร็ว ถูกต้องและมีมุมมองต่อการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่เพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับ อุษา วงษาสม และ ศศิณีย์ บุญเดิม (2553) ได้อธิบายว่าการออกแบบการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการ ลงมือปฏิบัติจริง และพัฒนาสมองซีกซ้าย - ซีกขวา อย่างสมดุล ทำให้ผู้เรียนมีความสนุกสนาน กระตือรือร้นในการเรียน ส่งผลให้ผู้เรียนไม่เบื่อ จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาครูที่มีต่อหนังสือ ผสานความจริงเสมือน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากใช้หนังสือ ผสานความจริงเสมือน มีการนำเสนอทั้งรูปแบบของภาพ วิดีโอ มีความน่าสนใจ การออกแบบหน้าปกและรูปแบบรูปเล่มมีสีสันสดใส น่าดึงดูด ซึ่งแต่ละเล่มมีการออกแบบหน้าปกที่แตกต่างกัน แต่ยังคงอยู่ในรูปแบบที่มีลักษณะเป็นชุดเดียวกัน อีกทั้งในรูปเล่มยังมีแบบฝึกทักษะการเขียนให้ผู้เรียนสามารถฝึกปฏิบัติได้ซ้ำ ๆ ซึ่งหนังสือ ผสานความจริงเสมือนที่ได้จัดทำขึ้นนั้น เป็นสื่อที่มีความทันสมัย มีเนื้อหา สาระ และภาพประกอบที่ใช้มีความถูกต้อง ชัดเจน สวยงาม และยังมีการสอดแทรกวิดีโอ ประกอบด้วย ภาพเคลื่อนไหว เสียงดนตรี และเสียงบรรยาย ที่ชัดเจน เหมาะแก่การฝึกฝนและปฏิบัติ อีกทั้งยังมีแรงจูงใจในการเรียนมากกว่าการเรียนแบบปกติ และยังสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเองได้อย่างสะดวกสบาย ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน นำไปสู่การเรียนรู้ที่ดีและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ เพชรพรพรรณ เพชรราเวช และ ชัชวิน นามมัน (2559) ได้กล่าวว่า หนังสือที่มีการออกแบบให้เข้าใจง่าย น่าสนใจ และช่วยเพิ่มความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียน ส่งผลให้เกณฑ์ความพึงพอใจในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสือผสมผสานความจริงเสมือน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ในการเรียนรู้ด้วยหนังสือผสมผสานความจริงเสมือน ควรต้องจัดเตรียมความพร้อมด้านอุปกรณ์ เช่น โทรศัพท์มือถือ เครื่องเขียน อุปกรณ์ เป็นต้น และเตรียมสภาพแวดล้อมในการเรียนให้เหมาะสม และควรอธิบายวิธีการใช้งานหรือคู่มือการใช้งาน เพื่อสามารถใช้

งานหนังสือได้อย่างสะดวก และควรส่องกล้องโทรศัพท์ ให้ตรงภาพของจุดที่ Marker ไว้ เพื่อให้การแสดงผล มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรพัฒนาและศึกษาหนังสือผสมผสานความจริงโดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง (Augmented Reality : AR) ในรายวิชาอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องมีการอธิบายเนื้อหาโดยใช้ภาพเคลื่อนไหว ภาพสามมิติ ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กิดานันท์ มลิทอง. (2543). *เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กิดานันท์ มลิทอง. (2548). *เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อรุณการพิมพ์.
- จารุวัจน์ สองเมือง. (2551). สภาพ ปัญหา ความต้องการด้านสื่อการสอนของครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 14(1), 70-84.
- ใจทิพย์ ณ สงขลา. (2550). *วิธีวิทยาการออกแบบการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ (E - instructional design)*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชินอรส ถิ่นวิไลสกุล. (2555). ผลกระทบของงานโฆษณาที่มีต่อการเรียนรู้ของเยาวชน กรณี เยาวชนชุมชนสาวอ้อย. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ญาณวุฒิ ไชโย และวีรพันธุ์ ศิริฤทธิ์. (2560). การพัฒนาหนังสือความจริงเสมือนสามมิติ เรื่อง สมุนไพรจีนสำหรับนักศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะแพทย์ตะวันออก วิทยาลัยเชียงราย. *วารสารฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 10(1), 473-474
- ณัฐวี อดุลกฤษฎ์ และนवल วงศ์วิวัฒน์ไชย. (2555). *การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีความจริงเสมือนเพื่อช่วยในการเรียนการสอน เรื่อง ตัวอักษรภาษาอังกฤษ A-Z*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ณัฐพงศ์ กาญจนฉายา. (2555). *การพัฒนารูปแบบการการสอนแบบผสมผสานตามหลักการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้เทคนิคการคิดนอกกรอบเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับการผลิตสื่อการเรียนการสอนของนิสิต นักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- พรจันทร์ จันทวิมล, ประกิจ วัฒนานุกิจ, วินัย รอดจ่าย, อัศวิน อรุณแสง, ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์, จุฬา ละคร, สารภี แสงจักร์, ปวีณา วิแก้ว และประสงค์ ททรัพย์ผดุงชนม์. (2534). *การเขียนและจัดทำหนังสือสำหรับเยาวชน*. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อแกรมมี จำกัด.
- พรทิพย์ ปรีวาทิต. (2559). *ผลของการใช้บทเรียน Augmented Reality Code เรื่องคำศัพท์ภาษาจีนพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 2 วัดตานีนรสโมสร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.*

- เพชรพรณ เพชรเวช และชัชวิน นามมัน. (2559). การพัฒนาหนังสือสามมิติเสริมบทเรียน เรื่องระบบสุริยะ ด้วยเทคโนโลยีออกแบบเต็ดเรียลลิตี. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- มานพ สว่างจิต และไพฑูรย์ ศรีฟ้า. (2557). การพัฒนาความจริงเสมือนวิชาวิทยาศาสตร์ โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก. วารสารเทคโนโลยีการศึกษาและมีเดียคอนเวอร์เจนซ์. 1(2), 87-95.
- รักษพล ธนานุวงศ์. (2553). สื่อเสริมการเรียนรู้โลกเสมือนจริง (*Augmented Reality*). กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- วิวัฒน์ มีสุวรรณ, (2554). การเรียนรู้ด้วยการสร้างโลกเสมือนผลงานโลกจริง. วารสารศึกษาศาสตร์, 13(2), 120-121.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2556). ข้อมูลสถิติจำนวนนักศึกษาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษา ปีพุทธศักราช 2560. สืบค้นเมื่อ 21 กุมภาพันธ์ 2561, จาก : http://www.info.mua.go.th/information/show_all_statdata_table.php?data_show=2
- อุษา วงษาสม และทัศนีย์ บุญเติม. (2553). ผลการเรียนรู้ตามแนววัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT เรื่องระบบในร่างกาย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Billinghurst, M. and Dunser, A. (2012). "*Augmented Reality in the Classroom*". IEEE Computer Society. Retrieved February 21, 2018, from <http://ieeexplore.ieee.org/abstract/document/6171143/?anchor=references>

Organizational Administration Strategy through Communication Base for Administrators of Rajabhat University in Southern Regional Area

Suparek Wessayasirin

Ed.D. (Educational Administration), Doctoral Degree Student
Department of Education Administration, Faculty of Education
Prince of Songkla University, Pattani Campus

Pongsri Vanitsuppavong

Ph.D. (Educational Administration), Associate Professor
Department of Education Administration, Faculty of Education
Prince of Songkla University, Pattani Campus

Received : March 25, 2014/ **Revised :** May 2, 2014 / **Accepted :** May 10, 2014

Abstract

This research aimed to study the organizational administration strategy through communication base for Rajabhat University in Southern Regional Area. The data was included in-depth interview of the administrators of Rajabhat University. The Ethnographic Delphi Future Research, EDFR, was used to create the organizational administration strategy through communication base for administrators of Rajabhat University in Southern Regional Area. Six interview participants involved in this research. The contents from the interview were analyzed and synthesized for create a five scales questionnaire which was twice approved by twenties experts in this field. The results were analyzed and represented in terms of Median, Mode, and Inter Quartile Range.

The research found that the organizational administration strategy through communication base for Rajabhat University in Southern Regional Area was appropriated and possible to implement. The experts gave the comments in the same way from high to highest level and the research could conclude in each particular aspect as followed: 1) Communication policy aspect, the university should have a center which is responsible for organizational communication, it should have degree and experience members related with communication area. All levels of administration should realize the importance of communication which could lead the success of organization and they should support and encourage their members to use communication technologies for teaching and learning activities. 2) Communication format aspect, trends of communication format of Rajabhat University in the near future is the administrators of all level should select the suitable communication format in that situation. They should have communication channel for feedback such as the opinion about the administration in which communication format. 3) Communication process aspect, the administrator must have the inspiration communication to their members for the success goal of the organization. They should have good basic communication skills such as listening, reading, writing and presenting. They should have other communication skills for administrating and managing the organization efficiently.

Keywords: Organizational Administration Strategy, Communication Strategy

กลยุทธ์การบริหารองค์การด้วยฐานการสื่อสารของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้

ศุภฤกษ์ เวศยาสิรินทร์

ศษ.ด. (การบริหารการศึกษา), นักศึกษาปริญญาเอก
ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ผ่องศรี วาณิชยศุภวงศ์

Ph.D. (Educational Administration), รองศาสตราจารย์
ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

วันรับบทความ : 25 มีนาคม 2557/ วันแก้ไขบทความ : 2 พฤษภาคม 2557/
วันตอบรับบทความ : 10 พฤษภาคม 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลยุทธ์การบริหารองค์การด้วยฐานการสื่อสารของผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ โดยการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยภายในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) ทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 คน วิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาการสัมภาษณ์เพื่อสร้างเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สำหรับให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 20 คนได้ตอบแบบสอบถามจำนวน 2 รอบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การบริหารองค์การด้วยฐานการสื่อสารของผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ โดยผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันในระดับมากถึงมากที่สุด สามารถสรุปเป็นกลยุทธ์ด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้ 1) ด้านนโยบายการสื่อสาร มหาวิทยาลัยควรมีหน่วยงานกลางที่รับผิดชอบด้านการสื่อสารองค์การ มีการรับบุคลากรที่มีคุณวุฒิหรือประสบการณ์ด้านการสื่อสาร ผู้บริหารทุกระดับต้องเห็นความสำคัญของการสื่อสารต่อความสำเร็จขององค์การ มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรภายในใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อกิจกรรมการเรียนการสอน 2) ด้านรูปแบบการสื่อสาร กลยุทธ์ด้านรูปแบบการสื่อสารของมหาวิทยาลัยราชภัฏ แนวโน้มในอนาคตผู้บริหารทุกระดับควรใช้รูปแบบการสื่อสารได้เหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์ จัดให้มีช่องทางการสื่อสารเพื่อสะท้อนกลับซึ่งความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของผู้บริหารในรูปแบบต่าง ๆ 3) ด้านกระบวนการสื่อสาร ผู้บริหารต้องมีวิธีการสื่อสารที่สร้างแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรเพื่อให้ผลการดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย มีทักษะพื้นฐานทางการสื่อสารที่ดี (ฟัง พูด อ่าน เขียน และนำเสนอ) สามารถใช้ทักษะการสื่อสารเพื่อการบริหารและการจัดการองค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: กลยุทธ์การบริหารองค์การ, กลยุทธ์การสื่อสาร

บทนำ

ในปัจจุบันนี้เป็นยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งเป็นสังคมและเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge Based Society and Economy) ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การบริหารจัดการในทุกวิชาชีพ จำเป็นต้องปรับตัวอย่างมาก จึงจะนำไปสู่ความสำเร็จและความเจริญก้าวหน้า การจัดการบริหารองค์การการศึกษาก็เช่นเดียวกัน จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวทางในการดำเนินการ จึงจะทำให้การศึกษابرลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การบริหารองค์การจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานขององค์การที่มุ่งไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย และเพื่อความอยู่รอดขององค์การ การเรียนรู้เรื่องการบริหารองค์การจะช่วยให้องค์การสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายของงาน บุคลากร ตลอดจนกลไกการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น การทำความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบต่าง ๆ ของการบริหารจึงเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหาร เพื่อประโยชน์ในการบริหารองค์การ

การติดต่อสื่อสารเป็นกระบวนการที่สำคัญในการบริหาร โดยเฉพาะการอำนวยความสะดวกขั้นตอนของการบริหาร ย่อมมีการติดต่อสื่อสารเข้าไปเกี่ยวข้องอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารระดับสูง จนถึงระดับผู้ปฏิบัติการ ที่จะต้องมีการติดต่อสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ดี มีเหตุผล และเป็นการปลูกฝังความสามัคคีในองค์การ การจัดให้มีระบบการติดต่อสื่อสารที่ดีในองค์การเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร และจะเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นอัจฉริยะภาพของนักบริหารในองค์การได้เป็นอย่างดี (สมพงษ์ เกษมสิน, 2519) Barnard (1972) กล่าวว่า การติดต่อสื่อสารเป็นกระบวนการสำคัญขั้นแรกขององค์การ และเป็นสิ่งจำเป็นที่ช่วยให้บุคคลประสบความสำเร็จและได้รับประสิทธิผลตามเป้าหมายขององค์การ

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสื่อสารภายในองค์การ พบว่า องค์การส่วนใหญ่ยังขาดประสิทธิภาพในการสื่อสาร (เสนาะ ตีแยว, 2530) ซึ่งสอดคล้องกับสุรพงษ์ โสณะเสถียร และสุภัทรา โกไศยกานนท์ (2549) ที่พบว่าประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากการสื่อสารทั้งด้านภายในและภายนอกองค์การ ปัญหาด้านภายในองค์การพบว่าการปฏิบัติงานของบุคลากรระดับล่างบางส่วน ไม่ได้รับทราบ

ข้อมูลหรือรับทราบข้อมูลแต่มีความสับสนไม่ชัดเจน จนเป็นเหตุให้การปฏิบัติงานไม่ราบรื่น หรือไม่ได้ผลลัพธ์ตามที่ต้องการ ทั้งนี้อาจเนื่องจากการสื่อสารภายในองค์การส่วนใหญ่ เป็นแบบสั่งการจากเบื้องบนสู่เบื้องล่าง ซึ่งมีลักษณะเป็นการสื่อสารจากผู้บังคับบัญชาไปยังผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีการผ่านตามลำดับขั้นตอนตามสายงานบังคับบัญชา และข่าวสารที่ส่งในรูปแบบนี้จะมีการบิดเบือนหรือมีความคลาดเคลื่อนได้ง่าย สาเหตุเนื่องจากผู้บริหารในแต่ละระดับชั้นที่เป็นผู้ส่งข่าวสารอาจมีการตีความผิดจากผู้ที่เป็นผู้ส่งข่าวสารเริ่มแรก (สุโกโช ขุนอิ้ว, 2545)

โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการสื่อสารขององค์การการศึกษาระดับอุดมศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคใต้ พบว่า ปัญหาด้านการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งการประสานงาน ถือเป็นจุดอ่อนและอุปสรรคสำคัญซึ่งเห็นได้จากการวิเคราะห์สถานภาพองค์การในแผนปฏิบัติการของมหาวิทยาลัยภาคใต้ รวมทั้งการวิเคราะห์สถานภาพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารขององค์การ อาทิ การประชาสัมพันธ์และการตลาดขาดยุทธศาสตร์และแผนงาน การประชาสัมพันธ์และการตลาดเชิงรุก ทำให้ภาพลักษณ์และชื่อเสียงมหาวิทยาลัยด้อยไป (มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, 2552) ขาดระบบฐานข้อมูลสารสนเทศที่ดี ที่เอื้อต่อการดำเนินการตามภารกิจของมหาวิทยาลัย การสื่อสารในองค์กรยังไม่สามารถเข้าถึงและเข้าใจได้ทุกระดับทั่วทั้งองค์กร และระบบการประชาสัมพันธ์ยังไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้ระบบบริหารจัดการขาดความชัดเจนในแนวทางปฏิบัติ โดยเฉพาะการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยผู้บริหารร่วมกับผู้แทนของบุคลากรและผู้แทนหน่วยงาน ในรูปคณะกรรมการต่าง ๆ ยังมีน้อยมาก อาทิ สภามหาวิทยาลัย ที่ประชุมคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัย คณะกรรมการประจำคณะ/สถาบัน/สำนัก (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2551) ระบบการประสานข้อมูลข่าวสารกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีความล่าช้า การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน และการบริหารจัดการยังไม่มีความพร้อม ความทันสมัยและมีประสิทธิภาพเพียงพอ (มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 2553) ขาดประสิทธิภาพการสื่อสารข้อมูลข่าวสาร ทั้งภายในและภายนอกองค์กร ส่งผลให้

เกิดความเข้าใจไม่ตรงกัน และได้รับข้อมูลล่าช้า รวมทั้งขาดการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงและเชิงรุก (มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 2552) มหาวิทยาลัยยังไม่มีระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร (Management Information System) รวมทั้งขาดระบบการประสานงานและติดต่อสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน (มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, 2552)

ในการบริหารการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยกลยุทธ์การสื่อสารเป็นฐานในการบริหารองค์การให้ประสบความสำเร็จ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่ากลยุทธ์การบริหารองค์การด้วยฐานการสื่อสารของผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ควรเป็นอย่างไร โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) ทั้งนี้เพื่อนำกลยุทธ์การบริหารองค์การด้วยฐานการสื่อสารของผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ที่ได้จากผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการบริหารงานให้กับสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ในระดับประเทศ รวมทั้งเป็นแนวทางในการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานด้วยฐานการสื่อสารต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทองค์การและบริบทการสื่อสารขององค์การมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้
2. เพื่อศึกษาความสามารถทางการสื่อสารของผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ที่เอื้อต่อการบริหารงาน
3. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารองค์การด้วยฐานการสื่อสารของผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ 1) กลุ่มผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ ที่ดำรงตำแหน่งอธิการบดีและรองอธิการบดีของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ทั้ง 5 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช และมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มหาวิทยาลัยละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 10 คน

และ 2) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ กลุ่มนักวิชาการที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญด้านการสื่อสารของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน จำนวน 20 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **กลยุทธ์การบริหารองค์การ** หมายถึง แนวทางหรือวิธีการทำงานที่มีอยู่บาย กลวิธีที่แยบยลในเชิงบวก เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ขององค์การ

2. **การบริหารองค์การด้วยฐานการสื่อสาร** หมายถึง การบริหารองค์การที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับองค์การผ่านการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ โดยผู้บริหารสามารถใช้การสื่อสารเพื่อเป็นเครื่องมือหลักให้ผู้ปฏิบัติงานในองค์การทุกคนได้รับรู้ เข้าใจ และร่วมหาแนวทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นร่วมกัน รวมทั้งผู้ปฏิบัติงานในองค์การได้มีช่องทางหรือพื้นที่ในการติดต่อสื่อสารถึงผู้บริหาร และติดต่อสื่อสารระหว่างกันมากขึ้น

3. **การสื่อสาร** หมายถึง กระบวนการส่งข่าวสารข้อมูลจากผู้ส่งข่าวสารไปยังผู้รับข่าวสาร มีวัตถุประสงค์เพื่อชักจูงให้ผู้รับข่าวสารมีปฏิกิริยาตอบสนองกลับมาโดยคาดหวังให้เป็นไปตามที่ผู้ส่งสารต้องการ

4. **ผู้บริหารมหาวิทยาลัย** หมายถึง บุคคลที่ดำรงตำแหน่งในระดับอธิการบดี และรองอธิการบดี

5. **มหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้** หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และมีอธิการบดีเป็นผู้บริหารสูงสุดภายในสถาบันภายใต้การดำเนินงานตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ซึ่งมีมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้มี 5 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช และมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

6. **เทคนิค EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research)** หมายถึง เทคนิคการวิจัยอนาคต โดยการศึกษาแนวโน้มที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตเกี่ยวกับเรื่องที่กำลังศึกษา จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามขั้นตอนของเทคนิค EDFR ได้แก่ การกำหนดและเตรียมตัวกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล การสร้างแบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูล

การกำหนดค่าสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล และการเขียน อนาคตภาพ

7. ผู้เชี่ยวชาญ (Expert) หมายถึง นักวิชาการ ที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญด้านการสื่อสารของสถาบัน อุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ทั้งนี้ต้องมีคุณสมบัติ ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงอนาคต EDR (Ethnographic Delphi Future Research) เพื่อให้ได้ รายละเอียดของข้อมูลต่าง ๆ อย่างลึกซึ้งและตรงตามสภาพ ที่เป็นจริงมากที่สุด

2. การกำหนดผู้เชี่ยวชาญ

การวิจัยครั้งนี้ ได้ให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ที่มีบทบาทและเกี่ยวข้องกับการสื่อสารขององค์กร โดย กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ กลุ่มนักวิชาการที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญด้านการสื่อสารของสถาบันอุดมศึกษา ของรัฐและเอกชน จำนวน 20 คน ซึ่งใช้วิธีการเลือก แบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดเกณฑ์ ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

2.1 ปัจจุบันเป็นคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา นักการศึกษาในหน่วยงานหรือองค์การด้านการศึกษา ของรัฐ หรือเป็นที่ปรึกษาด้านการสื่อสารให้กับหน่วยงาน ของรัฐและเอกชน

2.2 มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโท ขึ้นไป มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านการสื่อสารใน องค์การอย่างดีเยี่ยม หรือมีผลงานที่สามารถเห็นได้ใน วงการศึกษา เช่น ตำรา หรือผลงานวิจัยต่าง ๆ ในด้าน การศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับการสื่อสาร

2.3 เป็นผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบาย หรือมีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินโครงการเกี่ยวกับการ สื่อสารของหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน

2.4 เป็นผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่ง ด้านการบริหารมาไม่น้อยกว่า 1 ปี

3. ขั้นตอนการวิจัย

3.1 ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารและ สัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ บริบทขององค์กร โดยการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัย

ที่เกี่ยวข้อง และศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับบริบท การสื่อสาร ขององค์กรและความสามารถทางการสื่อสารของผู้บริหาร โดยการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ ทั้ง 5 แห่ง ที่ดำรงตำแหน่ง อธิการบดีและรองอธิการบดีที่รับผิดชอบงานด้านสื่อสาร องค์กร มหาวิทยาลัยละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 10 คน

3.2 ขั้นตอนที่ 2 การร่างประเด็นการบริหา องค์กรด้วยฐานการสื่อสาร

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากทั้งภายในและ ต่างประเทศ และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารมหาวิทยาลัย ราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มา สังเคราะห์และร่างเป็นประเด็นการบริหารองค์กรด้วย ฐานการสื่อสารของผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ เพื่อใช้สำหรับการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 1

3.3 ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาและตรวจสอบ กลยุทธ์การสื่อสาร

ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัย ในการรวบรวมข้อมูลแบบ EDR (Ethnographic Delphi Future Research) ซึ่งมีการเก็บข้อมูล 3 ครั้ง ดังนี้

3.3.1 ครั้งที่ 1 การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ นำประเด็นการสื่อสารของผู้บริหารที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 มาจัดทำเป็นกรอบร่างกลยุทธ์การสื่อสารของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ เพื่อใช้เป็น แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ รอบที่ 1 โดยมีลักษณะเป็น แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างและกำหนดกรอบในการ สัมภาษณ์ ดังนี้ 1) ด้านนโยบายการสื่อสาร 2) ด้านรูปแบบ การสื่อสาร 3) ด้านกระบวนการสื่อสาร 4) ด้านกลยุทธ์ การสื่อสาร 5) ด้านบรรยากาศการสื่อสาร 6) ด้านเครือข่าย ทางการสื่อสาร 7) ด้านการแสวงหาและการจัดการ ข้อมูลข่าวสาร และ 8) ด้านทักษะการสื่อสาร จากนั้น นำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นกลุ่ม นักวิชาการที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญด้านการสื่อสาร ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน รวมจำนวน 6 คน

3.3.2 ครั้งที่ 2 การวิเคราะห์จัดทำ แบบสอบถาม ในขั้นตอนนี้เป็นการตรวจสอบความเป็นไปได้ และความเหมาะสมของกลยุทธ์การสื่อสารของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ จากการสำรวจ

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด จำนวน 20 คน เพื่อสร้างฉันทามติ (Consensus) ของกลุ่ม โดยการนำผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 คน จากเทคนิค EDFR รอบที่ 1 มาวิเคราะห์และพัฒนาเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การสื่อสารของผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดจำนวน 20 คน ลงความเห็น

3.3.3 ครั้งที่ 3 ยืนยันความคิดเห็น รอบนี้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านจะได้รับข้อมูลป้อนกลับเชิงสถิติ (Statistical Feedback) จากการวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 2 ที่เป็นของกลุ่มโดยรวม ได้แก่ ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) เพื่อสร้างแบบสอบถามใหม่ที่ใช้ข้อความเดิม โดยเพิ่มตำแหน่งของค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญคนนั้นตอบ และให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนพิจารณาคำตอบใหม่ แล้วตอบกลับมามากครั้งหนึ่งในการตอบแบบสอบถามรอบนี้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะทราบว่าตนมีความคิดเห็นเหมือนกันหรือแตกต่างจากผู้เชี่ยวชาญคนอื่น ๆ อย่างไร หากพบทวนความคิดเห็นของตนเองแล้วยังแตกต่างจากคนอื่นอยู่ ก็ให้เหตุผลประกอบการยืนยันคำตอบเดิมของตนที่อยู่นอกพิสัยระหว่างควอไทล์ในข้อนั้น ๆ ซึ่งผู้วิจัยจะนำความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในรอบนี้ มาสรุปเป็นร่างกลยุทธ์การสื่อสารของผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้

3.4 ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์สรุปและนำเสนอกลยุทธ์

ผู้วิจัยนำร่างกลยุทธ์การสื่อสารของผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ในขั้นตอนที่ 3 มาคัดเลือกข้อที่ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันตามเกณฑ์ค่าสถิติที่กำหนดไว้มาสรุปและนำเสนอเป็นกลยุทธ์การสื่อสารของผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ ที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำมาปฏิบัติจริง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง และแบบสอบถาม ซึ่งมีวิธีการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง

1.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร วิทยุ แนวคิดและงานวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับบริบทการสื่อสารขององค์กรและความสามารถในการสื่อสารของผู้บริหาร

1.2 สร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างเกี่ยวกับร่างกรอบกลยุทธ์การสื่อสาร ซึ่งมี 8 ด้านด้วยกัน ได้แก่ 1) ด้านนโยบายการสื่อสาร 2) ด้านรูปแบบการสื่อสาร 3) ด้านกระบวนการสื่อสาร 4) ด้านกลยุทธ์การสื่อสาร 5) ด้านบรรยากาศการสื่อสาร 6) ด้านเครือข่ายทางการสื่อสาร 7) ด้านการแสวงหาและการจัดการข้อมูลข่าวสาร และ 8) ด้านทักษะการสื่อสาร เพื่อนำไปสัมภาษณ์ผู้บริหารตำแหน่งอธิการบดีและรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ จำนวน 10 คน และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 คน

1.3 นำแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสื่อสารและผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและวิจัย จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้องของภาษา และความครอบคลุมตามประเด็นเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IC) ใช้เกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกประเด็นคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ปรากฏว่าทุกประเด็นคำถามผ่านเกณฑ์ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.60

1.4 นำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญต่อไป

2. แบบสอบถาม

2.1 ผู้วิจัยนำผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 คน มาสร้างเป็นแบบสอบถามปลายปิด ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยการสังเคราะห์ผลการสัมภาษณ์มาเป็นกรอบกลยุทธ์การสื่อสาร 8 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านนโยบายการสื่อสาร 2) ด้านรูปแบบการสื่อสาร 3) ด้านกระบวนการสื่อสาร 4) ด้านกลยุทธ์การสื่อสาร 5) ด้านบรรยากาศการสื่อสาร 6) ด้านเครือข่ายทางการสื่อสาร 7) ด้านการแสวงหาและการจัดการข้อมูลข่าวสาร และ 8) ด้านทักษะการสื่อสาร

2.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสื่อสารและผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและวิจัยจำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้องของภาษา และความครอบคลุมตามเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index

of Consistency : IC) ใช้เกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ปรากฏว่าทุกข้อคำถามผ่านเกณฑ์ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60-1.00 และปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.3 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากภาควิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และสังเกตแบบสอบถามด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับบริบทขององค์กร บริบทการสื่อสารขององค์กร ความสามารถทางการสื่อสารของผู้บริหาร และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาความเป็นไปได้เกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารองค์การด้วยฐานการสื่อสารจากเทคนิคการวิจัยแบบ EDR โดยการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 1 และ 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่ามัธยฐาน (Median) พิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) และ ฐานนิยม (Mode)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้เกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารองค์การด้วยฐานการสื่อสารจากการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 20 คน พบว่า ผลการตอบแบบสอบถามรอบที่ 1 จากร่างกลยุทธ์ทั้งหมด 8 ด้าน 23 กลยุทธ์หลัก 97 กลยุทธ์ย่อย มีความเป็นไปได้ จำนวน 75 กลยุทธ์ย่อย และไม่มีความเป็นไปได้ จำนวน 22 กลยุทธ์ย่อย ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการปรับปรุงกลยุทธ์ย่อยตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและตัดกลยุทธ์ย่อยที่ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าไม่มีความเป็นไปได้ ออกจำนวน 22 กลยุทธ์ย่อย และได้นำไปสอบถามผู้เชี่ยวชาญทั้ง 20 คนอีกครั้งเป็นรอบที่ 2 โดยในรอบนี้ผู้วิจัยได้แสดงคำตอบเดิมของผู้เชี่ยวชาญ

แต่ละคนในรอบที่ 1 พร้อมทั้งค่ามัธยฐาน (Md) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 1 ของกลุ่ม ให้ผู้เชี่ยวชาญได้ทราบด้วย เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้ทราบความคิดเห็นของตนเปรียบเทียบกับความคิดเห็นของกลุ่ม และยืนยันหรือเปลี่ยนแปลงคำตอบในรอบนี้ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 2 พบว่า กลยุทธ์ทั้ง 8 ด้าน ประกอบด้วย 23 กลยุทธ์หลัก 75 กลยุทธ์ย่อย ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเป็นไปได้ทั้งหมด

การอภิปรายผล

1. ด้านนโยบายการสื่อสาร

กลยุทธ์ด้านนโยบายการสื่อสารของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่สำคัญ ได้แก่ มหาวิทยาลัยควรมีหน่วยงานกลางที่รับผิดชอบด้านการสื่อสารองค์การโดยตรง มีการรับบุคลากรที่มีคุณวุฒิหรือประสบการณ์ด้านการสื่อสารโดยตรงมาปฏิบัติงานด้านการสื่อสารองค์การทั้งในระดับมหาวิทยาลัยและคณะ กอง ศูนย์/สำนัก มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนงานด้านการสื่อสารองค์การอย่างเพียงพอ มีการสรรหาผู้เชี่ยวชาญด้านการสื่อสารอย่างมืออาชีพมาเป็นคณะกรรมการบริหารงานด้านการสื่อสารองค์การ ผู้บริหารทุกระดับต้องเห็นความสำคัญของการสื่อสารต่อความสำเร็จขององค์การ มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรภายในใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ระบบ MIS, E - Office, Social Media เป็นต้น ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า นโยบายการสื่อสารของมหาวิทยาลัยราชภัฏในปัจจุบันยังไม่มีนโยบายด้านการสื่อสารโดยเฉพาะ แต่จะเป็นลักษณะนโยบายที่แฝงอยู่ในด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยเสียเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นการมีนโยบายด้านการสื่อสารโดยเฉพาะที่มีความชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะนโยบายมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการของทุกหน่วยงานหรือกิจการที่มีการจัดตั้งขึ้นเพื่อบรรลุตามจุดมุ่งหมายนั้น ผู้ที่รับผิดชอบการบริหารจัดการในระดับสูงจึงต้องมีการกำหนดนโยบายไว้เป็นกรอบเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติให้แก่ผู้เกี่ยวข้องได้ยึดถือ ซึ่งสอดคล้องกับ กริช สืบสนธิ์ (2525) ที่ได้ศึกษาการสื่อสารในองค์การที่มหาวิทยาลัยเปอร์ดู พบว่า

ความเต็มใจในการแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสาร การบอกกล่าว ให้บุคลากรได้รู้ถึงความเปลี่ยนแปลงล่วงหน้า และการอธิบายเหตุผลต่าง ๆ เกี่ยวกับนโยบายจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบังคับบัญชาที่มีประสิทธิภาพ และยังสอดคล้องกับมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาที่เห็นความสำคัญของนโยบายการสื่อสารโดยการพัฒนาแผนแม่บท เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารปี 2555-2559 และกำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาดังนี้ นักศึกษา อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และประชาชนในท้องถิ่นใช้ประโยชน์จาก ICT ในการเข้าถึงบริการทางการศึกษา ได้เต็มศักยภาพอย่างมีจริยธรรม มีสมรรถนะทาง ICT ตามมาตรฐานสากลเพื่อก้าวสู่การเป็น Modern University (นิมารูณี หะยิวาเงาะ และณมน จีรังสุวรรณ, 2556)

2. ด้านรูปแบบการสื่อสาร

กลยุทธ์ด้านรูปแบบการสื่อสารของมหาวิทยาลัยราชภัฏ แนวโน้มข้างหน้าผู้บริหารทุกระดับควรใช้รูปแบบการสื่อสารได้เหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์ ควรจัดให้มีช่องทางการสื่อสารเพื่อสะท้อนกลับซึ่งความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของผู้บริหารในรูปแบบต่าง ๆ ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญและเปิดโอกาสให้มีการสื่อสารแนวระนาบในมหาวิทยาลัยอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องเพื่อสร้างความเสมอภาคทางการสื่อสารในองค์กร และให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นได้อย่างเป็นอิสระ และเพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพผู้บริหารควรใช้รูปแบบการสื่อสารทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และมหาวิทยาลัยมีการจัดทำคู่มือ/แนวทางปฏิบัติที่ดีในการสื่อสารของผู้บริหาร เพื่อให้สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม ทั้งนี้เพราะการสื่อสารที่ดีเป็นหัวใจที่สำคัญยิ่งของการบริหารที่จะทำให้ทุกคนเข้าใจซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งจะให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มความรู้ เต็มความสามารถและนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ การติดต่อสื่อสารที่จัดว่ามีประสิทธิภาพมากที่สุดคือการติดต่อสื่อสารแบบสองทาง ผู้บริหารควรใช้เทคนิคการป้อนข้อมูลย้อนกลับซึ่งจะมีประสิทธิภาพดีกว่าการติดต่อสื่อสารแบบทางเดียว สอดคล้องกับผลการวิจัยของ แก้วตา ชัยมะโน (2542) ได้ศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อการบริหารองค์การสวัสดิการสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณีกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม พบว่ารูปแบบการสื่อสารที่จะทำให้เกิดประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน คือ รูปแบบการสื่อสารแบบสองทาง

3. ด้านกระบวนการสื่อสาร

กลยุทธ์ด้านกระบวนการสื่อสารของมหาวิทยาลัยราชภัฏ แนวทางปฏิบัติที่ดีได้แก่ ผู้บริหารต้องมองให้ครอบคลุมครบทุกองค์ประกอบทั้งผู้ส่งสาร เนื้อหา ช่องทาง และผู้รับสาร ผู้บริหารทุกระดับต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ และตระหนักถึงความสำคัญของการนำการสื่อสารองค์การมาใช้ในการบริหารจัดการ และพัฒนามหาวิทยาลัย มีวิธีการสื่อสารที่สร้างแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรเพื่อให้เกิดการดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย มีทักษะพื้นฐานทางการสื่อสารที่ดี (ฟัง พูด อ่าน เขียน และนำเสนอ) สามารถใช้ทักษะการสื่อสารเพื่อการบริหารและการจัดการองค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะการสื่อสารมีลักษณะเป็นกระบวนการ (Process) ซึ่งหมายถึง การมีลักษณะที่ต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลาในการแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริงทัศนคติ ความคิดเห็นประสบการณ์ต่าง ๆ จากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่ง ซึ่งเป็นการกระทำโต้ตอบกลับไปกลับมากระบวนการสื่อสารจึงมีประเด็นที่ต้องพิจารณาอยู่ 3 ประการ (วิรัช ลภีรัตนกุล, 2535) คือ 1) การสื่อสารต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปหรือมากกว่านั้น 2) การสื่อสารเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลแบบสองทาง และ 3) ก่อให้เกิดความเข้าใจถูกต้องร่วมกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กริช สืบสนธิ์ (2525) ได้ศึกษาการสื่อสารในองค์การที่มหาวิทยาลัยเปอร์ดุ พบว่า ความเต็มใจในการรับสาร ความสามารถในการรับสาร ความสามารถในการฟัง การตอบสนองต่อสารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบังคับบัญชาที่ดีมีประสิทธิภาพ

4. ด้านกลยุทธ์การสื่อสาร

ด้านกลยุทธ์การสื่อสารของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ต้องมีกลยุทธ์การสื่อสารทั้งเชิงรุกและเชิงรับ การสื่อสารเชิงรุก ได้แก่ มีการทำ SWOT Analysis ภาพรวมของมหาวิทยาลัยและการสื่อสารขององค์การ เพื่อนำมาเป็นพื้นฐานในการวางแผน กำหนดประเด็นและพัฒนากลยุทธ์การสื่อสารขององค์การ เป็นต้น สำหรับการสื่อสารเชิงรับ ได้แก่ มีการแถลงข่าวหรือให้สัมภาษณ์ผ่านสื่อมวลชน เพื่อชี้แจงข่าวสารในทางลบเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยอย่างรวดเร็ว ชัดเจน และถูกต้อง มีการให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริงของมหาวิทยาลัยแก่สาธารณชน มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับแก้ปัญหาด้านการสื่อสารองค์การในภาวะวิกฤติ และมีการจัดช่องทางการร้องเรียนเกี่ยวกับ

ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัย ทั้งนี้เพราะ การกำหนดกลยุทธ์สื่อสารเชิงรุกเป็นการวางแผนการ ดำเนินการต่าง ๆ ขององค์การเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย ที่วางไว้ในอนาคต ส่วนกลยุทธ์การสื่อสารเชิงรับ จะเป็นการ วางแผนการดำเนินการต่าง ๆ ขององค์การ เพื่อแก้ไข สภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคหลัก ในการก้าวไปสู่ เป้าหมายที่กำหนดหรือเพื่อรับมือวิกฤติการณ์ต่าง ๆ ที่องค์การไม่สามารถควบคุมได้ โดยคำนึงถึงสภาวะแวดล้อม กลุ่มเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ในการสื่อสารขององค์การ เป็นที่ตั้ง (Hunger and Wheelen, 1996)

5. ด้านบรรยากาศการสื่อสาร

ในการจัดบรรยากาศการสื่อสารของมหาวิทยาลัย ราชภัฏให้ประสบผลสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ของ มหาวิทยาลัย กลยุทธ์ที่สำคัญได้แก่ ผู้บริหารต้องมีจิตวิทยา ในการสื่อสาร จัดสภาพแวดล้อมทางการสื่อสารให้เหมาะสม และต้องสร้างวัฒนธรรมการสื่อสารที่ดี ส่งเสริมการสื่อสาร ในสังคมพหุวัฒนธรรม เพื่อให้บุคลากรตระหนักถึงความ แตกต่างทางวัฒนธรรมการสื่อสาร และจัดระบบการประชุม บุคลากรทั้งมหาวิทยาลัยอย่างเหมาะสมและเพียงพอ ทั้งนี้เพราะบรรยากาศการสื่อสารคือการส่งเสริมความ เป็นมิตรให้บุคลากรได้มีโอกาสในการสื่อสารกัน มีการ สื่อสารตรงไปตรงมา ดังนั้นการสร้างบรรยากาศที่ เอื้ออำนวย เช่น การเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชา มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สร้างความไว้วางใจ เชื่อใจ เชื่อถือ การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ทั้งในรูปแบบที่เป็น ทางการและไม่เป็นทางการ จะทำให้การปฏิบัติงาน บรรลุเป้าหมายสูงสุดขององค์การ จะเห็นได้ว่าบรรยากาศ การสื่อสารขององค์การมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประสิทธิผล การดำเนินงาน ดังเช่นผลการศึกษาของ วินดา เดชวิศิษฐ์พงษ์ (2541) ได้ศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ระดับบริหาร ขึ้นต้นและเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการของตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทยเกี่ยวกับบรรยากาศการสื่อสารในองค์การ พบว่า สาเหตุความไม่พอใจในบรรยากาศการสื่อสารใน องค์การที่เกิดขึ้นน่าจะมาจากตัวองค์กร ไม่ได้เกิดจาก ความเฉื่อยชาในการตอบสนองต่อเหตุการณ์และข่าวสาร ของพนักงาน ข้อเสนอแนะที่ได้คือ จากการที่บรรยากาศ ทางการสื่อสารมีผลกระทบโดยตรงต่อประสิทธิภาพการ ทำงานขององค์การ การปรับปรุงบรรยากาศการสื่อสาร ให้ดีขึ้นแล้ว จะทำให้ประสิทธิภาพขององค์การสูงขึ้นด้วย

6. ด้านเครือข่ายการสื่อสาร

กลยุทธ์สำคัญของมหาวิทยาลัยราชภัฏในด้าน เครือข่ายการสื่อสารคือ มหาวิทยาลัยต้องมีทั้งเครือข่ายภายใน

องค์กรและเครือข่ายภายนอกองค์กร ดังนั้นผู้บริหาร ควรสร้างเครือข่ายการสื่อสารภายในองค์การกับบุคลากร ทุกกลุ่ม เช่น เครือข่ายการสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์องค์กร ในทุกคณะ กอง ศูนย์/สำนัก และเครือข่ายภายนอกองค์กร ผู้บริหารมีการส่งเสริม สนับสนุน การจัดกิจกรรมพันธมิตร การสื่อสารกับหน่วยงานภายนอก ทั้งกับชุมชนรอบ มหาวิทยาลัย องค์กรปกครองท้องถิ่น จังหวัด และภูมิภาค ตลอดจนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสื่อมวลชน ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับ ประเทศ และต่างประเทศ ทั้งนี้เพราะการสร้างเครือข่ายการสื่อสารที่ดีกับหน่วยงาน ทุกระดับ จะช่วยให้การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และการ ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย มีความทั่วถึง รวดเร็ว และเข้าถึงทุกกลุ่มเป้าหมายตาม วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานได้เป็นอย่างดี ดังเช่น กริช สืบสนธิ์ (2525) ได้ศึกษาการสื่อสารในองค์การที่ มหาวิทยาลัยเปอร์ดุ พบว่า รูปแบบการสื่อสาร ซึ่งควร ให้ความสนใจในเครือข่ายของการสื่อสารในองค์การนั้น คือ การสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ ซึ่งแตกต่างจากการ สื่อสารแบบเป็นทางการ คือ เป็นการสื่อสารที่เกิดขึ้น โดยไม่เป็นตามระบบแบบแผนขององค์การ เป็นลักษณะ การสื่อสารซึ่งเกิดจากความใกล้ชิดกันและรู้จักกันดี ดังนั้น เครือข่ายการสื่อสารจึงเป็นกลยุทธ์สำคัญในการบริหาร องค์การที่ผู้บริหารควรตระหนัก ส่งเสริม และสนับสนุน ให้เกิดความร่วมมือระหว่างกันเป็นอย่างดี

7. ด้านการแสวงหาและการจัดการข้อมูล ข่าวสารของผู้บริหาร

ในการบริหารมหาวิทยาลัยให้ประสบผลสำเร็จ นอกจากผู้บริหารจะต้องมีทักษะต่าง ๆ ทางการบริหารแล้ว ทักษะในการแสวงหาและการจัดการข้อมูลข่าวสารเพื่อนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลในการบริหารงานก็มีความสำคัญ เช่นกัน ซึ่งกลยุทธ์สำคัญในด้านการแสวงหาและการ จัดการข้อมูลข่าวสารของผู้บริหาร ได้แก่ ผู้บริหารจะต้องมี การแสวงหาความรู้และการจัดการข้อมูลข่าวสาร เช่น ผู้บริหารต้องจัดระบบในการแสวงหาความรู้ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับมหาวิทยาลัยจากสื่อต่าง ๆ จากแหล่งข้อมูล ต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นฐานในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ทันสถานการณ์ ผู้บริหารต้องยึดหลักการจัดการข้อมูล ข่าวสารอย่างเป็นระบบผ่านสื่อต่าง ๆ สามารถใช้ กระบวนการของระบบข้อมูลสารสนเทศเป็นเครื่องมือ ในการตัดสินใจในการบริหารองค์การ และผู้บริหารต้อง มีแผนการสื่อสารเพื่อการจัดการความรู้ นำไปสู่การสร้าง องค์การแห่งการเรียนรู้ (LO) ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะ

ผู้บริหารจำเป็นต้องตัดสินใจในเรื่องราวต่าง ๆ จึงต้องมีความสามารถทางการสื่อสาร โดยจะต้องมีความรู้ในข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องและสามารถจัดการกับข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นได้ นั่นคือ ผู้บริหารจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้สื่อสารที่ดีทั้งการเป็นผู้รับสาร (Receiver) ที่จะแสวงหาข้อมูลข่าวสารและจัดการกับข่าวสาร และเป็นผู้ส่งสาร (Sender) ที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้ทักษะการสื่อสารที่เหมาะสมกับสถานการณ์ ดังเช่นผลการศึกษาของ จันทรทิพย์ ปาละนันท์ (2545) ซึ่งทำการวิจัยเรื่องความสามารถทางการสื่อสารของผู้นำชุมชน โดยการวิเคราะห์ถึงกระบวนการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร การจัดการข้อมูลข่าวสาร และกลวิธีการสื่อสารของผู้ชุมชนที่เอื้อต่อการนำไปสู่การเป็นผู้นำชุมชนที่ประสบความสำเร็จ พบว่ากระบวนการแสวงหาข้อมูลข่าวสารของผู้นำชุมชน มี 4 ขั้นตอน คือ ความต้องการข้อมูลข่าวสารเพื่อตอบสนองความสนใจหรือเพื่อนำไปใช้ประโยชน์กำหนดวัตถุประสงค์ในการแสวงหาข้อมูลเพื่อนำไปใช้อย่างมีจุดหมาย การเลือกแสวงหาประเภท/เนื้อหาของข้อมูลข่าวสารนั้น และการเลือกแหล่งข้อมูลข่าวสารและช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ แสดงถึงความสำคัญของการแสวงหาข้อมูลข่าวสารและการจัดการข้อมูลข่าวสารผ่านกลวิธีการสื่อสารต่าง ๆ

8. ด้านทักษะการสื่อสาร

กลยุทธ์ด้านทักษะการสื่อสารของผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นความสามารถเฉพาะบุคคลซึ่งผู้บริหารควรได้รับการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการใช้การสื่อสารได้เป็นอย่างดีทั้งวันภาษา (ฟัง/พูด/อ่าน/เขียน) อวัจนภาษา เช่น การนำเสนอ/การนำประชุม การใช้ภาษาต่าง ๆ การใช้สื่อเทคโนโลยี และการใกล้ชิดประนีประนอม ทั้งนี้เพราะทักษะการสื่อสารของผู้ส่งสารนับเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารให้เป็นที่เข้าใจและตรงประเด็นอย่างที่ต้องการ เนื่องจากทักษะการสื่อสารเป็นความสามารถส่วนบุคคลของผู้บริหารแต่ละคน และหากผู้บริหารสามารถใช้ทักษะการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมจะส่งผลให้การดำเนินงานต่าง ๆ ขององค์การเกิดประสิทธิผลด้วยเช่นกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Berlo (อ้างในเสาวลักษณ์ สิงห์ไกรวินทร์, 2525) ในเรื่องการสื่อสารของผู้บริหาร พบว่า 70% ของชั่วโมงการทำงานของนักบริหารหมดไปกับการสื่อสารทำความเข้าใจในการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ตามลำดับ เป็นต้นว่า เข้าประชุม นัดสัมภาษณ์

โทรศัพท์ อ่านรายงาน จดหมาย เอกสารต่าง ๆ และถ้าคิดเป็นจำนวนชั่วโมงพบว่า นักบริหารใช้เวลาในการสื่อความเข้าใจถึง 10-11 ชั่วโมง/วัน และที่กล่าวนี้ยังไม่รวมการสื่อความเข้าใจด้วยวิธีอื่น ดังนั้นผู้บริหารองค์การจึงจำเป็นต้องมีความสามารถและทักษะในการนำความรู้เกี่ยวกับรูปแบบวิธีการสื่อสารไปใช้ให้บรรลุเป้าหมาย ทั้งทักษะในการให้คำแนะนำ รับฟังคำแนะนำ ทักษะในการพูด ทักษะในการฟัง ทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะในการตัดสินใจ ทักษะการโน้มน้าวใจ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การนำกลยุทธ์การสื่อสารไปใช้ในการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด สิ่งสำคัญคือผู้บริหารต้องมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการสื่อสารที่ใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงาน ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายการสื่อสารที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมและนำไปสู่การปฏิบัติภายในมหาวิทยาลัยได้จริง

1.2 มหาวิทยาลัยควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านสื่อสารองค์การโดยตรง เพื่อเป็นหน่วยงานกลางในการพัฒนาการสื่อสารองค์การ ทั้งในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยให้แก่หน่วยงานทั้งภายในและภายนอกได้ทราบ

1.3 มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมการพัฒนาศมรรถนะด้านกระบวนการสื่อสารในการบริหารจัดการให้แก่ผู้บริหารทุกระดับของมหาวิทยาลัย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษารูปแบบการสื่อสารภายในมหาวิทยาลัยที่มีประสิทธิภาพ โดยศึกษาจากบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยทั้งอาจารย์และเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุน

2.2 ควรมีการศึกษากลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการบริหารจัดมหาวิทยาลัยได้ประสบความสำเร็จ โดยการศึกษาจากมหาวิทยาลัยที่มีความเป็นเลิศในการสื่อสาร จนเป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับของสังคมในการส่งบุตรหลานเข้าเรียน ทั้งจากมหาวิทยาลัยของรัฐและของเอกชน

เอกสารอ้างอิง

- กริช สืบสนธิ์. (2525). *การสื่อสารในองค์กรการ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แก้วตา ชัยมะโน. (2542). *รูปแบบการสื่อสารเพื่อการบริหารองค์การสวัสดิการสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณี กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จันทร์ทิพย์ ปาละนันท์. (2545). *ความสามารถทางการสื่อสารของผู้นำชุมชน*. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิมารูณี หะยิวาเงาะ และณมน จีรังสุวรรณ. (2556). การวิเคราะห์ช่องว่างด้านความสามารถไอซีทีสำหรับบุคลากร มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี*. 24(1), 81-96.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. (2550). *รายงานผลการประเมินมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- _____. (2551). *ข้อมูลพื้นฐานปีงบประมาณ 2551 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. (2552). *รายงานผลการประเมินตนเอง 2551 มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต*. ภูเก็ต : มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. (2552). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาปีการศึกษา 2552*. ยะลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. (2552). *รายงานประจำปี 2552 มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา*. สงขลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. (2553). *สารสนเทศ 2553 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*. สุราษฎร์ธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- วนิดา เตชะวิเศษพงษ์. (2541). *ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ระดับบริหารชั้นต้นและเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการของ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเกี่ยวกับบรรยากาศการสื่อสารในองค์กร*. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต (สื่อสารมวลชน) คณะวารสารศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิรัช ลิขิตนกุล. (2535). *การประชาสัมพันธ์ : ฉบับสมบูรณ์*. กรุงเทพฯ : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภโชค ชุนอิว. (2545). *การสร้างทีมงาน*. กรุงเทพฯ : รัฐสภาสาร.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2519). *การบริหาร*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร และสุภัทรา โกไศยกานนท์. (2549). *การสื่อสารเพื่อการจัดการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ประสิทธิ์ภัณฑ์แอนด์ปρίนติ้ง.
- เสนาะ ดิยาว. (2530). *การสื่อสารในองค์กรการ*. กรุงเทพฯ : คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสาวลักษณ์ สิงห์โกวินทร์. (2525). *การพัฒนาบุคคล*. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.
- Barnard , C. I . (1972). *The function of the executive*. (Twenty - second Printing). Cambridge, Massachusetts : Harvard University Pres

The Exercise Power of Female Administrators Affecting Academic Administration by Teachers' Opinion under the Yala Educational Service Area Office

Kulthida Saliming

M.Ed. (Educational Administration), Graduate Student
Department of Educational Administration, Faculty of Education
Prince of Songkla University, Pattani Campus

Chawalit Kerdtip

Ed.D. (Educational Administration), Assistant Professor
Department of Educational Administration, Faculty of Education
Prince of Songkla University, Pattani Campus

Received : August 31, 2018/ **Revised :** November 26, 2018/ **Accepted :** December 19, 2018

Abstract

The aims of this study were to investigate 1) the level of the exercise power of female administrators by teachers' opinion, 2) the level of the academic administration of female administrators by teachers' opinion, and 3) the predictors of the exercise power of female administrators affecting the academic administration of female administrators under the Yala Educational Service Area Office. The sample was 300 teachers under the Yala Educational Service Area Office. The research instrument was conducted in a Likert-type, rating scale questionnaire, involving the exercise power of female administrators perceived by teachers with the reliability of .855 and the academic administration of female administrators recognized by teachers with the reliability of .912. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, and Correlation Coefficient.

The findings revealed that 1) all aspects of the exercise power of female administrators under the Yala Educational Service Area Office was considered at the highest level. 2) The academic administration of female administrators under the Yala Educational Service Area Office was operated both in overall and each aspect at a high level. Lastly, 3) the exercise power, which could predict the academic administration of female administrators by teachers' opinion under the Yala Educational Service Area Office, comprised of expertise, reward, lawful power, information, and compulsion, respectively. Those had the positive influence on the academic administration by teacher's opinion with statistical significance at .01. The predictive power was at 82.9 percent.

Keywords: Exercise Power, Academic Administration, Female Administrator, Teachers' Opinion

การใช้อำนาจของผู้บริหารสตรีที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา จังหวัดยะลา

กุลธิดา สะลิมิง

ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา), นักศึกษาปริญญาโท
ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ชวลิต เกิดทิพย์

ศษ.ด. (การบริหารการศึกษา), ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

วันรับบทความ : 31 สิงหาคม 2561/ วันแก้ไขบทความ : 26 พฤศจิกายน 2561/
วันตอบรับบทความ : 19 ธันวาคม 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการใช้อำนาจของผู้บริหารสตรีตามทัศนะของครู 2) ศึกษา
ระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสตรีตามทัศนะของครู และ 3) ศึกษาตัวแปรพยากรณ์การใช้อำนาจของ
ผู้บริหารสตรีที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
จังหวัดยะลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา
จำนวน 300 คน เครื่องมือในการวิจัย แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับแบบ Likert แบบสอบถาม
เกี่ยวกับการใช้อำนาจของผู้บริหารสตรีตามทัศนะของครู มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .855 แบบสอบถามเกี่ยวกับการ
บริหารงานวิชาการของผู้บริหารสตรีตามทัศนะของครู มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .912 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ
ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) การใช้อำนาจของผู้บริหารสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
จังหวัดยะลา มีการใช้อำนาจทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสตรี สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา มีการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
3) การใช้อำนาจที่สามารถพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสตรีตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา ได้แก่ อำนาจความเชี่ยวชาญ อำนาจการให้รางวัล อำนาจตามกฎหมาย
อำนาจข้อมูลข่าวสาร และอำนาจการบังคับ ที่ส่งผลทางบวกต่อการบริหารงานวิชาการตามทัศนะของครู สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยมีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 82.9

คำสำคัญ: การใช้อำนาจ, การบริหารงานวิชาการ, ผู้บริหารสตรี, ทัศนะของครู

บทนำ

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานทางการศึกษาระดับปฏิบัติการที่สำคัญที่สุด ผลการจัดการศึกษาจะเป็นอย่างไรนั้นย่อมขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติงานของสถานศึกษา สถานศึกษา จะดำเนินการจัดการศึกษาให้บรรลุจุดหมายอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น จึงต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ เช่น ครู ผู้บริหาร ชุมชน และผู้ปกครองนักเรียน ปัจจัยที่สำคัญที่สุดในบรรดาปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้คือ ผู้บริหาร เพราะเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการให้สถานศึกษาบรรลุจุดหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ การบริหารโรงเรียน ผู้บริหารคือกลไกสำคัญในการดำเนินงานของโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2545) ผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและต้องมีความเข้าใจถึงเรื่องการบริหาร (Administration) เป็นอย่างดี ซึ่งนับได้ว่าเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น และมีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการ และการปฏิบัติงาน (กวี วงศ์พุม, 2542)

ผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานทั้ง 4 งาน ของสถานศึกษาเป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นงานด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานการเงิน และการบริหารงานอาคารสถานที่ ซึ่งงานที่สำคัญที่สุดในบรรดาทั้ง 4 งานนี้คือ การบริหารงานวิชาการ (กาญจน์ เรืองมนตรี, 2554) งานวิชาการถือว่าเป็นงานที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นงานที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหลาย ซึ่งมีผลต่อคุณภาพของนักเรียนส่วนงานอื่น ๆ ถือว่าเป็นงานสนับสนุนงานวิชาการให้มีคุณภาพ ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องให้ความสำคัญกับงานวิชาการเป็นพิเศษ เพราะผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นผู้นำจุดมุ่งหมายของการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ ผู้บริหารจะต้องดูแลการเรียนการสอนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานเนื่องจากงานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา เป็นงานเกี่ยวกับคุณภาพของการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนโดยตรง ผู้บริหารการศึกษา หรือครูใหญ่ควรจะได้รับผิดชอบเป็นผู้นำของครูในด้านวิชาการเป็นอันดับแรก เพราะหน้าที่ของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาทุกแห่ง คือ การให้ความรู้แก่นักเรียน ผู้บริหารจึงเป็นผู้นำในด้านวิชาการ โดยปฏิบัติงานร่วมกับครู กระตุ้นครูให้พัฒนาตนเอง ให้คำแนะนำครู และประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันในด้านการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ (ภิญโญ สาร, 2526)

อำนาจจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของการเป็นผู้บริหาร ผู้บริหารต้องใช้อำนาจกับผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานทุกอย่างให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาที่ตั้งไว้ หากผู้บริหารใช้อำนาจได้อย่างเหมาะสมได้รับการยอมรับจากผู้ใต้บังคับบัญชา ย่อมสามารถทำให้ผู้ร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานด้วยความเต็มใจ อันจะส่งผลดีต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา และการใช้อำนาจก็จะเกิดประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารแต่ละคนจะมีอำนาจปกครองบังคับบัญชาตามกฎหมาย หรือที่เรียกว่าอำนาจในการสั่งการ แต่อำนาจดังกล่าวเป็นเพียงการรับรอง หรือยืนยันว่าผู้บริหารมีสิทธิที่จะใช้อำนาจตามตำแหน่งได้ชอบธรรมเท่านั้น ถ้าผู้ใต้บังคับบัญชามีท่าทีที่ไม่ยอมรับสภาพแห่งการบังคับบัญชา อำนาจหรือสิทธิที่มีอยู่ก็ไม่สามารถใช้ให้เกิดผลได้ ตรงกันข้ามแม้จะไม่มีอำนาจอย่างเป็นทางการ แต่ถ้าผู้ใต้บังคับบัญชาเคารพนับถือ และจงรักภักดีที่ยอมมุ่งใจ ผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีท่าทีที่เป็นประโยชน์แก่ตนเอง และส่วนรวมได้ไม่น้อยกว่าการมีอำนาจตามกฎหมาย (กัลยมน อินทุสุต, 2547)

สภาพสังคมไทยในอดีตมีค่านิยมและวัฒนธรรมที่จำกัดบทบาทสตรีไทยซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเป็นผู้นำของสตรีในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครองหรือด้านอื่น ๆ สังคมมักไม่ยอมรับความสามารถของสตรีในบทบาทผู้นำ โดยเห็นว่าสตรีเป็นเพศที่อ่อนแอ มีค่านิยมในเรื่องความสวยงามประกอบกับสรีระทางร่างกาย ทำให้สตรีมีข้อจำกัดในบทบาทอันเป็นผลทำให้มีสถานภาพด้อยกว่าบุรุษในทุกด้าน และเห็นว่าสตรีควรมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบอยู่เพียงในบ้าน ทำหน้าที่ดูแลครอบครัว และสั่งสอนบุตรหลานเท่านั้น แต่ปัจจุบันสตรีมีความรู้ความสามารถและมีภาวะผู้นำพร้อมที่จะได้รับการยอมรับในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษามากขึ้น และคาดว่าในอนาคตจะมีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้น Gross และ Trask (1987 อ้างถึงใน ชีวิต ศรีวิธรรม, 2531) พบว่าครูในโรงเรียนประถมศึกษาที่บริหารโดยสตรีสามารถปฏิบัติงานได้ดีกว่าโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผู้บริหารบุรุษ และเช่นเดียวกันสำหรับนักเรียนที่มีการบริหารโดยผู้บริหารสตรีจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสตรีมีบทบาททางการบริหารการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และการบริหารงานของผู้บริหารสตรีจะส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการด้วย

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสตรีที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดยะลา เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประโยชน์สูงสุด ผู้วิจัยเห็นว่าการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นสตรี เป็นส่วนสำคัญในการบริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องใช้กลยุทธ์พฤติกรรมที่พึงประสงค์ การใช้อำนาจในการบริหารสถานศึกษาในลักษณะนี้มีความละเอียดอ่อนและต้องการความเข้าใจร่วมกัน สร้างกลยุธยมิตรร่วมกันในการทำงาน โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการในองค์กรก็ถือเป็นสิ่งสำคัญยิ่งผู้บริหารต้องบริหารบุคลากรในองค์กรเพื่อให้ทำงานกันได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้คนในองค์กรจะทำงานด้วยความเต็มใจ เต็มกำลังความสามารถ เต็มศักยภาพ ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารโรงเรียน ให้มีการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพอันจะส่งผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการใช้อำนาจของผู้บริหารสตรีตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดยะลา
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสตรีตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดยะลา
3. เพื่อหาตัวแปรพยากรณ์การใช้อำนาจของผู้บริหารสตรีที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา

สมมติฐานการวิจัย

การใช้อำนาจของผู้บริหารสตรีอย่างน้อยหนึ่งด้านที่เป็นตัวแปรพยากรณ์ต่อการดำเนินงานวิชาการตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสตรีที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดยะลา ซึ่งมีขอบเขตด้านเนื้อหาที่ศึกษา 2 ประเด็น คือ 1) การใช้อำนาจของผู้บริหารสตรี ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาจากนักวิชาการ เช่น Robbin (1989 อ้างถึงใน วันชัย มีชาติ, 2548) French และ Raven (1985 อ้างถึงใน พิบูล ทัพะปาล, 2550) Yukl (1981 อ้างถึงใน สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2548) รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2548) ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2550) ซึ่งประกอบด้วย อำนาจตามกฎหมาย อำนาจการให้รางวัล อำนาจการบังคับ อำนาจอ้างอิง อำนาจความเชี่ยวชาญ อำนาจข้อมูลข่าวสาร 2) การบริหารงานวิชาการ ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยยึดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ จากแนวคิดต่างๆของนักวิชาการ เช่น กระทรวงศึกษาธิการ (2550), สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545), รุจิ ภูสาระและจันทรานี สงวนนาม (2545), ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2546), กมล ภูประเสริฐ (2547), ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) โดยแบ่งงานหลักได้ 5 ด้านดังนี้ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การนิเทศการศึกษา การวัดผลและประเมินผล

วิธีดำเนินการวิจัย

การใช้อำนาจของผู้บริหารสตรีที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา ปี พ.ศ. 2560 จำนวน 1,189 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 300 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1973 อ้างถึงใน ผ่องศรี วาณิชยศุภวงศ์, 2546) แล้วสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างมีสัดส่วนและวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้วิธีการจับฉลากแบบไม่คืนกลับ

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสตรีที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้อำนาจและการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสตรีตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา โดยลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามแนวทางของ Likert (อ้างถึงใน พงษ์รัตน์ ทวีรัตน์, 2540) มี 5 ระดับ คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน แล้วนำไปทดสอบกับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปัตตานีที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามการใช้อำนาจของผู้บริหารสตรี เท่ากับ .855 และแบบสอบถามการบริหารงานวิชาการ เท่ากับ .912

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตามสถานศึกษา รวม 300 ชุด ซึ่งประกอบด้วย ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูทั่วไป สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดยะลา

และรวบรวมแบบสอบถามหลังจากนั้น 15 วัน ผู้วิจัยรับแบบสอบถามคืน และดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ ทำการวิเคราะห์ตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าสถิติต่างๆ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อประมวลผลและหาค่าสถิติ โดยการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ วิเคราะห์ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการใช้อำนาจและการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสตรี ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา โดยหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายด้านและรายข้อโดยใช้เกณฑ์สัมบูรณ์ในการแปลความหมาย (วัน เดชพิชัย, 2535) วิเคราะห์ตัวแปรพยากรณ์ของการใช้อำนาจของผู้บริหารสตรีที่เป็นตัวทำนายการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา โดยวิธีสร้างสมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีสาระสำคัญ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้อำนาจของผู้บริหารสตรีตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา ปรากฏดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการใช้อำนาจของผู้บริหารสตรีตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดยะลา

ด้านที่	การใช้อำนาจของผู้บริหารสตรี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการใช้อำนาจ
1	อำนาจตามกฎหมาย	4.17	.549	มาก
2	อำนาจการให้รางวัล	3.97	.725	มาก
3	อำนาจการบังคับ	3.67	.648	มาก
4	อำนาจอ้างอิง	4.01	.731	มาก
5	อำนาจความเชี่ยวชาญ	4.04	.724	มาก
6	อำนาจข้อมูลข่าวสาร	4.02	.69	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดยะลา มีทัศนคติต่อการใช้อำนาจของผู้บริหารสตรีทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้การใช้อำนาจตามกฎหมายมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสตรีตามทัศนคติของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดยะลา ปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสตรีตามทัศนคติของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดยะลา โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	การบริหารงานวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการบริหารงาน
1	ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.99	.751	มาก
2	ด้านการจัดการเรียนรู้	4.12	.686	มาก
3	ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.00	.729	มาก
4	ด้านการนิเทศการศึกษา	3.97	.740	มาก
5	ด้านการวัดผลและประเมินผล	4.04	.704	มาก
รวม		4.02	.665	มาก

จากตาราง 2 พบว่าครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดยะลา มีทัศนคติต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสตรีทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ด้านการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ

อำนาจของผู้บริหารสตรีกับการบริหารงานวิชาการตามทัศนคติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดยะลา ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

3. ผลการวิเคราะห์หาตัวแปรพยากรณ์การใช้

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) และการทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมพัทธ์ด้วยค่า F ของการใช้อำนาจของผู้บริหารสตรีที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการตามทัศนคติของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดยะลา

ตัวแปรต้น	R	R^2	Adjusted R^2	S.E. _b	F	Sig
X_5	.870	.757	.758	.328	928.738	.000
$X_5 X_2$	.891	.795	.793	.302	574.403	.000
$X_5 X_2 X_1$	.904	.816	.815	.286	438.938	.000
$X_5 X_2 X_1 X_6$	.909	.826	.823	.279	349.724	.000
$X_5 X_2 X_1 X_6 X_3$	.911	.829	.826	.277	285.278	.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($P < 0.01$)

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรอิสระ 5 ตัว จากจำนวนทั้งหมด 6 ตัว มีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณตั้งแต่ .870 ถึง .911 โดยเมื่อใส่การใช้อำนาจของผู้บริหารสตรี ด้านอำนาจความเชี่ยวชาญ (X₅) เพียงตัวเดียวเข้าไปใน สมการจะมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .870 ค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์เท่ากับ .757 (ร้อยละ 75.7) เมื่อเพิ่มการใช้อำนาจของผู้บริหารสตรี ด้านอำนาจการให้รางวัล (X₂) เข้าไปในสมการจะมีค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .891 ค่าสัมประสิทธิ์ พยากรณ์เท่ากับ .795 (ร้อยละ 79.5) เมื่อเพิ่มการใช้ อำนาจของผู้บริหารสตรี ด้านอำนาจตามกฎหมาย (X₁) เข้าไปในสมการจะมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .904 ค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์เท่ากับ .816 (ร้อยละ 81.6) เมื่อเพิ่มการใช้อำนาจของผู้บริหารสตรี ด้านอำนาจข้อมูลข่าวสาร (X₆) เข้าไปในสมการจะมีค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .909 ค่า สัมประสิทธิ์พยากรณ์เท่ากับ .826 (ร้อยละ 82.6) เมื่อ เพิ่มการใช้อำนาจของผู้บริหารสตรี ด้านอำนาจการ บังคับ (X₃) เข้าไปในสมการจะมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พหุคูณ (R) เท่ากับ .911 ค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์เท่ากับ

.829 (ร้อยละ 82.9) ซึ่งเป็นค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ที่สูงที่สุด ดังนั้นการใช้อำนาจของผู้บริหารสตรี ด้านอำนาจ ตามกฎหมาย (X₁) ด้านอำนาจการให้รางวัล (X₂) ด้าน อำนาจการบังคับ (X₃) ด้านอำนาจความเชี่ยวชาญ (X₅) และ ด้านอำนาจข้อมูลข่าวสาร (X₆) ร่วมกันส่งผลต่อ การบริหารงานวิชาการตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดยะลา โดยมี ค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์เท่ากับ .829 (ร้อยละ 82.9) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปว่า ตัวแปรอิสระที่สามารถนำมาใช้ในสมการ พยากรณ์ มีจำนวน 5 ตัวด้วยกัน ด้านอำนาจตามกฎหมาย ด้านอำนาจการให้รางวัล ด้านอำนาจการบังคับ ด้านอำนาจ ความเชี่ยวชาญ และ ด้านอำนาจข้อมูลข่าวสาร ซึ่งมีค่า สัมประสิทธิ์ที่สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงถูกเลือกมาใช้ ในสมการพยากรณ์ของงานวิจัยนี้ ส่วนตัวแปรที่เหลือ คือ ด้านอำนาจอ้างอิง ไม่สามารถนำมาใช้ในสมการ พยากรณ์ได้ เนื่องจากเมื่อทดลองนำตัวแปรใส่เข้าไปใน สมการพยากรณ์แล้ว มีค่าสัมประสิทธิ์ที่ต่ำและไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ

ตาราง 4 การหาค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอยในรูปคะแนนดิบ (B) ค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอยของตัว พยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ (SE_b) และค่า คงที่ของสมการในรูปคะแนนดิบเพื่อสร้างสมการถดถอยการใช้อำนาจของผู้บริหารสตรีกับการบริหาร งานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดยะลา

ตัวแปรพยากรณ์	คะแนนดิบ		คะแนน มาตรฐาน	t	Sig
	B	Std.Error	β		
ค่าคงที่ (Constant)	-.058	.129		-.448	.650
X ₅	.404	.046	.440	8.790	.000**
X ₂	.177	.034	.193	5.172	.000**
X ₁	.180	.038	.148	4.736	.000**
X ₆	.179	.048	.188	3.734	.000**
X ₃	.075	.032	.073	2.369	.018*

R = .911, R² = .829, Adjusted R² = .826, S.E._b = .27743, F = 285.278

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (P < .05)

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (P < .01)

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า ครูมีทัศนะว่าการใช้อำนาจของผู้บริหารสตรีที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา พบว่า มีตัวแปรพยากรณ์สำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการตามทัศนะของครู มี 5 ตัวแปร ได้แก่ อำนาจความเชี่ยวชาญ (X_5) รองลงมาคือ อำนาจการให้รางวัล (X_2) อำนาจตามกฎหมาย (X_1) อำนาจข้อมูลข่าวสาร (X_6) และอำนาจการบังคับ (X_3) ที่ส่งผลทางบวกต่อการบริหารงานวิชาการตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และ .05 ตามลำดับ โดยมีอำนาจในการทำนายถูกต้องร้อยละ 82.9

เมื่อนำปัจจัยดังกล่าวซึ่งเป็นตัวพยากรณ์ไปสร้างสมการพยากรณ์สามารถสร้างสมการในรูปของคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = -.058 + .180 (\text{อำนาจตามกฎหมาย})^{**} + .177 (\text{อำนาจการให้รางวัล})^{**} + .075 (\text{อำนาจการบังคับ})^{*} + .404 (\text{อำนาจความเชี่ยวชาญ})^{**} + .179 (\text{อำนาจข้อมูลข่าวสาร})^{**}$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = .148 (\text{อำนาจตามกฎหมาย})^{**} + .193 (\text{อำนาจการให้รางวัล})^{**} + .073 (\text{อำนาจการบังคับ})^{*} + .440 (\text{อำนาจความเชี่ยวชาญ})^{**} + .188 (\text{อำนาจข้อมูลข่าวสาร})^{**}$$

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้อำนาจของผู้บริหารสตรีที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา มีทัศนะต่อการใช้อำนาจของผู้บริหารสตรี ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยมน อินทุส (2547) ได้ศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสตรีที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนเอกชน กรุงเทพมหานคร พบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสตรีโรงเรียนเอกชนทุกด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของ สุพรรณ แก้วกัณหา (2547) ได้ศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มโรงเรียน

บางละมุง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพวรรณ แสงทับทิม (2547) ได้ศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารที่ส่งผลต่อขวัญกำลังใจครูในสถานศึกษาเอกชน พบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน โดยทุกด้านอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยทุกด้านอยู่ในระดับมากที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา มีทัศนะต่อผู้บริหารสตรีเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบในการบริหารงานที่ดีในการจัดการศึกษาในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลที่สำคัญผู้บริหารสตรีจะต้องอาศัยอำนาจคอยค้ำจุนในการปฏิบัติหน้าที่ของตน เพราะอำนาจเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการควบคุมและผลักดันการดำเนินการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ของโรงเรียน เห็นได้จากด้านอำนาจตามกฎหมายมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ แสดงให้เห็นว่าครูมีทัศนะต่อการใช้อำนาจตามกฎหมายของผู้บริหารสตรีเป็นอำนาจหน้าที่ตามบทบาทของผู้บังคับบัญชา สามารถออกคำสั่งมอบหมายงานหรือแบ่งงาน เป็นลายลักษณ์อักษร อย่างชัดเจน ยิ่งผู้บริหารมีตำแหน่งสูงมากเท่าใด ก็ย่อมมีอำนาจตามกฎหมายสูงขึ้นเท่านั้น แต่ทั้งนี้การใช้อำนาจตามกฎหมายของผู้บริหารสตรีจะต้องเป็นไปด้วย ความถูกต้องชอบธรรม การใช้อำนาจตามกฎหมายเป็นการใช้บทบาทของผู้บริหารผ่านการออก คำสั่งโดยตรง หรือผ่านบุคคลอื่นตามขั้นตอนของสายการบังคับบัญชา การมอบหมายงานให้ อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2548) อำนาจตามกฎหมายเป็นอำนาจของบุคคลซึ่งเกิดจาก ตำแหน่งหน้าที่ตามสายการบังคับบัญชาที่เป็นทางการขององค์การ หรือเป็นความสามารถที่จะมี อิทธิพลต่อบุคคลอื่นจากอำนาจหน้าที่ที่เป็นทางการของผู้บริหาร ในการที่จะสั่งการผู้ใต้บังคับบัญชาหรือเป็นอำนาจซึ่งเกิดจากตำแหน่งเฉพาะอย่างในโครงสร้างองค์การ อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายจะเป็นไปตามโครงสร้างหน้าที่ขององค์การมีลักษณะเป็นทางการ และผู้บังคับบัญชาสามารถสั่งการผู้ใต้บังคับบัญชาได้อำนาจตามกฎหมายแสดงถึงลักษณะเฉพาะของอำนาจผู้บริหาร เพราะผู้ใต้บังคับบัญชาจะเชื่อถืออำนาจตามกฎหมาย สำหรับตำแหน่งหน้าที่ในการบริหารในฐานะที่จะมีสิทธิสั่งการถ้าอำนาจตามกฎหมายนี้ได้สูญเสีย ไปอำนาจหน้าที่

ที่จะสั่งการก็จะไม่เป็นที่ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชา

2. ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจังหวัดยะลา มีทัศนคติต่อการบริหารงาน วิชาการของผู้บริหารสตรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลขริ พิกุลแกม (2551) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครปฐม เขต 2 พบว่าการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ทับทิม เอี่ยมแสง (2554) ได้ศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เตือนใจ ไชยปุย (2557) ได้ศึกษาการบริหารงาน วิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจังหวัดยะลา มีทัศนคติต่อผู้บริหารสตรีเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการบริหารงานเพราะงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญมากต่อการจัดการศึกษา การที่สถานศึกษาจะเป็นที่ยอมรับของชุมชนหรือผู้ปกครองของนักเรียนได้ ก็ขึ้นอยู่กับผู้บริหารที่จะต้องมีการบริหารงานวิชาการให้มีคุณภาพ ครูจึงมองว่าผู้บริหารสตรีต้องเป็นผู้ที่มีการพัฒนาคุณภาพทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสถานศึกษาจะต้องจัดให้มีการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรและความต้องการของชุมชน เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีของผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552) เห็นได้จากการจัดการเรียนรู้นี้มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ แสดงให้เห็นว่าครูมีทัศนคติต่อการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนของผู้บริหารสตรี เพราะการจัดการเรียนรู้นี้

มีความสำคัญมากที่สุด เป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ซึ่งทั้งผู้บริหาร โรงเรียน คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ความเข้าใจ ให้มีความสำคัญและมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทางปฏิบัติ ดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ งานวิชาการของโรงเรียนประกอบด้วยงานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก ซึ่งโรงเรียนจะต้องสร้างหลักสูตรของตนเอง เรียกว่า หลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้น ครูจะต้องทำหน้าที่ในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กระทรวงศึกษาธิการ (2551) กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้นี้ว่าเป็นกระบวนการ สำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นเป้าหมายที่สำคัญสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน ผู้สอนต้องพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝัง เสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่าง ๆ อันเป็นสมรรถนะที่สำคัญที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน

3. ผลการวิเคราะห์ตัวพยากรณ์ที่ใช้ในการพยากรณ์การใช้อำนาจของผู้บริหารสตรีตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจังหวัดยะลา พบว่า จากตัวแปรทั้งหมด 6 ตัวแปร มีตัวแปร 5 ด้านที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจังหวัดยะลา ซึ่งเป็นอำนาจที่มีอำนาจพยากรณ์ดีที่สุด ได้แก่ อำนาจความเชี่ยวชาญ รองลงมาคือ อำนาจการให้รางวัล อำนาจตามกฎหมาย อำนาจข้อมูลข่าวสาร และอำนาจการบังคับ โดยมีอำนาจพยากรณ์เท่ากับ .829 (ร้อยละ 82.9) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.1 การใช้อำนาจอันดับแรก คือ อำนาจความเชี่ยวชาญ เป็นตัวพยากรณ์ที่ส่งผลทางบวกต่อการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจังหวัดยะลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทับทิม เอี่ยมแสง (2554) ได้ศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดยะลา มีทักษะต่อผู้บริหารสตรีต้องเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ สามารถให้ความรู้และคำแนะนำการปฏิบัติงานในความสำเร็จได้เป็นอย่างดี มีการบริหารจัดการด้านการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะในการบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นหัวใจหลักของการจัดการศึกษา และผู้บริหารสตรีจะต้องได้รับการยอมรับนับถือทำให้มีอิทธิพลต่อบุคคลอื่นสามารถใช้ความเชี่ยวชาญในการชักจูงให้ปฏิบัติตามโดยบุคคลลักษณะเฉพาะของผู้บริหารสตรีจะเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่สูง มีความกระตือรือร้นในการทำงาน ตื่นตัวต่อการพัฒนา เป็นคนทันสมัย ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ขวนขวายหาความรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงโลกอยู่เสมอ จึงทำให้ผู้บริหารสตรีมีความเชี่ยวชาญในการบริหารงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Peabody (1971 อ้างถึงใน ทิพวรรณ แสงทับทิม, 2547) กล่าวว่าอำนาจความเชี่ยวชาญอยู่ที่ความสามารถเฉพาะตัวบุคคล (Competence) ไม่จำกัดเฉพาะที่การบังคับบัญชาแต่อย่างใดดังนั้นผู้บริหารที่มีความเชี่ยวชาญในด้านวิชาการ จึงใช้ความเชี่ยวชาญของตนเองในการเป็นผู้นำบุคคลอื่นในการให้ความรู้ การพัฒนาหลักสูตร หรือเนื้อหาครูผู้สอนในสถานศึกษาให้มีการจัดการเรียนการสอนตรงตามหลักสูตร และบรรลุวัตถุประสงค์และส่งผลไปยังผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนดีขึ้น ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้การใช้อำนาจความเชี่ยวชาญของผู้บริหารสตรีอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะครุมองว่า

3.3 การใช้อำนาจอันดับสาม คือ อำนาจตามกฎหมายเป็นตัวพยากรณ์ที่ส่งผลทางบวกต่อการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจังหวัดยะลา สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นวลจันทร์ บุณประสิทธิ์ (2552) ที่ศึกษาเรื่อง การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 พบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ อรุษา ดิยะเพื่อย (2555) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พลังอำนาจของผู้บริหาร

สถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียน
ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัย
พบว่า ในการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา
โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ผลการ
วิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะครูมองว่าผู้บริหารสตรี
เป็นผู้บริหารที่มีการออกคำสั่งมอบหมายงาน หรือแบ่งงาน
เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน มีความสามารถในการ
ใช้อำนาจหน้าที่ตามบทบาทของผู้ได้บังคับบัญชา
มีการสั่งการให้ครูปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ โดยยึด
หลักปฏิบัติต่าง ๆ ตามกฎระเบียบทางราชการโดยเคร่งครัด
ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารงานโดยใช้อำนาจ
ตามกฎหมายและระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด
โดยเป็นอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่เกิดจากการ
เข้าไปดำรงตำแหน่งตามสายงานบังคับบัญชา มีการกำหนด
ตำแหน่งไว้อย่างเป็นทางการ ซึ่งเป็นสิทธิอันชอบธรรม
ที่จะสั่งการให้ผู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติงานตามที่ได้รับ
มอบหมาย และทั้งผู้ได้บังคับบัญชาก็จะต้องยอมรับและ
เชื่อว่าผู้ดำรงตำแหน่งนี้มีสิทธิที่จะสั่งให้เขาปฏิบัติงาน
ได้โดยลักษณะของผู้บริหารสตรีโดยส่วนใหญ่ยึดระเบียบ
แบบแผนในการทำงาน ยึดหลักความถูกต้อง ทุกอย่าง
ต้องเป็นไปตามกฎระเบียบที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด
ของ French และ Raven (1968 อ้างถึงในพิบูล ธิปะปาล,
2550) ได้กล่าวว่า อำนาจตามกฎหมาย (Legitimate
Power) เป็นอำนาจที่บุคคลได้รับอันเกิดจากการเข้าไป
ดำรงตำแหน่งตามสายงานบังคับบัญชา ซึ่งมีการกำหนด
ตำแหน่งไว้อย่างเป็นทางการ อำนาจนี้จึงคล้ายกับอำนาจ
หน้าที่ (Authority) ผู้ดำรงตำแหน่งจะมีสิทธิอันชอบธรรม
ที่จะสั่งการให้ผู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติงานตามที่ได้รับ
มอบหมาย และทั้งพนักงานก็ต้องยอมรับและเชื่อว่า
ผู้ดำรงตำแหน่งนี้มีสิทธิที่จะสั่งให้เขาปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้ สรุปเป็นข้อเสนอแนะสำหรับ
นำผลการวิจัยไปใช้และการศึกษาครั้งต่อไปดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริม
ผู้บริหารสตรีในการนำความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับ
อำนาจตามกฎหมายมาใช้อย่างเคร่งครัด มีความยุติธรรม
และเกิดประโยชน์ มากที่สุด ควรศึกษาระเบียบต่าง ๆ
ในการใช้อำนาจตามกฎหมายเพื่อการบริหารงานวิชาการ

ที่เหมาะสม เพื่อให้ครูตระหนักถึงอำนาจที่ผู้บริหาร
สามารถให้รางวัลต่อผู้ที่ปฏิบัติงานดี และสามารถลงโทษ
ผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามได้ตามระเบียบหรือข้อตกลงต่าง ๆ
จะส่งผลให้ครูมีความกระตือรือร้นและตั้งใจจัดการเรียน
การสอน เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพต่อไป

1.2 ผู้บริหารสตรีควรให้ความสำคัญกับ
อำนาจความเชี่ยวชาญ ในการพัฒนาตนเอง มีการแสวงหา
ความรู้ในด้านวิชาการอยู่เสมอ เพื่อให้เกิดทักษะ และ
มีความเชี่ยวชาญในด้านวิชาการ เพื่อการเป็นผู้นำด้าน
วิชาการในการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
การนิเทศการศึกษา การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน
การวัดผลและการประเมินผลหรือให้ความรู้แก่ครูผู้สอน

1.3 ในการบริหารงานวิชาการสิ่งที่ผู้บริหาร
สตรีควรหลีกเลี่ยงหรือให้ความสำคัญน้อยที่สุดคือ การใช้
อำนาจอ้างอิงในการสร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียนมากกว่า
การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ควรเน้นการจัดการเรียน
การสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

1.4 ผู้บริหารสตรีต้องให้ความสำคัญกับ
การจัดการเรียนรู้ เพราะการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญ
มากที่สุด เป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ซึ่งทั้งผู้บริหาร
โรงเรียน คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมี
ความรู้ความเข้าใจ ให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการ
วางแผน กำหนดแนวทางปฏิบัติ ดำเนินการจัดการเรียน
การสอนให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้
ส่วนด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม
และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ผู้บริหารสตรีควรส่งเสริมให้
ครูมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถใช้เทคนิควิธีการสอน
อย่างหลากหลาย ประกอบกับการใช้สื่อการสอนอย่าง
จริงจัง เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับผู้ตอบ
แบบสอบถามที่เป็นเพศหญิงล้วนที่มีทัศนคติต่อผู้บริหารสตรี
ในการใช้อำนาจที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับผู้ตอบ
แบบสอบถามที่เป็นเพศชายล้วนที่มีทัศนคติต่อผู้บริหารสตรี
ในการใช้อำนาจที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ

2.3 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการใช้อำนาจ
ของผู้บริหารสตรีที่ส่งผลต่อการบริหารงานด้านอื่น ๆ
เช่น การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล
การบริหารงานทั่วไป

2.4 ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการ เพื่อสังเกต สัมภาษณ์ให้ข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก
ใช้อำนาจของผู้บริหารสตรี โดยผู้วิจัยเข้าไปอยู่ในพื้นที่ มากขึ้นกว่าเดิม มีความหลากหลายในการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กมล ภูประเสริฐ. (2547). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3) กรุงเทพฯ : เสริมสินพรเพรส ซิสเต็ม.
กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *เอกสารประกอบการพัฒนาหลักสูตรผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจาย
อำนาจสำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและ
ราชกิจจานุเบกษา.
- กวี วงศ์พุด. (2542). *ภาวะผู้นำ*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: อินเตอร์ปรีน.
- กษิณณ ชินวงศ์. (2550). *การใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 3.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา*.
- กลัณณ อินทุสุต. (2547). *การใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนเอกชน
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศิลปากร*.
- กาญจน์ เรืองมนตรี. (2550). *เอกสารประกอบคำบรรยายในชั้นเรียน*. มหาสารคาม : ภาควิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กุลทวี พิภูมิก. (2551). *การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร*.
- ชีวิต ศรีวิสุต. (2531). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอตามทัศนะของกรรมการ
การประถมศึกษาอำเภอเขตการศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา*.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2546). *การบริหารงานวิชาการ*. ปัตตานี : ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษาสำนักวิทยบริการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- _____. (2550). *ทฤษฎีพลังอำนาจ*. ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ทับทิม เอี่ยมแสง. (2554). *การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยบูรพา*.
- ทิพวรรณ แสงทับทิม. (2547). *การใช้อำนาจของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของครูในสถานศึกษาเอกชน.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศิลปากร*.
- นภดล เจนอักษร,ว่าที่ร้อยเอก. (2536). *การใช้อำนาจในการบริหารของผู้นำทางการบริหารการศึกษาไทย กรณีศึกษา
เชิงคุณภาพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- นวลจันทร์ บุญประสิทธิ์. (2552). *การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ปราจีนบุรีเขต 2. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา*.
- นิตยา แสนใจกล้า. (2548). *การใช้อำนาจผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระบุรี เขต 1.
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา*.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.

- ผ่องศรี วาณิชยศุภวงศ์. (2546). *ระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). ปัตตานี : ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา
สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : สำนัก
ทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- พิบูล ทีปะปาล. (2550). *พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ : อมรการพิมพ์.
- ภิญโญ สาร. (2526). *หลักบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2548). *พฤติกรรมองค์การ : แบบทดสอบและการประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมองค์การ*.
กรุงเทพฯ : ธรรมสารจำกัด.
- รุจิ ภูสาระ และ จันทราณี สงวนนาม. (2545). *การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.
- วัน เดชพิชัย. (2535). *คู่มือการวิจัยและประเมินโครงการทางการศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์*. ปัตตานี : มนตรีบริการ.
- วันชัย มีชาติ. (2548). *พฤติกรรมกรรมการบริหารองค์การสาธารณะ*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2548). *ภาวะผู้นำ : ทฤษฎีและปฏิบัติ ศาสตร์และศิลป์สู่ความเป็นผู้นำที่สมบูรณ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สุพรรณ แก้วกันหา. (2547). *การใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี*. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุรศักดิ์ ทิพย์สุบรรณ. (2549). *ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหาร
วิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- เสริมสิทธิ รุ่งรุจี. (2553). *การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี*.
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อรุษา ดิยะเพ็ญ. (2555). *การใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี*.
สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.

แบบฟอร์มค่าใช้จ่ายในการตีพิมพ์
และการบอกรับเป็นสมาชิวารสารศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ข้าพเจ้า.....
สาขา..... คณะ.....
สถานศึกษา/หน่วยงาน.....
ที่อยู่ปัจจุบัน (ที่อยู่จัดส่ง).....
เบอร์โทรศัพท์.....

ค่าใช้จ่ายในการพิจารณาตีพิมพ์วารสารศึกษาศาสตร์ เป็นค่าประเมินคุณภาพ
บทความวิชาการ/วิจัย จำนวน 1,500 บาท (บุคลากร และนักศึกษาภายใน ม.อ.)

ค่าใช้จ่ายในการพิจารณาตีพิมพ์วารสารศึกษาศาสตร์ เป็นค่าประเมินคุณภาพ
บทความวิชาการ/วิจัย จำนวน 2,000 บาท (อาจารย์/นักศึกษานอก และนักวิชาการ/
นักวิจัยทั่วไป)

ขอสมัครเป็นสมาชิวารสารศึกษาศาสตร์ (ค่าสมาชิกปีละ 500 บาท ได้รับวารสาร 3 เล่ม)
กำหนด.....ปี ตั้งแต่ปีที่.....ฉบับที่.....ถึงปีที่.....ฉบับที่.....พ.ศ.....

*หมายเหตุ : ผู้ประสงค์จะส่งบทความเพื่อเข้ารับการพิจารณาตีพิมพ์วารสารจะต้องสมัคร
สมาชิวารสารอย่างน้อย 1 ปี

พร้อมนี้ ข้าพเจ้าได้จัดส่งเงินสด/โอนเงินเข้าบัญชี จำนวน.....บาท มาด้วยแล้ว

ลงชื่อ.....ผู้สมัคร

(.....)

วันที่.....

กำหนดเผยแพร่
การชำระเงิน

3 ฉบับต่อปี

1. **ชำระเงินสด** ได้ที่ งานวารสารศึกษาศาสตร์
สำนักงานเลขาธิการคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี
2. **โอนเงินเข้าบัญชี** ธนาคารไทยพาณิชย์
เลขที่บัญชี 704-274517-1
ชื่อบัญชี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
*(ชำระแล้วกรุณาส่งหลักฐานการโอนเงิน พร้อมแบบฟอร์มฉบับนี้ส่งมาที่
E-mail: tif.jeeranan@gmail.com)

การติดต่อ

โทรศัพท์ : 073-331301 โทรสาร : 073-348322

ปกหลังใน

● **ศึกษาศาสตร์สร้างครู ครูสร้างชาติ ตามรอยพระบาท พระราชบิดา**

คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

โทร. 0-7333-1301 โทรสาร 0-7334-8322

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/edupsu>